

HRISTU CĂNDROVEANU
shì
COLA FUDULEA

PĂRMITI DI NJADZĂDZUĂ
Tradusi dît limba rumãnescã

1990
EDITURA CARTEA AROMĂNĂ

zboarā scriati tu meslu di Sumedru, 2015

(i) Zborlu di la Editor, fu loat diti unā carti veaclji dit protslji anj, cāndu scriarea eara faptā cu **nomurli** cu cari editura Cartea Aromānā tipusea cārtsāli tu-atsea oarā, nomurli **cu cari fu ngrāpsitā cartea** al Cāndroveanu (shi Fudulea). (ii) sumarlu fu adāvgat tora tra s-hibā ma ljishor tr-atsele cari va u ndreagā cartea trā tipusiri ma amānat (ma si s-tipuseascā vwrwoarw); mash cā lipseahiti poati **si s-alāxeascā numirlu di padzinā iu s-aflā pārmitlu**; (iii) tu Zborlu di la Editor vor **adāvgari zboarā trā autorlji Cāndroveanu, Fudulea shi manuscrislu-a lor**. Shi cum s-featsi di nu fu tipusitā cartea di-ahāntu chiro la editurā

SUMAR

<i>T. Cunia – Zbor di la Editor</i>	? 5
<i>H. Cāndroveanu – Carti cātrā Cititori</i>	? 7
<i>Pārmitili di Njadzādzuā</i>	
<i>Mushatlu Hilj di-Avigljitor</i>	?
<i>etc.</i>	
.....	
.....	
.....	
.....	

Tiberius Cunia

ZBOR DI LA EDITOR

CARTEA AROMĂNĂ Inc. easti ună "Not-For-Profit" urganizatsiijă āncurpuratā tu statlu New York dit Amirichii. Scupolu a urganizatsiljei easti prizirvarea shi prumuvarea-a patrimoniului cultural armānescu cu (i) tipusirea di cārtsā shi rivisti; (ii) urganizarea shi co-spunsurarea di siminari, adunāri shi cungrəsi di culturā armāneascā; (iii) ānregistrarea pi ruban magnetic, audio i vidio, a activitātslor culturali armāneshti, cāntitsi shi giocuri; (iv) fundarea a unei casā armāneascā iu si s-adunā shi si s-tsānā cārtsā, discuri, rubani magnetitsi, articuli di folklor, etc. shi (v) itsi soi di activitati faptā cu scupolu a prizirvariljei a patrimoniului cultural armānescu.

Alfabetlu Shi Normili Di Scriari

Ta s-publicām cārtsā tu limba armāneascā, avum proublemi cu alidzearea-a unui sistem di scriari; un alfabet shi reguli di scriari a zboarlor sh-a dirivatilor a lor.

Trā alfabet fu ljišhor. Cu ndauā njits alāxiri, noi aduptām alfabetlu pripus tu 1984 di revista Zborlu a Nostru (Anlu 2, Numirlu 1, Pagina 30). Aestu alfabet fu nsustsānut shi di rizulutsia aduptatā di adunarea generalā a armānjlor tsi loarā parti la al Doilea Cungres Internatsiunal di Limbā shi Culturā Aromāneascā tsi s-tsānu la Univirsitatea di Freiburg-Ghirmanii dit 25 tu 28 Agustu, 1988. Trā ifculia-a cititorlui, aspunem ma nghios alfabetlu aduptat di Cartea Aromānā, un singur alfabet cu doauā varianti.

a, ā, b, c, ch, d (dh), dz, e, f, g (g', gh, h, i, j, k, l, lj (l')), m, n, nj (ñ), o, p, q, r, s, sh (š), t (th), ts (t'), u, v (v'), w, x, y, z.

Dupā graīlu a omlui, litera ā s-avdi cāndu ca romānescul î, cāndu ca romānescul ā. Aestā regulā simplificā scriarea: fārshārotslji au mash sonlu ā, pindenlji au dauli sonuri î shi ā. Combinatsiili di litiri ce, ci, che, chi, ge, gi, ghe, ghi suntu cititi ca tu alfabetlu italian shi romān. Semnul dz s-avdi ca tu zborlu budzā. Litirili d shi t au sonurli latini d shi t; ma tu ndauā zboarā va poatā si s-avdā - dupā graīlu a omlui - shi ca sonurili grātseshtsā "delta" shi "theta". Aestā regulā simplificā scriarea: multsā armānj dit Sārbii shi dit Romānii nu au tu limbā sonurli

"delta" shi "theta". Atselj tsi vor sā scrii sonurli grātseshtsā, va poatā si-u facā cu combinatsiili di litiri dh shi th. Combinatsiili di litiri nj shi lj s-avdu ca tu zboarli njel shi calj. Benevol, aesti sonuri va poatā si sā scrii shi cu seamnili traditsionali ñ shi l'. Combinatsiili di litiri sh shi ts va s-avdā ca tu zboarli shoput shi tsinā. Benevol, aesti sonuri va poatā si sā scrii shi cu seamnili traditsionali romāneshtsā € shi •.

Litirili g shi v au sonurli latini g shi v; ma tu ndauā zboarā va poatā si s-avdā - dupā graīlu a omlui - shi ca sonlu grātsescu "gamma". Trā atselj tsi vor s-lu scrii aestu son, va poatā s-u facā cu g' icā v', dupā cum u caftā zborlu. Aestā simplificā scriarea. Multsā armānj nu pronuntsā sonlu grātsescu "gamma" tu zboari ca Gramostea, Ghiorghii, vurgar, tsigarā, filologhii, aghios, etc. shi tu limbili moderni aesti zboarā au sonlu latin g; tr-atsea easti ghini si sā scrii mash g. Cum suntu mash vārnā 10 zboarā iu sonlu "gamma" easti transformarea a latinlui v, nu easti ananghi s-avem un semnu spetsial; va s-alāšām v shi va-l citim "gamma". Tr-atsej anvitsats cu alfabetlu traditsional, va s-hibā shi seamnili alternative g' shi v'.

Nu easti greu trā armānj s-citeascā g shi v ashi cum lipseashti; ca latinlu g shi v, icā ca grātsescul "gamma". Ma easti ghini s-dām unā listā di zboarli (shi derivativli a lor), iu v s-pronuntsā ca "gamma"; nu suntu multi. Avem: v'in (av'ini, av'itā, v'inar, v'ier, av'izmāciunj), v'iu (v'ie, v'ii, nv'ii, v'iatsā, anv'iari,...), v'iermu (v'irminos, nv'irminire,...), av'iaspi (v'iaspi, v'iespar), v'is (nv'isari,...), v'itsāl (v'itsauā), v'iptu, v'ioarā, v'isteari, v'inghits, V'izmāciunj, sclav'i (zbor tsi la singular s-pronuntsā cu latinlu v) shi ma multili derivativi a verbului vinire. Cu tuti cā pronuntsarea-a derivativlor a verbului viniri s-aduचेashti dit contextul iu aparī zborlu, nā sā pāru cā easti ghini s-dām āndauā reguli. Aestā u featsim tu protili tsintsi cārtsā publicati di editurā shi nu u fātsem diznou aoa.

Trā normili di scriari fu ma greu. Tu nchisitā āngrāpsim, cu putsānli alāxiri cāftati di alfabetlu-a nostru, ashi cum u-avea faptā autorlu. Ma dupā tsi publicām patru cārtsā - Pārāvulii di Batzaria, Zghic di Moarti al Cuvata, Bair di Cāntic Armānesc al Murnu shi Puizii di Tulliu - nā aflām tu situatsia iu fu ananghi s-lom ndauā decizii trā normili di scriari a limbiljei armānā. Aesti decizii li lom cāndu publicām a tsintsea carti, Dimāndarea Pārinteascā di Constantin Belemace. Poati cā ndauā di normili tsi ndreapsim aclo s-nu hibā buni; shi multsā s-nu hibā di acordu cu noi. Ma cum manuscrisili nā vin scrisi cu soi shi soi di reguli, pistipsim cā easti mult cama ghini s-avem ndauā normi standard cu cari sā scrim cārtsā, dicāt sā scrim cu unā mintiturā di reguli. Tr-atsea lom apofasea ca normili tsi stabilim cu cartea Dimāndarea Pārinteascā s-li aplicām, cu njits alāxiri shi adāvgāri, shi cāndu scrisim aestā carti;

mash cā nu putum s-u fātsem totna consistentu - cāti vārōarā nā loa māna pi dināinti shi scrisim zboarli ashi cum li avea autorlu.

Ndoauā Zboarā trā Autori shi Manuscris

zboarā scriati tu meslu di Sumedru, 2015

Aoa va adāvgarī zboarā trā authorlji Cāndroveanu shi Fudulea, deadun cu aboarā trā bāgarea-a manuscrislu tu computer cu nomurli di scriari di-atumtsea di la editurā. Trā aestā parti dit carti om̄lu poati s-a aflā infurmatsii dit e-mailu pitricut cu-aestā carti ilictronicā.

pārtsā dit e-mailu pitricut

Nj-adutseam aminti. Cātā tu anlu 1989-1990, Cāndroveanu nj-avea pitricutā trā tipusiri la editurā, unā carti di pārmiti pri armāneashī. Cum tu-atsel chiro numa-al Fudulea nu nj-eara dip cumuscūtā, nj-fudzī numa-a lui dit minti. Cum nj-adutseam ghini aminti cā u-aveam bāgatā tu computer, u cāftai sh-u aflai ca unā carti scriatā di doi autori, Hristu Cāndroveanu shi Cola Fudulea. Am dzāsā multi ori cā adutserli aminti suntu multi ori minciunoasi shi nu suntu nīsi ntredz, shi ashi s-featsi sh-cu pārmitili al Cāndroveanu!. Tu-atsel chiro el avea aprucheatā idea-a unui alfabet armānescu “fārā seamni diacrititsi”. Sh-alāxi mintea ma nclo cāndu putu s-aflā pāradzi (pistipsescu di la guvernul rumānescu), ca s-u scoatā Bucureshti, rivista “Dishtiptarea”.

Nj-aduc ghini aminti cā multsā anj ma nāpoi, cāndu-l cunuscui Fudulea sh-aveam moabets lundzā cu el cāndu nidzeam Custantsa, lu-avdzāi cā nj-avea dzāsā cā-lj deadi el al Cāndroveanu unā carti cu pārmiti s-u mutreascā shi s-u ndreagā (i s-u alāxeascā ma s-eara ananghi?) trā tipusiri. Sh-cum nj-adutseam aminti di cartea cu pārmiti pitricutā di Cāndroveanu minduii cā (i) easti idyēa carti cu pārmiti tsi nj-uavea pitricutā Cāndroveanu shi (ii) feci amārtia s-pistipsescu cā el nu nj-avea dzāsā cā autorlu nu easti el ma Fudulea. Ninga nāoarā s-videts cum unā adutseari aminti minciunoasā nā fātsi s-pistipsim lucrū uruti! cā Cāndroveanu putea s-facā un ahtari lucrū urut! Ma sh-atumtsea mindueam cā s-poati s-fac alatusi. Ma nu-avui chiro s-aflu averlu, cā cartea cu pārmiti nu s-afla tu-arada-a atsilor cārtsā tsi li-aveam trā tipusiri.

Avui 3 cārtsā cu pārmiti trā njits. tuti treili tricuti tu computer. Vream s-li tipusescu cu caduri fap̄ti cu māna ti cati pārmit. Ma nu u feci di itia cā prota, nu-aveam paradz sh-nīsi chiro s-li ndreg cum lipseashī. Cāftai vārā armān cari s-mi-agiutā ca s-facā cu māna cadurli di cari aveam ananghi. Aflai doi ma dupā putsān chiro aduchii cā elj minduea cā va puteam s-lji pāltescu. Pistipsescu cā elj, ca oaminjlji di-aradā, minduea cā unā carti s-tipuseashī, s-vīndi shi s-amintā pāradz. Ma ditu nchisitā lā dzāsh cā mini li tipusescu cārtsāli sh-li mpartu fārā pāradz la armānj. Aduchirā, sh-nu mata avdzāi altu zbor di la elj. Deapoea acumpārai un “prugram” la computer cu multi (njilj shi njilj di) caduri di tuti soili, tsi puteam s-li alāxescu shi s-li adavgu iu vream tu carti. Ma nu-avui chiro s-lu nvets ghini prugramlu shi nu-aveam nīsi paradzljji s-li tipusescu. Mash cāndu Armānlu Naum pitricu un e-mail la

“armānamea” sh-dzāsi cā vrea s-li publicā pārmitili al Pericle (pri armāneashī, Piricli) Papahagi, nā aduchim s-li publicām deadun shi s-a mpārtsām cārtsāli shi exudli di tipusiri. Mini u ndrepshu cartea cu standardurli a cārtsālor di la editurā sh-ashi putum s-u publicām.

Pārmitili al Cāndroveanu shi Fudulea furā bāgati tu computer cu-atsel ma vecljul Microsoft Word, shi-nj fu greu s-lu ndreg manuscrislu trā Microsoft-lu Word dit soni tsi lu-am cu noulu computer. Nj-lo aproapea 2 stāmānj s-lu aflu shi s-lu ndreg mash cāt lipsea tra si s-aducheascā ngrāpsirea. Shtits cā nu para pot s-lucedz multi oari di chiro la computer shi suntu dzāli tsi nu pot s-lucedz dip. Ma pistipsescu cā tora pot s-u pitrec cartea nibitisitā sh-nindreapt trā tipusiri ma tsi poati s-hibā dyivāsītā ljshor. Ma s-va cariva s-u tipuseascā ma nāpoi ca unā carti di-aradā, nu va-lj hibā greu.

Mi nteb ma s-poatā cariva di Bucureshti s-aflā shi s-ā-nj dzācā ma s-aibā fap̄tā tsiva Cāndroveanu cu tipusearea-a ljei. Nj-si pari cā nj-aduc aminti cā Cāndroveanu ari tipusitā unā carti di pārmiti pri limba rumāneascā. Nu-am ineryia tra s-caftu s-mutrescu shi s-aflu ma s-hibā dealihea. Poati cā hiljlu-a lui, Florin shtii tsiva. Poati cariva di Bucureshti s-lji tilifuneadzā? Nu pistipsescu cā Fudulea shtii; cā nu-nj dzāsi tsiva cāndu zburām trā manuscris. Shi s-u-aibā tipusitā nu-ari tsiva s-facā. Easti ghini s-u-avem sh-ca unā carti ilictronicā.

Hristu Căndroveanu

CARTI CĂTRĂ CITITORI

Cătră cititori dzăsh mini, a ma, ca s-hibă lucurlu căt ma limpid, prindi s-advag: cătră njitslj-a mei cititori, că, duruts sots, ălj shtits voi cum sunt atselj "mărlı" taha, barim născănts di-aeshti ălj shtits: nu-nj ti pistipsecu, putes! Para disică hirlu, s-lu aleagă ghini, cum easti... Tăsh canda-nj lu avdu: "Că, s-vedz tini, ficior... Că aestă nu s-poati sh-nu s-fatsi, sh-ashi, sh-ashi..." Tsi s-ma dzăc? Tsă si anusteadză, shi unoară ăts vini s-nu lă mata pârmituseshti tsiva-ici! Ashi, ta si-sh si satură, ahtări fără di pistipseari oaminj! Cu tuti că, ciudia - cari dzătsets că easti?...

Em, ascultats aoa la mini: aeshti oaminj "mări" shi "salami", cari li-adară tuti cu aradă shi alti-sh-alti, cum lj-arăseashti să-sh dzăcă shi să s-alavdă - ălj vidzui eu cu oclj-a mei shi-nj lj-avdzăi cu ureacljili a meali, cum dghivăsesc i stau di-ascultă nishti pârmiti cari mash ti pistipseari nu sunt! Lu au bunăoară tu mari tinjii un... baron, na că lj-agărshii numa! Nu-ari s-facă numa-lj, cum lu-acljamă... A ma ti arădi, baronlu aestu, dininti dip, oclji tsă scoati! Iară năsh, "oaminjlji mări" ălj pistipsecu, tuti lji li pistipsecu a baronlui psemătos! Mea, s-vă-aspun ună mash, di atseali groasili, cu găvodz, tsi li toarnă baronlu a lor, ca s-vă fătsets ună idei di căt suntu "salami" sh-cititorlji a lui...

Taha unoară, t-un chiro, un crăshtin lo calea, ancalar, cătră iu sh-avea lucru. Cali greauă, njadză-iarna. - S-poati, ahtari? S-poati, cum s-nu s-poată?! E, sh-cum neaua cădea din dzeană fănico, după vără ndoauă săhăts, călătorlu, vru-nu vru, chinduri iuva tu cămp, că acătsa s-dipună sh-noaptea di ndzeană... S-poati shi aestă? S-poati, s-poati. Tora ma, tsi s-facă sh-năs, călătorlu, aclo, tu padea atsea erma, mash neauă? Nu avea tsi s-facă el, corbul, nu avea ti alidzeari... Mutri, măratlu om, s-află un cipor, ună rădzătină-tsiva, di cari s-aleagă calu, s-nu-lj si cheară cari shtii pri iu, noaptea...

Căljurli, toarili s-avea astupată tuti tora, s-li lja neclu! "Poati agăliseashti sufarina, sh-va ved mini, mări, pi lunjină, tsi i ti adrari", minduea oarfănluc călător. Deapoea ăsh adră ună strozmă tu neaua moali, ăsh si anvăli ghini tu tămbarea-lj shi s-băgă, s-doarmă, că tut nu avea vără altă huzmeti ma bună aclo, tu irnjia atsea, blăstimata! Nu s-

poati shi aestă?... S-poati more, cum s-nu s-poată? Shi, ălj trapsi călătorlu un somnu bun, ti lja haraua, pănă tu hărgħii.

Pănă tu hărgħii, cându ăsh si sculă, muceali tut, di sudoari! Dishcljisi el ghini oclji, sh-lji frică cu bushirli, canda vrea să-sh lji scoată, ma, tut nu pistipsea - tsi videa! Ore tsi ciudii s-avu faptă noaptea aestă?! Că, dearvigăra, nitsi tor di neauă nu sh-avea armasă! More, more, more, - numash apă pisti tut, di va dzătseai că-sh si nică loclu... Cum ashı? Ia, cum: tahina deadi soarli ndzeană, neaua sh-si tuchi shi... ia cum fu! Tora vă ntreb mini: S-poati shi aestă?! A ma cum va s-poată?! Cum-ni-cum, nu v-agunjisits, v-am rigeari... S-videts mash, ma nclu niheam. Eeee...

Mutreashti omlu nastănga, mutreashti nandreapta, dupu calu a lui, - calu, iuva! Lu shuiră năs, călătorlu, shi, diunoară ăsh lu avdi cum arujashti! Lu avdza, că ti videari nu-l videa iu eara... Sh-nu shtiu cum ăsh arcă mutrita pisti anumir... Eh, Dumnidzale, s-ti para ciuduseshti, nu altsiva! Dinăpoea călătorlui - ună cămbani di bisearică, fărănisită aclo, iu-sh eara numash neauă! Misură el cămbanea, di mpadi, pănă tu ciumulică ndzeană, shi ăsh vidzu bineclu aclo nsus-ănsus, cum aruja măratlu, di-sh si trunduea loclu! Aspindzurat di crutsea di bisearică, tsănut ashı di căpestru, bo-bo-booo! Dupu cum s-veadi, aestu vai eara "ciporlu" di aseară, di cari sh-avu ligată pravda! More-more-more, tsi va-sh hibă sh-noaptea, ficiori! S-vedz shi s-nu aledz tsiva...!

Dearvigăra di bisearică, cari s-anătsa aclo, tu piatsă, s-tindea hoara, ună hoară-hoară, cu sucăchli, casili, curtsli a hurgheatslor... Avea ishită shi hurgheatslji la portslı a lor, sh-mutrea tora la ciudia cu calu aspindzurat di crutsea di bisearică, aclo, tu ciumulică! Mutrea, tinjitslji - tsi minti sh-la elj, - mutrea shi s-păhăea di-arăs, s-tsănea di pânditsi, s-nu lă plăscănească di ahăntă arădeari sh-chefi!

Em, avea sh-ti tsi s-arădă, că multi gimbăzliche adra bineclu atsel, aclo nsus! S-dădea, s-anvărtea el, ma, tsiva! Căpestrul eara di cheali bună, sh-tsănea... Ashı că, tut călătorlu lji li curmă stinahurli a lailui di binec... ăsh scoasi dit bărnuc pistolea, trapsi pi căpestru shi... buff! calu cădzu tu măzga di mpadi, di lji pruscuti, lji adră mash lăschi tuts aeshti hurgheats linivosh, adunats aclo tu piatsă, s-arădă cu gurili păn di ureclji!

Dupu ahtari pătăsari, tsi avea s-facă altă călătorlu a nostru, a baronlui, voi s-dzăc eu...? S-alină iara pri cal shi s-dusi iu sh-avea lucru. Em, - suntu ti-a pistipseari aesti tuti? Sigur că suntu!

Părmiti ca a baronlui, vrutslji a mei sots njits, ahtări di groasili psemati, eu nu pot s-vă-aspun... Ma, am s-vă pârmitusescu lucrı dearihina, tsi li bănai mini, i altsă li-au bănată, lucrı cari pot si s-facă

sh-a unui, sh-a altui... Ashi că, ascultats aoa, ta s-videts tsi-nj avui păsātă unoară, eu sh-cu fratili a meu ma njic, Gogu, că ashii lu-acljamă, s-lu tsănă Atsel di Analt sãnătos, ca s-putets s-lu ntribats, s-vă spună sh-năs cum fu, că psemă nu i...

S-aveam, atumtsea, ca la dzatsi anj, nu aveam ma multu, shi el, frati-nju Gogu, optu-noauă. Shi, băna, stri noi, un vitsin, băneadză sh-ază, ma tora-i aush-aush, nu veadî, nu mata avdi. Tu atsel chiro ma, anda s-au faptă tsi voi s-vă dzăc, omlu āsh eara ninga tu puteari, putea s-alagă dupu noi, dratslji! Shi, vitsinlu avea nă gărdină cu itsi vrei bunets, tuti siminati di mănji-a lui, sh-mutriti cu mari vreaki, pipiritsă, ciushchi, verdzu, dumăts, viniti, ma nclo sh-himinits, peapinj... Ma multu himinitslji nă arăsea noi cilimeanjli, "harbujlji" - cum lă dzătsea vitsinlu, că el eara moldovean. Nishti himinits mări, tirii, - că cu zori lji minai dit loc... A ma, sh-tsi njedz avea himinitslji aeshti! Un njedz arosh ca trandafil shi aratsi-gljets, dulsti ca njarea, cu simintsă lăi sh-njits-njits, ca tsiva oclji di furnidz. Shi, di ahântă orixi ti elj, nă azvumea apă n gură tută dzua, cum sh-a voauă vă azvoami tora, cāndu vă pârmitusescu eu... I nu-i ashii? Cum s-nu hibă ashii?

E, videts voi tsiva ti nipistipseari aoa, la tsi vă dzăc mini? Mini, ore sotslji a mei njits, nu mi arăsescu psematli, ca baronlu atsel, di lj-agărshii numa, asteslu, sh-ca altsă, că-i mplină lumea di psemătosh... Ma, s-lu-alăsăm baronlu shi s-lji dăm noi ninti!

Aveam noi orixi - eu sh-cu frati-nju, Gogu - s-arucutim un himinic di-a vitsinlui, s-măcăm un himinic, un peapin dit gărdina a lui! Nu dzăc, i amărtii s-dzăc eu că nu nă dădea aushlu, cāndu sh-cāndu căti un, mari căt shiniclu, că nu puteam s-lu lom ān bratsă, dolji frats... Tsi hazi fătsea di noi sh-Chiup aestu, că ashii ālj eara numa! Cătă mirachi avea el, s-nă veadă cum nă alumtăm cu himiniclu, peapinli!

Chiup sh-eara paranuma a lui, că sh-si afla shcurtabac, mash buriclu di năs, ashii lu fărniși Dumnidză. Altă ālj eara numa, ma văr nu-lj grea altă lughii, dicăt Chiup, lale Chiup, papu Chiup, more cushuri Chiup, dupu ilichii. "Ore, - nă dzătsea năs, aushlu, - vă dau eu sh-himinic, sh-tsi vrets voi, peapini, altsiva... Ma, s-nu mi prădats, că foc mi-adar! Cara s-vă-acats tu gărdină, va s-vă ncljid, fără njilă, ndreptu tu bādrumi!!

Nu nă avea ncljisă pănă atumtsea, cu tuti că noi, ndreptu si zburăm, lacrimă curată nu earam! Di bādrumi ma, shteam căti tsiva, shi ca nă-acătsa heavra cāndu nă mindueam iu va s-putearim s-agiundzem vārnoară, afirea-nă, Doamne-Mare! Si-afla tu fundul di gărdină, bādrumea atsea, a aushlui. Cari gărdină sh-si tindea pănă mardzina di Dunări. Vitsinlu dzătsea că nu tsăni tu bādrumi dicăt shoarits mash, di mārli, ca tsiva zulăchi, sh-că li hārneashti cu ficiurits ca noi, cari adară

znjii prit gărdinji a lumiljei: cāndu lj-acatsă, njitslji, ficiuritslji, - hop cu năsh tu bādrumi, tu chisa di aclo!

A, ma, noi, dimec eu sh-cu fratili a meu, Gogu, tsi va dzătsets? Că shidzum noi arihati, ca tsiva tinjisits? Em, cum di nu! Nu, noi nu vream s-aspărdzem gărdina a omlui, a vitsinlui papu Chiup, nu... Ma, vream un himinic, numash un, cari s-lu alidzem shi s-lu lom noi ishish, cu mănutsli-a noastri, dit bustanea a aushlui, mea s-hibă el sh-un njicuzac shi nicoptu, himiniclu! Tsi hari va avea, s-nă lu da vitsinlu?...

Ghini... A, ma, cari s-intră tu gărdina a omlui, sh-cari s-lu-aveaglji di analtu, di pi gardu? Gardul, di dărmi, nu para eara el ahânt analtu, ia, căt nă boi di om. Shi, după tsi nă vārghim, nă ncăcem ca baia, - cati un căftānda s-lu pingă alantu la greu - cāndăsim s-trădzem shcurtitsa. Shi, ālj cādzu a lailu di frati-nju, dimec el s-intră tu gărdină, sh-eu s-lu-aveglju...

Ma, tsi u vrei, ts-aflash omlu! Că nu vru dip, cara di bāgă boatsea! Că taha năs mash lu pingu la greu, la zori mari, - ashii njicuzan, cum easti... Shi, ma vidzui eu aestă, ānj fu njilă shi-lj dzăsh, cu mari peză: "E, ghini-ghini, more tihilai tsi eshti! Vai intrăm amāndolji, ashii vrei?" Sh-avum intrată deadun...

Iară asteslu atsel di paplu Chiup, nă acătsă sh-năs, dolji-deadun! Că nă lo ca dit tigani... Dip anda hārseam noi un himinic di mārli, aplicats pisti el, cap ningă cap, ca doi birbicush etinj să s-amboată, eu aduchii nă mănă greauă ca ghiulelu, pisti anumir! Nj-anăltsai lăhtărsit, oclji, nsus shi... Chiup-aushlu āsh eara! El, āntreg...! Nă ngljitsă sāndzilii tu vini, nitsi gāh nu featsim! Nă lo nicuchirlu di zvercă sh-nă dusi s-nă arucă tu laia a lui di bādrumi, bādrumea a lui ti puvrii, cari tora aveam s-u cunushtem ghini...

E, more, voi tsi mi ascultats atsia, - easti tsiva ti nipistipseari pănă aoa? Sigur că nu easti! A cui nu-lj si tihisi ahtari lucru?... Eu nu vă pârmitusescu dicăt lucrî dearihina fapti, nu ca altsă, psemati goali, cari nitsi năsh nu li angljită, li da la alts...

Tu bādrumea a aushlui Chiup, - chisă! Cătrani-chisă!! Nitsi barim văr gimic, vără firidă aclo... Gogu, frati-nju, trimbura ca păcelu, di frică... Eu?... Eu nu para tsăn minti tsi-adram... A ma, pots să shtii? Va dzătsearim că nu vai nj-eara frică... Shi, cara s-mi minduescu handa, tora, - tră tsi s-nj-eara frică, ma? Ashii dip fu, cum avdzăts aoa! Mea, tsăn minti că-lj ded niheamă inimă sh-a fratilui ma njic:

- Di tsi tsă easti frică, more, di shoarits, di patcanj?...

- Di patcanj, ānciunje el, dip chirut, astes. - Ma s-nă măcă, tsi adrām?...

- E, sh-tini, tora! Tu-ahtari chisă, - cum s-nă măcă? Că nu ved nitsi s-

nã ducã la gurã, dushmanjlji... Stãii arihati, ficior, cã va-lj aduchim noi, cãndu vai acatsã s-nã cãrtsãneascã tu dints. Sh-deapoea, poati cã sh-a lor lã i fricã di noi, tsi dzãts, Gogo-frate? Cã noi him tsiva ma mãri di nãsh, patcanjlji. Tr-atsea-ts dzãc, mutrea-ts lucurlu...

Ãncurajat ashi, atsel njiclu ash ma vinji tu ori, acãtsã inimã...

- Ghini, ma, va murim di foami aoa - dzãsi, - ãncjlji tu bãdrumi... Tini nu avdzãsh cãndu Chiup aestu bãgã mandalu la ushi, pi dinafoarã? Dzã, tora, tsi i ti-adrari, mult-mintimene, tini? mi loa nghios frati-nju...

Mi feci cã nu bag oarã peza a lui...

- Va s-adrãm unã guvã pi sum loc, un tunel, ca shumuronjlji, aducheshti? - l-j-apãndãsii eu. - Sh-va ishim di aoa, va fudzim acasã... Iar cãndu va vinã paplu Chiup, mãni tahina, s-nã caftã, va creapã di zori, di ciudii: nu ari di iu s-nã lja! Avdzã? Shi mi hãrãseam di cum vai hibã... Canda lu videam dearihina aushlu plãscãninda di inati, alantã dzuã, anda va s-aflã bãdrumea ermã di noi!

- Oh, lele dado, bãndurã frati-nju, Gogu! Am, cu tsi va sachi tini atsel tunel a tãu, pi sum loc? Cu ungljili, vahi? A?...

- Nu! Cu cãstura! - l-j-u tornu eu...

- Cu cãstura! - s-ciudisea Gogu... Ai tini cãsturã, aoa!?

- Nu-am, cã nu u loa cu mini, defi sã s-facã! ricunuscui mini, ca duri gãilisit.

- Em, cum altã soi? Canda ai tini angãtan tsiva, vãroarã...! - lu-avdzãi atsel njiclu. Tuti li-alash tini pi pãltãrli a meali... Lja di-aoa arudzinãtura aestã, mi ntsãpã el, fãrã s-va, tu scutidea dit bãdrumi. Avea unã cãsturã, loatã dit unã-avlachii, ma nghios di hoarã, avlachilu sãpat di ploierli di primveara, cari shtii cari u avea arucãtã aclo.

- Ashi, ashi... lu-alãvdai mini! Cu aestã palã, va adrãm lucur! Dã-u ncoa mash, cãsturicea!

- E, de! Nu ti agunjisea, cum adari tini dipriunã, - mi ncãce iara Gogu. Ãlj ardea a lui di ncãceari, aflã shi oara uidusitã ti-ahtari... Anapud om!

- Ghini, ghini! Ma, dã-nj tora arudzinata-atsea di cãsturã a ta, cã deaneavra mash mi ntsãpash... feci eu, bizdisit!

- Lja-u! Shi, bagã oarã s-nu tsiva di sachi cãtrã apã, cã va nã lja azvarna Dunãrea, aoa, tu bãdrumi, sh-va nã nicãm ca shoaritslji! adãvgã mintimenlu atsel di frati a meu ma njic. Numash cã, pi scutidi, cum s-badz oarã cãtrã iu easti Dunãrea?

- Aoa, i ghini? - lu ntribai eu Gogu...

- Di iu sã shtiu eu? - mi fuvrisi aestu, - s-vidua, dupu boatsi. - Nacã dzãts cã eu ved sh-noaptea, ca maciotslji?! Dã-lj-u shi, vai videm noi...

Lj-u ded ninti. Shi, vidzum noi! Cã aruzvui apa pit gura sãpatã di mini tu murlu a bãdrumiljei...

Nacã vrets s-dzãtsets cã nu s-poati?... Em, cum s-nu s-poatã? Cãtse s-

nu s-poatã taha?

- Bagã pãltãrli! aurlã cãtrã mini frati-nju. Aestã easti culaia! Astupã gura atsea cu pãltãrli, cã va nã nicãm, nu-avdzã?!?

Bãgai pãltãrli, ama apa mi pindzea cu puteari tu nãpoi! Digeaba mi ncustai eu, di asudai tut, - ma s-hibã di nu mi avea faptã muceali bora di apã tsi vinea dit Dunãri ca izvurli dit muntsã, dupu ploii!

- Nu, dzãsh mini, - nu aestã easti culaia!

- Am, cari easti, atumtsea? - aurlã frati-nju Gogu, - cã mash ashi putea si s-facã avdzãt tu halatlu di aclo, cu apa cari nãvãlea ca turbatã, pisti noi, tu bãdrumi, tora-tora s-u umplã dip shi s-nã neacã sh-noi, ca shoarits!

Shi, diunoarã mi shuts mini cu fatsa cãtrã mur, hascu gura cãt s-poati shi astup ashi guva, tunelu! Numash ashi, more sotslj-a mei, putui, ti niheam di oarã, s-angljitã tutã apa-a Dunãriljei, cã vinea cu presiuni! (Ia nutrits voi, cã sh-mini mi arãsescu zboarli subtsãri, dit cãsbãdz: presiuni!)

Gogu frati-nju avea cihtãsitã cãtrã mini...

- Ore, dzãsi nãsh, - am tini-nj ti umflash ca un... Ca un cucot, cucotlu atsel dit pãrmitlu al Ion Creangã! Cum va s-iesh tora ncoa, tu lunjinã, di atsia nuntru?

Zboarli dit soni, ãnj li arucã njiclu, dinafoarã, cã el, tihirãlu, avea ishitã tora, pit guva sãpatã di mini...

- Dã-nj mãna sh-tradzi-mi! bumbunidzai eu cãtrã Gogu. Cã nu va mi-alash aoa, tu bãdrumi, singur cu shoaritslji!

- Cum va-nj ti-alias! Nu-nj ti-alias eu, - nj-u turnã fratili a meu, ca un livend tsi sh-eara, tsi nu sh-eara... Cum va-nj ti-alias atsia? Nu hii tini fratili a meu ma mari? Nu-ai ananghi, frãtic, heamãzã mash...

Trãdzea gionli di el cu puteari, s-nj-arupã bratsli dit anumiri va dzãts, ma tsi u vrei?! Earam para gros tora, cu ahãntã apã ngljitãtã, tutã apa a Dunãriljei...

- Angracã-ti, lãi, pi pãndicã! aurla Gogu, azgrumat di ahãnt pidimo. Va s-ti-adari ashi ma subtsãri, cã apa s-da dupu cum easti loclu, - mi nvitsa el. Shi, cum-cum, ishii sh-eu di aclo.

Nafoarã, ore ficiori, - tsi s-vedz? Cã eara, cum shtits, mardzina di Dunãri. Mash cã... Dunãrea - cum s-vã-aspun eu?... Mash cã Dunãrea lipsea! S-nu vã njirats, ma, cã tamam ashi eara! Eu nu vã-arãd... Di iu s-hibã Dunãrea, macã u-aveam ãngljitãtã tutã? Peshtilj, mãratslji, mizi-mizi bãtea, tu avlachilu iu ash fu Dunãrea ma ninti... Peshti di tuti lughii! Cum s-bãneadzã elj fãr nã chicutã di apã?

- Ore, sãlãghea apa atsia, cã mor suflitli aesti di peshti! grea di diparti cãtrã mini, ma multsã marinari, di pi pamporli arãmasi sh-eali pi muzga di pi fundul a Dunãriljei.

Eu mutream la tuti aesti, ca anvārlu...

-Lundzea-ti, lāi, aoa! - nj-u-ari sh-frati-nju Gogu, s-tsā fac respiratsii artificialā... (Avdzā tini, subsārli! Aveam di la cari sā nvets radicalili!) Tindi-ti mpadi, s-tsā fac respiratsii artificialā, s-dām diznou cali la apă, sā s-facā Dunărea cum āsh fu...

Cāt s-acātsā Gogu frati-nju di lucru, cu mini, sh-unāshunā aspārnji apa dit mini, talaz-talaz, ca dit vārā Amari! Shi, ashi s-adrā Dunărea cum āsh fu, di ahurhirā s-archiushirā iarā pi apă pamporli, nghios shi nsus, shi peshtilj di tuti turlili dzāsirā sh-nāsh biricheavis, ca tsiva aush sh-ca tu pārmiti!

Am tsi s-featsi himiniclu-atsel, furat di noi... nu para eara oara s-lu căftām, tora di oară. Lu spāstri iuva aushlu Chiup, cum nu.

Videts voi? Paplu Chiup avu ndreptu s-chicuseascā pi noi... Em, nu easti mari arshini? S-intsrā tini tu gārdina-a omlui, dupu furari!

Nā featsim afan di-aclo, dit bādrumi sh-dit gārdina cu himinits. Sh-agiumsīm nāpoi, tu avlia a noastrā, iu n-agiucām deapoea, canda, va dzāts, nu nā avum minatā di aclo. Cā dada-nā s-ciudusi sh-nāsā: "More ficiorlji a mei... Am, tsi s-featsi cu voi, tsi nj-avut pātsātā di aghisit ashi, sh-nu mata arāsturnats azā tutā casa cu fundul ānsus, cum vā easti adetea?!"

Oh, dadā-dadā, mindueam eu! Ma sā shteai tini...

Shi, tu aestu chiro, poati cā nā căfta sh-vitsinlu, tu bādramea a lui, bādramea a lui atsea aspartā, nicatā di Dunāri! Tsi nu va dādeam, s-puteam s-lu ved di iuva, acumtu tu vār loc ma afirīt... Dzāc eu cā fātsea s-lji badz oară cumu s-ciudusea ti huzmetea tsi lj-avum adratā, cara s-nu s-avea aspāreatā di tsi videa!

Ashi, ashi, vrutslji a mei sots njits, ia cum ānj am eu mirachi s-vā-aspu pārmiti, pārmiti dearihina, tsi s-au faptā, sh-nu psemati ngeceati, di atseali ma mārli, cari āncļjagā apili, cum fac ahānts... baronj tu lumi... A ma mash a voauā voi s-vā pārmitusescu, a voauā cari mi pistipsits, nu atsilor "mārli", cari tut strāmbā nārli, cāndu ti avdu... Cu tuti cā, cum ghini shtits voi, angljit glāriili tuti, angeceati di caitsido, mash eu s-nu hiu atsel! Au elj tsi au cu mini...

Cu aestā, vā or s-avets chefi s-dghivāsits pārmitili tsi va li aflats ma nclo, di-aoa sh-ninti, tu cartea di fatsā. Cari pārmiti suntu sh-nāsi dearihina fapti, cātse nu? Dimec, nu s-poati... s-azbuirām fārā peani, i s-nā fārāsīm dit un loc tu altu, cum nā easti vrearea? Cari nā tsāni, more, s-lu bitisim shi s-lu ashtirdzem dit lao?...

MUSHATLU HILJ DI-AVIGLJITOR

Eara unoară - ca vārnoară.

Eara unoară un avinātor avdzāt, tu partea atsea di lumi, iu-sh bāna nās, cu-a lui. S-avu amintatā omlu aestu mash ti avinatic, s-veadi lucurlu, cā sta dipriunā cu tufechea la oclji, shi arucutea itsi ālj vrea inima, i ālj căfta altsā. More, sh-avea tehni cushurilu, nu shicai!

Tutā dzua-bunā dzua, avinātorlu a nostru alāga pādurlu, curiili fārā di mārdzinj, dit hārgħii ninga, cāndu ahurhea di s-lunjina, pānā cādea noaptea; a ma sh-noaptea nchisea nāscānti ori dupu avinatic, cā el nu shi shtea tsi-i alatuslu, nitsi pi chisā-cātrani! Lu aducea avinatlu, lu anjurdzea - el shtea cum, sh-trādzea. Putea sā ncljidā sh-ocļji, cā tut vai agudea. Lucru ti ciudii!

Nu fu vroară s-hearā avinātorlu aestu un gāgosh mash. Muntslji ishish lu cunushtea el, iarā lumea lu alāvda dipriunā, cā sh-avea sh-ti tsi, nu? Aljuntrea ma, omlu eara oarfān, oarfān-alichit! Puteai s-tradz pāljlurli pit casa-lj, cā nu vai avea di tsi si s-acatsā. Nu-avea avinātorlu nitsi dupu tsi s-bea apă-aratsi... Cā nu-lj lipsea a vārnu cu fāmī di gāi i di ljiurari, di luchi, ursi, vulchi sh-alti cāti s-hibā, multi. Sh-atsea cāti vārā cheali di vulpitsā, partsāli adratā di ahānti pljumbi, nu para lj-adutsea mari hāiri.

Mea, ma multu ninga, sh-adrā shi ehtsrā prit picurari, cā lā umplu muntsālji, pāshunjli cu voaha-a pricilor vātāmī shi alāsati s-putridzascā pi tuti cāljlurli shi cālicili. Tr-atsea, ca s-ma iasā dit gura-a aishtor, avinātorlu agiumsī sā s-anduplicā di pāltāri tu un chiro, niacumtinat purtānda cufāmī, s-curā loclu di eali... Li purta sh-li aruca, s-li dinjicā peshtilj, tu apa Egeiljei atsea albastra ca tserlu di anal.

Cu alti zboară, niprucupsitlu di avinātor eara el avdzāt, mult avdzāt tu tehnea-a lui, iu nu-sh avea preaclji, ma - aljuntrea bāna mash tu niaveari sh-tu urfāneatsā lai! Shi-sh avea shi nveastā corbul, sh-un ficior, cā eara nsurat. Tsi sā nveatsā di la nās, va dzāts, hilj-su, altā dicāt... pac! pac!?... Shi, ninga nu vā spush, ma vā minduit voi sh-singuri: gāgoashili atseali a lui, de! s-ancupāra cu pāradz, nu-lj li dādea vār batcheava, a avinātorlui, cari, āsh arupea di la gurā ti aesti, di la gura-a fumealiljei.

Muljarea lu vārghea nāscānti ori:

- A vre, tini, ālj dzātsea nāsā, - alasā-nj-ti, corbe, di huzmetea-ts, di aest avinatic a tău... sh-mutrea di ti-acatsā di altsiva. Că, nu vedz pi tsi hală agiumsım? Nu n-avem ici tsiva, ni di unā ni di altā, va nā ligām gurili, s-nu caftā măcari, shi va armānem sh-gulishanj, peza a lumiljei!

A ma, geaba āsh arătsea ea gura, nveastā-sa, că avinătorlu nitsi nu u dădea di mănār, corba. S-videa lucurlu că la el, aestā zānati avea agiumtā unā tabieti, shi tabietea, cari nu shtii? - i fărā di ghitrii... Mıntimeni suntu, Doamne, zboarli a noastri veclji, di la aush!

E, sh-cāndu va dzātsets că-sh si dishtiptā omlu a nostru, dit ānvislu-a lui di-avinător? Amānat, multu amānat, anda lu-avea aguditā unā lāngoari greauā, cari nu ljartā, mash atumtsea achicāsi nās că ia, lji si-apruche dip oara s-li căleascā naparti, s-li-adunā dit lumea aestā a viilor. Bag oarā, āsh dzātsea avinătorlu tora, că ānj tricui bana geaba-dip! Sh-dearihina că nu s-aleapsi cu ici-tsiva dit avinaticlu a lui, cu ici-tsiva sh-cu bilei mash.

Tru aestā sāhati a lui dit soni, avinătorlu s-mindui sh-la hilj-su, la soarta tsi lu-ashtipta dupu moartea-lj, arāmas singur... Shi-sh dzāsi că multu ghini va eara ca ficiorlu s-nu-lj calcā pi toari... Că nu s-adarā vārnu nicuchir, cu avinaticlu...

Cara aduchi avinătorlu că vinji oara s-āsh āndreagā trastul shi s-āsh lja calea dit lumea a noastră, bunā-arauā, ālj gri a muljariljei, s-vinā ningā căpitānju-lj, shi-lj dzāsi:

- Ascultā, muljare, eu - adrai tsi-adrai, sh-bitisii bana, căt u-avui, agiumshu aoa, cum putui... Ma, s-ai āngātan ficiorlu-a nostru, s-nu facā tsi feci mini, s-nu-apucam s-fac! Vedz, cum va-lj āncljid oclji, adunā tufechli shi pistolilili tuti a meali, shi - tu guvā di nāpārticā s-li-ascundz, ta s-nu mata da di nāsi atsel njiclu! Că nu voi si-sh bagā tu minti, - Doamne, afirea-l, - si s-facā sh-el avinător, ca mini, tatā-su!

Lj-avu vinjitā a omlui mintea dit soni...

Gri el zboarli di ma ndzeanā, shi-sh si dusi ti totna, pi calea fărā di turnari, tsi va u lom cati un, ma agonja, ma amānat, a shcretiljei...

Lu angrupā mortlu muljarea, cum putu sh-nāsā, ca oaminj ftohi tsi eara, agiutatā sh-di altsā. Shi, dupu tsi lu plāmsi shi lu jili baia, nveasta-a avinătorlui sh-adusi aminti nvetslu tsi lj-lu-avu alāsātā diatā bārbatā-su, că, dimec, s-facā tsi s-facā shi s-āsh da ficiorlu s-ā nveatsā vārā zānati, cari s-hibā, a ma zānati mash! "Căt s-nu chearā di foami, va s-amintā el cu nāsā, cu zānatea-lj - minduea muljarea, - barim s-nu-l ved că alagā, ca tatā-su, cu erma-atsea di tufechi ntru mănā! Că zānatea easti biligicā di malāmā, - cari nu băneadzā cu ea?"

Ficiorlu a ljei, ma, numash ahtari nu nvisa, că nu-lj eara a lui mintea la carti, s-ā nveatsā vārā tehni, tsiva... Ālj ca undzea a tatā-sui, tu aestā

parti, corbul... Cum s-dzātsi, vedz, - gortsul iu s-cadā, cara nu sum gortsul cari lu hrāni? Ashi sh-aestu livendu: căt-iu lj-alāga a lui mintea dipriunā? Em, - la tufechi, la pistoali, tsiva apālji, s-li poartā pirifan, di mesea-lj! Shi s-alagā pit pāduri sh-pit muntsā... Că nu-sh avea fārinā acasā, tu hāmbari, nu aduna nās gailei... Că sh-arādea di el ficiorlji di picurari, anda lu videa cu stranjili arupti? Tsi-avea s-facā? Nu-i lucurlu a lor, nu va lja el ānvetsuri di la caitsido!

Shi, cum tut ahtāri lucrı nvisa, ficiorlu-a avinătorlui sh-u ntribā unā dzuā dadā-sa:

- Ia s-nj-aspuņ, dada-a mea durutā shi scumpā (că-lj fita mintea ti ahtāri zboarā aleapti, a vleatlui!) - ca tsi huzmeti fātsea tati a meu, căt bānā? Că mini nj-earam njicuzan căndu s-dusi, dum-ljartul, sh-nu shtiu tsi ca lacru-adāra...

Mā-sa-lj, cari nu vrea ici s-lji dzācā di tatā-su, că sh-ashi lu-avea aduchitā nāsā că ficiorlu a ljei ca alāga dupu vimtu, s-lu-acatsā, lu minti zborlu, sh-ashi, sh-aljumtrea, vahi-vahi va-lj mutā mintea di la ljirtatlu... A, ma, cum nihitlu gioni nu s-alāsa dip, unoarā, căndu lji si-avea aurātā a muljariljei di idghea sh-idghea muabeti, nu avu tsi s-adarā altā, shi-lj-apāndisi, fărā chefi:

- Tat-tu āsh fu ... avinător, prucuchii mari, ficiorlu-a meu...!

- Avinător!? Ti ciudii, Doamne-dada-a mea!! - si sālāghi hiljlu. Macā-i ashi, nu amānā, dā-nj agonja tufechli a lui, multu ānj ti pālācārsescu, vrutā dadā, ta s-ā nchisescu sh-eu dupu avinatic, tsi stai!? Shi, pot s-mi sprigiur, mutrea ncoa, pot s-mi sprigiur că nu va nj-adar eu pārintili di arshini, vai vedz!

Dadā-sa, mārata di ea, nu shtea cum s-facā, s-lji scoatā din cap puilji aeshti, sh-tut ālj dzātsea că nu-i hāiri cu tufechea, cu avinarea, a ma el, ficiorlu - nu sh-nu! Andihristu ca gumarlu, u tsānea unā sh-unā: "Ānj voi tufechli al tati a meu - sh-altā nu!" Mea, alāxea-lj tini mintea a glarlui, a apucatlui, ma s-pots!

Pānā tu soni lj-si featsi har, di ahāntā ngricari, shi-lj li deadi, mārata di dadā sh-di vedui, tufechli, tsi altā avea ta s-facā? "Lja-li, shi vahi ts-adari gheslu-tsir cu eali!" mindui nāsā.

Ficiorlu li lo, armatli atseali a tatā-sui, li ashtearsi mushat, li aumsi sh-li ndreapsi ghini-ghini, sh-si tsimsi deapoea cu eali, shi - aide, la avinari, tora!

Em, cari altu eara ca nās, di-aoa sh-ninti? Mārit-mārit, zori mari, călca pirifan, ca vār ghinārar. Aspunea, voi s-dzāc eu, fudul sh-dailean, cu tuti că stranjili nu-lj eara di soi dip... A, ma, cum-nicum, nu shtiu cari, vidzundalui cum tritsea, āsh scoasi din gurā aesti zboarā di om miracli: "Ia nutrits-lu voi - mushatlu hilj di-avinător!" Sh-ashi lj-armasi numa, di atumtsea.

Calea, ma nclo, ficiorlu aestu andāmusi un pulj mushat cum nu s-mata vidzu, cari stătea alinat pi cipitlu-a unui oarburi analtu, ahânt analtu cã tsã si pârea cã ntsapã luna di pi tser...! Teasi el tufechea câtrã puljlu-atsel di nishani, avinătorlu, voi s-dzãc Mushatlu-Hilj-di-Avinător... Trapsi shi lu-arucuti unãshunã, cã sh-a lui ãlj vinji greu deapoea...! Canda avinător ãsh fu, di-anda lu plãsã Dumnidzãlu, di-anda lu amintã dadã-sa tu lumea aestã! Shi, di atumtsea sh-u lo nãs, cã avinător va s-hibã, cãt va bãneadzã sh-va adilji.

T-unã altã dzuã, ishi avinari cu unã tãbãbii di sots di-a lui, idghea-lj ilichii. Shi, imnarã elj tsi imnarã deadun, cãlcarã vãljuri, pãduri shi munts analts, ma pisti tsiva avinat nu deadirã. Iarã câtrã searã, anda eara armash-aruptsã, s-aflarã tãsh tu "Pãdurea di Cãtrani"...

Sã shtea di la aush, cã tu aestã pãduri nu ari cãlcatã cicior di om. Vãr nu-avu apufusitã s-intrã tu ea, cã - dupu cum si-aspuni - u-aviglja unã lamnji cari aducea cã ãlj calts sinurlu a ljei shi s-sãlãghea dit palati, s-ti angljitã diunoarã, ca vãrã mãshcãturã di pãni.

Numash cã ficiorlu a nostru, Mushatlu-Hilj-di-Avinător, cum dzãsim cã lj-si bãgã numa tora, nu eara di atselj tsi s-toarnã di-avinari cu trastul gol. Sh-lã dzãsi a sotslor:

- Eu va-nj intru tu pãduri, poati dau di tsiva avinat. S-hibã tsi s-hibã, s-iasã tsi s-va, ma nu trag mãnã, cã eu nu mi tornu, putes nu mi-am turnatã cu mãna goalã. Bun ti vãrã zãnati nu s-vidzu nãs, ficiorlu - ca s-nu hibã vahi sh-avinarea unã zãnati... A, ma, zborlu tsi-l dzãtsea, shtea sã sh-lu tsãnã, sã sh-lu tinjiseascã; tsi eara a lui, eara a lui!

Deadirã alants cãt deadirã, s-lj-u scoatã aestã dit minti, dimec s-nu intrã tu "Pãdurea di Cãtrani", cã vai u patã! Ma, ts-aflash omlu cari s-lu urnjipseshti, cã aishtui pi unã ureaclji lj-intra shi pi alantã lj-isha zboarlu altor.

Sh-cara di vidzurã sotslji cã nu au cum s-lji shutsã mintea, tsi va lj-adra a datlui ãn cap? Sh-si turnarã n hoarã, unã cu aumbrili a searãljei, cã ia, vinea noaptea sh-lipsea si s-adunã acasã... Altu, tu loclu-lj, nu para shtiu s-eara, cari s-nu s-turna sh-nãs dupu elj, cu coada sh-cu nãrli dipunati... A, ma el, Mushatlu-Hilj-di-Avinător, armas singur aclo, nu s-aspãrã dip. ãlj mutri alantsã, pãnã nu mata-lj vidzu, shi s-hipsi deapoea ndreptu tu chisa dit "Pãdurea di Cãtrani", iu nu videa ma multu di dauã ceapi ninti.

E, ma, nu apucã s-facã el doauã-trei jgljoati pit irnjia atsea di loc nicãlcat di oaminj vii, cã na iu veadi diunoarã, unã ursã cãt buvalji, di ti loa lãhtarea s-u mutreshti mash! Hiljlu di avinător ma, niastãljat tu avinari, ãsh eara bãrbat sarpu: anãltsã tufechea la oclji, trapsi, u-agudi ura ndreptu tu inimã sh-u-arucuti mpadi! Ma, shtits cum u-arucuti? Fãrã s-lji treamburã ici mãna, fãrã s-da peanili di oclji, di canda

ascãpirã amnarlu mash, sã-sh aprindã nã tsigari, dip ashi...

Cãndu asunã tufechea-a ficiorlui, lamnja - cari sh-eara tu palatea a ljei - avdzã! Shi, diunoarã asplinisitã shi scuturatã di itii, si sãlãghi nafoarã, ta s-veadã cu oclj-a ljei, cari-i atsel tsi cutidzã sã-lj calcã loclu!! Shi aurlã unoarã, di s-cutrimburã pãdurea tutã:

- Eeeee...! Cari hii, more nihite! Cari hii datlu n cap, di-ts biush mintea shi ãnj caltsã aoa, di iu putes nu s-ari turnatã vãr! O, lãi, cari-nj ti-ai fãnãtitã di banã?... Ca vai di suflitlu-a tãu, mãrate! Ia fã-nj-ti nculea, sã-nj ti misuri heamãzã cu mini, more, more... cã nu am zboarã s-tsã dzãc!!

- Ia-mea, aoa! - aurlã fuviros shi niaspãreat Mushatlu-Hilj-di-Avinător. Mash ahânt gri, ma nu cã va-lj eara fricã tsiva, nu! Ashi eara nãs, nu lu-arãsea si s-alavdã sh-nitsi s-aspargã multi zboarã... Arar u lundzea el cuvenda... Shi, cãtu s-dzãts unã, ãsh umplu iarã tufechea sh-trapsi diznou, dupu tsi aurlã: "Mea, ia cari hiu!" - ta s-curmã cama agonja fuvriserli a lamnji-ljei. Trapsi nãs, ficiorlu, a ma geaba, cã atsea di dinintea-lj nu-sh ma eara ursã, ãsh eara lamnja tutã-shi-ntreagã... Chirutã s-dusi bãrutea pi ea! Gãgoshlu agudi truplu ali lamnji, ma nu pitrumsi aclo, archiushirã ãmpadi, moali ca baliga!

Tsi nu shi shtea mãratlu hilj di-avinător eara cã aestã lamnji u avea chealea vãrtoasã, cheatrã, her, cilechi canda! Aeshti nu-lj arupi nitsi topa...

Tsi s-adarã hiljlu di-avinător, cara? Nu eara shicai... Shi nu cã si-aspãre vahi, ma vru nu vru, heam ca intrã tu gailei... Trapsi ninga unã oarã, sh-iara, sh-iara... pãnã sh-guli tufechea di pljumbi. Blãstimata di lamnji, ma, iuva nu u-avea, ni cãdzu, ni s-minã dit loc barim!...

- Ha! Ha-haaaa! - arãsi lamnja di niputearea-a ficiorlui sh-a tufechljei a lui; tora tsi-ts va inima s-ts-adar, tini ficiuric...?

Mushatlu-Hilj-di-Avinător, ma, nu limnosi. Ascãrcicã dintsãlj di itii, shi, gioni cum sh-eara, lj-apãndisi:

- Mãcã-mi, ãlj dzãsi. Tsi mata stai, mãcã-mi!

- Pi-agalea, cã va-nj ti mãc... Ma, voi ma ninti sã shtiu, cari hii tini, di cutidzash s-nji calts ciuflichea! Cã pãnã tora - featsi, cãtrani dip lamnja, - cicior di om nu-sh fu aoa, tini eshti protlu "oaspi", va tsã spun eu tsi oaspi! Ti mutrescu sh-ti ved ca livendu, ca gioni liundar, ma nu-nj dzãts, a cui eshti? Pri numa-a mea gione, cari eshti, di u apufusish s-vrei s-ti misuri cu mini!?

- Eu him ficior di-avinător avdzãt!

- Ficior di-Avinător-Avdzãt?! s-ciudusi lamnja... Am, cãtse nu dzãts ma agonja, ma-i ashi? More, vrute, scumpe, - tini ai hãbari cã eu lu cunuscui tatã-tu, dum-ljartul? Eeee... Macã-i ashitsi, lucurlu s-alãxeashti niheamã... Di-aoa shi nclo, pots s-vinj cãndu ai chefi tu

pādurea-a mea, s-avinj itsi va ts-va orixea! Sh-ca s-vrei, va nã him shi sots di nai ma protslji, a cã tu dãmara-nj nu para li avem tu adeti ahtãri... A tsia ma, cara eshti cari eshti, va s-tsã escu nai ma bunlu sots!

Mushatlu hilj di-avinãtor ãsh vinea greu tu ori, dupu tutã luguria aestã cu lamnja atsea ti nishani shi fãrã di moarti, cari lji vrea bunlu tora. Shi s-hãrsi la zboarli a ljei.

Cum lamnja s-featsi afan di aclo deapoea, alãsãndalui arihati, ficiorlu u bili ursa tsi u-avu vãtãmatã ma ninti, ãlj lo chealea deanumir shi nchisi cãtrã-acasã, tu hoara-a lui.

Aoa, ãn hoarã, vãr nu lu mata ashtiapta s-lu veadã nãpoi. A ma nãs, na-lu iu-nj da cap, viu shi ntreg, am sh-cu chealea-a ursiljei dit "Pãdurea di Cãtrani". Ashi, ash, cum dzãsh - dit pãdurea atsea a moartiljei! Ni mata vidzutã ciudii! Lumea nu bizdisea s-lu-alavdã niacumtinat. Am, tsi, nu lj-undzea a ficiorlui? Em, cum nu va-lj undzea?

Tuts, pãn di un, lu nvitsarã ficiorlu s-lji ducã pishcheshi a vãshiljelui, chealea atsea di ursã, cã fãrã di altã va lja mari doarã trã aestã, di la caplu ncurunat... Nu ahãntu ti cheali, cari eara ca tuti cheljli di ursi, cãt tr-atsea cã lj-u adutsea dit "Pãdurea di Cãtrani", iu nu s-avea dusã avinari vãr, pãn tora, nitsi caplu a vãsiliiljei barim! Cã shi el, vãshiljelu, om sh-eara, ãlj eara ca fricã sh-a lui, ãsh afirea bana, cãndu eara zborlu ti lamnja di-aclo... Shi, cum lu urnjipsirã, ash sh-adrã Mushatlu-Hilj-di-Avinãtor, tamam cum lu-avurã nvitsatã hurgheatslji a lui: sh-si dusi la palatea a vãshiljelui, shi-lj dusi pishcheshi atsea cheali... A, ma, nu apucã ninga s-intrã tu palati, cã lu dãnãsi la poartã un mari vizir! Em, cum? - cã nu va s-intra aclo ca tu curii... Va dzãts, sh-eara curti dumneascã, nu?

Sh-tsi dzãtssets cã vru marli vizir? Tsi s-vrea, more? S-lj-u da a lui chealea di ursã, ficiorlu, ca s-lj-u facã nãs doarã a vãshiljelui... Tsi minti cu furtia, sh-la aestu! A ma nu-sh aflã el tivichelu tsi lu vrea, ca s-lu-arãdã! Cã hiljlu di-avinãtor triclu di el, canda nitsi nu-l vidzu, nitsi nu lu-avdzã.

Vãshiljelu, harauã mari ti pishchesha tsi u lo, ãlj umplu gechli a ficiorlui, cu malãmã, liri, voi s-dzãc! Cã nu eara lucru di-aradã, s-ai ãn casa-ts cheali di ursã dit "Pãdurea di Cãtrani", aman, avigljatã di lãmnji! Shi-lj gri deapoea a vizirlui, s-vinã, ãsh bãtu palmili - ash lu-acljimã - shi-l vãrghi:

- Ia mutrea ncoa, tini vizire a meu, tsi pishcheshi ãnj adusi Mushatlu Hilj di-Avinãtor... E? Ia s-ti-avdu, ti-arãseashti? Aestu gioni, nu tini, corbe, - hãiri s-aibã! Tini... Tini, vizire, nj-u mãts batcheava pãnea di unã banã, a ma, pãn di tora barim unã chirãturã s-nj-ai adusã, ca s-ti tsãn minti... Nihite tsi-nj eshti, cum di pot sã-nj ti ved ãntr-ocljii!?

Marli vizir aoa s-aprindea, aoa s-astindzea, la ahtari cutugurseari...

Greu mãrãnghisit, ca nialtoarã, lj-bãgã minti arauã a hiljlu di-avinãtor. Cã troarã s-avu sprigiuratã s-lu chearã, cum-nicum, pãn tu soni! Am, s-lu-arushineadzã vãshiljelu pri nãs ahãntu, di nãspetea-a unui nividzut-nicunuscult dit lumi, cari shtii di iu?!

- Dearihina un nihit, un tihilai sh-un ici-tsiva escu dinintea-ts, Dumnilja-a-ta, - dzãsi, tuceni apres sum rãgoz, marli-vizir, shi-sh aplicã frãmtea pãnã mpadi, di bãshe pi-aradã ciocurli arosi a pãputslor di amalãmã tsi li purta vãshilelu. - Eu shtiu, mult tinjisite, ma dzãsi ningã el, cãt custuseashti chealea adusã di aestu gioni ficiorac. Tr-atsea, cara ts-adusi ahãntã harauã, voi s-lji cunoscu shi-nj aplec pãnã mpadi frãmtea dinintea-a giuneatsljei a lui... A, ma, avdzãte Doamne, aestã cheali di ursã dit "Pãdurea di Cãtrani" easti ici-tsiva, dinintea-a Puljlui-ti-Nishani! Aestu pulj, Pulj-Hrisusit, ca s-lu-aveai, s-tsã mushutedz gãrdinjli a tali cu nãs - cari s-ma hibã ca Dumnilja-a-ta tu laolu tut?...

La ahtãri ciudii tsi sh-li-avdza, vãshiljelu armasi marmur di njirari! Dimec, s-aflã iuva tu lumi sh-un ahtari Pulj-ti-Nishani! Pulj Hrisusit!... Sh-dzãsi, ca azgrumat, cãtrã vizir:

- Bunã va eara s-am ahtari pulj... A, ma, more tini, Allah sã-nj ti aibã ngãtan, - di iu s-lu ljau, nu-nj ti mindueshti?...

- A, lunjinate-Doamne, ma tr-aestã? Nitsi cã ari lucru ma licshor! - lj-u toarnã marli-vizir, avrapa. Dimãndã-lj-lu a aishtui Mushat-Hilj-di-Avinãtor, shi el, mult gionili va ts-lu-aducã aoa unãshunã, cã poati itsi-ts va inima.

Tsi s-ma dzãc eu? Marli-vizir cunushtea ghini zborlu cã grailu lj-easti dat a omlui ca sã-sh ascundã tsi mindueashti; aduchit, nu? Trã tsi lu-alãvda nãs ahãnt, ficiorlu-a nostru dit pãrmit... S-lu chearã, aestã sh-avea el bãgatã tu minti tora, s-lu chearã - itsi s-lu custuseascã, ishish! Shi li ntsãsea tora, ehtãrlu, ma lai di vãr dghiavul, vahi-vahi va s-lu-afãniseascã.

Vãshiljelu, avdzãndalui aesti tuti, pitricu s-lu-aducã ficiorlu nãpoi, cã s-avea dusã di aoa, di la curti, shi-lj dimãndã - tu zboarã putsãni shi shcurti, fuviroasi:

- Ascultã aoa, tini psefte! Chealea di ursã i chirãturã mash, nu mi-arãdz tini, ftohe niarushinat! U! voi Puljlu-ti-Nishani, avdzã? Puljlu-Hrisusit, cã aljuntrea ti spindzur! Haide, agonja, cã eu nu fac hazi aoa!!

Sh-si turnã ficiorlu acasã, ãnvirinat-ãnvirinat... Di iu s-lu-aflã nãs aestu astes Pulj-ti-Nishani?! Cari ari avdzãtã vroarã di Pulj-Hrisusits!? Sh-cara s-mindui el tsi s-mindui, di-l durea mintea di ahãntã minduiri, - tsi dzãtssets cã-lj triclu prit cap? "Ia s-mi duc eu la lamnja-a mea! Poati sã shtibã nãsã tsiva, cãtrã iu bãneadzã ahtari turlui di Pulj-ti-Nishani..."

Shi sh-lo el cicioarli deanumir, shi aide-aide... na-lea agiumtu diznou

tu "Pādurea di Cătrani", la lamnja. "Prindi s-mi-agiutā lamnja - sh-sh minduea ficiorlu. Prindi s-mi-agiutā, cā ānj si-aspusi ca bunā, cāndu cu ura, sh-cāndu vrui s-u cher sh-ishi sh-nāsā... Ca s-vrea, nu mi-avea chirutā lamnja ninga di-atumtsea? Ānj mi-avea ntru-mānā, putea s-mi chearā... Di hătărea-a tatā-njui ascăpai... Va s-mi-agiutā sh-tora" - avea nādii gionili. "Ashi-sh-ashi, ālj dzāsi a lamnjiljei, ia tsi-nj dimāndā vāshiljelu, shi... ca s-nu-lj fac chefea, s-lj-aduc dimec Puljlu-ti-Nishani, mi spindzurā fărā njilā! A ma cum s-fac, lailu di mini, cā..."

- More, tini, Hilj-di-Avinător-Avdzāt, sh-tini ishish un fărā di preaclji avinător! fatsi lamnja, canda lu vārghea, a ma cu vreari multā... Am, ti-aspasi tini mash di-ahāntu putsān?! Shi diunoarā arucuti pirdadz di fum sh-di flamā pit nārli a ljei lārdzā, s-badz bushirli...

- Nu para hiu eu di aspăreatslji, lamnje-tini, - lj-u turnā ficiorlu, heamā ca arushinat... Nu va s-mi-aspăream, si shteam macar cātrā iu s-lu caftu asteslu-atsel di pulj...

- More, ia nu-nj ti plāndzi dip, cā nitsi nu s-aflā vārnoarā tsiva ma licshor ti-a fătseari, dicāt s-lu aflji puljlu cāftat di vāshiljelu aestu fār di minti sh-di inimā... Mea, s-ti nvets cum va s-adari... Vai ljai doauā buts, unā mplinā cu cinushi, ca s-ti-ascundzā nuntru, sh-alta cu apā, s-u umplji cu apā, aducheshti? Shi, s-li arādāpseshti butsli aesti mardzina di amari, la Egeea, cā aclo vini pulj dupu pulj, di pisti apā fār di sinur, dit nisiili tuti. Va s-vinā sh-Puljlu-ti-Nishani, a tūu, cari ts-lu cāftā vāshiljelu, va bea apā dit butea cu apā, deapoea va intrā tu butea cu cinushi, sā s-cinushadzā sh-nās, cum fac tuts puljlji. Shi, cāndu va s-vinā... va tindzā māna, va lu-acats shi - oarā bunā! Āndrept la vāshiljelu cu puljlu, di va cihtāseascā sh-nās di giuneatsa-a ta, cari nu caitsido u aspuni...

Mushatlu-Hilj-di-Avinător featsi cum lu nvitsā lamnja. S-dusi cu butsli atseali mardzina di Egeea-atsea albastra... Li arādāpsi aclo, una mplinā pān di budzā cu apā dulsi, ti-a beari, alta cu cinushi. Shi, nu tricū multu cā, na-lea, un nior āntreg di Pulj-ti-Nishani, hrisusits-hrisusits, deadirā cap dit alargu, dipunānda agonja sh-cu chefi mari pi limani. Biurā elj tsi biurā dit butea cu apā dulsi, pān si sāturarā, shi vrurā deapoea sā-sh si scaldā tu cinushi, cum lā i adetea. Ma ficiorlu, trac! cu māna shi acatsā un.

Hiljlu-di-Avinător-Avdzāt nu-sh cheari oara, lu lja el puljlu hrisusit shi, canda a lui ishish lj-avurā acriscuti peani, azbuirā va dzāc, la vāshiljelu, di-lj lu deadi. Shi iarā lu ncarcā aestu cu pāradz, sh-lu alavdā tora ninga sh-ma multu, ti livindeatsa shi mintea-a lui! Vizirlu - sh-shi fārmāca di zori, cā ālj isha tuti ghini a ficiorlui tsi vrea el s-lu chearā. A, ma, nu-sh chirea nādia, cā pān tu soni va lj-u-adarā nās... "Ashteaptā, ashteaptā tini heamā - ālj dzātsea fărā zboarā a ficiorlui, -

cā nu ascashi, nu ai ascăpari di mini! Va s-ts-u adar eu, vai vedz!"

Mutrinda-sh planlu-a lui, vizirlu-lj dishcljisi unā altā orixi a atsilu tivichel cap āncurinat:

- Doamne, Domnul a vāsiliiljei tutā, sh-a nostru! Mari, sh-cu multā puteari, shi avut eshti, a ma vār nu mata va-ts treacā dininti, ca s-pots s-agiundz s-u ai Mushata-a-Loclui!

- Mushata-a-Loclui? - āsh trimburā vāshiljelu boatsea... Shtii vārnu, vizire, cari easti izoti s-nj-u-aducā? sh-lji nghilicirā lunjinjli-a ocljilor, ca la tsiva aghrinj...

- Em, cum nu? Nu lu-avem noi aoa Mushatlu-Hilj-di-Avinător, vlughisite Doamne?

Sh-diznou pitreatsi vāshiljelu tamachea s-lu-aducā lailu sh-trānjipsitlu ficior, di-lj dzātsi iarā, cu idghea rēeatsā, fuviros-fuviros:

- Fā cum ti talji caplu, nu-am ananghi, - ma, adu-nj-u cāt cama-agonja Mushata-a-Loclui, ca s-vrei s-nu ti-aspindzur. Mīni nu mi-arāsescu zboarā multi, aducheshti?

Aduchea ficiorlu, cā nu eara firā corbul... Bāga el oarā cā lu-ashteaptā mări gailei. A, ma - tsi eara ti-adrari? Cudealaga, diznou, la lamnji, ea lj-eara ascăparea... Iarā lamnja, cari avea agiumtā tora di nu shtea iu s-lu bagā di vreari, lu nvitsā ninga nā oarā tsi, sh-cum sā ndreagā, ca s-da di torlu a Mushatiljei.

Mushatlu-Hilj-di-Avinător eara, cumu s-veadi, aghno cāsmeti! Am, s-aibā el parti di unā ahtari sutsatā, tsi sh-lu-agiutā tutā dzua?... Sutsatā cu unā lamnji, nu caitsido, lucru tsi nu mata s-vidzu, cā lāmnlji suntu arali cu noi, oaminjlji, sh-lji cher, nu-lj agiutā s-iasā la limani!

Āsh adrā, ma, ficiorlu a nostru, nishti pāputsā di her, ta s-tsānā cali lungā, āsh lo cu nās sh-unā veargā, sh-aestā di her, sā-sh si andoapārā di ea cāndu va s-aducheascā para curmat, shi - ānchisi... Ānchisi, agiutā-l Doamne, cātrā Mushata-a-Loclui, - iutsi va s-hibā, cā va-lj lja el torlu, va s-da di nāsā!

Sh-li teasi el, li teasi ghini jgljoatili, tutā dzua-atsea. Sh-cāndu soarli loa s-ascapitā, ca tsi va dzātsets voi cā putu s-veadā dinintea ocljilor? More, s-vedz shi s-nu tsi si pistipseascā atsea tsi tsā vedz cu lunjinjli-a tali: un om ca tuts oaminjlji, āsh shidea mpadi, a ma ashtirat ca turtslji, cu cicioarli sum nās... Shidea ashi, tu-aumbra-a unui caragaci tiriū shi-sh fridzea, nicuchireashti, doi lai buvali - cāt nishti cheptsā di muntsā, ghini hiptsā, buvalj, cati un tu sulā, a ma tsi sulī? - ca tsiva sturi! Lji fripsi nās, cāt lji fripsi, shi, diunoarā - hāscā gura mari cāt nā vali di pri aclo, shi angljitā un buval, di canda āsh fu unā māshcāturā mash; sh-idghi featsi unāshunā sh-cu-alantu nimalj, s-ti-afireascā aghlji! canda āsh furā māshcāturi di pāni i di bārgādan cu untu sh-cu cash, cari

archishurā pit gārgālan...

Agiumtu, hiljlu-di-avinātor, ningā crāshtinlu atsel, cari sh-si uspita ashi, dinācali lu-agudirā pristi nāri trāmbi di njurizmā, talazi di njurizmā cari ti mbeatā, sh-lj-agiumsirā tu ureclji shi sfār-sfārlili di seu chicat pi jer, di la buvalj friptsā shi hālpuits. Eara aesti seamni cā tsi veadi sh-eara dearihina, sh-cā nu-lj si fārnāsi mash! "Vre, s-lu macā luplu, s-lu-arupā zulāchli - dzāsi Mushatlu-Hilj-di-Avinātor, - ca tsi lughii di suflit poati s-hibā sh-ahtari om, ca aestu? Ciudii mari... Ia s-ā-nj lu mutrescu di ma-aproapea, s-lji bag oarā ma ghini..." Shi agiungānda ningā aestu tamā di om, ālj oarā el, dupu aradā:

- Dzuā bunā, lalā!

- A, s-ā-nj bānedz sh-tini, nipoate! Cā, biricheavis al Dumnidzā, - avem loc tuts aoa, sum tserlu a lui...

Cu zboarli dzāsi, nifānātittlu sh-si teasi pi iarbā, lungu sh-nibitit cum sh-eara el plāsat, hāscā di somnu, cā tora lu loa pumoara, cu pāndica mplinā, shi uhtā, dupu cari, trā ciudusirea-a ficiorlui di dinitea-lj, zburā:

- Eh, more, cā nu va nj-aspārdzea ninga vārā doi buvalj atsia...! Va-nj mi sāturam sh-eu, ma ghini...

- More, more! Tini nu va ts-ai preclji, lalā, macā pots s-angljits ahānt! Cā nu-nj intrā n cap, cum poati s-tsā ma hibā foami, dupu tsi hālpuish doi buvalj āntredz! Ti ciudii eshti, lalā-lalā!!

- Ore, mutreats lucurlu, cā tsiva-ici nu-nj escu! Dinitea-a hiljlui-di-avinātor, cari lu-acātsā Puljlu-ti-Nishani, Hrisusitlu Pulj, dip tsiva nu-nj escu... Atsel, om gioni, halali s-lji hibā, nu eu...!

- Am, atsel gioni tsi dzāts, eu him...

- Tini, ma, hii atsel...? Tsi dzāts, more!... Sh-nu vrei s-mi ljai cu tini, pri iu va-aladz?!

- Cum nu, ti ljau, ānj ti ljau cu harauā!

Shi s-adrarā dolji, fārtats, shi āsh si-ashtirnurā a caliljei, deadun, niacumtinat cātrā Mushata-a-Loclui... Shi, calea-calea, calea-calea... Sh-na-lja cā andzārirā elj unā altā nishani di om, cari, aestu purta pi pāltāri aroacuti māri, di moarā, chetsri di moarā! Hābari nu-aveam iu li dutsea ashi, agunjsit, cā ansārea lailu di pri un cipit di munti pri altu, ahāntā zori sh-avea! Oahti sh-māguli nitsi cā lā bāga oarā, li tritsea ca puilu, pi ndzeanā... Shi, pānā s-lu-aleagā ma ghini ficiorlu sh-cu mult-agiunlu a lui sots, tiriulu Angljiti-Cāljuri - cā ashi va-lj dzātsem a-aishtui, lj-avu sh-agiūtmā! (Alantu fārtat a hiljlui-di-avinātor eara - agārshii s-vā spun, ma aduchit voi sh-singuri - eara Daima-Agiunlu, cum s-lji dzāts ma ghini?)

- Ore, s-nu-ts hibā di oclju, a ma gioni nividzut iuva ānj pari tini, lalā! - lj-u-ari Mushatlu-Hilj-di-Avinātor-Avdzāt! Cā-nj ti ved āncārcat cu

ahātāri aroacuti di moarā, ca tsiva shcarpi, sh-li portsā pisti munts ca scamili, ca peanili! Nu-am vidzutā, ndreptu-ts dzāc, ni am avdzātā ca tini...

- Am, tsi-nj shtii tini, ficiurac! Cā, vai him eu gioni, cum tsā pari, ma nitsi cu Mushatlu-Hilj-di-Avinātor-Avdzāt nu nj-u arshini... Cā nās, sh-nu altu lu acātsā Puljlu-ti-Nishani, Hrisusitlu-Pulj! Atsel - gioni-om!!

- Sh-ma s-lu vedz, ti-adari sots cu nās, i nu?...!

- Avdzā tini!... Āncapi zbor, cā s-nu mi-adar?

- Em, fā-nj-ti ncoa, more lalā, cā eu ānj escu atsel gioni. Sh-aidi cu mini, cu noi...

Shi āsh si-adrarā fārtats, tuts-treilji: Mushatlu-Hilj-di-Avinātor-Avdzāt, cu Daima-Agiunlu sh-cu Angljiti-Cāljuri. Shi iarā calea-calea... Numash cā Angljiti-Cāljuri nu ca eara nvitsat el s-immā peanarga, ca zmelcilj. Sh-cāndu vidzu cum fārtatslj-a lui... s-fātsea cā immā mash, - ashi ālj pāru a lui - tsi-lj tēcneashti, nu-nj aspunets? More, lj-arāchi dolji, sh-lji alinā un pi un anumir sh-alantu pri altu, sh-li teasi - cum el singur putea, azbuirānda canda! Lā shuira urecljili alāntor, ahānt di sarpu ālj eara immaticlu. Vai dzātseai cā va-sh eara vār stihui, i vār cal cu peani, vārā altā cishiti dit pārmiti. Ashi, tu unā dzuā numash, cālātorlji a noshtri featsirā cali di un an!

Ma nclo, tamam cāndu tritsea pisti unā barā cāt amarea, ia iu ved elj un om tes aclo, mardzina di apā, cu ureaclja alichitā mpadi, cari lā pāru cā ascultā, i doarmi... Ficiorlu, di analtu, di pi anumirlu di nandreapta al Angljiti-Cāljuri, lji greashti:

- Eeee... tini, oaspe, tsi-adari atsia?

- Ma tsi lucru ai tini, ficior? apāndāsi, nāirit, atsel āntribat... Mea, ānj stau di ascultu tsi zburāscu mortsālji shi...viiļji, cari dormu... Cā nu aspardzi s-ā shtii sh-ahtāri, nu shtii cāndu vini oara s-ti lipseascā.

- Mari ciudii sh-cu tini! Ma s-hibā dearihina tsi dzāts, sh-acljamā cā tini nu va ts-ai preaclji tu lao!

- Am, shi nu am preaclji - fatsi Li-Avdi-Tuti, cā aestu eara omli... - Eu, ficior, him putsān-putsān, fatsā di Mushatlu-Hilj-di-Avinātor-Avdzāt...

Ālj dzāsi sh-aishtui, ficiorlu:

- Sh-ca s-hibā di tsā iasi n cali, ti-adari sots cu nās?

- E, sh-tini tora! Am, cum s-nu mi-adar?... Cu ahtari gioni avdzāt?...!

- Mutrea ncoa, lalā: eu nj-escu atsel.

Āl lo sh-pri Li-Avdi-Tuti ficiorlu, shi agiumsirā tora patru deadun, patru fārtats, oaminj aleptsā cati un, cā nu-i lucru di-aradā s-ai hārli a lor. Ca s-nu zburām ti Mushatlu-Hilj-di-Avinātor-Avdzāt, cari sh-lj-antritsea, cu mintea-lj... Shi aida-aida, calea ninti...

Anda dipuna seara di ndzeanā, na-lja iu agiungu la un arāu. Sh-vinea

arãulu-aestu ca vãr alcet di minti, cu mari zãlumi, cã avurã cãdzutã ploi, sh-tora mizi-mizi ncãpea tu avlachea-a lui. Ma, tsi s-vedz la arãulu aestu? Shidea, ma nghios di nãs un om, cari surghea apa tsi nãvãlea la vali, nspumatã di itii canda! U surghea omlu apa-a arãului, pãn di chetsrãli albi, shi iarã u sãlãghea, shi nãpoi u loa di la cap! Nishanea di suflit tsi u-adra aestã, cari putea s-hibã, ma nu Soarbi-Arãuri?

- Ca tsi huzmeti adari tini atsia, more lalã? - lu ntreabã Mushatlu-Hilj-di-Avinãtor, - cã ãlj si pãru dip fãrã noimã lucurlu a lui.

- Mea, dzãsi alantu, - ãnj mi-agioc sh-eu, s-nji treacã oara, cã altsiva nu-am ti-adrari... A, ma, sã shtii cã sh-aestã poati s-acatsã ghini iuva, vãroarã... Nu pots s-ai hãbari di ma ninti tsi, sh-cãndu va ti lipseascã s-ai apã multã adunatã.

Ficiorlu s-purtã sh-cu noulu sots, idghea. Shi sh-lu featsi sutsatã sh-nãs. Dupu cari, tuts tsintsilji, cãts s-avurã adunatã pãn tora, tsãnurã calea, ma diparti, cãtrã Mushata-a-Loclui, pãn di iu - anvitsarã elj - l-avea armasã cali ca di unã dzuã mash.

Seara, amãnat, dipunarã gionjlji di pi-anumirlji a tiriului Angljiti-Cãljuri... Ca sh-u-adutsea corbul di Angljiti-Cãljuri cu un cãciub di avinji ncãrcat cu arapuni di-auuã, ma tsi-avea s-facã? El sh-ashi nu sh-eara vãrã mushuteatsã di om, tiriulu. Dipunarã, va dzãc, di pi aestu, sotslji, ta s-arihãtipseascã heam aclo, la nã mardzinã di pãduri, iu lj-agiumsi noapte.

Aoa, la maslu aestu, fãrtatslj-a ficiorlui lji surupã somnul agonja, durnjirã ca leamnili, hãrhea cari di cari ma aspãreats canda... Va dzãtseai cã hearbi loclu, di pãdurea-atsea sh-ma nclo! Tr-aestã, di-ahãntã zãlumi, Mushatlu-Hilj di-Avinãtor nu alichidzeanã di dzeanã, s-doarmã sh-nãs tsiva... Cu tutã zãlumea ma, el avdzã unã ca vãrgheari, tãsh canda sh-si vãrghea tsiva cilimeanj. Shi, vrãndalul el sã shtibã tsi easti, sh-si sculã di iu stãtea mpadi, pi shidzut, cu oclji cihtãtsits cãtrã stealili di pi tser, canda sh-u-avea tu minti s-li anumirã, shi s-dusi s-veadã... Tsi vai eara aclo? Mea, ia tsi: un shain, unã veaspi shi unã furnigã sã ncãcea, s-avea ghini ampilititã treilji, di va s-disica, s-nu s-avea fãrnãsitã ficiorlu. Sh-ti tsi nãspeti?... L-avu ishitã dininti unã cufãmã, u vidzurã unoarã treilji, sh-tora nu s-achicãsea cum sã sh-u mpartã...

Mushatlu-Hilj-di-Avinãtor ãlj dispãrtsã, di iu eara nciupats, sh-lji mbunã troarã, cu unã ndreaptã sh-ghini giudicatã ãmpãrtsãri: Lji deadi a shainlui partea liundarlui, cã sh-eara ma marli, sh-nu putea si s-fãnãteascã el cu putsãn... Deapoea, a veaspiljei shi a furnigãljei - cãti unã chicutã di sãndzi, sã sh-u sugã, cum lã i datã a lor. Shi-ashi, nu armasi vãr chicusit. Ma multu, - armasirã sh-oaspits, shi ca borgi, cãtrã mintimenlu ficior, aesti mãrati di sufliti njits... Tr-atsea shainlu sh-

azmulsi dinãcali unã peanã, di lj-u deadi a hiljlui di-avinãtor, shi-lj dzãsi, s-tsãnã minti:

- Lja-u, om cu suflit bun sh-mintea subtsãri-surafi, cã fãrã tini va nã dinjicam, va nã scuteam oclji un cu-alantu, s-n-avea loatã neclu! Lja-u peana aestã, sh-atumtsea cãndu va s-hii tu mari ananghi, tu vãrã zori, vãrã strimturã, eu va ansar s-ti-agiut. Mash s-u aprindzã, ca s-aduchescu eu, dupu njurizmã, cã ardi di truplu-nj...

Idghiul lucru lu-adrarã veaspea sh-furniga.

Ficiorlu sh-hipsi peanili n sin shi s-turnã la fãrtats, sã s-bagã sh-el, vahi va-l furã somnul, s-acatsã sh-nãs niheamã puteari ti calea tsi ninga lã avea armasã.

Alantã dzuã, ninga nicrãpatã hãrghia ghini, ãsh loarã diznou calea, sh-ia iu agiumsirã tora, vlughisite-Doamne, la Mushata-a-Loclui, acasã!

Mushatlu-Hilj-di-Avinãtor s-aplicã pãnã mpadi dinintea-a dadãljei ali feati, shi-lj dzãsi cã vinea di partea-a vãshiljelui, ca pruxinit, cari multu u vrea Mushata-a-Loclui, sã sh-u lja nveastã, sã sh-u facã preaclji shi vãshiloanji, cu cãrunã.

S-minduea el, ficiorlu-a nostru dit pãrmit, cã dada-a featiljei, cum vai avdã ahtãri zboarã, va cadã mpadi shi va s-vatãmã s-u da hilj-sa, cu doauli mãnji! A, ma, nu-sh fu dip ashi, lucurlu, dupu cum va s-videm ma nclo,

Cã pãrmitlu a meu tsãni

Pãnã-astarã, pãnã mãni,

Sh-avets ninga ti-ascultari,

Alti sh-alti, ma cu hari!

Dupu tsi sh-lu-ascultã moasha ficiorlu di avinãtor, ãlj dzãsi, cu zborlu-a ljei agali shi ashtirat, heamã sumarãdzãnda:

Multu ghini, gione... Va s-u dau eu feata-nj, cum di nu, mea sh-cu mari harauã, cã u caftã un vãshilje, nu un caitsido... A, ma tri tsi ahãntã zori? Shi, ca s-tsã dzãc andreptu, eu nu-nj dau hilja licshor-licshor, ca vãrã shilji. Ninti s-u dau, voi s-videarim heamã giuneatsã di partea-a pruxinitlui a vãshiljelui, a aishtor oaminji tsi ts-lji loash sutsatã ncoa... Vahi va s-poatã sh-nãsh s-aspunã vãrã anami... E, cum dzãts?

Zburã ficiorlu:

- Sh-ca tsi giuneatsã ashteptsã di la noi, tsi vai vrei s-adrãm...?

- Mea, - am eu tu palãtsli a meali di-aoa, un tiri-om, cari-i izoti s-mãcã vinghits cireapi di pãni, avrapa-avrapa, cãt s-nu badz oarã cum li arucuteashti! S-aflã pit oaminjlji a tãi ahtari, s-lu antreacã? S-acatsã vãrnu cu el?

- S-videm, s-videm, dzãtsi ficiorlu, ca pi minduiri. Ts-u dau giuvapea eu, mash s-videarim cum adar...

Taha eara ca aspāreat, Mushatlu-Hilj-di-Avinātor, a ma el nu-avea ananghi, cā lj-eara mintea la omlu-a lui, la Daima-Agiunlu, dit pareia-lj, cari hālpuea dipriunā sh-tut dipriunā s-plāndzea cā moari di foami! Tr-aestā, lu ntribā prucupsitlu, niprucupsitlu voi s-dzāc:

- Ia s-videarim noi tora, more Daima-Agiune, cum vai mi scots dit mintiturā...? Avdzāsh tsi caftā di la noi muma-a featiljei, a? Va s-iesh cu fatsa curatā, more lalā? Cā nu-i shicai, suntu vinghits cireapi di pāni, pots s-li arādāpseshti tu foalili-a tāu?...

- Ore, mārat di mini, am - cātse mash vinghits, sh-nu patrudzāts? Doamne, tsi scljinci s-aspuni sh-muljarea aestā! A, ma, tsi pot s-adar? Ghini, ghini - las s-hibā shi ahānt mash, poati nu-ari ma multu, fucāroanja...

Shi, lu dusi ficiorlu la dada-a featiljei, pi nifānātittu di sotsu-su, Daima-Agiunlu... Mea cara si-ashtirnu aestu pi lucru, di-lj fudzea fāltslu ca suvalnitsa tu-arāzboi - cānd tu unā parti, cāndu tu-alantā, tuc-tac, tac-tuc, niacumtinat! Afan lji si fātsea pānjli, cārveljili - cā sh-eara di atseali mārli, armāneshtsā... Tu gura-a lui - cāt cireaplu! Dzātseai cā nitsi nu-sh furā dearihina, pānjli atseali. Vinghits cireapi di pāni dipinā ehtārlu di Daima-Agiunlu shi... tut agiun, sac fārā fundu! Aspartu, va dzāts!

- Nu avets sh-alti? - ntribā el, fumitos, cum bitisi lucurlu tsi-lj lu-avu datā veduva, mā-sa-a Mushatiljei-a-Loclui, cari s-aspāre cā terslu di dinintea-lj va-lj mēcā sh-casa, cu murili!

Cara li vidzu muma-a featiljei cā nu easi naparti cu ahtari agiun, trapsi mānā cu nās, shi-lj triclu pit minti altsiva... Ānguce altsiva, cā sh-aestā, nu para-lj tritsea dininti...

- Ia nutrits āncoa! - lā dzāsi a oaspitslor. Nj-u adrat aestā, cu cireapili di pāni, lele cārveljili a meali cāt aroata di carotsi! Nj-u adrat, ama s-vā ved cu altā huzmeti - fārā di cari nu pot s-vā dau feata... Ascultats-mi... Ca la un mes cali di-aoa, s-aflā unā fāntānā cu apā... di amal mā! Dip ashi, - cu apā di amal mā... U scots cu cuvālu, cu gāleata, ca la tuti fāntānjli, mash cā amal mā-aestā curā ca apa. E... Tiriulu-a mea u calcā aestā cali mash tu unā dzuā! Tini, Mushate Hilj di-Avinātor... Ca s-ai vār di-a tāi, sā s-tsānā, more pruxinit di vāshilje tsi-nj eshti, - atumtsea eu va s-ts-u dau hilja-a mea. Sh-ma s-nu ai, sānātati s-nj-ai tini: feata-i a mea, sh-calea a ta!

- A, cum s-nu am, cum s-nu am? Tsi ti-agunjiseshti ashi? - poati cā am, - fatsi ficiorlu. Dimec, ānj caftsā s-n-antritsem di cushii...? A ma eu - huhuti di-arās Mushatlu-Hilj-di-Avinātor, eu nu nj-am dicāt un palju Angljiti-Cāljiuri!

Shi, intrā n cor sh-aestu Angljiti-Cāljiuri, cari alāga ca vimtul, di canda lu mēcā pimintul di sum nās, sh-cama agonja alāga, vahi!

Ānchisirā diunoarā atselj dolji - tiriulu a moashiljei shi sotslu a hiljlu di-avinātor. Sh-cāt s-tsā dai dzeanili unā oarā, Angljiti-Cāljiuri ānj sh-agiundzi la fāntānā. Aoa, sh-lu umpli el vaslu cu apā di malmā, shi s-toarnā cātrā dumenea a dadāljei ali Mushati... Cāndu vidzu ma, cā dit doauā jgljoati s-avu arucatā pān tu giunitatea di cali, chinduri shi-sh dzāsi: "More - ti tsi s-mi-agunjisescu eu ahānt? Cā tut nu am cu cari s-mi-antrec... Baliga atsea di... tiriulu, s-minā ca... zmelciul, ca vai di nās! Ashi cā, ia s-lji trag eu un somnu, frātic, aoa, mardzina di cali! Tiriulu va s-amānā ca s-agiungā la fāntānā prota, deapoea sā s-toarnā, eheeee...! A ma, sh-ca s-treacā di mini, tsi mari lucru i ta s-lu-agiungu shi s-lu-alas?"

S-bāgā di cara, Angljiti-Cāljiuri, sā nchilueascā heamāzā... Shi, cādzu, lailu, tu somnu greu! Ma tsi somnu! - s-lu talj cu prionea shi s-nu- aducheascā, tihilailu, ia nutrits voi, tora!

Lu-ashtiptā ficiorlu di-avinātor, lu-ashtiptā, ma aestu, Angljiti-Cāljiuri nu s-vidua s-vinā di iuva! Cādzu pi mindueari Mushatlu-Hilj, - tsi s-hibā cu sotslu-a lui?! Cātrā iu talji frāndzā trā cānj, iu amānā ahāntu el, cānd eara ti-agunjisiri?! Cā lj-agiundzea al Angljitā-Cāljiuri - mash unā sāhati, sā s-ducā shi s-toarnā... Shi, multu gāilisit cā va s-chearā antritsearea ti featā, ālj dzāsi Mushatlu-Hilj-di-Avinātor - al Li-Avdi-Tuti, cari-sh imna anvārliga sh-nās, tut di gailei:

- Ia ciulea-li tini urecljili, fārtate, ca s-videm tsi s-fatsi cu Angljiti-Cāljiuri, corbul, cā lucru curat nu-i cu el!

Li-Avdi-Tuti, cari asculta sh-tsi zburāscu mortslji, shi viilji cāndu dormu, sh-si teasi mpadi unāshunā, cāt sh-eara el di lungu, cā dzātseai cā easti pljup, nu om, sh-alichi ureaclja di chilimea moali sh-mushatā a iarbāljei veardi, shi avdzā, li avdzā diunoarā hārherli al Angljiti-Cāljiuri:

- Doamne-Doamne, tsi durnjari fatsi sh-aestu distorsu-om, di canda nu lj-ari ncljisā oclji di-anda lu amintā dadā-sa! Ti lja lāhtarea, nu altā, shi s-cutreamburā loclu dearvigāra di el, - ashi hārheashti, blāstimatlu! Ia, tsi-nj adarā nās, tu oara cāndu noi ashtiptām aoa, ca pi jer! Nu mata ari sots-pistimeni tu lumi, dupu cum ti vindu, more, more!

- Uiiii! - lj-u-ari Mushatlu-Hilj-di-Avinātor, cripat cum nu s-ma fatsi, cā sh-avea sh-ti tsi... Ore, fārtate Soarbi-Arāuri, - nacā va pots s-nji lu dishteptsā tihilailu aestu a nostru?

- Ashteaptā niheamā mash, sh-va vedz cum va s-ansarā el ca arsu! Va ts-lu vindic eu, s-doarmā nihitlu cāndu nu-i chirolu, ca orghilj!

Mash ahānt dzāsi Soarbi-Arāuri, nu ma multi, cā sh-eara di atselj fārā simintsā di zbor, el ma multu fātsea, dicāt zburā. Shi, diunoarā surghi un arāu āntreg, cari s-tihisi pi aclo, aproapea... Lu surghi arāulu, sh-deapoea, sālāghi ashi di diparti, tutā apa-adunatā - pi Angljiti-Cāljiuri, di lu-adrā muceali-muceali!

Angljiti-Căljuri, lâhtârsit di apa-aratsi, nvinitșat di talazurli di apă, cari lu nica shi lu-anvâlea, cum vinea irushi, ansari dinăcali mprostu, sh-si dishteaptă dit somnu, sh-ascutură percea lungă, di dzătseai cã-i un cal-areati dit părmiti, etim s-azboairă cari shtii tu tsi dipärtări, - mutreashti găilisit cãtră vaslu cu apă di-amalmă, tsi sh-lu-avea alăsată ningă năs... Ghiumlu, ma, cã vaslu-atsel eara un ghium di bęcări, di-atseali nai ma mushatili ghiumi pindeani di la noi, shidea arucutit niheamă ma nclo... Aha! - ălj lu-avu arucutită tiriulu-a moashiljei, cãndu tricu nclo, cãtră izvur shi lu vidzu Angljiti-Căljuri, cum durnjadus... Lji lu-arucuti, ta s-lu-amănă shi s-lj-u lja năs ninti! "Ghini ts-u-adără, more psefte Angljiti-Căljuri - sh-si cătugursea el singur tora, - macă ti-aflash s-dornji pri cali..." Shi avdapsi, tri tiriulu-a moashiljei, dada a Mushatiljei-a-Loclui: "E, ma, ghidi-ghidi, cã va s-ti videm noi căt sarpu hii tini, tiriu di doi pãradz!"

Tsi-avea ti-adrari omlu-a nostru sh-a hiljlui di-avinător? Em, tsi altă vai fătsea, corbul? Sh-si turnă la izvur, la fântăna cu apă di-amalmă, - doauă ceapi mash, di-a lui... Aclo, - alantu, căt sh-avea vinjită sh-el, curmat-curmat shi mplin di pulbiri, asudat, ti loa njila! Arăuri ălj cura sudorli...

Sotslu a Mushatlu-Hilj-di-Avinător lu-ascăpiră cu mutrita pizivenghiul, a ma nu-sh chiru oara cu năs. Sh-umplu diznou ghiumlu cu apă di-amalmă dit fântănă shi, fuga năpoi! Un cicior pi un cipit di munti, alantu pri altu - shi, na-lea-l tu hoara-a Mushatiljei-a-Loclui, cu multi sãhãts ninti di alantu, cari, corbul di el sh-avu bęcată tută putearea, sh-nitsi nu dãnăsi pi iuva, s-adilji heam, a ma geaba! Lu-angrupa loclu di arshini, tiriulu-atsel lailu!

Iarã anăchisi Mushatlu-Hilj-di-Avinător! Vidzu dada-a Mushatiljei cã nu-i hazi, nu ti-agiots cu gionili aestu, cari nu sh-easti om di-aradã... Prindea, tora, s-lj-u da feata, ma, tsi cãidisea? D-iu s-cãidiseascã? Cum sã s-dispartă di năsă, suflit di suflitlu-a ljei, shi s-u-alasã si s-ducă ahânt diparti? Pãrinti, va dzãts, sh-agiundzi! Numash dadă s-nu hii... Tr-atsea, ăsh ma fãrmita ea mintea, vahi-vahi lji tãcneashti tsiva, s-nu poatã ficiorlu s-adară, shi ashi - s-lj-armănă feata.

Sh-tsi dzãtsets voi, cari mi-ascultats, cã-nj tãcni shi-lj plãscãni tu minti?

- Ia mutrea ncualea, more tini Mushate-Hilj-di-Avinător! Nj-am eu aoa un pulj, cari poati s-nj-ducă apă vii, sh-cari da bană sh-a mortsãlor! Numash el, puljlu-a meu shtii di iu u-adutsi... I va nj-aduts sh-tini, i cã nu u vedz hilja-a mea, ti vãshiljelu-ts!

Lu ntreabă ficiorlu pi Angljiti-Căljuri, cara s-aibă hãbari di apa-atsea vii, cãtră iu vini. Ma, mãratlu, nu sh-avea hãbari! O-bo-bo, tsi-i ti-adrari? ăsh fãrmita ficiorlu mintea, cãtră iu s-află, hãrdzite-Doamne,

ahtari ti nishani apă? "Hopa, de!" ăsh dzãsi diunoarã el, cã tamam ălj tãcni tsiva... "Shainlu, el cari-azboairă anal-t-analtu, lipseashti s-aibă shtiri!" Sh-atumtsea, ăsh scoati Hiljlu-Mushat-di-Avinător peana tsi u-avea di la puljlu-aestu, u-apreasi, sh-pãn sã s-shutsã nã oarã, ia-lea ningă nãs, shainlu ti ciudii, cu ărchli disfapti, căt acatsă unã aloni!

- Dimãndă-nj, Doamne! - fatsi-aestu.

Ălj dzãsi ficiorlu cum i lucurlu, shi lu ntribă cara di va poatã s-lj-u-ducă atsea apă vii, cari lã da bană sh-a mortsãlor.

- Nu, nu pot, Doamne, s-ts-u aduc, ti-atsea cã nu-nj shtiu cãtră iu s-află, iu s-u caftu, eu nitsi cã avui avdzãtã vroarã di ahtari apă! Mea, nu ari ma multu di unã stãmãnă, di cãndu nji si-asteasi un pulj di-a meu, njicuz... Ca sã shteam eu sã s-află iuva unã ahtari ghitrii, nu arãsturnam loclu ta s-dau di ea? Sh-nu va-nj psusea suflitlu-a meu, njic, galbin ca soarli di pi tser shi scumpu ca amalma, cã multu scumpu shi vrut ănj eara...! Cã, dupu numa-lj, aestă apă prindi s-ti-ascapă di itsi niputeari, macă ti scoalã sh-dit moarti... Shi-lj ănghiliciră oclji a shainlui, di nãdii!

- Ashi easti, cum dzãts, - fatsi ficiorlu cãtră shain. Nu u shtii, cã nu u-ai cãftatã, ma, ts-am rigeai, caftă-u tora, ti mini - sh-ti puljlu-a tãu, cã vai pots s-lu nviedz!

S-aleapidă atumtsea shainlu-a nostru, ca aminat di tufechi! Pãn di niori, shi, di aclo di ndzeană, mutri anvãrliga, diparti, diparti. Shi, cãtră iuva, multu diparti, veadi el un pulj cu un pucic tu cãrintarea-lj!

- Ia mutrits voi, mutrits niheam! Bag oarã tsiva, aoa! - aurlã shainlu, di lu-avdzãrã sh-atselj di mpadi...

Shi, unãshunã ăsh si-arucă pisti puljlu di aclo ndzeană, iu sh-eara, lu-apitrusi, lj-arăchi vaslu cu ungljili-a lui, mări shi vãrtoasi, sh-dipunã cu el deadun la Mushatlu-Hilj-di-Avinător, cari avea zurlusitã tora, di ahãntã harauã!

Am, cum s-nu hãrãsea? Cã, ma sã s-turna ntreg-ãntreg acasã la moasha, puljlu-a ljei, aduchits voi cã... Ficiorlu-di-Avinător-Avdzãt prindea sã s-da bătut, shi u chirea feata tãxitã! U chirea, cã puljlu a dadãljei ali Mushati va loa un alt pucic shi vai azbuira diznou dupu apă vii... Shi, cari di oaminlji a ficiorlui va lu antritsea?!... Numash cã, videts cum i lucurlu...? Cãndu shainlu s-aurlã pisti puljlu a moashiljei, - dip fãrã s-vrea, - lj frãmsi, mãratlu, unã arpã! Shi, cum s-ma azboairă mash cu-alantã, unã singurã? Cã nu s-poati... Tr-atsea, corbul di pulj, vru-nu vru, sh-u featsi calea pirpadi, nãpoi, pãnã-acasã. Shi s-amănã ahãntu, cã ăsh agiumsi multu, multu dupu shainlu a Mushatlu-Hilj-di-Avinător... Shi-lj vinea tora s-plãscãneascã, a moashiljei, dada-a Mushatiljei-a-Loclui, di sicleti!

Ashi, dip! A, - tsi s-anguci altsiva muljarea a preli, di-aoa sh-ninti? Cã ia, videts, nu putea-lj bagã mãnã a pruxinitlui di vãshilje! A, ma -

ună altă lugurii tut u află nāsă, shi-lj dzātsi a ficiorlui:

- A, vre gione shi para-mintimene tini, mea ninga unā zori mash! Shi, dupu aestă, nu-ts ma caftu tsiva-ici, vai ts-u dau feata, s-tsă băneadză shi, tihi bună s-nj-avets!

- Dză, more! s-nji ti-avdzām... Poati lj-aflām noi culaia, a zoriljei...

- Ascultă: nj-am unā hāmbari mplinā cu gārnu, gongali, melj, ordzu shi alti multi vipturi. Voi s-li-aledz pānă māni, ahorghea cati-unlu, dupu soi: gārnu di unā parti, meljlu, ordzul sh-tuti alanti, ashi.

"Lele, dado, - cari drac s-lu-agiută shi aoa?!" - sh-si minduea muljarea. A, ma nu-sh fu cum mindui nāsă... Că s-află cari s-lu-agiută Mushatlu-Hilj-di-Avinător-Avdzāt, cari nu geaba avu faptă el sh-bunets, pri iu tricu, ma s-vă-adutsets voi aminti...

Di cara u-avdză ficiorlu luguria, sumarāsi sum mustatsa-lj, cari mizi lji ntsāpa nārli. Deapoea, fără si s-da dealaga, ca văr aush mintimen, āsh scoasi amnarlu, ascăpiră iasca shi... sh-apreasi arpa di furnigă. Căndu, unāshună, na-u-aoa dinintea-lj njicăza cari lj-u deadi:

- Nj-mi-acljimash, multu-bune? - dzăsi ea. Vinji oara s-ā-nj mi plătescu tră buneatsa tsi nj-ai faptă? Tsi nj-u-ai faptă, căndu mi nbunash cu shainlu shi veaspea, atumtsea căndu aflām deadun cufăma...

Ficiorlu nu para avea arghi, sh-lji dzăsi, troară!

- Am, numash ahântu? Nitsi s-află tsiva ma licshor lucru ti miletea-a mea, lj-u-ari njicăza furnigă! Sh-acljimă deapoea furnigarlu-a ljei di soatsă, lă mpārtsă lucrulu ti-adrari, nāscānti njilji cu gārnu, alti njilji cu meljlu, cu gongala, cu alanti, sh-pānă s-creapă hārghia - tuti eara aleapti ahorghea-ahorghea, dupu simintsă, cumu lj-avu căftată a ficiorlui, moasha.

- U-adrai sh-aestă! - gri Mushatlu-Hilj-di-Avinător. Tora, tsi altă vai vrei?... Că, di-aoa shi-nclo, feata easti a mea, nj-u ljau shi-nj ānchisescu calea cātră vāshiljelu-a meu... Că sh-ari ca baia, chiro, shcretlu, di căndu nj-mi-ashteaptă, vahi sh-frāmsi zverca, cu oclji cātră calea di iu prindi s-dau cap!

- Ghini, ghini, de, - dzăsi muljarea. Du-ti di u lja, cara, a ma bagă oară aoa, tsi tsă dzăc: feata-nj va u aflji tu udălu-atsel marli, cu ninga alti patrudzāts di mushati, dip ca nāsă alāxiti. Sh-ma multu: Tuti sh-u-aduc unā cu-alantă, ca doauă chicuti di apă, sh-ca dzālili di primveară. S-hibă di pots s-aledz cari-i Mushata-a-Loclui, - nu mata am tsi s-tsă fac, a ta s-hibă, more, cā nj-lu mācash suflitlu, shi... tsă si cadu, ca s-ā spun āndreptu! Ti alumtash ti ea, nu shicai!

Ālj vinea a ficiorlui s-arădă, di ahântă murafeti ali moashi... A, ma, lj-eara sh-njilă di nāsă, cā multu greu sh-si dispārtsa di hilji. Em, sh-u vrea mārtață, laia ma aproapea, s-ā sh-u veadă căndu s-va, ma tsi putea s-facă? Pruxinitlu, sh-nās, nu-avea cum s-u-agiută, cā el prindea ishish

să s-agiută, dimec s-agiungă ma agonja năpoi la vāshilje, s-nu lu spindzură alcetlu atsel, dat-lu-n-cap, atsel!

Shi, sh-aprinsi hiljlu di-avinător shi arpa tsi sh-u-avea di la veaspi, alăgă sh-aestă avrapa, cum avură vinjită shi shainlu, shi furniga, lu ntribă ficiorlu tsi chideri ari...

- Nu-ai ananghi, fatsi veaspea, - cā u cānoscu eu ghini-ghini Mushata-a-Loclui. Mutrea ncoa: căndu va s-intri tu udălu a feailor, eu va nj-u ntsap Mushata dupu ureaclja di nandreapta, tini mash s-badz oară. Cari feată va vedz cā-sh dutsi māna la ureaclja ndreaptă, s-ā-apără i s-ā-sh si-ascarchină, ea easti Mushata-a-Loclui! Lja-ts-u di mână, shi nu ma shintea pri aoa, du-ti cu nāsă acasă-ts!

Băgă oară ficiorlu la tsi-lj dzăsi veaspea, shi-sh intră deapoea agālisit tu udălu cu patrudzātsli di feati mushati... Iu, armasu limnusit, cihtāsit, di tsi putu s-veadă aclo! Featili eara tuti - ahântu mushati, cum nitsi cu mintea nu pots s-mindueshti! More, di iu fură adunati ahânti mushutets ni-mata-avdzăti, ti nipistipseari!? Du-ti tini, sh-aleadzi, macă s-tsă vină mbar... Aleadzi-u atsea cari u cafts! Ma, cum s-aledz unā aradză di soari, ditru-alanti aradzi-a lui, a astrului di pi tser? Că sh-eara ca stealili, ca luna, - cum s-dzăc eu aoa?... Puteai s-caftsă bana tută, pān di patruli mārzdinz a lumiljei, cā tut nu vai aflai unā ca nāsă, - unā, sh-nu ahânti, adunati tu aestu ti nishani udălu! Ca tsi feati, Dumnidzale!!

Sta ficiorlu shi-sh li mutrea, ca glarlu a laolului, cā va-sh chirea pānă sh-mintea, nu altă...!

Sh-tsi va dzātssets voi cā lu dishtiptă dit hala pi cari avea agiumtă?

Tut veaspea, mārata, - cu unā ntsăpătură! Bagă oară el, deapoea, cā una di feati tut āsh frica ureaclja ndreaptă... Shi achicāsi - cum s-nu achicāsească? - cā ea-i Mushata-a-Loclui...

Di aoa shi nclo, tsi lj-armănea s-facă, a Ficiorlui-di-Avinător-Avdzāt? U lja el feata di mână, ca semnu cā iară anāchisi, shi mutri mārīt cātră dada-a ljei, ta s-veadă, nacă ari sh-tora vără altsiva s-dzăcă?

Dada-a feailjei, ma - tsi putea s-dzăcă ninga, mārata? S-videa cā ashi lj-fu a ljei scriată, shi a hilj-sai, corba, s-ā-mārītă diparti! Sh-u bāshe pi doauli fatsi, cu dor sh-cu jali mari, lu bāshe sh-ficiorlu pi frāmți, sh-lă gri amāndoljlor zbor dulsi, di njari, cu lăcrinji cāt pura ntr-ocljji:

- A, sh-dutsets-vă cali-ambar, sh-oară bună, tora, macă... Tihi, sh-sānātati s-avets! Că ashi-i tinireatsa, s-mutrească mash ninti, tsiva s-nu u tragă năpoi. Bană cu harauă, vrutslj-a njei... A, ma, nu shtiu cātse, canda ānj dzātsi inima...

Tsi putea s-lji dzăcă inima, nu dizvāli dadă-sa a Mushatiljei-a-Loclui, cā nāsă ishish nu shi shtea.

Tu fudzeari, Mushata-a-Loclui ālj cādzu rigeai a m-ā-sai, s-u-alasă s-lu lja tiriulu, sh-cu ghiuamicilu cu apă vii, apa-atsea tsi ti scula dit moarti.

Iarā moasha, tsi cā tsānea multu la aesti mǎghipsiti lucri, nu avu tsi s-adarā, sh-lji li deadi pishcheshi, s-nu-lj frāngā inima a hilj-sai.

Eeee... Sh-ia cā vinji oara di agiumsirā tinirlji tu hoara-a Mushatlu-Hilj-di-Avinātor, fārā sārchilj-a lui di sots, cā lj-avu alāsātā pircali, pi iu lj-avu adunatā...

Ficiorlu, cari bǎgā oarā cā Mushata-a-Loclui para lu agnānghisea multu, sh-si mindui cā vahi va lu-aibā tu vreari... Shi, u ntribā, mea cara vidzu cā tamam ashi eara, u tsānu Mushata tri nās, nu mata vru s-lj-u da a vāshiljelui! Cum s-lj-u da? Numash nās shtii prit cāti tricui, cāti avu traptā, shi, dimec, tora s-u da a altui? Dip ashi, - s-lj-u-arucā cireasha coaptā-hazāri n gurā? More, dzāsi, - atsel tsi sh-va nveastā nouā, mea sh-ahāntu mushatā, - sǎ s-ducā sǎ sh-u caftā! S-treacā ishish prit foclu tsi-nj tricui eu, s-nu-sh sta la cǎldurā, ningā cireap, sh-altā s-alagā ti el, laolu tut! E, ma, - ninga nu-agiumsi ghini acasā ficiorlu, cā nvitsā vāshiljelu tsi s-toartsī, shi cā vinji Mushata-a-Loclui... Shi nvitsā shi... cum cā pruxinitlu lj-u tsāni feata tu grajdu di cāsicā a lui, tsi el ishish, avdzāts voi apofasi la ftohlu a ftohlor!?

Foc si-avu adratā caplu ncurunat, cāndu u lo hābarea aestā! Shi, troarā sh-lji pitricu oaminjlj-a lui, ca s-lu stuhineadzā shi s-lu vatāmā dip! Ti marea chefi a vizirlui, cari di-ahānt chiro lj-u cutsea a ficiorlui, cum ghini shtim...

Ciratslj-a vāshiljelui nu alāsarā s-lā dzācā daori, - lu-acātsarā Hiljlu-di-Avinātor-Avdzāt shi lu featsirā filii-filii!

U scularā dit somnu Mushata-a-Loclui, cā si-avea bǎgatā s-doarmā niheam, ca sǎ s-discurmā di calea... Shi, cum avdzā chiderea, cum u lo ea di hābari, cā-lj lu vātāmarā bǎrbatlu, lo unāshunā ntru mǎnā pocilu cu apa vii, lu pruscuchi mortlu, shi omlu nvie...!

Muljari-sa - cā muljari lj-eara tora, - ālj dzāsi, fuviratā:

- Am, tsi-nj stai di-lj mutreshti aeshti, cari ti-agudirā, s-ti chearā?! Sh-tini, more tiriū (cātrā tiriulu di la dadā-sa), ti tsi-nj ti loai di-acasā? Ca s-nji stai gurā-hascā sh-cu mǎnjli-ambārtsātati? Ncljidi-u, lāi, laia-ts di gurā, s-nu-ts intrā mushtili! Ma, pri nāsh tora, corghilj, - pulbiri s-nji-lj adrats, afan sǎ s-facā!!

Sh-s-aleapidā Mushatlu-Hilj-di-Avinātor la oaminjlj-a vāshiljelui, s-aurlā pi nāsh shi tiriulu, s-lji talji, sh-li-adrarā cumāts-cumāts! Mea, tiriulu, dālj-u, talji shi ngljiti, talji shi ngljiti, zori mari, pānā-lj dinjicā tuts, di nu-avea armasā cicior di elj, nitsi ti dāmarā! Deapoea, tiriulu shi Ficiorlu-di-Avinātor-Avdzāt s-dusirā la palatea-a vāshiljelui, iu adrarā idghiul lucru cu tsi aftarā aclo ascheri. Cā tǎljarā sh-la palati, fār di anumir, prota vāshiljelu ishish, ma sh-alantsā huzmicheari a multu tamachearlui cap āncurunat, ma ghini cap di lemnu vai dzātseam eu

aoa!

Sh-ia, ashi avu armasā vāsilia atsea fārā cap! Sh-atumtsea, Mushatlu-Hilj-di-Avinātor, ca gionli fār di preaclji tsi sh-si-afla, āsh si-alinā ishish nās pi tron, shi si-adrā amirā, iarā Mushata-a-Loclui sh-u adrā amirāroanji! Di-sh bānarā elj dolji, dumneashti... Mea, ficiorlu sh-u adusi la palati sh-mumā-sa, cari multu sh-si hārsi sh-eara, a ma sh-mari dor, mari caimo sh-avea, corba, cā nu mata ālj bāna nicuchirlu a ljei, ta s-veadā shi s-hārseascā sh-nās...

Shi, tihisii sh-mini pri-aclo, more fārtatslj-a mei, prit muntslji atselj di-aclo, Caimaccealan dupu numā... Shi, cāndu tuti s-avea bitisitā, mi nturnai sh-eu cātrā acasā-nj. Shi, adutseam di-aclo, trā cati-un di-a mei, aoa un bǎrnu, aoa nā fustanelā, i vārā preaclji di pāputsā-aroshi, nali, di ghiurgani. A, ma, tamam cāndu tritseam arāulu, ta s-intru Paticina, di cātrā laclu Ostrov, cara di-nj mi-aduchirā cānjlj-atselj mǎrlji, di la stanea-al Cotabitsu-celniclu, shi... ham-ham, ham-ha-haaam! - ansārirā pi mini, s-mi dinjicā, s-nu s-avea aflatā! Cā sh-u avurā elj, s-hibā tsiva hīcat, bǎrnul - unā ca soi di mats, iarā fustanela vārā plāsturā! Shi, hārsh! unlu di-aoa, hārsh! altu di-aclo... ahāntu trapsirā di nāsī, shi-nj li disicarā, cā pān tu soni, tārtsā nji li-adrarā! Sh-mea, ashi nj-agiumshu acasā cu mǎnjli goali, arshini mari, cā-nj vineam, va dzāts, di la numtā mari, amirāreascā, nu? - cā aclo, la Hiljlu-di-Avinātor-Avdzāt āsh fu numtā salami, nu shicāi...

ÃMPÃRTSÃREA-A HURGHEATLUI

Un hurgheat, om al Dumnidzã, fronim-fronim, a ma sh-un shicãgi, fãrã preaclji, tsi sh-si mindui nãs? Ia sã-sh si ducã uspets la amirãlu dit vãsilia-a lui, sã sh-lu cunoascã ma ghini, shi... s-lu veadã, cum bãneadzã, tsi adarã...

Cu mãnjlj goali cum nu s-fãtsea si s-ducã, cã nu undzeashti, la ahtari nãspeti, ãsh lo el di acasã unã gãljinã, umplutã cu fãstãts, stãfidz, uriz, sh-alti, - de, ca tri prãndzul a unui cap ãnsurat!

Agiumtu la palãtsli-a amirãlui, hurgheatlu-a nostru, ni unã, ni doauã, s-aurlã nuntru, ashi a ma, fãrã sã sta sã ntreabã vãr, di ãsh avu ciudusitã shi ushierlu, cari sh-u lãrdzi gura pãn di ureclji, di tamã mari! "O-bo-booo, s-lu lja neclu-aestu! - dzãsi omlu, cu multã tinjii tr-atsel, - ma ia nutrits-lu, cum ãsh shtii hurgheatlu calea ndreptu!"

Amirãlu, dipriunã cu chefi mari, nu sh-lu vãrghi hurgheatlu... Ãlj bãga oarã mash, ca s-veadã cum vai facã sh-va s-poartã... Aestu, dupu tsi dzãsi "Ghini-nj ti-aflai, amirã", s-apruche di measa-a amirãlui, shi dipusi pi ea gãljina ndreaptã di-acasã. Deapoea lo un cãtsut dit tacãmurlj bãgati pi tavã cu mushatã aradã, ningã gãljinã, shi agiutãndash-si cu unã bunelã, acãtsã di u mpãrtsã ashi: caplu a gãljinãllei ãlj lu deadi a amirãlui; arpili - a doilor ficiori a lui, cari eara vinits sh-nãsh pi misali; cicioarli li teasi sh-eali, cãti un, la dolji huzmicheari, mea mesea - ãmplinã shi grasã, sh-u tsãnu trã nãs, dupu cari si-ashtirnu, arihati, s-mãcã.

Amirãlu-nicuchir lu mutrea, tora, nu para cu vreari... Shi, nu sh-ma shtea tsi s-dzãcã ti un ahtari hurgheat, cari ãlj vini cu unã pishcheshi - cu aestã gãljinã friptã, a ma anda s-u mpartã, s-u arupã, ãsh fatsi parti bunã mash tri nãs-ishish, iarã tri alantsã, tsi sh-u-ari cã-lj tinjiseashti taha, ca lj-alasã agiunj! Nu putu s-ma aravdã, sh-lji dzãtsi, ndreptu:

- More, tini, atsia, - am tsi lughii di lucru adrash aoa, more?! A njia, sh-a ficiorlor a mei, nã dãdush, va dzãts ici tsiva, anda ti tini ãts tsãnush tsi-sh fu ma bun... Eu nj-u aveam mintea ca s-adari aljuntrea! Cã, nu trã atsea vinjish la mini acasã, s-mi tinjiseshti, shi s-nji tinjiseshti sh-fumealja?

- S-avem ljirtari, Doamne, - lj-u toarnã hurgheatlu! S-avem ljirtari, a ma eu feci cum lipseashti shi ashitsi cum si cadu s-fac! Eu ãnj shtiu iu-nj mi aflu, shi trã tsi vinj aoa... Vinj s-nji lu tinjisescu amirãlu cu a lui,

tuts, shi ashi sh-adrai, dupu mintea-a mea, ca s-nu hibã glarã minti... Mea, ia s-videm shi s-giudicãm: a tsia, Mãrite-Doamne, ts-avui datã caplu a gãljinãllei... Shi, nu-i tamam cum undzeashti, dupu aradã? Em, nu eshti Mãrilja-a-Ta caplu a nostru, a tutlor? Cã, aljuntrea cari nã cumãndãseashti, di nu amirãlu ishish?! A hiljlor a tãi - tsi s-uidisea ma ghini s-lã dau? Eu dzãc aoa, cã arpili, anda elj vã suntu ca tsiva arpi, cari agiutã s-azboairã, s-prucupseascã numa sh-casa amirãreascã...! Cu arpili nu s-analtsã sh-pulji pãn di tser, Doamne?... Sh-lã ded a huzmichearlor cicioarli, cã elj alagã ncoa shi nelo, trã tini, cum u-ai chefea, sh-ts-adarã una, alta, itsi ti lipseashti. Iarã ti mini, tsi va-nj tsãneam, ca parti a mea? Ãnj loai mesea-a gãljinãllei. Nu ashitsi s-cadi, bune amirã? Cã eu nu hiu ni vãshilje, sh-nicã hilj di vãshilje, di amirã... A, ma nitsi huzmichearlu-a tãu nu-nj escu, s-am ljirtari ti ahtari zbor, Mãrilja-a-Ta... Cumu s-veadi, nu eara ti narea-a mea ma multu di mesea a gãljinãllei, - fãrã archi, fãrã cicioari shi fãrã cap, - ca ti un om di mesi, un hurgheat va dzãts, firã, un caitsido, amirãlu-a meu!

Lu-arãsi mult vãshiljelu, amirãlu-atsel, scãdearea tsi singur sh-u fãtsea! Shi-lj dzãsi:

- Halali s-tsã hibã, more tini-hurgheate, cã mari hari sh-ari cum shtii s-ti ports! Altsã... si silãghescu s-anciupã elj prota, tsi easti ma bun... Cã s-dusi tinjia tu chirolo di azã!

Shi, shutlu di amirãlu dit pãrmit, bãgã di-lj deadirã a pishicherlui di hurgheat doarã multi! Cã taha aestu lu tinjisi... pãn di dãvani!

Ãsh lo hurgheatlu doarli, shi dupu tsi ishi dit palãtsli-a amirãlui, ãsh dzãsi tu mintea-lj, s-nu lu-avdã vãr: "Ia mutrea-nj tini, more-more! Pots s-eshti amirã, sh-cu curcubetã pi-anumiri, tu loc di cap! A, ma, nu-i rãu, nu-i rãu, - s-ma fãtsem sh-noi hazi di aeshti mãrlji, cu cãrunã pi... curcubetã! Cã shi nãsh, di anda sh-si plãsã lumea, sh-arãd di noi, ftohlji, shi nã stuhineadzã guea!"

DI-AL NASTRADIN HOGEA

Loarā calea unoarā trei oaminj, cātă iu sh-avea lucru. Cali lungă, prit muntslji a Machiduniiljei, cātră Vudena, di-lj dzăc gretslji Edessa pri grailu-a lor. Avea ti-a imnari dzăli multi cālătorlj-a noshtri, pănă iu s-dutsea. Sh-ashi, ună di dzălili aesti, cara lj-acătsă ună furtună pit nishti locuri numash creacuri sh-aripidinj, sh-si turnară troară, cu mulili di fărni, la ună hani di-aclo di-aproapea, pri iu avură tricută. Nu chinduriră la hani di prota, cā sh-u avea tu minti s-agiungă ma agonja iu lă eara scupolu. A, ma, ună-i tsi mindueashti omlu, sh-alta - tsi-lj scrii mira, i cum s-ma dzăts?

La hani, nu-sh fu arău... Hângilu - embur, dzălji-u - sh-u shtea huzmetea, mash dearvigăra-a cālătorlor s-afla, ca s-nu caftă tsiva dauă ori! Shi s-filipsiră elj, mea tahina tu hârghii, ashi cum sh-undzea tri nishti nicuchiri ca năsh, âlj dimăndară a hangilui s-lă bagă tsiva măcari sh-tră calea, s-aibă păn di protlu mas. Nu, nu-sh fu rău la hani, cā noaptea tută sh-si filipsiră cālătorlji, cu tsi lă vru inima, beari bună, un vin arosh ca sândzili, di ti cutreambură cum ts-alagă prit vini, arosh sh-gros ca untulemul, s-lu-aducheshti ghini pi gârgălan! Shi, dimneatsa - calea diznou, dzătseam...

Hângilu, cara nu avea măcari etimă atumtsea, s-lă da, bāgă di lă hearsi vără dzatsi ouă. Mea sh-ună tseapă-doauă aclo, nishti cash shi urdă di lapti di oai, disă di pāni coaptă tu cireap, shi... lă featsi isapea. Numash cā lă bāgă tu isapi, pi-aradă, udălu iu-sh durnjiră, măcareia sh-bearea, viptul ti mulări sh-tsi-sh ma fu, a ma li-agărshi ouăli hearti tră calea. Mea li agărshiră sh-călătorlji ishish, oaminj tinjisits shi ndreptsă, corghilj! E, more, s-tihiseashti sh-ashi...

Sh-tricură di-atumtsea ca vără trei anj di dzăli. Shi, ia - vinji oara s-tragă diznou la hanea sh-la hângilu atsel, treilji cālători di ma ninti. Sh-nu lă părea arău, anda sh-adutsea elj aminti cā multu ghini-sh fură aoa, deadun, antsărts! Ună soi a s-hibă sh-tora, s-minduea năsh, shi iară va sh-si hârsească nicuchireashti, s-ti lja haraua! Sh-multu ghini va s-hibă...

Unlu di cālători, ma, nu shtiu cum, âlj tăcni, unăshună, cā tu treaca a lor, ma ninti, pi aoa, s-agărshiră s-lji pâltească a hângilui shi ouăli hearti ti năsh. E, ma, nu eara dip arău cā sh-adusiră aminti... Shi, vai

veadă sh-hângilu cā ari s-facă, va dzăts, cu oaminj tinjisits, nu shicai!... Lu-acljamă, tr-atsea, aestu, la measa-a lor, sh-lji dzăc, ca tsiva aghlji a loalui tsi va sh-eara...

- A, vre cushuri-Dimache (cā aestă eara numa-a omlui)! Cătră antsărts, tsănj minti? - eu sh-cu sotslj-a mei nă aflam tut la tini-aoa, la hanea-a ta, dishcljisă dipriună, ca inima-ts, shi etimă totna s-ashteaptă oaspits! Shi, nu shtiu cum s-featsi cā agărshim, atumtsea, s-tsă plătim sh-născănti ouă, vără dzatsi, tsi nă li hirsesh ti calea... Tuti fătsea nu ma multu di un gros, - noi, ma, cari lu avem stepsul, cā nu lipsea s-agărshim, - va s-tsă dăm, tora, doi grosh, tu loc di un, shi va-ts cădem rigeai shi s-nă ljertsă, - i ghini ashi, nu? - zbură unlu di sots.

- Nu para-i ghini! lj-u-ari hângilu... Nj-u-aduc aminti luguria, ashi easti cu ouăli, cum dzăsesh, more oaspe. Numash cā hits heamăză ca scljinci cu plata, voi, tinjisitslj-a mei!

Călătorlji sh-u-avură cā nu-avdzără ghini, i nu achicăsiră vahi... Dimec, more, cum suntu năsh ca scljinci, taha!? Dimi âlj plătea ti ouă, dauă-ori cāt fătsea...! Hângilu, ma, nu sh-lj-alăsă oaspitslji multă oară nilunjinats, cā avdapsi, la zboarli-lj di ma ninti:

- Vă dzăsh eu, oaspits, cā hits ca scljinci tu plată! Em, cum? - cā ază, dupu trei anj di dzăli, - ti dzatsi ouă ânj si cadă s-nji dats nu ma putsăn di ună njilji di grosh!

- Ună njilji di grosh?! - cihtăsiră la năsh, alants. - A, ma, shtii cā ari hazi?... gri un di cālători, cum nu s-fatsi ma ciudusit! Tini ts-arădz di noi, more barba-Dimachi-hângi!... Ună njilji di grosh suntu un hărar di paradz, ună aveari ntreagă, avdză tini?... Ună aveari - ti născănti ouă, ti tsiva-ici va dzăts, pishichere-tini!

- Să-nj mi bată Atsel-di-Analtu, ca s-hiu cum dzătsets, dimec pishicher, - featsi hângilu. Sh-nitsi prit minti nu-nj treatsi s-fac hazi di văr, pi lumi, am di nishti oaspits ca voi?! Bo-bo-booo! - vroară, putes... A, ma, avets borgi cātră mini - ună njilji di grosh, - ashi-i lucurlu! Shi, cara s-nu-nj plătits tora, troară, va s-vă trag dinintea-a giudicătorlui!! Eu nu-nj mi-agioc cu ndrepturli a meali...

Călătorlji nu vrură, - cum va s-vrea? - s-plătească a hângilui cāt lă căfta. Sh-nitsi cā avea ahants părădz cu năsh... Ashi cā, s-dusiră, corghilj, la giudicată! Nu vrea si s-ducă elj, ma, dzua-alantă lă vinjiră acljimărli. Hângilu avea zburătă salami, âlj deadi tu măna-a giudicătorlui...

Cătră oara noauă, tahina, sh-si-afla aclo, la Giudicăturilji.

Hângilu, dupu tsi dzăsi cu-aradă, cum avură vinjită cālătorlji la hanea-a lui, cum lă deadi s-măcă shi s-bea, - agiumsi sh-la ouă, sh-avdapsi ninga:

- Băgats oară aoa, tinjisits shi multu lunjinats, voi, mări giudicători,

cari mpãrtsãts ndriptatea... Bãgats oarã: dzatsi ouã va-nj scutea dzatsi pulj, cã eu va-nj li bãgam sum cloci! Easti - cã-nj isha dzatsi pulj?...

- Aestã ashî easti, cum dzãts! - fãtsi ma marli di giudicãtori, cara lu gãdilã hãngilu- pishicher...

- Hãriosh s-nji hits shi hãirea-a lumiljei s-u-avets! Ashi, de... Shi cati unlu di pulji ishîts dit dzatsli ouã, di sum cloci, va-nj fãtsea veara alantã alts dzatsi pulj, shi vrea sã s-facã, tuts deadun, unã sutã di capiti. Tu alantã vearã, a treia, suta aestã di capiti vrea s-agiungã unã njilji! Åndreptu? Unã njilji di pulj di gãljinã, tinjisite Doamne, multu tinjisits voi, domnjilor giudicãtori! Em, - eu nu lã caftu-a aishtor oaspits a mei, dicãt cãti un gros pi cap di pulj... Lj-urnjipsescu sã-nj da cama agonja pãradzljî, njilea di grosh, cã altã soi vai u shuts shi vai caftu ma scumpu!

Giudicãtorlu cari lu ascultã hãngilu, sh-cari sh-si spunea ca baia izoti tu huzmetea-lj, dupu cum ãsh umfla gusha, fu etim s-lji da ndriptati a hãngilui.

Un di cãlãtori, ma, aduchi cã lucurlu nu njadzi-ambar, sh-cã pãnã unã-altã pot s-lji bagã n hapsi, ca arãi plãtitori! Tr-atsea, s-featsi cã lji curã sãndzi dit nãri, shi cãftã a giudicãtorlui s-lu-alasã pãn nafoarã, s-lja heamã aerã. Sh-cara lu-alãsã, omlu fudzi cudealaga la avocat!

Tu-atsel veclju chiro, cãndu s-dipina tuti aesti dit pãrmitlu a nostru, nai ma bunlu avocat di partea-a loclui eara Nastradin Hogeã.

Cum agiumsi cãlãtorlu la nãs, shi-lj dzãsi troarã, ashî-sh-ashî, hir cu hir, dimec tsi chideri ãlj agudi, nãs, sh-cu sotslj-a lui, fãtsi shcretlu di Nastradin:

- Ghini, more, multu ghini. (Iu l-videa aestu ghinili a lui, ghineatsã trã elj?) - Toarnã-ti tora la giudicãtorlu, sh-dzãlj cã tsã loash avocat, s-vã apãrã. Sh-cã eu, avocatlu a vostru vin ãnvii. S-aibã mash putsãnã arãvdari... Cã-i para nindreaptã giudicata aestã, tr-atsea sh-vã loat voi avocat...

Cãlãtorlu s-turnã avrapa la giudicãtor shi-lj dzãsi aishtui, dip cum lu-avu nvitsatã Hogeã-Nastradinlu. Iarã giudicãtorlu, cari lu cunushtea ghini avucatul avdzãt, lu shtea dit alti multi procesi, - tsi eara s-facã?! Bãgã s-lu-ashteptã...

Shi, ashteptã el unã sãhati, ashteptã alti doauã sãhãts, lundzã ca doauã dzãli di vearã, a ma Nastradin nu lu-avea iuva!

Åsh chiru omlu a nomurlor arãvdarea, shi pitricu un portar dupu nãs, s-lu-aducã. Sh-cãndu portarlu agiumsi la Hagilu, aestu - tsi vai dzãtssets voi cã-sh fãtsea? Hirbea nishti gãrnu tu cãzani...

- Aidi, vre, tini-oame, cã ti-ashteptã giudicãtorlu, aman! Aidi, agunjisea-nj-ti heam...

- Shtiu, shtiu - lj-u tãlje Nastradin, - shtiu cã mi-ashteptã! E, tora, unãshunã nchisescu shi-nj vin, aman-vre! Cã ia, gãrnul hearsi ghini, s-lu pitrec la agru, s-lu seaminã. Lu hershu eu, s-hibã salami herthu - avdapsi el, - cã shtii tini? - ashî herthu-herthu, acreashti ma ghini, canda ditru-apã, sh-fãtsi boblu mashcat...

Mãratlu di portar, avdzãnda nãs ahtãri zboarã di om glar, nu shtea cu cari mãnã sã-sh facã crutsea, s-ti scapã aghlji! Shi, nu mata stãtu aclo, - avrapa la giudicãtorlu! Ålj pãrmitusi, aspãreat, tsi lj-avurã avdzãtã urecljili, ti gãrnul herthu, s-lu seaminã, ca s-hibã avdzãt ahtari iuva, lucru ti nishani!

Lumea di nuntru, dit giudicãtorilji, giudicãtorlu-atsel marli, preshedintili voi s-dzãc, sh-alantsã giudicãtori, tsi eara s-facã? S-lishinarã di-arãdeari! Cã, ahtãri zboarã shicãgioasi nu ies dicãt dit gura-a unui om cu mintea fudzitã! Em, - seaminj gãrnu herthu?!...

Ma, na-lea shi Nastradinlu la giudicãtorilji, dupu tsi vahi sh-avu pitricutã la agru gãrnul herthu, ti-a siminari! Biricheavis cã vinji, multu-ashtiptatlu tora di lumi, s-facã hazi ninga, vahi...

- A, vre, tsi nã fats s-ti-ashtiptãm ahãntu, tini domnule Nastradin? - lu cutugurseashti marli giudicãtor.

- A mea easti amãrtia, domnule mari giudicãtor, sh-voi, oaminj tinjisits, - apãndãsi Hogeã, arucãndalui cãtrã salã unã caldã nutritã, canda sh-cu ocjlji ãsh cãfta ljirtari. - Amãrtiili-a mealî, atseali multi, domnjilj a mei! Ia, avui sh-eu nishti gãrnu ti-a hirbeari, shi nu puteam s-lu-alas pir-foc, sã s-ardã... Shi-nj aveam sh-zori, s-lu pitrec la agru, s-nji lu seaminã, cã ashî, herthu-ghini, acreashti agonja-agonja, shi s-fãtsi dailean, mushat shi analtu, pirifan!

"Hã-hã-hãã!" - pãrnjirã sã-sh arãdã tuts din salã, sh-hascã-gurã, ma shi oaminjlji salami, cãt vai eara elj... salami!

- Ptiu, more, cavai di curcubeta-ts, palju tivichele dip, taha sh-avocat tsi nj-eshti! Lj-u-ari marli giudicãtor! Cari giudicãtor sh-arãdeã, ma shi sh-si fuvirsea! - Am, iu s-avdzã, shcrete di tini, Nastradine, ta s-acreascã gãrnul herthu? Cari easti bun - ashî, herthu, - numash ti mãcari, icã s-lu-adari ti mortsã!

- A, ma, - lj-u toarnã dghiavolu di avocat, - sh-iu s-ari vidzutã, tinjisite sh-mintimene tini, domnule giudicãtor, iu s-ari avdzãtã macar, dit ouã hearti, s-iasã pulj?!... Sh-ma avdapsi ninga: Vã arãdets di mini, sh-mi fãtssets tivichel, fãrã minti, ma nu vã nutrits voi niheamã, zdanganj tsi vã hits, s-vã videts tsi curcubeti goali purtats pi-anumiri, bãgats taha sã nvisits shi sã mpãrtsãts ndriptatea! Cu tsi minti, more?...

Giudicãtorlu atsel marli nu-avu tsi s-adarã altã: u ngljitã mãshcãtura, sh-tãcu cum peashtili tatsi mash! Tsi s-ma dzãcã el?... Cã s-avu faptã di-arshini, ca un tihilai tsi sh-eara.

Mea, ashi lj-avu scãpatã avocatlu-a nostru, Nastradin Hogeã, mãratslji cãlãtori, dearihina tinjisits shi ndreptsã, di bileaia tsi l-avu cãdzutã pi cap.

Voi s-dzãc, ia, cã s-avu faptã ninga unã ndriptati tu lao! Iarã hãngilu, - tsi s-adarã hãngilu, tora? Cu nãrli nghios, tu cheptu-lj, sh-cu coada ntru cicioarli-lj, ca vãr zãgar di cãni, s-featsi afan cãtrã acasã-lj. Shi, lucru mari vai hibã, ca s-nu sh-u-asunã ghini cãtusha, ta s-shi scoatã foclu cã, erma, va-lj avu tãljabatã calea, tahina, cãndu nchisi la giudicãturilje...

PSEMÃTOSHLJI

Ãsh fu unoarã un lucru cum nu mata-sh fu altoarã! A, ma aestã s-avu faptã tu alt chiro, tu vecljul chiro, tamam atumtsea cãndu oaminlji lji ncãltsa pãnã sh-puritslji, ahãnt diparti avea agiumtã nãsh cu hareã-a zãnatiljei! Tora, cum s-dzãc eu? - dealihea fu, psematã fu, mini mash aestã u shtiu, cã di aush-straush sã spuni pãrmitlu...

CÃNDROVEANU - PÃRMITILI DI NJADZÃDZUÃ

PSEMÃTOSHLJI

Ãsh furã dimec, vãroarã, trei frats. Trei eara, ma nu sh-si uidusea dip un cu-alantu, cum nu sh-u-aduc nitsi dzeaditli ntrã nãsi, di la mãnã, cã ashi-i lumea. Ãsh si uidusea, ma, tu zãnati, cã sh-eara treilji cãrvãnari. Ashi apucarã di pãpãnj-strãpãpãnj, s-poartã elj di tuti, iu vrei sh-iu nu vrei, pãrmãtii sh-pãrmãtii, sh-ma multu stãmburi adusi di diparti, tãsh di Pesta sh-di Beci, cãtrã Nemtsia.

Cãrvãnarlji aeshti ãsh avea cati unlu semnul a lui, ti mulili-a lor, cu cari purta, ta s-nu lã si minteascã shi s-lã intrã ngrãnja deapoea, ca frats bunj tsi sh-eara, s-arãdã lumea di elj, arshini mari!

Ashi, more...

Shi, sh-ãnchisirã nãsh, fratslji aeshti, tru un an unoarã, ca totna, sã-sh mutreascã lucrulu tsi sh-lu-avea tu lumi, s-vinturã lumea... I, sã-sh caftã tihea, cumu s-dzãtsi... A, ma, anlu-aestu, cati unlu sh-si mindui ma multu - cãtrã iu si s-ducã? Cãtrã iu, sh-tsi cali s-acatsã... Shi, ãsh deadirã idghea giuvapi: va si s-ducã tru atsea parti a laolui, iu s-fatsi biricheti bunã, vïpturi di cari vrei! Mea, bagã-lã cuvata-a stãmburilor, s-minduirã nãsh, cã treatsi lumea sh-cu shiaclu a nostru mash, bãrnuri pisti bãrnuri lu-avem purtatã noi, miletea-a noastrã, sh-nu fu rãu! Pãni, ma, nã lipseashti a tutlor, cã aoa, prit muntslji armãneshti nu acreashti, aoa nu siminãm ni gãrnuri, ni sicarã... Di-anda nã shtiu u adutsem di-alargu, pãnea a noastrã atsea di tuti dzãlili. Sh-cum gãrnul easti batcheava va dzãts, prit pãrtsli di nghios, tu cãmpu, va s-adrãm lucru bun, adus aoa la noi, iu lu caftã tutã dunjaia.

Atsel ma marli di frats, Mita, agiumsì tu unã hoarã di ningã Crushova, marea sh-mushata vatrã armãneascã, nu shtiu hoara cum s-acljima?... A, ma, neisi, nu-ari s-facã, unã hoarã... dzã-lj-u cum vrei! Atsea tsi u shtiu multu ghini easti cã hurgheatslji di aoa sh-lu-avea alãsatã grailu a

nostru, cavai di bana-lã! Shi, aoa n hoarã bãna sh-un pseftu di preftu, cari avea ti vindeari itsi vıptu vrei, cã sh-eara avut, ehtãrlu, mash suflitlu-lj lipsea, draca-lj numa sh-cãmilafca, sh-aishtui!

S-dusi, ma, Mita la preftul aestu, shi... tãcãnitlu di om al Dumnidzã ãlj dzãsi cã el nu vindi cu pãradz, vıptu, a ma pi psemati lu da!

- Cum, pi psemati? - fatsi Mita, ca naljuea...

- Cum avdzãsh! Va dzãts tini unã psematã groasã, - va-l ljai vıptul fãrã pradz; a, ca s-hibã psemata-a mea cama di soi, tsã-lj ljau mini caljji, mulili, tsi ai, batcheava.

Mita lu-arãsi pãzarea. "Am, tsi - sh-si mindueashti nãs, - nu va-nj hiu mini izoti s-lji cruescu nã psemã a chirutlui aestu, shi s-lji ncarcu fãrã un mitilic, vıptul tut?!

Ghini...! Ahurheashti cãrvãnarlu, mea cara di-lj cãrtsãneashti el unã psematã di hãngi, cã-nj ti nchidicai di ea, ahãntu nu eara ti-a pistipseari! Cã, tsi va dzãtsets voi cã sh-avu angucetã tivichelu? "Ãnj vidzui un bou, azbuirãnda!" - ma, tsi putu s-anguci, tihilailu! Sh-u-avea cã-l cicãrdãsi preftul, cu-ahtari psemã!

- Eeee, moreeee... s-ca nãiri preftul, - ascultã tora sh-la mini! Nj-avui unoarã un ou, shi-nj mi-alinai cu el pi munti ndzeanã. Muntili numash chetsrã, mash bãrtsiri, creacuri shi aripidinã! Lu pingu oulu tamam di pi cipitlu di munti, sh-u lja el hima, ansãrinda cheatrã di cheatrã... Shi, tsi s-tsã veadã oclji? Zdranga oulu aoa, zdranga aclo, cumãts sh-arinã s-adrarã bãrtsãrli, muntili tut, shi s-dutsea cu halat mari nghios, di vai dzãtseai cã lumea ntreagã cheari, s-aspardzã! Gãr-gãr-gãr! - agiumsi oulu-a meu tu padi, more ficior, mea sh-ãntreg dip shi caldu-caldu, cã va dzãtseai - tora lu-arucuti gãljina tu cuibar!

Tsi-avea s-ma greascã Mita, ftohlu? Caitsido videa ghini cã aestu preftu shut lu antricu - di diparti ninga - tu psemati! Shi-sh arãdea tora, dghiavulu aestu cu barbã, di lailu Mita, cu gura pãn di ureclji, iarã Mita shidea, gionili, ca dupu vãrã ploai mari, faptu muceali... Shi, nu-avu altã s-facã, lji li deadi mulili aishtui, fãrã zbor, shi... calea! Tsi s-u ma dishcljidea corbul gura? Sh-u aplicã curcubeta nghios, arushinat di glãrimea tsi u-adrã, shi sh-si turnã mushat-mushat cãtrã hoara-lj, s-veadã tsi altã huzmeti a s-facã tora, arãmas shi fãrã prãvdzã...

Ashi, dip ashı sh-fu lucurlu cu Mita, fratili ma mari...

Sh-nu treatsi mult chiro, cã na-lea sh-Pıtu aoa n hoara-a preftului, cu mulili a lui di funi, una dupu-alantã; el sh-eara fratili di mesea, shi vinea tut dupu vıptu. Cã ashı sh-avurã zburãtã, cum spuneam, s-li-alașã stãmburili anlu-aestu shi s-ancupãrã gãrnu, ti-a vindeari, s-veadã cum va iasã, vai aibã i nu amintatic...?

Ãntrebã Pıtu n hoara atsea un, altu:

- Cari ari vıptu ti-a vindeari?

- Preftul ari!

- Ai, la preftu!...

Pıtu, aduchit voi, tora, cã nu shi shtea el cum i lucurlu cu preftul dit hoarã, cum nu sh-avu shtıutã ni frati-su ma marli, Mita. S-dusi aclo iu-l pitritsea hurgheatslji.

- Bunã-ts oara, tinjısıte sh-vlughısıte...

- Ghini vinjısh, hiljlu-a meu! Shi, bunã s-ts-u ai inima, cum tsã easti sh-mutrita-ts, cã multu gioni ãnj pari! (Avea bunã hãbari asteslu, sã ndreagã zborlu!...)

- Gãrnu ai ti-a vindeari? - cã ashı dzãc hurgheatslji...

- Macã dzãc, sh-acljamã cã vai am tsiva... Sh-dealihea am, hiljlu-a meu... Ma, ti tsi mi ntreghi?

- Em, cum ti tsi?!... s-ciudusea Pıtu. - Voi s-ancupãr...

- A-aaa... fatsi preftul. Sh-cãtse nu zburãshti-ashi?...

- Dzã-nj, more, cum lu dai, vıptul?

- A, ma nu shtii?

- Nu, vlughımene... Cãts paradz saclu, dubla...

- A, vre, nu pi paradz vındu, dau vıptu pi psemati, nu-nj shtei tini, ficior? Apufuseshti s-ti-acats cu mini, la psemati? A?

Pıtu, lailu, tsi s-mindui? - cã u-aflã urbarea aoa! "Tsi va s-hibã - s-arãd un palju-preftu!" sh-u-ari nãs. "More, va-lj trag nã psemã, s-armãnã cu gura pãn di-ureclji!" Shi, ntribã ninga unoarã, s-nu-aibã alatuz:

- Sh-ca s-ti anãchisescu...?

- Ca s-mi-anãchiseshti, ficior, - ts-lu dau vıptul tut, dit hãmbãrli-a meali, fãrã mitilic! A, ma, nu shtii: ma s-ti-anãchisescu mini, a njia nj-armãn mulili-a tali, sh-tut batcheava, aducheshtsã?

- Aduchescu! featsi Pıtu, shi-sh fricã mãnjli, s-li-arupã, di harauã. Cã el ãsh sh-si videa, mãratlu, cu mulili stuhinati di vıptul loat fãrã pãradz, di la palju-preftul, calea cãtrã-acasã, nãpoi...

Numash cã, unã-i tsi-ts featã mintea, n visili-a tali glãreshti, sh-alta-i tsi iasi pãn tu soni!

Pıtu pãtsã sh-nãs, ca frati-su ma mari, Mita. Sh-armasi sh-el fãrã muli, singura-a lui aveari, cã tora ngiura shi blãstima cum nu shi shtea cã vai aibã hãbari! Cã, de, - nu-sh eara shıcai unã ahtari znjii, tsi lj-u-adusi mash curcubeta-lj goalã, napãndica! Curcubetã goalã, - sh-nãs, cari sh-fãtsea isapi agno-minti! Mea, sh-nu sh-eara zborlu ti unã mulã, doauã, crãpati di gãlbeadzã i disicati di luchı prit pãduri, iarna, ma di unã irghilii di vãrã vinghits capiti sã zburã aoa!

E, ashi-sh fu sh-cu Pitu, tihilailu...

Dzua-alantā ālj vini arada a ma nji-clui frati di treilji, pi numā Chita. S-aflā sh-nās tut aoa, tu hoara-a preftului tēcānit! Corbul, nitsi nu shi shtea tsi lu-ashteaptā, hābari nu sh-avea cā fratslj-a lui s-arsirā cu andihristul di preftu, foclu lj-agudi! Cā ashi cumu-i zborlu, omlu, di ma ninti ca si shtea, vai mutrea sh-vai s-afirea... A, ma, cum nu shi shtii... vini taxiratea azvarna pisti el? Vini!

Āntrebā sh-Chita un, alantu, ca Mita sh-ca Pitu, sh-agiundzi la preftul tu ubor. Preftul sh-lu-avea nvitsatā cānticlu...

- Vindu, a ma pi psemati mash! - ashi lj-eara cuvenda.

Dupu tsi avu achicāsītā ghini di la vlughimenlu, cumu-i lucurlu, Chita cāndāsi s-adarā pāzarea... "Vai vedz tini tsi va-nj ti patā, more demone di preftu, cari ts-u-ai tu minti s-mi-alash ftoh, palju-fure, s-nj-armānā fumealja oarfānā!"

- More, nipoate, ti minduish ghini? - gri preftul diznou. - Cā pots s-ti vedz ashi, unāshunā, ftohlu-a ftohlor! Voi s-tsā dzāc cā sh-altsā u au apufusitā, ma, tora nj-u njilā multu di nāsh...

- More, prefte, ts-am rigeai, bagā oarā s-nu tsiva di tsā si-arupi inima di njilā, cā-nj ti shtiu njilāos fārā preaclji! - lu lo Chita ca hima... Cara lj-anāchisish altsā cu psematli - cari shtii tsi shuts-oaminj! - cu mini, more, ts-lu-aflash nunlu!

Preftul sumarādea, iarā Chita lji-l lo sh-nās sumarāslu, cā nu sh-avea hābari cari furā-atseļj tsi lj-ari arāsā vlughimenlu...

- Mini, aghiu-prefte, - dzāsi pizutaric, Chita, - escu faptu tut di psemati, mash di psemati, avdzā?!... Tr-atsea, fā-ti harzi s-nji dai sā ncarcu viptul sh-tsi mata ai pri-aoa, fārā un pārā! Macā aestā tsā fu chefea a tsia, prefte-mu?!

Va dzāts, ligarā nāsh idghiul zbor: cari pi cari va-l dispoalji! Vai armānā Chita fārā mulā? I cā preftul fārā aveari, fārā vipturli a lui, sh-fārā agri, ftohlu-a ftohlor?

Preftul sh-u-avea cā-i dipriunā urbari, misalea-a mortsālor...

- S-ts-avdzām psemata! - fatsi nās, cu arāslu pi budzā, shi mplin di harauā, asunānda-sh dzeadzitli pi pāndicā.

- Aaaa! S-mi ljertsā, pārinte, - greashti Chita... Prota tini, vlughisite, cā-nj eshti omlu-al Dumnidzā, cum s-tsā trec eu dininti?! Aestā para nu s-fatsi, putes nu s-fatsi!

Ghini sh-ashi, s-mindui preftul... Cā ma agonja, i ma amānat tsiva, tut nās anāchiseashti, fārā di altā! Shi, āsh dzāsi iarā psema atsea a lui ti ciudii, groasa-lj psemā dip, cu oulu! U dzāsi sh-deapoea ashtiptā sā sh-u spunā sh-Chita psema a lui, vārā chirātūrā-tsiva, shi sā-sh lja mulili sh-di la aestu alt ficiurac fār di minti.

Chita sh-si ncrutsilje shi si-ashtirnu ghini pi cāpitānju-mpadi, nturtseashti, sh-ahurhi, ca un prot-nicuchir tsi sh-eara nās tu tuti, disi cā ahānt tinir...

- Earā, more prefte-tine, tsi va-nj tsā avdzā tora, tu chirolu a giuneatsāljei a mea... Unā dzuā atumtsea, tamam cāndu s-aminta tatā-nju, cā ashi s-tihisi, nj-mi-aflam la paplu-nj sh-maia dupā dada-a mea, shi trādzeam doani dit narghile. Sh-ashi, unāshunā, cari dzāts, vlughimene, cā lj-ved aurlānda-si aclo? Ishish strāpāpānjlj-a mei, nu altsā, cari vinea dealaga, cu unā hābari ti mini:

- Avrapa, lāi ficior, cā ia, s-amintā tat-tu!

- Em, sh-tsi cara s-amintā? Ia mutrea tini!... Sh-tsi vrets cu mini...? - mi feci eu cā nu achicāsii...

- Cum, tsi vrem cu tini!? - s-ciudusirā para-aushlji, strāpāpānjlj-a mei. Aide, agonja more, cā lipseashti s-njedz s-lu-acljenj nunlu, s-lu pātīdzām njiclu, tatā-tu...

Avdzā tini, prefte! Cā, nipātīdzat nu stātea nās, dghiajul tsi sh-eara! Aestu, cumu-lj dishcljisi oclji, unāshunā - āsh va zālumi dearvigāra-lj!... Am, tsi dzāts tini! Sā shtibā laolu tut, cā s-amintā nās, cari-i nās, more! A, ma - pots sā shtii? - nj-mi minduii troarā... Poati s-iasā cari shtii tsi di nās, di s-vatāmā ahānt aushlji, tri el... Ashi cā, ia s-nā ndrīdzem noi cu aestu, cā nu aspardzi! Vroarā nu-ai hābari cum vini lucurlu...

Ghini-ghini, ma, cātrā iu s-lj-aibā tēcānitā a nunlui? Lu-arāstornu loclu, alag, āntreb, mutrescu... Nunlu, ma, nu lu-avea iuva! Vai hibā n tser, mi minduii, macā nu-i aoa, pir-loc! More, sh-dip aclo sh-eara, pezevenghiul! Tsi-ananghi va sh-avea nās? Vahi soarbi cafei cu aghlji... Cā ashi fatsi, li ndreadzi tutā dzua cu atseļj mārļji, sā s-ashtearnā pi moali sh-dupu tsi va li cāleascā dit aestā banā, furlu!

Zborlu easti ma, tora, cum agiung mini aclo, tu paradis, la Domnul!? Nj-analtsu oclji cātrā ndzeanā shi mi-aspar, mi limnurescu di fricā, ānj cādzu cāciula mpadi, bo-booo! Ahāntu-analtu sh-diparti-i tserlu-al Dumnidzā... Ma, cum tsi s-hibā, greu-licshor, lipseashti s-mi-alin, nu? Nu-avea cari altu sā s-ducā s-lu-acljamā nunlu, - pi mini mash armānea, cādea tutā furtia, ca hilj a nou-amintatlui...

Mi-ashuts, mi-anvārtesc eu, poati dau di vārā scarā, s-mi-alin pi ea. Tsiva, ma! Sh-atumtsea, nu shtiu cum di-nj mutrii n sān - shi, na iu ved aclo unā simintsā di curcubetā! Shtii, mult-vrute prifticilu-a meu, - unā strānipoatā di strānipoatā di-a mea avu heartā t-un chiro nāscānti simintsā di aesti, sh-deapoea li coapsi, cā dzātsea cā ashi suntu ma cu gustu... Shi, nj-avu datā sh-a njia - nj-adutseam tora aminti, - ta s-li cārtsānescu tu dints, achicāseshi? Ashi, ta sā-nj trec oara shi s-mi-aflu pi lucru... Shi, vedz tini, vlughisite prefte, nj-armasi di-atumtsea unā di

simintsāli atseali, aoa tu sinu-nj, ti cāsmeți! Cari shtii cum, cādzu, archishurā aoa, ān sinu-nj... Aducheshtsā, prefte? U-aveam agārshitā dip, dip. Tora, ma, para nj-acātsa ghini, tu zorea tsi mi aflai, simintsatsea di curcubetā! Shi, u ljaeu, u seamin, shi... acriscu, simintsā, lāstar sānātos, di curcubetā, s-ti lja haraua! A, ma shtii? - pān di tser criscu, tamam cum mi lipsea. Cā tora nj-mi alinai pi lāstarea-a curcubetāljei tāsh la Atsel-di-Analtu, shi, cum lu cālcai praglu a paradislui, unāshunā ālj grii a nunlui:

- Aidi, ore, tini nune, cā-nj ti-acljamā s-lu pātedz tati, - tsi lughii sh-tsi fisi di om eshti sh-tini, more!?

Cudealagā dipunā din tser nunlu, mārnatlu, cum mi-avdzā, di-ts pārea cā angljiti loclu, ashi s-agonjisea, prucupsitlu tora. Sh-si shtea nās tsiva, cā va-sh s-aleagā cu buni pishcheshi ti pidimolu-a lui... C-ashi-i la fārshirots, nu fudzi nunlu niāncārcat cu di tuti, di la cumbar, am cum?!

Mini, ma, tsi-nj mi-avu pimsā amārtia? Nu dipunai cu nunlu... Cā-nj dzāsh, - ia s-armān niheamāzā, s-ved sh-mini tsi ca ma s-toartsī pri aoa, pit paradisi...? Va dzāts, rāu nu sh-eara aclo, ndzeanā: soari cu aumbrā, cum u-aveai chefea, iarbā veardi, izvuri cu apā aratsi, pārunghi, ponj lughii di lughii, ncārcats cu poami di-amalmā - ti loa haraua shi ts-cādea milii! Mini, prefte, loai s-arup un gortsu di atseali di-aclo, a ma nu putui! Sh-ma eara aclo - spuzā di anghilj mushats-mushats, cu peani albi, curati, - tsi cara, ma? - cā nu mi-arāsirā... Anghilj eara, a ma anghile, feamine, voi s-dzāc, di-a lor, ioc! Sh-nitsi caffeinei nu-avea, vārā hani-tsiva, iarā cāntitsli tsi s-avdza, - tuti prifteshti, ni gaidi s-cāntā, ni vārā fluearā picurāreascā, ici-tsiva, more! Em, ahtari paradisi, s-lu tsānā sānātos cari lu-ari! Cāt trā mini, nu mi lipseashti pleashca... I multu ma ghini la noi, pi pimintu!

Shi, prefte-tini, dau s-mi tornu... Dau s-dipun dimec, tut pi lāstarea di curcubetā, cum nj-avui vinjitā... A, ma tsi s-vedz?! Anda eu ānj cihtāseam pit paradisi, sh-si dishtiptā un palju-gumar, psusit aclo, nghios, ningā curcubetā, cari shtii di cāndu! Cā lu vidzui di cāndu mi-alinai...! "S-nu-nj faci aestu vārā nifaptā!" - mi minduii, a ma tut eu ānj dzāsh: "More, bagā-lj cuvata, cā i psuhi!" Shi, ia-nj mutrea tora, tini-prefte: psuhi-psuhi, ma, ts-adarā chideri! Cā s-dishtiptā, s-nu s-avea aflatā, shi - hārshiti-crāshti, u pāscu lāstarea, canda nitsi nu sh-fu vāroarā, blāstimatlu uricljat!

Eeee... tsi-i ti-adrari tora, tini-Chita-frate?

Sh-cum mi scārchinam eu ashi, naljuea, ca omlu tsi hābari nu sh-ari iu lji-i caplu tu unā ahtari ananghi, bag oarā cā tu sinu-nj, - more, iarā tu sin! - un ca hir-hiric, bāgat tu ureaclja-a aclui! Avea armasā aoa, dit chirolu cāndu ānj lucrām rāftilji, cā mini ānj fui sh-ca araftu niheam, tu bana-a mea! Ul ljaeu hirlu dit ureaclja-a aclui, shi lu silighescu nghios...

Nu agiundzea pān pi pimint, shcretlu! Lu trag nāpoi, hirlu, lu-adar pin-doauā, shi iarā lu sālāghescu... Tora, ehtārlu, agiundzi sh-ma sh-armāni tsiva! Bravo, anāchisii, u-aflai culaia! Ma nelo eara licshor: mi alas pi hir shi... di la un nod la altu, archiushir mushat-mushat... Ma, cātrā disā di cali, āntrā tser shi pimintu, tsi va dzāts cā fu, tinjisite tini prefte? Mea cara di-acatsā unā bumbunidzari shi unā ascāpirari, sh-cara di vini nā furtunā cu grāndinā, chirearea-a lumiljei, vlughimene! Tihea-a mea ānj fu cā hirlu atsel eara mash noadi: mi apānghisii eu dupu un nod ma mari heam, shi stau, s-ashteptu s-treacā gazepea.

Cum tricu gazepea, dipunai agonja, sh-nji li-aflai tuti pi-aradā, cā oaminlji, vlughisite prefte, ma lj-alash sā-sh mutreascā lucurlu-a lor, tsiva nu aspargu, li adarā tuti ca tu carti. Tatā-nju, bunāoarā, tamam lu-adutsea di la bisearicā, iu lu-avurā pātidzātā... shi aurla vleatlu aestu, cum nu mata s-ari vidzūtā! "Vleat, more!" dzātsea nāscānts, a ma a njia ca nu nj-arāsi... Para s-aspunea tatā-nju un rāu fārā preaclji! "Tsi va sh-aibā, more voi, dunjauā!", dzāsh eu, bizdisit shi nāirit gugea. "Em, tsi vrei s-aibā? - nj-u-ari unlu, - caftā nuts, arāulu... Āsh ari el pāndicā di her, s-matsinā nuts!? Mi aprucheai eu di nuc, vrui-nu vrui, shi acats s-lu-ascutur, s-lj-aruc cu chetsārli tu dedz: vāj! ānsus, vāj! ānghios, ma tsiva-ici, nutsli nu cādea, canda sh-lji tsānea vār cu māna! Sufu atumtsea pomlu shi... tsi va dzāts tini, more prefte?! - unā nucā nu sh-armasi pi deagā, unā mash, ti purintari! Li-adunai di mpadi, sh-lji li dush a vleatlu di tatā-nju. Nu nj-avui vidzūtā altoarā, tini-vlughimene, un cilimean cu ahāntā orixi, di cāndu mi amintā dada! Li ngljita nutsli, cu coaja deadun, ca ici-tsiva!!

A, ma s-vedz, tini prefte, alti ciudii sh-ma mārni ninga...

Nu-nj apuc eu sā-nj mi-ashternu mpadi, pi cāpitānj, s-mi ngāldzāscu niheamā, cā sh-eara njadzā-vearā sh-tamam sufla un vimtu di ti sursea, ti surupa sh-ti-ngljitsa diunoarā...

- More, ia stā-nj niheamā, tini nipoate, sh-dzā-nj aoa, di cātrā iu eshti tini? - lj-u-ari preftul, dip cihtāsīt cātrā Chita.

- Mini? D-iu sā-nj hiu, di cātrā Beala... Nu diparti di aoa...

- Cari Beala? Di nsus, di nghios...

- Di nsus, di nsus! Beala di nsus. Shi, cum tsā spuneam, pārinte, nu apuc sā-nj stau āmpadi heamāzā, s-nji ngāldzāscu oasili putsān-putsān, cā mi-aveam adratā cocal tu arcoarea di nafoarā, - shtii, la noi i munti shi avem veri greali nāscānti ori, cum s-tihisea anlu-atsel, - cāndu, nalea un strānipot di strānipot di-a meu, shi-nj dzātsi, ca vār om mari: "Am, tsi ashteptsā, lalē? Nu shtii cā tatā-tu lu lipseashti unā sārmanitsā? Dip nu ti mindueshti iu va-l bāgām s-doarmā?" Ashi eara, fārā di altā, cum dzātsea strānipotlu-a meu... Mea, sh-tu unā aradā ca aestā, cari s-bagā māna, s-adarā, ma nu hiljlu ti pārintsā, cā tr-atsea-i hilj, nu?

Āņj mi scol di-aclo, frātic, di la cālduricā, sh-nu ti-arād cā-nj vinea mbar... Mi scol eu cu hulilī dip mintiti, cā nu mi-alasā arihati unā minutā, arap di iuva di-aclo unā tāpoarā, scot dit ahuri patrudzāts di muli, shi - calea, la pāduri, s-aflu vārā pāduri, iuva! Cā mi lipsea lemnu ti sārmanitsā. Shi-nj alag eu āncoa, alag ānclo... nitsi tor di pāduri tru muntslj-a noshtri, tamā mari! Pān tu soni, ndzārii eu, ma nclo di laclu Ohrida, diparti multu, cāt tsā lja videala, unā ca tsiva lāeatsā... Tsi sā sh-hibā, tsi sā sh-hibā? Sh-eara un codru tes shi ntunicat...

Bunā lugurii, a ma, dzā-nj tini priftic, cum vai trec eu naparti di lac? A? Cā Ohrida sh-si tindi ca vārā amari, di nitsi nu-lj lu vedz tsārmul alantu di agnanghea, cāndu easti tserlu ma ncljīs. Sh-ma multu, cāndu-i vimtu, cum eara atumtsea, di s-arucutea talazurli māri, analti cāt muntslji dearvigāra, shi nāvālea pisti mārzdin, iu s-frāndzea shi umplea loclu di spumā, s-ti-ascapā Dumnidzā! Sh-ca s-tsā spun āndreptu, pefte, āņj ca eara fricā s-mutrescu ahtari zurlu stihui di api, tsi s-fātsea... Di iu sh-apofasea deapoea, s-u calcu apa-atsea alceta, a laclui? Shi-nj stam ashi, chirut dip, furat di tsi videam, sh-mi scārchinam dupu zvercā, cum fatsi cati om cāndu nu-lj da cārari a lucurlui... Cāndu, diunoarā, ved nā coajā di-alunā, ningā ciciorlu-a meu, stāngu. Cari shtii tsi virviritsā u-avu agārshitā aclo, dupu tsi lj-avu mācatā njedzlu... U-aveam loatā disuprā, tora!

Nu mata nj-cher oara tora, nji li-aurlu mulili tru coaja-atsea di alunā a Hristolui, a ma pi aradā, unā cāti unā, cā sh-eara njicā... Dutseam unā mulā naparti, mi turnam shi āņj loam alta... Ca doi mesh di dzālī āņj chirui cu aestā, a ma, ishii tu migdani! Shi, cum agiumshu pi tsārmul alantu, nj-adunai mulili (li aflai cu doauā ma putsāni, cā lipsea s-nj-aspargā shi luchli tsiva, nu? Mushuteatsa aestā u featsirā zulāchli anda earam naparti, purtānda-nj prāvdzālī unā cāti unā, tu coajā... Ma, nu-ari tsiva, putea s-hibā ma lai! A njia nj-agiundzea sh-ashi...)

Shi, vrute pefte, tini tinjisite multu, intru eu tu pādurea andzāritā di naparti ninga, u strābat dit un cap tu-alantu, u trec sh-iarā, sh-iarā, s-dau aclo di vār cupaci, di vār oarburi, itsi s-hibā, lemnu s-hibā mash, s-ciucutescu sārmanitsa di nās... Ioc, ma! - cum dzātsi turclu, pāngānlu. Nitsi tor di oarghiri, tu tutā pādurea-atsea, shcreta! vai plāscāneam di inati, pārinte! Shi, dip cāndu nj-u-aveam chirutā nādia, ālj bag oarā, aclo, a unui palju-schinlu! Sh-shidea, mārnatlu shi ftohlu di nās, ca nā parti, canda arushinat di slābintsa-lj... O, cātā harauā, pefte! Vedz, tr-atsea nu-i ghini vroarā, s-tsā cheri apofasea, nādia. Cāndu nu mata ti-ashtepsā, dip atumtsea ti aflā mbāreatsa, s-toarnā tihea, cum nj-si featsi a njia! Shi, āņj mi aurlu eu cu tāpoara, pi-schinlu... Sh-tr-unā minutā, zdrang-bang! - fac patrudzāts di sārtsin, buni, di lemnu sārnatos, ca cilechea... Agārshii cā tora nu aveam ahānti muli, doauā nj-chirurā...

Ma, neisi, - acrescu eu heamā furtiili, la cati pravdā, sh-li ncārcai leamnili tuti... Calea, tora, cātrā Beala, cā sh-ashi amānai multu, ia cā vinji veara, sh-mini avui ānchisitā alantā vearā, tu Alunar, anda ngljitsa oauli tu cubair!

Cara para li tindeam eu, tora, ca omlu agunjisit, mi lo unā cāldurā... di va mi tucbeam, apā mi-avui adratā tut. Nj-eara sh-ca fricā, s-nu-nj si-aprindā leamnili di pi muli, mulili-a meali, stuhinati dip di grealili sārtsin, tsi li purta! More, nu mata shteam iu s-mi-ascundu di foclu di ndzeanā... A, ma, ti cāsmetea a mea, āņj ishi dininti un bureati di atselj tsi lj-avinā muljerli tu pāduri, dupu ploai, cā suntu bunj s-lji fridz pi jer, s-lji māts deapoea, pispilits cu sari... Āāāāh, tsi gustu āsh au, pefte! Ma, alas-lji... Tora, hara di mini, cā nji li ligai mulili tu-aumbrā, sum bureatili analtu, shi-nj mi ashtirai āmpadi, di-nj trapshu unā durnjari, cum nu s-aflā!

Cāndu cama agālisi dāgoarea, nj-āncārcai iarā furtiili pi muli, shi haidi-haidi...

Calea, mi lo seatea, ma nclo... A, ma, apā - ioc! Mi-aveam apreasā di cāldurā, cāndu ded di unā pigaidi, tu cāmpu. Cā ashi nj-hiu eu, om cu tihī bunā, nu cher vroarā! Nu para sh-eara pigaidi aestā, cā nu-sh aveam nitsi cuvā, ni draclu s-u lja, ljartā-mi Doamne...! Apā, ma, aveam shi aestā eara duri. Cum s-agiundz la apā ma, ta s-beai? Ia, dzā-nj, pefte? Vedz, cā nu pots? Ia, cum adrai: nj-mi shcurtai di cap shi lu-arucai tu pigaidi, sā s-adapā! E... Va-ts tritsea prit minti? Putes, nu va-ts tritsea. A njia, ma... Va s-u-ai aoa, pefte, s-ts-u da Dumnidzā! - shi s-ciucuri Chita cu bushurlu pi frāmti...

Buni tuti, shi mbari, ma, ca agārshit cum āņj escu, dupu tsi biui apā, trapshu ninti, cu mulili dupu mini. A mulālor nu lā ded apā, cā eali aravdā ma multu, mi minduii cā vahi dau di vārā ghiol ma nclo, sh-ti nāsi, s-poatā s-bea singuri.

Calea-a mea, lumea sitsira shi adra mānuclji, divitini, cā sh-eara chirolu.

Ma nclo heamā, chindurescu eu cu mulili-a meali, li discarcu sārtsin, sh-bag tāpoara pri nāsi, pri leamni, s-adar sārmanitsa tsi mi lipsea ti tatā-nju. Li disfac, va dzāts, leamnili tuti, shi-nj mi-acats di lucru, ta-ca-tac, ta-ca-ta-ca...! A, ma, nu-nj agiumsirā iuva-iuva, ti sārmanitsā! Putes nu mi-avui minduitā cā tri unā shicai di ahtari, lipseashti ahāntu lemnu!! Sh-armash fārā sārmanitsā ti vteatlu-atsel di tati. Em, - s-nu crechi di sicleti? A, ma, cum di nu, cāndu tsā ies tuti anapuda!...

Shi, cripat ashi, cum nu s-ma aflā, dau s-intru tu cālivā, cā sh-eara unā cālivā-aclo, iu-nj feci heamāzā mas, s-mi discurm. Dau s-intru, ma nu-i culai... Ore, tsi va s-hibā sh-aestā?! Sh-tsi va dzāts, pefte, cā sh-

eara?... Unã scãrpicã sh-avea armasã pi budza-a tãpoarãljei... Dau eu s-intru tu cãlivã, cu tãpoarea deanumir, scãrpica s-acãtsã di praglu di ndzeanã - aducheshti? - sh-nu mi-alãsa s-intru, aestã sh-eara... Ia mutrea tini, cãtse nu puteam eu sã-nj intru tu cãlivã, ptui! Shi, cu huliili tuti mintiti tora, ore prefte, mi aurlu iarã cu tãpoara, sh-dã-lj-u a scãrpãljei, sh-agudea-u, vãrã sãhati ntreagã, sh-ia-lu lucurlu bitisit, sãrmãnitsa al-tati... Uf-uh, ãnj uhtai eu, ghini cã s-bitisi cum s-bitisi! Shi, shutsãnda-mi pi cãlcãnj, cã avdzãi ca zãlumi nãpoea-a mea, tsi-nj avurã vidzutã oclji?! S-avea adunatã lumea-fãnico, sh-mutrea tuts la mini, ca la ursã! shi-sh si pãhãea di arãdeari oaminjlji atselj, cum di nu plãscãnea...!

- Ore, cushuradzlj-a mei, lã dzãc eu, ciudusit, - am, tsi chirets ashi di arãs, more s-v-agiungã tuti bunili di pi loc!

- E, sh-tini, tora - ni-u-ari un - am cum s-nu-arãdem cu gura pãn di ureclji, tunse sh-tivichele tsi eshti!? Nu-nj ti ahuleshti niheamã n cap, ca s-vedz di ai cap, i nu?... Cã ts-u-ai agãrshitã curcubeta, cari shtii pi iu... Sh-imni ashi, ti nishani, prit lumi, shcurtat di cap, aman, vre!

- Bag eu mãna, mi-ahulescu - a ma tsi s-ahulescu? Ioc - caplu! Lu-aveam agãrshitã aclo... tu pigaidi, iu-nj biui apã. Ia mutrea tini!

Tsi s-adar, tora? Tsi altsiva?... Avrapa la pigaidi tu nãpoi, dupu glavã! A, ma, aclo - tsi sã-nj veadã urecljili? Di mãrata-a mea curcubetã, bãgatã tora pi budza di fãntãnã, sh-si ndrãdzea s-arufearicã unã vulpi asimcatã! Ljau troarã nã cheatrã di mpadi, sh-u amin pi vulpi. Ea shcljimurã di dureari, shi-sh scoasi dit gurã un firman di la padishahlu a pãngãnjlor... Sh-ca tsi ti talji mintea, priftic, cã ngrãpsea tu firmani, more aghisite sh-mintimene-tini?...

Agiumsi aoa, Chita chinduri, ma preftul, corbul di el, sh-si tuchea, sã nveatsã unoarã ma ninti, tsi sh-eara scrisã pi firmani, shi ntribã, cu mari niarãvdari:

- Ashi, de, ashi, ashi... E, sh-cum dzãtsea firmanea, a?...

- Dzãtsea, - lj-u-ari Chita, - s-nji dai tora dip, troarã, tuti vupturli dit hãmbãrli-a tali, mea sh-mulili dit ahuri - cã li avdu cum arujescu, sh-alti tsi ai cãtãndii pri aoa, cã-nj ti anãchisii tu psemati!

Vru-nu vru, furlu-atsel di preftu plãti, cum s-dzãtsi... ca preftul, cara di achicãsi, cã sh-lu-aflã sh-nãs nunlu, pãn tu soni... Sh-li dipunã deapoea nãrli nghios, unã palmã sh-ma multu, sh-nu mata scoasi zbor dit gura-lj. U ncljisi canda cu cljaia...

Iarã Chita... Chita shi ncãrcã vupturli, ãsh lo mulili - sh-a fratslor a lui, cã li cunuscu prãvdzãli dupu semnu. Li cunuscu shi achicãsi tsi sh-avurã pãtsãtã, corghilj! Ma, shtea cã, agonja-agonja va lã facã unã mari harauã, cãndu, turnãnda-si la nãsh tu hoarã, Beala di nsus, va lã li da a cati un mulili a lui, ãntredz-ãntredz sh-nivãtãmati, sh-ma multu, -

ãncãrcati sh-cu vuptu!

Ashi dip shi s-bitisi lucurlu, unoarã agiumtu acasã Chita-mintimenlu, cari shtea di s-alãvda, a ma avea sh-ti tsi s-u facã, nu?

Shi, tora, ca tsi dzãtsets voi, ti pãrmitlu aestu a meu?

Mash psemati easti -

Cã sh-psematli, vedz,

Ma, multu hãrdzeashti!

Cu hari, s-li ndredz...

????? Un mari scriitor romãn di pãrmiti, tsi bãnã aoa sh-vãrã sutã di anj???????

UN PĂRMIT CU TREI LINĂVOSH

Eara unoară - ca ti ciudii!

Băna, va dzãc, t-un chiro, ningã Bituli, tu unã huricã, trei linãvosh. A, ma tsi linãvosh! Fãrã preaclji pi loc...

Hurica-a aishtor linãvosh, nitsi nu-sh avea numã, ahãnt njicã eara, ndoauã casi mash. Dunjaia-lj dzãtsea dip, Hurica. Nu va sh-avea ma multu di vinghits nicuchirati, sh-ca tsi "nicuchirati"; cãlivi, more...!

Treilji linãvosh dit pãrmit bãna deadun, tu una di nai ma ftohli cãlivi, aduchit, nu? Cãdea pi nãsh cãliva, di surupatã, aruzvuitã tsi avea agiumtã. Em, cari s-bagã mãna s-u ndreagã? Sã-sh arupã gionjlji nicuchiri tsiva, vãr mãdular?

Cum s-aflarã linãvoshlji deadun tu cãliva-aestã, numash elj va puteari s-dzãcã, a ma slabã nãdii s-ljai di hãbari tsiva di la nãsh, cari cum va sh-si pidipsea, s-dishcljidã gura, shi sã-sh si curmã ashi?... Dzãc nãscãnts - sh-vai hibã dearihina! - cã taha sh-avu cati un di-aeshti, cãliva-a lui, sh-cã doauã si suruparã, di nimutriti, sh-atumtsea, nicuchirlji, ma s-pot s-lã dzãts ashi a aishtor, ãsh si ashtirnurã la antreilea, iu-sh avea apanghi tora, apanghi corbã!

Linãvoshlj-a noshtri avea sh-cãti unã numã, vrea-nu vrea elji... Tsi vai fãtsea? Altsã lã li deadirã numili, nãsh nu avea stepsu. A unuia lj-eara numa Mita, a altuia Pitu, sh-atsilui di-antreilea, Chita.

Arar ãlj videai tihilãilji cã ies dit cãliva-lã, cã li ncãrca shi-lj surupa leanea sh-anda bãga tsiva n gurã, s-ameasticã, s-aroamigã... Nu voi s-dzãc eu aoa cã-lj scutea nafoarã ãn casã hãirea-lã, ma tsiva ti-angljitari vai avea nãsh, nifaptsãlj, di njila alãntor hurgheats, ca licshori, s-ljirtats, anda nu-lj alãsa sã s-tucheascã di foami!

Tru unã hopã, nu si shtii cum sh-cu tsi nispeti, linãvoshlji dit Huricã loarã calea, sh-cali lungã, cã dzãtsea cã s-duc tãsh Florina nghios, dzãli ntredz di cali. Ca tsi zori s-lji aibã scoasã dit cãlivã? Cã, ti avdzãri nu s-avdzã s-alagã cãnjilji cu cãrvelj di pãni aclo, Florina, s-lã li bagã dininti! I, vahi ãnvãsh sh-nãsh tsiva urdã bunã, di pi la bunjlji sh-tinjisitslji picurari armãnj di aoa? Sh-ashi s-poati. Zborlu easti cã-sh si-arupsirã dit loc; ciudii mari! Ia, mutrea-lj: s-tsãn di dupu anumiri, sh-bagã oarã corghilj, s-nu tsiva di tindi vãrmu di elj unã jgljoatã ma multu, s-lji si-arupã tsiva pi nãsh, Dumnidzã s-afireascã! Analtsã un ciciorlu, alantsã s-minã sh-elj, shi sh-li dipunã deapoea ciciorlu mpadi angãtan-angãtan, tãsh canda sh-li nvivescu, defi sã s-facã! Sh-ashi, va s-dzãts, cu

ahtari livindeatsã, cãtrã Pashtili di anda-laia vai agiungã aeshti iu nchisirã. A, ma, bagã-lã cuvata!

Calea di Bituli ti Florina, tsãni prota mardzina di-Arãulu-Lai, cum ãlj dzãc Armãnjilji, Cerna-Reca dupã numa sãrbeascã. Am, tsi locuri ti nishani! Mushati - cum nu s-ari vidzutã... Sh-ninga ma mushati ma nclo, cãndu calea s-dipãrteadzã di arãu shi si stricoarã hima di muntsãlj a Piristeriljei, daileanjilji munts iu bãneadzã, alagã shi s-alumtã furlj-a noshtri. Cali daima tu aumbrã bunã, pi sum cupaci tirii, di unã etã! Tamam cum lj-arãseashti linãvoshlji dit pãrmit... A, ma aeshti nu au chiro s-bagã oarã la mushuteatsa fãrã preaclji a locurilor!

Anda-sh pitrundea linãvoshlji tu unã soi di paradis dip, unã vali largã-largã sh-mushatã, numash padi cu lilici turlii-turlii, cu izvuri murmurãnda pri tu chetsãrli di sturnari a muntsãlor - tamam tritsea unã punti, sum cari ciuciura un hiric di apã limpidã ca lacrima - unlu di linãvoshlji, Mita, veadã ningã ciciorlu a puntiljei - unã lirã turtseascã! Ånghilicea lira aestã ca soarli di pi tser, di ti urgea! Cu gura ligatã pãn tu oarã, cum shi sotslji a lui, cari nu-avurã gritã zbor, calea tutã, s-nu tsiva di s-vatãmã, Mita fatsi, cu mãna teasã cãtrã lirã:

- Mutrits!...

- Tsi?... gri Pitu.

- Cari s-apeacã s-u lja? - arucã Chita ma multi zboarã, ca ti ciudii!

- Treilji...! grirã sh-deadun tora, linãvoshlji.

Em, cum altã soi? Treilji, cã nu va s-apeacã mash unlu, sh-alantsã - tsi s-adarã, s-arihniseascã?!... Apucã lira va dzãts, treilji, cu mari leani sh-bizdiseari, dupu tsi lã lo ca vãrã sãhati sã s-apeacã... Sh-tora tsãnea cati un di mardzina a lirljei galbini, turtseascã, shi u purta ashi, s-ti-ascapã aghlji, ca tsiva moashti di aghi! Shi, pi ahtari halã, iavash-iavash, agiung oaspitslji-di-linãvosh Florina, sh-trag la unã hani, ca nishti cãlãtori tsi sh-eara. Em, lã vinea mbarã tora, s-tragã la hani, cu lira ntru-mãnã, tsi lã avea cãdzutã pishcheshi...

Hãngilu, cara-lj vidzu asteshlji cum s-aprucheã angãtan-angãtan shi tirãnjipsinda-sh-si cati un, s-nu tsiva di s-curmã ma multu di-alants, cu lira, vai s-lishina di-arãdeari! Am, nu eara ti-arãdeari? Sh-ca tsi arãdeari! E, ma, emburlu-i embur...! Ca s-nu-sh nãireascã mushtirilji tsi-lj tritsea praglu-a haniljei, ãsh vulusi gura cu palma shi lã ishi dininti, cum putu el ma filotim. Cã aoa la nãsh, la hani va sh-aspãrdzea oaspitslji lira... Tr-atsea, lã si aplicã dininti, canda fãtsea mintãnj tu bisearicã, sh-lji ntribã, cu gura mash njari, ca tsi lã va inima?

- Pitãroanji, carni, mãrcat! - dzãsirã aeshti treilji, - cati un cãti un zbor mash...

- Hãngilu, dghiavolu, afan s-featsi di-aclo, s-bagã s-lã facã tsi cãftarã, pitãroanja, carnea heartã sh-deapoea tsãgãrsitã, adusi shi-un pheat mari,

cu mărcat di nai ma bunlu, gros-gros, s-lu talj cu cătsutlu, mărcat di lapti di oai... Lă-adusi shi trei poaci cu vin, shi-sh mutri lucurlu, li teasi di-aclo, s-nu-lj ambudisească... A, ma, nu-agârshi s-lji lishureadză di liră, tsi cã nu fătsea prândzul a lui nitsi pi giunitati. Aestă, more, i scrisă tu nomurli a pãmâteftsãlor, cari s-amintarã s-arãdã lumea, s-u fură, tsi s-ma dzãtsem aoa! Hãngilji, lji shtits, lã creapã arãndza, ma nu fură di la caitsido, s-nu mata sã s-aflã!

Eeee... Buni tuti, ma cari s-arupã pitãroanja, tora? Mea, sh-aburea shcreta aestă di pitã, di-ts loa nãrli azvarna! U-avea ashtirnutã hãngilu pi un pashtamal curat, cãndu u dipusi pi nã measã njicã, di brad, un sufrã more, ca la noi, di scãndurã ciucutitã cu tãpoara mash. Pitãroanja - numash ouã, sh-lapti, sh-cash, cum picurarlji singuri shtiu s-u facã, muljerli-a lor, voi s-dzãc. Aburea sh-carnea heartã sh-tsãgãrsitã, di tru pheatlu di ningã pitã, shi pitritsea sh-nãsã dearvigãra unã njurizmã cari li fătsea s-lã asaltã a linãvoshlor sh-inima sh-nãrli, cãt ãsh eara elj di linãvosh! Lã fătsea cu ocljul a gionjlor sh-mãrcatlu, sh-vinlu-aratsi sh-arosh, gros ca untulemnul, cari-avea aburitã poacili pi dinafoarã, canda plãndzea cu lãcrinj ca pura...

Cari, ma, s-u-arupã pitãroanja?

- Sã ncljidem oclji... greashtu Pitu...

- sh-cari va s-minã protlu - avdapsi Chita...

- el s-u-arupã, - bitisi Mita!

S-trapsirã cu pãltãrli ningã mur, s-andupãrarã vãrtos, di canda altã lughii vai cãdea murlu, nitsãnut di nãsh, linãvoshlji ncljisirã oclji shi... acãtsarã s-ashteaptã! Ts-aflash ma, soi di linãvosh sã s-minã i sã zburascã tsiva - cã sh-zborlu ãlj bãga pi pidimo: s-arupã pita...! Shidea ncurfusits, ca tsiva iconj tu bisearicã, s-ti ncljinj la nãsi!

Tu atsea oarã, un dicunjar di atselj cari alagã pi la casili-a armãnjlor, cu mãna teasã s-caftã, s-hipsi aclo, tu udã sh-acãtsã s-facã rigeai:

- Njiluits-mi, voi, tinjisitslj-a mei...

Cari s-lu-avdã, ma, dicunjarlu? Iarã aestu, anda bãgã oarã cã treilji bãrbats ãndupãrats di mur nitsi cã s-minã barim, s-apruche, tut ca s-apruche di sufrãlu cu bunetsli tsi li shtits... Shi, cãndu fu ningã eali, ãlj nãvãli njurizma-a pitãroanjiljei, s-lu sãrupã, corbul! Sh-atumtsea, fucãrãlu, nu mata-sh chiru oara! Æsh trapsi pashtamalu cu pita dininti, sh-dã-lj-u, dã-lj-u... u-aruficã tutã, prota peturlu di pisuprã deapoea njedzlu cu ouã, lapti shi cash, sh-pãn tu soni sh-cãlcãnjli cãrtsãcoanji! Tsiva, ici-tsiva nu sh-alãsã agiunlu, ni sãrãmã-sãrãmicã! Nu vai eara amãrtii, s-alasã? Em, cum, cara!

Cãt bitiseashti dicunjarlu s-angljitã pita-a linãvoshlor, sh-unãshunã s-acatsã nãsh, nicuchireashti, sh-di carni...! Sh-arucutea, cumãts-cumãts, sh-filii-filii di carni di noatin, canda atumtsea tamam sh-avea ishitã di

hãpsãnã, iu lu-avurã tsãnutã nimãcat unã banã ntreagã! Hãlpuea, cum nu s-ma avea vidzutã!

Dupu tsi u-arãdãpsi ghini sh-carnea, ãlj vinji a tsiritorlui orixi sh-ti vin, cã pitãroanja, carnea lj-featsirã shi seati mari... Tr-atsea, ãnciupã el un pocì ãmplin cu di-atsel aroshlu, deapoea lu gãlgãlji sh-andoilea, sh-antreilea... pãnã nu-armasi tu poaci unã chicutã di vlughisita udealã! Shi, bitisit tora sh-aestu lucru, sh-si umflã gionili dicunjar, ca firfiljopili cã lj-si ca alinã bearea n cap, sã mbitã... Mutrits-lu cum zburashti singur mash, cu el ishish, cã nu-ari ca nãsh altu, cã va lã spunã el tsi, sh-cum, a tutlor, sh-unã, sh-altã, sh-multi ninga!

Pãnã tu soni, cara nu avea tsi altsiva s-facã, dicunjarlu, afumat ghini, sh-si fãrnãsi cu mãnjlji sh-tu mărcat. Ma, tsi s-adarã sh-el cu... azvestrea aestã?!... Cã azvestri ãlj pãru cã easti mărcatlu. Shi, ta s-nu s-ducã chirut dip, s-acãtsã di lã aumsi fatsãli a linãvoshlor cu nãsh... Lã li chindisi fatsãli, oclji, gurili, nãrli cu mărcat, dupu cari trapsi usha dupu el sh-li cãli di-aclo, cã nu para eara ti shideari...

Ishi dicunjarlu, ma usha s-dishcljisi, cã s-agunjisi shi nu u trapsi ghini. Mea, na-lea un cãni, cari pitrundi, lishinat di foami, tu udãlu cu linãvoshlji. Shi, cãnili - cãni! S-aurã pi oasili armasi pi sufrã, di la dicunjar! Di cara lã intrã, afan li featsi! Shi, macã veadi zãgarlu, cã nu lu-avinã vãr, nu-lj greashti vãr, s-aproachi sh-di treilji linãvosh, cã mărcatlu di pi prosiplu a lor lji fătsea cu oclju, lu-acljima... Shi, acãtsã s-lj-alingã... Lu-alindzi unlu, treatsi la-alantu, shi tamam cãndu eara la antreilea cu huzmetea-lj, cari shtii cum adarã, cum ãndreadzi, cã lu mushcã di ureaclji, lu sãndzinã, di l-duru crãshinlu pãn tu hicati! Earã Chita, fucãrãlu, cari nu mata arãvdã shi, di mari dor, aurlã, s-ti-aspari, ca vãrã zulapi pliguitã, aruptã:

- O, lele-dado, ureaclja-a mea!

Shi, cum lu-avdzãrã Chita - "O, lele-dado, ureaclja-a mea!" - altã nu ashtiptarã alants linãvosh... Cã grirã unãshunã, tu unã boatsi:

- Arupi-u, pita, cã grish!

Tsi s-arupã, ma, Chita? Cã pitãroanja nu mata sh-eara tora, nu-avea armasã ni sãrãmã di ea, s-discurma tu atsea oarã nuntru, tu pãndiclu-chisã ca noaptea, a dicunjarlui! Idghea sh-carnea, sh-vinlu-arosh, cum sh-mãrcatlu, alimtu aestu di zãgarlu di cãni di pi prosiplu a linãvoshlor...

Mea, ashi avurã pãtsãtã niprucupsitslj-atselj dit pãrmitlu-a meu, treilji linãvosh, armash agiunj, corghilj! Pãtsãri cari, s-lã hibã nvets-a atsilor tsi va facã sh-elj ca nãsh. Cã, dzãc eu, poati sh-a linãvoshlor a noshtri s-lã fu nvets, vahì sh-si dishtiptarã sh-elj, di intrarã tu arada-a lumiljei! Macar s-hibã ashi...! Cã, a vãrnui nu va-lj parã arãu...

CUM ÅSH SI-AFLÅ SHUMURONJLU...

Eara unoarã un om ftoh, corbul, sh-mult mårånghisit tu ftuhia-a lui, cã sh-avea agiumtã dispuljat, va dzãts, sh-ma mult agiun va-l videai sh-el, sh-cu-a lui. Unã ca avinji cãt nã palmã, a lor, nu-lj fãnãtea, måratslji, cu cãti lã lipsea.

Ma, s-ti-afireascã Atsel-di-Analtu di ma-arãu! Cã, videts voi, - canda nu-lj agiundzea a ftohlui a nostru... niagiundzearea tsi lu-apitrussea, di-lj vini sh-ninga unã chideri: vitsinlu-a lui, un mari nicuchir, mult avut, sh-u bågã tu minti s-lji lu lja sh-peaticlu di-avinji! Shi, pãnã tu soni ashi fu, lj-u lo. Lj-u lo, vru-nu vru oarfãnlui, avinja...

Corbul di ftoh, tsi va-adra? Em, tsi s-adarã? S-dusi sã s-plångã a giudicãtorlui, ti unã ahtari nindriptati!

Omlu a legilor lu acljamã tamachearlu avut, sh-lu ntreabã:

- Ascultã ncoa, om fãrã suflit tsi eshti! Cãtse lj-u loash avinja-a vitsinlui? Nu ts-agiundzi cãtã aveari ai?

Tamachearlu s-niurã la giudicãtor, di va dzãtseai cã aoa-atsia va-l spulbirã cari shtii cãtrã iu! Deapoea sh-ascãrcicã mãseili lãhtãros, ca vãrnã lamnji shi apãndãsi shcurt, cu ndoauã zboarã mash:

- Avinja easti a mea!

- Cum, easti a ta? Ai tini marturi cã-i a ta, ai vãrã difteri-tsiva, cu cari s-u-aspunj aestã? Cã, ashi, sh-eu pot s-dzãc, more, cã stranjlu di pi tini-i a meu... Nu? Tsi dzãts?

Sigur pi nãs, avutlu lj-u-ari:

- Mini nu mi-arãseashti s-talj multi. Tini, ma, domnule giudicãtor, mi pindzã s-grescu ma multi zboarã dicãt u am adetea! Shi, ånj ca minteshti huliili, cu shicãili-a tali fãrã sari dip, cu stranjlu di pi mini...

Alas-li chirãturli aesti, sh-ma ghini, bagã oarã, la tsi va-ts dzãc ninga: avinja, domnule, i-a mea, - ea ishish nj-u am marturã cã-i ashi, cã-i a mea, sh-nu a aishtui tihilai tsi-l vedz dinintea-ts aoa, psusitlu!

- Ore, tsi-avush pãtsãtã, tini, domnule!? - lj-u toarnã giudicãtorlu, ciudusit, misurãnda-lu din cap pãnã n picioari. - Cum pots s-talj ahtãri gãvodz... Iu ai vidzutã tini avinji si zburascã!? Ts-u-ai cã avinja aestã-i ca noi, oaminjlji, cã ari gurã vahi, shi zburashti? Aide, more sh-tini! Ma ghini anguci altsiva, cã aestã-sh fu para groasã, nu-i ti-a pistipseari...

- Nu-nj ti-aprindi, domnule, fatsi avutlu-tamachear! Nu-nj zburã ashi, cã ts-aspun salami: avinja-a mea zburashti. Aidi s-nã dutsem aclo, s-videts shi s-avdzãts dolji, sh-tini, sh-tihilailu-aest... Tsã dzãc eu,

domnule giudicãtor, - ari grai, ca oaminjlji, avinja-aestã, ts-atsea nj-u furã ftohlu!

Ftohlu mutrea shi nu-sh achicãsea ici tsiva, tora. "Tsi va sh-acljamã ahtari? - s-minduea, oarfãnlui... Doamne, ascapã-mi!"

Cu ma mintiti huliili ninga, di terslu om avut, lamnja-atsea di om, cã vrea di-aoa sh-ninti s-lu bagã tu hãpsãnã ti zboarli-a lui, giudicãtorlu, neisi, dzãsi cã vai njargã la avinji cara, ta s-veadã nishanea...!

- Macã vrei ashi, atumtsea - ghini! Mãni, dimneatsa, la optu sãhatea, nã dutsem deadun la avinji! A, ma, sã shtii tini cã avinji cari zburashti, nu mata s-ari vidzutã! Mash tu mints di oaminj lãndzits, vahi...

Tsi va dzãtsets, ma, cã ndreapsi avutlu? Ia, va videts voi... Ma, tsi s-amãn s-vã spun? Mutrits tsi featsi: åsh lu lo hilj-su cu nãs, noaptea di dupu giudicatã, lu-alãxi - s-nu-arãtseascã - tu tãmbari di samur, ca ficior di om cu stari tsi s-afla, sh-lu dusi la avinja-a ftohlui. Sãpã aclo cãt sã ncapã hiljlu, lu dipusi nuntru, sh-lji dzãsi:

- Mutrea ncoa! Mãni va him aoa, tahina, la optuli sãhãts, eu, cu giudicãtorlu sh-cu ftohlu, s-nu s-avea aflatã! Shi, cãndu vai åntreabã giudicãtorlu: "Tini, avinje, a cui eshti?" - s-lj-apãndãseshti: "Escu a avutlui di ningã tini!" S-nu tsiva di greshti aljuntrea, ma s-vrei s-nu ti bilearim, avdzã?

Dzua-alantã lucãrli vinjirã tamam cum li arãdãpsi tamachearlu di avut. Giudicãtorlu ntribã, mea avinja, taha, apãndãsi... Sh-ashi, nifãnãtitlu-atsel sh-u triclu pi numa a lui, alãsãndalui ftohlu sh-ma ftoh di cum sh-eara.

Glarlu di giudicãtor - cã shut sh-eara dip! - li cãli di-aclo, troarã, di la "ciudusita" avinji, aspãreat s-nu tsiva di-i vãrã mãghii tu mesi, cã altã soi, cum - avinji, cu boatsi di om?!...

- Ore, chirute sh-tihilaie, - lj-u-ari avutlu a omlui ftoh, cãndu s-vidzu armas mash cu nãs, tora... Ore chirute, ai zbor, tora, i amutsãsh? Am, tini nu-aducheshti, cã anda voi eu un lucru, tsiva nu-nj shadi n cali? Nj-earai ca unã pironã tu coasta-a mea, aoa, cu peaticlu-a tãu di-avinji...

Oarfãnlui om lu mutrea, mårånghisit, u mutri sh-avinja, cu pezã, avinja-a lui, cari acãtsa s-leagã auãli, cã eara tu meslu Mai aestã, sh-gri:

- Aduchescu, tamacheare! Aduchescu eu cã ai sh-puteari, sh-minti subtsãri, s-arãdz dunjaua... Tr-atsea, eu va-lj cad rigeai al Dumnidzã s-tsã da ninga...

- S-nji da tsi ninga? - vru sã shtii tamachearlu...

- S-tsã da... s-lu facã s-immã numash pri sum loc, atsel tsi zburã deaneavra strãmbu! Tutã eta pri sum loc, s-nu mata u veadã lunjina!

Shi, di-atumtsea, ficiorlu-a avutlui sh-si fãrnãsi shumuronj! Cã ari unã ndriptati pi lumi, cari ålj pidipseashti arãilji shi tamachearlji, s-nu mata lj-aravdã loclu!

Mini, ore ficiori, atsel tsi vã-l spush pãrmitlu-aest, lu ntribai paplu-a meu dupu dadã, Ianachi al Braci, di la cari lu-avdzãi, când earam njic-njicãzac:

- A, ma, dzã-nj tini a njia, papo... Ia dzã-nj, - tsi-adrã avutlu-tamachear, anda s-dusi tu avinji la hilj-su, adrat shumuronj?

- Cãnli atsel? - bumbunidzã aushlu... Li cãftã a hilj-sui s-lj-u toarnã blana di samur, cã easti a lui! Shi, cum mãratlu ficior nu putu, cã-lj s-avea alichitã di trup tora, tatã-su si-aurlã pi nãs, s-lj-u-arapã! Ficiorlu ma, shumuronjlu dimec, s-himusi tu gura-atsea a lui, cari dutsea nghios, tãsh tu inima-a loclui. Avutlu - alãtrã el cãt alãtrã, alcet di zori, pisti guva atsea, sh-li cãli, cã chirutã u-avea, tora!

PĂRMITLU-A PULJLUI-PICURAR

Puljlu-picurar - dzãtsi pãrmitlu - ãsh fu prota sh-prota un gioni shi livend picurãrush di prit muntslji a noshtri, tu Pindu. Nãscãnts sh-dzãc elj s-lu-aibã vidzutã atumtsea, tu ilichia-a lui, anda-sh purta cupia di oi cându pi la poalili a cipitlui Oulu, cându pi coastili di Vasilita, sh-di Zmolcu. Vai eara di Bãiasa i di Perivoli, vahi di Breaza, Samarina i Furca, cari si shtibã salami-salami? Nu shtiu cari dzãtsea, ma ninti mult, cã taha lj-avurã zburãtã aushlj-a lui ti picurarlu-aestu, cari vai eara di Moscopoli, sh-cum cã-sh bãga stanea prit trapurli-sh-vãljurli di cãtrã Tomor, di iu s-tindi Arbinshia. Suntu ma sh-di-atselj cari si sprigiurã cã gionili-a nostru picurãrici va sh-eara i di Paticina, di ningã laclu Ostrov, i di cãtrã Gopesh, nu diparti di marili lacuri Preaspa shi Ohrida, sh-cã nãs bãtea cãrãrli a muntsãlor di Caimaccealan pãn Piristera. Va dzãts - easti purtat ficiorlu-aestu, cum s-veadi, prit tutã Machidunia, sh-prit tuti locurli iu bãneadzã armãnj, di totna, cati hoarã di-a noastrã avãnda sivdai, sã sh-lu facã shi sã sh-lu shtibã hiljlu-a ljei...

Ma, s-u-alãsãm noi lumea sã s-vãrgheascã ti el, ca s-lji aflã rãdzãtina, di iu vini, shi s-vã lu spun eu pãrmitlu a lui ma ghini, dimec cum agiumsi livendul picurãrici un... pulj, pulj-picurar. Ascultats aoa!

Ficiuriclu-aestu sã ndreapsi picurar tamam cându acãtsa s-lji da mustatsa. Mustatsa tamam ãlj dãdea, iarã inima ahurhea s-lji batã ca agonja-agonja, tri feati... Earã primveara, turmili di oi arãeau tu munti, picurarlji tuts lj-u dutsea dit flueari, shcretili, cari tsã sica suflitlu cu jalea-a lor, iarã vãlodzli, pãdurli vrea s-zurusea, di-ahãntã virdeatsã tsi li loa azvarna diunoarã! Izvurli, sh-eali, sh-si limpidza sh-nãsi cati oarã ma multu, sh-tut ma shushura, ca alghinili... Tsi s-ma vã spun eu, - cã loclu tut s-lunjina ca ti mari sãrbãtoari, loclu sh-oaminjlji, di-ts vinea s-dzãts cã dearihina ti loa haraua s-bãnedz aoa, pisti loc, cu ciudusitslji di armãnj, cari au di tuti shi s-va ca fratslji dit fumelji a cilnicatilor a lor nianumirati shi hãrioasi, ashi s-prucupseascã eta tutã!

Tora ma, tu aestã primvearã tsi vã dzãc, ficiuriclu agiundzea sh-nãs picurar, intra - cum sã spuni - tu arada-a lumiljei, bun dimec s-lu dai di mãnar.

Eeee... Shi, sh-si featsi ficiorlu-a nostru picurar, nu-i zborlu, a ma shtits voi cari lj-u purta turma pri iu eara iarba ma bunã, ma grasã shi ma creftã, ta s-da oili lapti ma mult, mult, arãuri di lapti? Nu-nj avets

hābari ici, cā nu avets di iu... Tr-atsea, s-vā spun eu ma ghini, sh-ma troarā: Viroana lju purta turma, cātsaua-a lui ti nishani, sh-māghipsitā! Cā aljuntrea, fār di nāsā, tsi va sh-si fātsea el? Cari, cu minti njicā ninga, nu agālisea dzua tutā, avrapa dupu cuibari di pulj, s-lā lja oauli, cara nu li avea aclo featili, cari vrea li cārtea el, la anjlj-a lui... Cā featili avea armasā nghios, tu hori, tri inatea-a lui, canda!

Aljuntrea, picurāricilu-a nostru eara un ficior mult bun shi ndreptu, cā nu va loa el sārāmā di la vār! Mea, eara etim s-da sh-di la nās, a cui lji lipsea, a cui eara tu zori. Lucru mari - tu lumi, ahtari...

Cum shidea el tu-aumbrā, unā dzuā, sh-cum lju dutsea dit fluearā, - cā mult lu-arāsea s-cāntā ashi, āsh eara miracli, - diunoarā avdi unā boatsi dulsi, dulsi... Ma tsi boatsi? - s-ai stai dipriunā s-u ascults shi s-nu mata ti satori di ea! Vinea di iuva, di prit dārmili di aclo, ma di iu? Sh-cari putea s-hibā, a cui s-eara boatsea?

Picurarlu, tora, dānāsi s-ma cāntā dit flueara-a lui, ca māghipsit di tsi avdza. Mari ma, va-lj fu a lui vrearea s-lu shtibā, shi maxus s-lu veadā puljlu cu boatsi di njari, disi pulj vai eara, cari cānta! Sh-si-ascundea puljlu vahi, prit dārmili dit creacurli di aoa, i cānta di dupu vārē deagā di cupaci, ma nelo, ndzeanā?... Cum tsi sh-eara, ficiorlu āsh dzāsi cā fārā di altā prindi s-lu-acatsā puljlu cāntātor, mea sh-tu gurā di sharpi s-ai ascundā!

Cu aestā nādii tu mintea-a lui nicoaptā ninga, picurarlu ālj deadi māndzili a cupiiljei - s-u aibā ngātan, ca s-va - lali vārnu, sh-chetsārli, sh-pishtireili, sh-pādurea s-u aibā ngātan, sh-izvurli...! Mea cara lju cārtsāni chirutlu, iu videa dininti, prit curia fārā mārdsinj, pisti plaiuri, sh-pisti dzenjuri, dupu puljlu ti sibepi, disi pulj vai eara.

Shi, aidi-aidi, aoa s-lu-acatsā, atsia s-lu-acatsā puljlu! Ashi sh-u-avea ficiorlu-a nostru dit pārmit, numash cā nitsi puljlu nu avea urbari, nu-lj putea bagā māna... Cāt agiundzea picurāricilu ningā cupacilu iu bātea puljlu dipriunā, cu mari foc, sh-aestu... zvārrr! azbuira ma nelo, pi alt cupaci! Lu-avdzai fāl-fāl cum sh-da areapitli, ma nu-l videai... Shi diznou acātsa s-cāntā, tu alt loc, tu alt loc... Iarā ficiorlu armānea cu budzli dipunati, nāirit sh-niachicāsit!

Trei dzāli sh-trei noptsā alāgā nās, cu limba scoasā di un cot, dupu nishanea di pulj, s-lu bagā ntru mārā. Shi, cāndu, pān tu soni, s-fārnsi el sum lumāchli a cupacilu iu andzāri puljlu cāntānda, puljlu tri cari sh-si vātāmā ahāntu, aduchi ashi, cā lu ngreacā unā ca pumoarā... Atumtsea s-andupārā di truplu-a cupacilu shi, curmat cum sh-eara di alāgari, la cari s-avdādzia vahi shi dultseamea ni mata aflatā a boatsiljei a puljlu cāntātor, cari boatsi canda ts-u aundzea inima cu njari, cādzu ca sirsirat, picurāricilu, tu un somnu ahāndos shi greu.

Ficiorlu pārea tora cā nitsi nu adilji, va dzātseai cā s-dusi di pri lumea aestā, a viilor!

Durnji ca gugea mushatlu-a nostru picurārici, tru aestā agārshiri di el ishish, - vārē trei anj di dzāli, aspuni pārmitlu. Sh-poati cā ni vai si dshtihta vāroarā iara, ca s-nu cādea mpadi, putridzāt di aush, cupacilu di cari s-avea ndupuratā.

Cum āsh vinji tu ori, ma, cāndu s-dshtihtā, ficiorlu, āsh fricā ghini oclji shi mutri dearvigāra, cu fricā mari, s-bagā oarā cātrā iu lju-azbuirā puljlu-a lui di malāmā... Cā el sh-u avea, va dzāts, cā mash lu nchilui heamāzā somnul, tu minuta atsea...

Dupu tsi sh-arucā oclji ficiorlu dearvigāra, sh-nu-l videa puljlu iuva, dimec iarā lu chiru, ālj vinji s-ai sh da bushiri n cap - cum di putu s-lu lja somnul ashi, ca vār nihit... Tamam cāndu avea agiumtā ningā pulj, lu-alāsā s-lj-ascapā! "Mari chirut ānj fui, Doamne-Mare!" - sh-si vārghea singur tora ficiorlu, cu inati. Ma, tsi eara s-ma facā? Mortul di la groapā nu-sh si toarnā...

Ca bātut di grāndinā, picurāricilu-atsel mushatlu sh-si turnā la turmā, anda altsiva ma bun ti fātseari nu-sh avea. Ma, dipriunā nu-lj isha dit minti cā fu ahānt aproapea s-ai nciupā puljlu zilipsit, chirut tora trā totna!

Agiumt diznou aclo iu sh-avea alāsātā njiljoarili, multu sh-si ciudusi di tsi videa! Cā nu-lj si pistipsea tsi vead: oili-a lui eara, tora, di trei ori ma multi, fatsā cu tsi avea ma ninti! Tsi lugurii va sh-eara sh-aestā? Turma eara a lui, videa nās ghini, u cunushtea sh-dupu birbeclu-cālāuz, cu cloputlu greu, di bācāri hasā, sh-dupu ahānti njiljoari mushati, cari-lj māca, imiri, dit palmā. Sh-u cunushtea cupia sh-dupu cālīvā, dupu cutar, mandrā, dit cheari, di aoa... A, ma - ahānt multi oi sh-avea nās?! Nacā s-curmarā tsiva, dit alti turmi xeani, sh-deapoea, chiruti ashi pi plaiuri, agiumsirā di s-amisticarā cu oili-a lui, sh-armsirā aoatsi?

Ashi āsh fārmita mintea picurāricilu, shi, tsiva-ici nu alidzea.

Diunoarā, ma, sh-adusi aminti di Viroana, māghipsita-a lui cātsauā, alāsātā cu turma, s-u aibā ngātan, cāndu s-himusi nās s-acatsā puljlu-atsel di nishani... dusi dzeadzitli la budzā, li bāgā n gurā shi shuirā a acljimari! Viroana vinji ampatrulea, unāshunā, di pri iu s-afla, sh-lji si-adunā dininti, la cicioari, cu mari harauā:

- Cari ts-easti vrearea, domlu-a meu? - lji zburā ea. - Shi, multu ghini fats - avdapsi, - cā-nj ti mindueshti sh-la mini, la noi, di aoa, iu ti turnash dupu ahānt chiro shcret... Cā a noauā, a njia, sh-a njiljoarilor, multu dor nā fu ti tini...

Ficiorlu nu-lj bāgā oarā a cātsauāljei, tsi dzātsea, cā altsiva vrea el s-ai shtibā, s-achicāseascā tora: tsi sh-si featsi aoa, la turmā, tr-atsea shi ntribā, ca cicārdāsit, sh-ca fārā chefi dip:

- More, nu-nj dzãts tini, Viroana-a mea, tsi s-fatsi aoa?! Di iu s-aflarã ahãnt multi njiłjoari tu mandra-a mea? Cã eara di trei ori ma putsãni, cãndu mi himusii dupu puljlu-cãntãtor, cu trei dzãli nãpoi...

- E, more tini, nicuchirlu shi domnul a meu! - Ij-u-ari Viroana... Am, suntu trei anj ãntredz, di anda lipseshti di-aoa, sh-nu trei dzãli, cum ts-u ai tini! Tsã si avdapsi turma, acriscu tsiva, anjlj-aeshti...

Dimec, el lipsi di la cutari, trei anj di dzãli! Vai mãrmurusea picurãricilu, nu altã! El dzãtsea cã mash ãnchilui heam, shi... ia mutrea tini, - trei anj di dzãli tu somnu!!

Neisi, ma, - ghini cã eara diznou viu-sh-sãnãtos...! Mea, ia-lea iarã aoa la mandrã... Shi eara mash harauã-sh-ghineatsã, ficiorlu a nostru dit pãrmit!

Tamam anda ãsh hãidipsea nãs cãnjli shi njiłjoarli - stog dearvigãra-lj, s-lu mutreascã shi s-lu avdã zburãnda-lã, - na-lea shi... Masturlu Nicola, luplu, cari-lj cadi rigeaia a ficiorlui, sh-pãnã mpadi lji si ncljinã cu tinjii mari, s-lji da sh-a lui nã oai... Cã sh-nãs, taha, nu-lj featsi znjii, cãt fu fudzit di la turmã...

Pãnea al Dumnidzã, cum ãsh eara, sh-hãrios, tu atsea minutã, cã sh-u aflã cupia nreagã-nicãrtitã, sh-pi disuprã, sh-avdapsã, picurãricilu ãlj deadi a luplui tsi-lj cãftã.

- Ursea, Mastur-Nicola, ãlj dzãsi! Lja-ts sh-tini, more urfãnilje, un birbec, ma cã nu ti-ai faptã tamai, cum dzãts, pi oili-a meali...

Viroana, cãtsaua mãghipsitã a ficiorlui, ahãntu s-avu mãrãngisitã ma, trã unã ahtari doarã fãrã noimã di partea a domnu-sui, cã chicutã di sãndzi nu va dãdea di nãsã, ca s-u tãljai cumãts! Tr-atsea, cã-sh si minduea: "Em, luplu nu adrã znjii a cupiiljei, aestã-i dearihina, ma aestã fu cã eu u avigljai ca oclji din cap! Eu li avui vigljetã njiłjoarli, nu altu! Mastur-Nicola, furlu, mash li-anvãrliga, etim-etim sã nciupã vãrnã shi s-u poartã deapoea pi anumiri, tu tsiva dãrmi, s-u arupã shi s-u angljitã aclo! Iarã nicuchirlu-a nostru, ia mutrea tini! - lu-acljamã, ca vãr oaspi tinjisit, sã-sh alegã protlu birbec dit turmã... S-lji plãteascã... bunãtatea! A, ma tsi "bunãtati" va dzãts!"

Cãtrani di itii ti glãrimea-a lui, a picurãricilui, Viroana ãsh ishi dip dit ori, shi... li cãli di la stani! Tamam ashi featsi... Li teasi, sh-nu mata shutsã caplu nãpoi! Ghini lj-u featsi aishtui cap di curcubetã, sh-si minduea nãsã, nãiritã-foc pi ficiorlu aestu, nicuchirlu a turmãljei, tsi sh-lu-avea avutã pãn tora tu vreari mari.

Picurarlu nu bãgã oarã un chiro, cã-lj lipsea cãtsaua. Dimneatsa, ma, ninga dit hãrghii, cum sh-si sculã, unã ca shubei lu featsi s-u-acljamã... U-acljimã, s-lji da s-mãcã... A, ma, Viroana - iuva nu u-avea! Ninga unã oarã-lj greashti, sh-iarã, sh-iarã... Viroana - iuva-iuva!! S-dusi, va dzãts, afan s-avea faptã!

Ahãntu greu ãlj vinji a ficiuraclui a nostru, trã Viroana-a lui, cã nu deadi di mãcari, ni di beari, dzãli arada. Cãdzu tu strozmã, tu cãliva-lj shi sh-si virviritsa di plãngu ti mãghipsita-lj cãtsauã. Ashi agiumsì slab- psusit, cavai di nãs, giunitati di om, nu altsiva!

Ma, cara vidzu el cã ashi, mash cu plãngul, nu u-aflã Viroana-a lui eta tutã, s-ascuturã ca di vãr duh arãu, sã sculã di pi lãngoarea-lj, mãcã shi biu cãt shapti inshi, cã va-lj si aplica di ahãntã mãcari, shi nchisi sã-sh aflã fugara tu curia fãrã di mãrdzinj.

Ma, geaba-lj fu alãgarea, dzãtsi pãrmitlu. Dzãli, stãmãnj ãntredz u avu alãgatã. Viroana - tsiva, sh-iuva. Canda loclu u angljitã!

Ãnfãrmãcat sh-si turnã picurarlu la turma-lj! Cã achicãsi sh-nãs, tora, trã tsi lu-alãsã, lu deadi dipadi cãtsaua. "S-lji dau eu a luplui sã-sh lja dit turmã protlu birbec! Am - el, i Viroana-a mea nji lj-aviglje oili?"

Shi, tu starea-aestã di jali, sh-di dor mari, ãsh anãltsã mutrita cãtrã tserlu-analtu, shi acãtsã s-mirghiuluseascã:

Tine, more tser di ndzeanã,

Nu mi-angreacã, fã-nj-mi peanã!

Dã-nj, tu loclu di tãmbari,

Peanili ti azbuirari,

S-pot s-alag laolu tut,

Cã-nj hiu singur sh-mult urut,

Fãrã di Viroana-a mea,

Sh-voi s-mi ducu dupu ea...

Iarã tserlu, taha, lu-avdzã! Lj-u ascultã rigeaia shi-l featsi pulj, cum avu cãftatã. Shi, tãmbarea-a lui, di picurar, agiumsì unã mushatã preaclji di areapiti; iarã zãrcula - unã lughii di creastã, lucru trã cari-lj dzãsirã prota oarã picurar, sh-deapoea pulj-picurar, cum sh-lj-armasi numa.

A, ma, cari nu-l shtii aestu pulj-picurar? Dimneatsa lu-avdzã cãndu vrei, cum lj-u dzãtsi dipriunã, di unã dzari la altã, acljimãnda-sh nicumtinat buna-a lui cãtsauã, Viroana-atsea mãghipsita! Talji tserlu nsus shi nghios, sh-nãpoi di la cap... Ma, Viroana, tihilailu di picurãrici nu mata u-aflã, shi ashi armasi, trã tutã eta, un para-pidipsit pulj-picurar.

Armãnjlii a noshtri aleg, tu cãnticlu-a lui, ca tu unã carti, tsiva, ca nã acljimari niasteasã. Elj dzãc cã aest cãntic easti un pãrmit ãntreg, ashi cum vã lu spush eu aoa... Shi, ca s-tradz ma ghini cu ureaclja, dzãc armãnjlii - shi poati s-hibã dearihina - vai aledz tu cãnticlu a puljlui-picurar, zboarã ca a noastri a oaminjlor:

Cut-cut, cut-cut!

Vir-Viroana-a mea,

Vir-Viroana-a mea!

Ashi-sh fu lucurlu cu picurãricilu-atsel, oarfãnlũ di nãș, cari nu para avu chiro sã sh-u nveatsã ghini picurãrilja. Ma multi ma, s-nu mi ntribats di el, cã nu vai shtiu s-vã dzãc. Cã eu nu mi amintai atumtsea, cãndu-sh fu picurãricilu, ma heamãzã ma ncualea, cãtrã noi, atselj di azã. Atumtsea - cum di-l cunosc pãrmitlu? E, sh-voi, tora!... Am, pãrmitili vin eali cãtrã noi, di la tatã la hilj, shi ia cum deadi pãrmitlu aestu, sh-alti ninga, pisti mini. Iarã eu vã u dzãsh sh-a voauã, cari vã u-avets cã tuti chetsãrli albi di pit creacuri, suntu oauã...

LUTSEAFIRLJI

Cara di-sh fu unoarã unã nishani - cum nu mata s-avu vidzutã iuva, ici vroarã! Sh-vã u dzãc aestã nu tr-atsea, cã ashi ahurhescu pãrmitili, ma vã u dzãc eu, cã aoa, tu pãrmitlu a meu, dearihina i zborlu ti tsiva fãrã preaclji tu ntreg laolu, dip ti ciudii! A, ma, ascultats-mi, ma ghini, cã va s-vã fãtsets crutsea, di pi frãmti - tamam pãnã mpadi, la cicloari...

Sh-eara unoarã un vãshilje cari nu-avea iu sã-sh lji bagã pãradzljji, cã ãlj deadi mira furtii, i Dumnidzã lji-lj deadi, disi nu sh-lji adrã el ishish, cum ca fac aesti capiti ncurunati...! Sh-eara di cãtrã Moscopoli, dzãc oaminjlji, icã di Gramoste, dit munts. Analtu pi muntsã sh-li-adrã el palãtsli, di va dzãtseai cã suntu cuibari di ljiipurari. Cari s-ma agiundzea aclo ndzeanã, la nãș, ca s-lu calcã shi s-lji lja malãma? Ca s-alãsãm dinãparti cã tut nu tritseai di aschirladzlj-a lui, multsã shi gionj ca liundarlji, tsi lu-apãra cu vreari sh-cu besã mari.

Sã zburãm ti avearea-a vãshiljelui? Cari s-lj-u cunoascã!?... Lu hãidipsi tihea cu di tuti. Mash un lucru-lj lipsea, lailu: cilimeanjli! Dimec, dip tsi easti nai ma lipsit shi ma scumpu tu lumi, a tutulor, sh-a vãshiljadzlor, cum s-veadi. Cã, tsi u vrei laia aveari, tsi s-adari cu nãșã, anda tamam fumealja tsã lipseashti!

Cãndu bãga oarã corbul di vãshilje, cum lji trec anjlji dipriunã, shi s-minduea cã-lj si-adunã funea pi par shi-lj si scurteadzã bana, cã ia, vai vinã oara sã-sh lja calea niturnatã, atumtsea ca lu acãtsa heavra! Ma, nu di moarti lu loa heavra nãș, vãshiljelu, cã di shcreta nu-ascapã vãr...! Inima lji sã lãia a lui cã, unã cu nãș - lji si-astindzi numa, rãdzãtina, macã nu alasã vleat, s-lji li poartã ma diparti shi s-facã sã s-analtsã fum pisti casa-lj, dit ugeag. Em, tsi lughii di om vai hibã atsel cari nu-i hãrios cã armãni dupu nãș un di-a lui? Sh-acljamã cã nu mori ãntreg, sh-acljamã cã armãnj sh-acasã, sh-ti ports prit hoarã, prit lumi, ca ma ninti, sh-dupu tsi ti anvãlirã cu unã mãvulã di loc, la murmints, tu mardzina di hoarã.

Vini un chiro cã, mãratlu vãshilje, sh-cu muljari-sa, nu mata acumtina s-facã mintãnj, mintãnj fãr di anumir, vahi-vahi va s-njilueascã sh-di nãsh Atsel di-Analtu! A, ma, tsi u vrei...? Atumtsea, vidzãndalui cã-i ustroasã, sh-u ca chirurã nãdia dip, crãshinjlj-aeshti, cã va-lj hãrãseascã Dumnidzã, shi dzãsi vãshiljelu, anda sh-si ncljina, unã searã:

- Dā-nā, Doamne, un suflit sh-a noauā, mea las s-hibā sh-unā caprā!

Dzāsi, mārātlu, di mari zori, ashi! A, ma, avdzāts voi? Tamam atumtsea, tu atsea minūtā, lu-avu avdzātā Domnul, vlughisitlu shi, va dzāc sh-arāulu, sā-nj ljtartā zborlu sh-amārtia...!

Shi, ashi vinji lucrul, sā mbunā Dumnidzā sh-ti vāshiljelu cu vāshiloanja-a lui, di lā deadi, ca tu aushatic aproapea, unā fiticā. Ma, tsi fiticā? Cu cheali di caprā!

Vāshiljelu s-hārāsi sh-ti ahānt. Sh-u lo fitica atsea, cu inimā hārhoapā! Ma multu ninga, lji ndreapsi shi unā doicā, sā sta s-u mutreascā, ashi cum lji-undzeashti a unui vleit di vāshiljadz! Sh-lji avea elj, pārintslji, tora, mari vreari a fiticāljei... Cā sh-u fātsea isapi dearihina fiticā. Cum s-vā dzāc eu? Lā trimbura sh-suflitlu trā... cāpritsa-a lor, ma multu dicāt trā tutā avearea nianumiratā, cari u avea!

Numash cā fitica nu-sh eara dip caprā... Mash dzua sh-eara, cāt purta pri nāsā chealea atsea di caprā. Seara, ma, anda sh-u aruca, sh-u scutea, sh-fārnāsea featā dearihina, ma mushatā di tuti dzānili dit pārmiti, cā pānā sh-Mushata-a-Loclui nu eara ca ea! Mushata-a-Loclui i Mushata-a Lumiljei, cum lji dzāc aushlji a noshtri di aoa dit Pindu.

Nu shtiu cum s-featsi, cum sā ndreapsi - cā tu pārmitlu-a meu nu sā spuni - ma, feata-a vāshiljelui aestu vidzu un gioni, mushat ca soarli dit tser! Ca lu-arāsi nāsā, ma el, corbul, sh-si tuchi trā ea, s-aduchi ca sitsirat, cum u mutri! Sh-di-aoa sh-ninti ni māca, ni bea, ni durnja, lailu, cā mash cu mintea la ea sh-eara.

Eeee... Ashi, de! Shi, cāndu-lj vinji oara sā sh-si nsoarā, aishtui hilj di amirā - cā aestā eara el, agārshii s-vā spun, iarā amirārilja-a tatā-sui s-tindea cātrā Jarcani, mardzina di-arāulu Semeni, cari curā pi ningā Vilardi... Cāndu-lj vinji, va dzāts, oara si sā nsoarā sh-nās, lj-adusirā dininti unā spuzā di hilji di vāshiljadz sh-di amiradz, di mārīts shi di avuts domnji, feati mushati, cu hari cari ti sica tu inimā, avānda nāsi tuti doarili a lumiljei. Geaba, ma, cā gionili a nostru nitsi nu lā bāga oarā. Mintea-a lui fudzea mash la feata cu chealea di caprā, tsi u-andzāri el unoarā, iuva... "Iu vai hibā nishanea-atsea di featā?!..."

Cara di tricurā, unā dupu alantā, cari shtii cāti feati di prots nicuchiri, agno-hari asteasili, fārā barim s-lā arucā unā nutritā ficiorlu-a nostru di amirā, tatā-su nu arāvdā sh-lu lo ninti. Cā-lj dzāsi, multu nāirit:

- Em, ca tsi ts-ai tu minti tini, hiljlu-a meu?! Di ahānti shi ahtāri mushutets, nu ti arāseashti vārnā?... Ciudii mari! More ficior, - am aesti suntu featili, di iu s-aflām alti? Eu tsā dzāc - ncljidi oclji sh-lja-ts unā, cai-tsi s-hibā, cā nu ti-arādz! I vrei vahi sā ndrādzem tora tsiva masturi, s-ts-u ndreagā nāsh cu māsturlichea-a lor...

- Tate, greashti ficiorlu, - feata u-am aleaptā, ma... mult nj-u fricā-a

njia cā nu va u vrei, cānd va ts-u aduc norā...

- Macā u-ai aleaptā, hilju-al tati, va nā u fātsem norā, mea sh-unā purtsicā las s-hibā! dzāsi aushlu amirā, sumarādzānda pi sum mustatsā... Tini vai bānedz cu ea, tini s-ts-u aledz, disi-i ashi lucurlu. Eu, ca pārinti, voi sā-nj ti ved hārhop, tr-aestā vream s-tsā dishcljid oclji... A, ma, fā cum ti talji caplu shi cum tsā caftā inima...

La ahtāri zboarā, ca mintiti heam, gionili li chiru dip, canda sh-si cicārdāsi, sh-dzāsi, ca aspāreat, cātrā tatā-su, amirālu:

- Tini, vrute tate, s-nu-nj ti acatsā inatea, ma, mintea a mea tutā, sh-tutā vrearea-a mea, lji li-am datā, trā totna, a caprāljei a vāshiljelui, cari u shtii lumea tutā pi numa aestā... Eu unoarā u andzārii mash, shi s-dusi, chiru... Āntribai, sh-ashi ānj dzāsirā, cā feata easti capra a vāshiljelui...

Corbul di amirā s-astālje, avdzānda ahtari glārīmi, dzātsea el... Canda cādzu tserlu pri nās! S-lu-avea pliguitā, tora, vār, sh-nu va chica sāndzi dit inima-lj!

- More hilj tihilai tsi-nj eshti! - scoasi aushlu zbor. Am, di ahānti feati ca stealili di pri tser, tamam capra ts-u aflash s-ti agāpiseshi di ea?!... I vrei s-nj-u lāeshi dip inima, s-mi ngrochi ninga di viu? Aestā ts-u bāgash tu minti, s-nji li furi hareili tuti, cāti nj-au armasā, tora tu ghiaramati? Nihite tsi-nj eshti! Va ts-aibā fudzitā dip mintea-a ta, atsea putsāna? Tsi-nj amutsāsh atsia?...

Cum s-nu amutsa mārātlu gioni? Cā amirā eara tatā-su, nu nās... Ma, anapud, ca vārā mulari tsi nu va s-treacā pri punti, shi s-tradz di funi, s-u zgrunj - el u tsānea pi-a lui mash: i lu-alasā sā-sh lja capra nveastā, i altā soi, ma ghini cheari, s-vatāmā!

Amirālu tsi s-facā? Lu-avea mash ficiorlu aestu geanabet, corbul di nās. Ashi, fārā minti, cum sh-eara... Lu-avea sh-ti ficior, sh-ti featā cara vrei, cā nu-lj deadi Dumnidzā altā fumealji. Shi, sh-si giudicā el, aushlu, shi āsh dzātsi: greu sh-ashi, cu mintea-a lui, cu... capra-a lui, ma - aljuntrea-i ma greu, ca sā-lj si vatāmā hiljlu! "Vai dzāts: ninti easti apā, sh-mi nec, nāpoi i foc, shi... ardu di viu! More, mi lo pira... Tsi s-aleg, mārāt di mini?"

Dip ashi! Tsi-avea s-facā, va dzāts, amirālu? Nu-lj shidzu n cali a zurlui di hilj, sh-lu alāsā s-facā el, cum vai va.

Numtā - trā tsi s-vā-arād? - nu mata s-featsi... Numtā shi harauā lu lipsea aushlu-amirā? Iarā amirāroanja, barim nāsā sh-eara ma multu moartā, dicāt vii, u mushca inima tutā dzua, cu lucārli aesti. Ma, sh-u loarā nveasta noauā, unā searā, dupu tsi s-avu ntunicatā, s-nu bagā oarā dunjaua dit hoara-a amirālu. Mash cu un preft u loarā sh-cu unā lai di cārūnā n cap, di canda eara oarfāna-a oarfānālor! Va dzātseai cā-i āngrupari trā featā, nu mārātari... Pi furlji shi pi-ascumta s-featsirā

arãdzli, ca tsiva lucrì di arshini, cari nu prindi s-li veadã lunjina.

Shi, tsi cara?... Tsi ananghi avea hiljlu di amirã? Nu shi shtea el multu ghini, cã featã ma cu hari di-a lui nu s-ma aflã, disi vai aladz pãnã dinclo di mardzinea-a lumiljei, cãt lunjineadzã vlughisitlu soari di pi tser? Sh-ninga altsiva shi shtea nãș, cã seara, cum ascãpita soarli, ea, feata a lui ãșh arunca di pi ea chealea di caprã, blana-atsea pãroasã, shi armãnea di-ts loa lunjina-a ocljilor! Tsã si mintea mutrita di-ahãntã mushuteatsã di featã, ashi sã spunea tora, asteasa! A lui, a ficiorlui di amirã lj-agiundzea sã shtibã cumu-i lucrulu cu nveastã-sa...

Sh-vinji oara, unoarã, di lj-acljimã un alt amirã mari, la numtã, di ma diparti, cãtrã Blatsa, didindi di arãulu Bistritsa. Shi s-dusirã tuts, a amirãlui di-aoa. Mash capra nu u loarã... Cum s-u loa, s-arãdã lumea di nãșh, aclo?... Cã s-andãmãsea, la numtã, cu ahãnti sh-ahãnti alti prosipi di vãshiljadz sh-di amiradz dit lumea tutã.

Capra, ma, voi s-dzãc - feata cu blanã di caprã, - dupu tsi fudzirã a ljei la numtã, sh-u scoasi blana-atsea blãstimata, apreasi un hiric di nãșã, sh-dzãsi: "Tru minuta aestã s-mi fãrnãsescu la numtã!" - shi aclo s-aflã, unãshunã, cum ãlj fu chefea!

Cãndu u vidzurã, tuts numtarlji s-ciudusirã cã ari tu lumi ahtari pirifanji sh-mushuteatsã! Cã vã dzãsh tsi hari sh-avea, anda sh-u dãdea di padi "rãnja"-atsea di cheali cãpreascã, blana... Tuts, pãn di un, cãts eara la numtã, sh-si ntriba cari sh-d-iu easti nishanea-aestã! Cã ahtari nu vedz multi ori tu banã...

Pãnã tu soni, soacrã-sa, cari nu u cunuscu, nu mata arãvdã, u-arupsi plãngul, di caimo, sh-dzãsi cãtrã hilj-su:

- De, more ficiorlu-ali dadi! S-nu ts-u-aveai loatã tini, mãrate, capra atsea a ta, mea mutrea tsi nividzutã hari putea s-tsã hibã partea...! ãnj ti agunjisish, para nj-ti-agunjisish, curbani-ts dada... Ca vãrnũ faptu di mãghii!

- Tats, dadã vrutã, tatsã-nj, ts-am rigeai! - ãlj shshutã ficiorlu, - cã lunjina di featã tsi u vedz i nveasta-a mea! Nu badz oarã cã mash ningã mini easti n cor? Aesti zboarã mash lji li murmurã a mã-sai, hiljlu di amirã. A mã-sai - amirãroanja.

- Am, cum ashi? - ficiorlu-a meu! ãșh si cicãrdãsi dip di minti, amirãroanja, moasha. Nveasta a ta nu-i... capra di-acasã?!...

- E, more, ea easti. A, ma, cãndu sh-u da di padi blana di caprã, lãvilja sh-blãstimata-atsea di cheali, atumtsea s-aspuni cumu-i dearihina, ashi cum u vedz tora, aoa! Rigeai ts-am, ma, dado, ncljidi-u gura, ca s-nã ai vreari, fã cum tsã dzãc!

Dada... ca dadili tuti! Cu mintea s-lã facã un bun a ficiorlui sh-a nveastiljei a lui, shi s-lji veadã ashi tu ghineatsã mari, sh-si furã di la

numtã di nu u-aduchi nitsi loclu, shi... fuga acasã, ampatrulea s-dusi!

Sh-bãgã mãna s-u caftã chealea atsea, u rãsturnã casa, pãnã u-aflã. Shi, cara u-aflã, u lja shi u-aruncã tu un cireap di noauã ori ars, s-nu mata armãnã tsiva di shcreta di cheali di caprã! Shi... shcrum u featsi! Ashi, de!

Feata, cari tamam s-afla tu caplu di cor, cã u tinjisea numtarlji tuts ti mushuteatsa-a ljei mari, lj-anjurdzi a shcrum... Shi, ahuleashti unãshunã un hiric di per mãghipsit, dupu cari azboairã tu oarã di aclo, zghilindalui:

- Lele, tihi lai a mea, lele chealea-a mea!

Agiumsi troarã acasã, ma tsi u vrei! Cã nu mata avea tsi s-facã, ici-tsiva, lucrulu eara bitisit, chealea eara faptã tora cinushi aratsi. Plãmsi corba, plãmsi mult shi, ahulindalui ninga unã oarã hiriclu atsel mãghipsitlu, sã sãlãghi ca dit gurã di tufechi, tãsh tu niori, iarã niorlji u purtarã tamam la steali ndzeanã! Sh-di-atumtsea armasi aclo, n tser, iu nghiliceashti ca stealili tuti shi nã pitreatsi sh-ea lunjinã serli sh-noptsãli, aoa, pri loc. S-aleadzi di alanti stealì di pi tser, cã easti ma mari sh-ma pirifanã di nãsi. Ea i Lutseafirlu-di-Searã, cã seara sh-si-adrã steauã, mãrata di featã...

Gionli a ljei, hiljlu di amirã, cari s-aurlã sh-el dupu nãșã, cum u avdzã zghilindalui, deadi s-u mbuneadzã, calea cãtrã acasã, la amirãrilja a tatã-sui. Ma, geaba! Ma multu ninga: tu minuta cãndu feata s-arupsi cãtrã niori, el u-agiumsi shi u-acãtsã di poalã, ta s-lji curmã azbuirarea. Sh-nu putu, lu trapsi feata sh-nãș ndzeanã, tu tser. Iarã aclo, cari shtii cum - a ficiorlui lj-archishurã dit mãnj poala a nveastiljei a lui... di cãdzu, lailu, tu hauã, iu s-fãrnãsi un gioni lutseafir, Lutseafirlu-di-Dimneatsã!

Di atumtsea, di anda cu pãrmitlu-aestu, aeshti dolji, ficiorlu di amirã shi feata di vãshilje, suntu dispãrtsãts ti totna... Mash tahina, tu hãrghii mizi di s-ma andzãrescu un cu-alantu. Em, aljuntrea nitsi cã s-putea... Cã, para vai eara mushat lucru s-tsãnã mult ghineatsa-atsea, a tinilor... Ca s-hibã dearihina fapti tsi vã dzãsh eu aoa, more voi tsi mi ascultats!

VULPEA SH-LUPLU

Aestā fu tu chirolu di zāmani, cāndu prāvdzāli zburā dip ca noi, oaminjlji. Zburā sh-nāsi deadun, ma sh-cu alti sufliti di pri loc, Atsel di-Analtu vai shtibā cāndu sh-fu aestā.

- Azā, ma, cātse nu mata zburāscu? - lu ntribai mini pap-nju, unoarā, tu ageamitlichea a mea, tsān minti ca tora. Lu ntribai anda-nj lu spunea pārmitlu...

- Tr-atsea, dzāsi papu, cā nu am chefi, sh-nitsi nu lā vini mbarā sā-sh anvāleascā tsi minduescu, ashi, cu zboarāli, cum fātsem noi cāti vroarā... Lucru tsi-lj bāgarā oarā, vedz tini, nipoate, la noi... Em, unā zburām, sh-altā adrām? A, ma, ma ghini ascultā aoa, tsi spuni pārmitlu, sh-vai aducheshti atumtsea cā sh-prāvdzāli cādea tu amārtia aestā, t-n chiro, di sh-si ascundea sh-nāsi dupu zboarā...

Eara unoarā, ca vārnoarā, unā vulpi. Shi, tsi-sh si mindui, tsi sh-u avu ea? Cā taha, singurā-ashi, nu-lj āncustā, nu-lj njardzi lucurlu. Mea, ia s-facā sutsatā cu vār, s-hibā doi shi sā-sh acreascā putearea! Ghini, ma, cu cari? - cā nu vrea soatsā vulpi, ca nāsā. A ljei ālj lipsea puteari, nu minti, hitripsiri, di cari aveā, s-da sh-la altsā. Shi, sh-lu-aflā masturlu lup, Masturlu Nicola sā-lj dzātsem, i cumbarlu.

- Avdzā, cumbare - lj-u-ari vulpea unā dzuā, - nu vrei s-n-adrām sutsatā? Sutsatā, ti la bun, sh-ti l-arāu... Vrei?

- Sutsatā? Ma, cum sutsatā?... intrā ca tu shubei, Mastur Nicola. "Vai hibā tsiva nicurat tu mesi - sh-si mindui luplu, - di mi da di mānar hitra di vulpitsā... Sh-ari ea tu minti s-mi-arādā, tsiva..."

- Cātse dzāts "Cum sutsatā?" - lj-u toarnā vulpea. Mea, s-him doi, s-nā bāgām deadun putearea... Shtii cā iu suntu doi, dushmanjlji nu trec. Sh-deapoea, cāndu unlu di dolji easti un gioni fārā preaclji, ca tini, cumbare...

- Eh, eh, eh! fatsi Mastur Nicola, - am sh-eu heamā puteari, dearihina cā-nj pot sh-eu cāti tsiva atsia...

- La cari puteari a ta, cumbare, s-avdādzem... subtsārimea-a mea di minti, - s-alāvdā vulpea, cā ti ahtari nu-lj fu greu vroarā! Shi, putearea-ts, cu pispeatsa-nj, cari s-li azvingā, s-nā sta dininti?

- Aaaa... ghini dzāts tini, featsi luplu, ghini dzāts, ma... cum va lj-adrām?

- Mea, cum, Masture-tini, lj-u-ari vulpea!... Ma, ascultā-mā ghini: aoa nghios, tu cheari, easti stanea-a unui picurar, un picurar ftoh, cu vārā tsindzāts di oi mash, aestā-i avearea a lui tutā. Picurarlu sh-lji arāeashti njiljoarli a lui cati dimneatsā, tu hārgħii. Li poartā pi plaiuri cu iarbā grasā. Iarā la stānā, bāgai oarā eu, armāni un cāni aush shi-arānjos, shi surdu, tr-aestā nu-l lja dupu turmā. Dupu turmā poartā alts doi cānj, livendz shi māri cāt mulili, s-ti-ascapā aghlji di elj! Aducheshti?...

- Tsi s-aduchescu? - fatsi tuvla di lup.

- Am, i licshor s-aducheshti tsi tsā dzāc, tsi nu-ts intrā n cap? Va lu vigljem picurarlu, s-fugā di la stani, cu oili a lui, lu-alāsām s-dipārteadzā gugea, sh-dipunām deapoea la cutarli aishtui. Aclo, pusputim, pānā dām noi di tsiva bun, ca la stani, - cā nu vai mēcā shcāmbi armānlu di aoa...

- A-haaa... hāscā luplu, ca pi mindueari. Ma, cum vai shtim noi cā s-dipārtā gugea atsel, cu turma sh-cu... cānjlji a lui cāt mulārli, cum dzātseai, cumbārā vulpe?

- Shtim, shtim, cumbare Nicola, lu limpidzā hitra! Shtim, cā picurarlu nchiseashti cāntānda cu flueara. Shi, cāndu nu-lj mata avdzām cānticlu, atumtsea sh-acljamā cā easti gugea diparti, tamam ghini ti tsi u-avem noi tu minti...

Shi, ashi featsirā vulpea sh-luplu, dzua alantā, tahina, tu hārgħii ninga. Lu-avigljarā ftohlu di picurar, lu vidzurā cum iasi cu turma sh-cu dolji cānj di la stani, iarā cāndu cānticlu di fluearā s-asteasi, diparti, furlji dipunarā la cutari.

- More, nacā ansari aestu pi noi? - dzāsi Mastur Nicola, cu fricā, heamā.

- Cari, jgrobli aestu di cāni bitārnu? Va-lj aspuņj heamāzā dintsālĵ, scārcicānda-lj, sh-vai amutsascā! - lu mbārbātā cumbara-vulpi sotslu a ljei di prādāciuni. A, ma, mutrea di stai stri nās, s-lji talĵ calea, ca s-hibā di si sālāgheashti... Cā, ma s-mi-acatsā, partsālĵ va nj-u-adarā chealea, ashi adunat stog, cum easti! Tini s-mi-aveglji, cumbare lup, iarā mini va ljau tsi va-nj cadā ntru-mānā shi, tāsh la lujarlu-a meu va chindurescu, aclo sā-nj vinĵ, avdzā?

Shi shtea vulpitsa tsi dzātsi, sh-avea ea tsiva tu minti... Shi, lucrili vinĵirā dip dupu spusa-a ljei! Cānili bitārnu nu u-apufusi s-lji iasā n cali a luplui, hitra di vulpoanĵi pusputi-pusputi prit cālīvā, ma nu afla tsiva... Eara aclo nishti talari di cash, ma nclĵisi ghini, eara sh-urdā, sh-aestā tu talari sh-tālārici, ca ti totna nfundatā! Pānā andzāri pi unā plĵitsā nā oalā cu cāimac, a ma tsi cāimac - s-lu talĵi cu cātsutlu! Oala eara mash anvālitā cu un pashtamal albu, di pāndzā, s-nu da sheili sh-pulbirea nuntru. U anciupā cumbara oala shi... pi-aoa-lj fu calea! Va dzātsea cā

sh-avea areapiti, mult livenda, azbuiara, nu imna câtrã lujarlu-a ljei! Iu sh-agiumsi, troarã.

Luplu, cându featsi el isapi cã, neisi, vai ari agiumtã soatsa-lj acasã, dupu tsi featsi tsi featsi la stanea-a picurarlui armãn, li teasi sh-nãs, ma ca fãrã nãdii... "Mari chirut va-nj escu - sh-si mindui el! Cã nu vai hibã dip fãr di minti vulpea, sã s-aibã dusã la lujar! Cari shtii iu s-ascundi ea tora, sh-angljitã, hãlpueashti tsi avu furatã..."

A, ma, s-mindui cu amãrtii, cã nu-sh fu ashi. Vulpea lu-ashtiptã la lujarlu-a ljei! Ashi cum lj-avea dzãsã, cum lã fu zborlu...

Mastur Nicola s-ciudusi, ma u vidzu aclo!

- Shtii, cumbarã, lj-dzãsi el, - mini ca nj-u-aveam loatã nãdia cã va-ts ved fatsa-altoarã...

- Em, cum ashi, cumbare-tini? - s-featsi vulpea cã nu achicãsea...

- Am, puteai s-tsãnj mash ti tini, tsi furash, shi s-mãts singurã. Iu sã-nj ti-aflam eu, s-ti pidipseacu? Pãdurea-i mari...

- Vedz, vedz tini, Masture Nicola, fatsi, ascumtã, arosha, aestã-i cusurea-a ta: ts-u-ai cã tutã lumea-i nitinjisitã, a ma, badz oarã, cã nu ai ndrriptati? Mini tsã fui cu besã, cã muljerli ashi suntu, nu ca voi, bãrbatslji!

- Brava, cumbarã, brava! s-hãrsi luplu. Ma, tora, avdapsi nãs, dã-u oala ncoa! Dã-u, cã-nj voi s-lu-alingu caimaclu, - o, tsi njurizmã da, vlughisitlu! S-veadi lucurlu cã-i di lapti di oai! A-ha-haaaa... Shi, sh-alimsi budzãli, cu mari orixi.

- Nu, nu ti-agunjisea! - lu-agãlisi vulpitsa-atsea arosha. Shi s-nu mata dzãts "S-alingu", ma "S-alindzem" caimaclu, cã tora nã him doi, nu? I nu vrei s-ma tsãnj sutsatã cu mini? Vai hibã mari amãrtii, cã, badz oarã, - nã njardzi mbar lucurlu!

- Nã njardzi, cum ghini dzãts, cumbarã-tini, a ma, aide de... s-lu-alindzem caimaclu-aestu unoarã, sã ndrriptã Masturlu Nicola, ma tut cu mari niarãvdari.

- Aaaa! Nu mi-arãseashti, nu! - sh-vãrghi sutsata vulpea. Nu para ti-aspunj nicuchir, masture...! Nu-i ghini, ashi... Cum nã cãdzu tsiva ntru mânã, etim eshti s-lu hãlpueshtsã! Ascultã, eu am altu plan...

- Plan, dzãts? Sh-ca tsi plan? - nu achicãsea cumbarlu-a vulpiljei.

- Mutrea ncoa! Va u-ascundem oala cu caimac iuva... sã shtim amindolji, iu. Ma, nitsi nu dãm di ea, trei dzãli, avdzã? Shi a treia dzuã, câtrã mirindi, cându nchisescu picurarlji s-iasã cu oili tu vuloagã, s-li pascã, vai nã dutsem sh-noi s-nã filipsim cu buneatsa-atsea di caimac, aclo iu u-avem ascumtã. Tsi dzãts? I nu mi pistipseshti?

- Am, cum?! Ti pistipsescu, more - fatsi luplu. Ti pistipsescu eu, cã pãnã tora nu mi-arãsesh... Aide s-u ascundem oala, cara!

Sh-u ascumsirã, iuva, tu unã cufalã di garagaci.

Alantã dzuã, prota dupu ascundearea-a oalãljei, ninga dit hãrghii, s-dutsi vulpea la lujarlu al Mastur Nicola, shi-lj dzãtsi:

- Avdzã, cumbare, mi-acljamã nishti crãshtinj, s-lã pãtedz un vleat. S-mi duc, i nu?

- Du-ti, pirifanã! Macã ti-acljamã, cãtse s-nu ti duts?! Cã vai tsã da elj tsiva trã tiranjlu-a tãu.

Arosha di vulpi ma, la tsi pãtãgiuni s-u acljamã? Cã nu-sh fu ahtari... Ea sh-si dusi ndreptu la cufala atsea di garagaci, iu sh-u-avea oala cu caimac, di hãlpui dit oala atsea.

Cãndu s-turnã, u ntreabã luplu:

- E, aroshã, tsi numã-lj bãgash a vleatlu?...

- Em, tsi numã vrea-lj bãgam? Cã vleatlu sh-fu fiticã, shi-lj dzãsh Ahurhita. Dimec, prota featã-a aishtor, aducheshti?

- Aduchescu, aduchescu! fatsi Mastur Nicola, groslu la minti...

A doaua dzuã tahina, idghiul lucru: iarã u-acljimarã vulpea s-pãteadzã. Shi s-dusi diznou, cu neljinãciunjlji a cumbarlu lup.

- Azã cum lj-ai dzãsã a nou-amintatlu? - vru sã shtii zulapea, anda u vidzu vulpea nãpoi.

- Nou-amintatlu sh-fu... nou-amintatã, arãsi vulpea. Sh-lji dzãsh Giumitatea. Ti arãseashti?

- Mi-arãseashti, mi-arãseashti, fatsi luplu, - ma tsi va s-dzãcã aestã?

- Giumitatea?! Am, minti limba arosha, ca amãnai aclo, cã-nj mi acãtsã prãndzul la pãtigiuni, sh-atumtsea ãlj dzãsh a njicãljei - cã iarã ãsh fu featã - ãlj dzãsh Giumitatea, dimec giumitatea di dzuã... Achicãsish, nu?

- Cum nu, cum nu! - s-agunjisi luplu sã s-aspunã subsãri tu minti, tihilaïlu sh-tivichelu! Achicãsii, more cumbara-a mea...

Vulpea ma, aduchit voi tsi sh-avu adratã! Ea s-dutsea la cufala cu oala shi... s-filipsea cu caimaclu ascumtu aclo! Pãn tora u featsi giumitati oala.

A treia dzuã, vulpea, diznou la pãtãgiuni! U-aflarã pãtãgiunjlji, cumu s-veadi, mash cu ahtãri u tsãnea! "Du-ti, de, - ãlj dzãsi luplu iarã, ca ashi, cu disã di gurã... Du-ti, ma ti-acljamã..." Nu, nu avea nitsi unã shubei nãs, groslu, ma ca-lj vinea ergu cã mash cumbara-lj u-acljima s-pãteadzã, s-pãteadzã shi... sã sta pi prãndzu, la pãtãgiuni.

Di iu s-u-afla mintea zdanganlu di lup? Cã nu sh-u-avea chirutã vãr! Ici tsiva nu achicãsi nitsi a treia dzuã, cându s-turnã arosha di la pãtãgiuni shi-lj dzãsi numa a nou-amintatiljei: Bitisita, cã taha tut featã ãsh fu... Para sh-si pizuea di glãrimea-a luplui!

- Bitisita, dzãts? - sh-si ca njirã cumbarlu. Ma, cum ashi, Bitisita, va dzãts tini?...

- Ashi, ghini, cum avdzãsh! fatsi vulpea. Cã-sh fu iarã fiticã, shi

alanti shtii cã sh-eali sh-furã feati! Di bizdisi nicuchirlu, tatãl a lor, cari nu mata va fumealji, cã nu va sh-u umplã casa cu feamini mash! Shi-lj dzãsh a aishtei dit soni Bitisita, ca s-nu mata aibã mã-sa feati...

Ca s-liga tuti, cum li dzãtsea hitra atsea arosha di vulpi. Ma ea sh-avea bitisitã caimaclu tut, dit oala ascumtã!

Luplu, tsi s-mindui el? Tamam s-umplea trei dzãli di anda ascumsirã caimaclu tu cufala a garagacilui... Aide, sã s-ducã, sã s-filipseascã, ashi cum lu-avurã zborlu!

- Cum nu? Cum nu? - lj-u toarnã vulpea, agno vreati. Zborlu-i zbor! Ashi nã-avum achicãsitã, ashi prindi s-fãtsem! Azã, tamam suntu trei dzãli di anda u ascumsim oala cu buneatsa-atsea di caimac di la stanea-a picurarlui! Aide s-u hãlpuim, cã nj-am unã orixi...!

A, ma la garagacilu, u-aflarã oala mash, cã altsiva, caimaclu... shtits voi tsi-avu pãtsãtã, tu dzãlilil atseali di pãtãgiuni...

- Aha! - sh-si hipsi vulpea dinintea-a zdanganlui di lup. Am, cumbarlu-a meu, vrut, ca ashi nã fu zborlu a noauã?!... Dimec, eu ãnj chiream oara s-pãtedz vleatslji a crãshinjlør, sh-tini, tu aest chiro, fãtsesh cum fãtsesh shi lu-afãnãsish caimaclu! Arshini s-tsã hibã, more tini zlapì fãrã di prosip! Shi, sã shtii cã ahtari sutsatã, ca a ta, nu mata mi lipseashti! Aide, cu sãnãtati, shi s-nu mata-nj ti ved, s-nu mata avdu dip di tini!

Mastur Nicola-glarlu, armasi ca agudit di rufei! U mutrea vulpea, cumu s-dutsea, ntsãpatã sh-itioasã, shi sã ntriba, cari s-u featsi aestã, di lã mãcã tut caimaclu? Va lu dutsea mintea a lui putsãnã la itsi stãpsit, mash la atsel dearihina, nu! Shi-sh dzãtsea, cu mari njilã: "Mãrata di cumbara-vulpea! Sh-mini, cari vai mi sprigiuram, deaneavra, dinintea-a oalãljei goalã, cã nãsã ishish... ãsh hipsi nãrli aclo! Iarã corba di nãsã, ia mutrea tini, foc s-adrã, cã sh-u-ari s-u arãsh eu... Cum cadì pravda tu amãrtii!... Ha-ha! - alas-u ashi, cã para mi tsãnea di gros la minti!..."

Nu s-vidzurã un chiro. Ma, vai eara ghini s-nu mata s-vidia vroarã! Cã, ia cum ãsh fu noaua videari-a aishtor doi... Vulpea sh-si turna la lujarlu-a ljei, ãncãrcatã cu unã tisagã mplinã cu culats di bisearicã. Cum avu adratã, s-lji bagã ntru-mãnã?... Mea, cum: vidzu vinindalui un preftu, di cãtrã schit. S-turna preftul di aclo, cu doauã tisãdz di culats, di va-lj frãndzea schinãratlu a mulariljei tsi li purta. Unãshunã, arosha di vulpi s-ari faptã psusitã, mardzina di cãrarea cari dutsea n hoarã.

Agiumsu ningã ea, preftul dãnãsi shi-sh fricã mãnjlì cu harauã: "Am, tsi pleashcã! - dzãsi. Va-lj adar a prifteasãljei unã nishani di gunã, di chealea aestã!" Shi, u lja nã vulpea, di u aruncã pisti tisãdz, pi mulari, cari-sh mutri diznou calea cãtrã casã. Numash cã vulpea lji disligã tisãdzlji pi aradã, shi lji aruncã un cãti un, ãn cali, tuts culatslji, deapoea

dipunã sh-ea, cu unã tisagã goalã, u umplu adunãnda culatslji... Shi, ia nutrits-u tora, dinintea-a Masturlui Nicola, cumbarlu-a ljei, cu cari u-avu aspartã sutsata, shtim noi trã tsi, sh-cari eara stãpsitlu...

Ciudusit di tsi videa, cumbarlu u ntribã cumbara-lj:

- More, tini-aroshã, di iu lj-aflash ahãnts culats atsia? Cari ts-lji deadi?... Cã lj-anjurdzirã a zdanganlui di lup...

- Cum, cari nji-lj deadi? - fatsi vulpea. Preftul, cari vreati, s-nji-lj dãdea! Fui la bisearicã, la schit, ãlj cãftai a vlughisitlui shi... badz oarã, nji si frãmsi mesea purtãnda ncoa, la lujarlu-a meu, tsi-nj avu datã, s-nu s-afla!

- Tsi dzãts tini, fiticã? Ahtari inimã vai aibã preftul aestu?!

- Am, cum, nu shtei? Pãnea-l Dumnidzã easti! Nu-aputs s-lji caftsã unã, sh-nãs ti ncarcã di tuti bunetsli!

- Tats, more, cã vai mi alceshtsã! Shi, ca s-mi duc sh-mini la nãs la bisearicã? Va-nj da sh-a njia tsiva?...

- Avdzã tini, zbor la Masturlu Nicola! Em, cum s-nu tsã da?! Dã dealaga, ampatrulea du-ti, tsi-nj stai? Vrei s-ts-u lja altsã ninti? Bagã-ts caplu pit ushi, shi cãftã ashi: "Dã-nj sh-a njia, vlughimene, un culac di-a tãu!" Ici-tsiva ma multu s-nu greshti. Shi va-nj ti aledz, ca mini, cum vedz, di nu va pots s-lji portsã ahãnts culats!

S-himusi luplu, sh-agiumsi unãshunã la schit. ãsh hidzi el devla a lui urutã pit ushi, urutã sh-lãhtãroasã, s-tsã ljai perlji, sh-acãtsã di-aurlã, vrãhnisit: "Dhgãã...-nj, vlughisziteeee... un chulaaaac shshsh-a njiiia!"

- Luplu tu bisearicã! - zghilirã lumea!! Huooo, lupe! Vãtãmats-lu, agudits-lu, turbatluuuu!

Nitsi nu vidzu mãrat Mastur Nicola cum u featsi calea nãpoi, tu pãduri; canda azbuirã!

- Ore, cumbarã, dzãsi nãs cãtrã vulpi, - nu mash cã nu-nj deadi, a ma vrea sh-su pat arãu dip! Cara di acãtsarã crãshinjlji dit bisearicã, di nji ngljitsarã suflitlu, cãt hiu eu di nu mi-aspar lichshor... Ca s-armãneam unã minutã ninga, tsivali va mi fãtsea dunjaua! Am tini, aroshã, cum ti fãtsesh izoti, nu-nj dzãts?

- Cum dzãts cã lji cãftash a preftului, tini-cumbare? - taha vru sã shtii ehtãra di hitrã...

- Cum mi nvitsash: "Dãhã-nj..."

- Eeee... mini mãrata! - sh-ascuturã vulpea caplu a ljei mushutic, di virviritsã. Am, ashitsi s-cãftã?! Cu ahtari boatsi fuviroasã sh-groasã, s-aspari lumea, cumbarlu-a meu? Du-ti, crãshține, nãpoi, cu boatsea subtsãljàtã, cãntatã sh-dultsi... Ia mutrea tini, trã tsi nu-ts deadi...!

Cara di sh-achicãsi alatuslu, tivichelu di lup s-dusi iara la schit. Shi-sh hipsi diznou cãrtsãna, aurlãndalui ninga unoarã:

- Dhghãã... vlughisssitheee...

Bãgã multã zori, zleapea, s-li iasã boatsea ma dultsi, ma, geaba, cã tut lãhtãroasã ãlj fu!

Lumea:

- Huooo! Vãtãmats-lu! Arsãrits, dats-ljiiii!

Arsãrirã sh-cãnjli picurãreshti, din hoarã, di cara lu nciuparã, lu tãvãlirã! Si sãlãghirã shi hurgheatslji, cu tãpori, cu ghilji, cu tsi lã cãdzu tru mãnã! Shi, ashî agiumsi cumbarlu Nicola, Masturlu Nicola adrat sãrãmi, di-sh lo calea tru alantã lumi.

Em, un glarlu a glarlor ca el, ti tsi s-ma bãna, corbul? Cã glarlji, ma agonja, ma amãnat, nu pot s-nu chearã.

Nitsi vulpea, ma, cu psematli-a ljei, hitra, nu bitisi ma mushat. Ia s-videts voi cum...

Picurarlu di la stanea din vali, dit cheari, nturnãnda-si el cu njiljoarli a lui di pi plai, bãgã oarã cã-lj lipsi oala cu caimac. Shi, cum shi shtea cã s-anvãrteashti pri aoa, pi la stanea-lj, unã vulpi tsi fatsi mash znjii, alãsã unã dzuã ma nclo, s-lj-u aveaglji cãtãndia unlu di cãnjli a lui atselj gionjlji. Alantu cãni tinir, cum sh-aushlu, lji lo pri plai.

Cãnlî armas la stani, tsi sh-si mindui? "Ia s-lji lãu eu torlu a aroshiljei, s-ved iu dutsi..." Shi, ashî agiumsi tãsh la guva dit garagaci, la cufalã, iu avurã ascumsã, vulpea sh-cu Masturlu Nicola, oala cu caimac, a picurarlui... Oala atsea ma eara ninga aclo, arucutitã nu diparti di garagaci! Anjurdzinda sh-anjurdzinda, picurãrescul cãni da sh-di lujarlu a hitrãljei aroshi. Vulpitsa tamam sh-si tinjisea cu un culac, ninga nu-lj avea bitisitã, ahãntu mults furã! Ma, anda lu-aduchi sh-lu vidzu tiriulu cãni, cum shuira tu gura a lujarlui a ljei, cum lj-ascãpira ocljilj di itii, etim sã s-aurlã la nãsã, s-u arupã cu dintslji a lui di cilechi, lji ngljitsã sãndzili tu vini!

- Ahaaaa! Aoa nj-eshtsã, tini-aroshã shi hitrã di vulpi?! - ashî ca lj-alãtrã cãnilu... Ia, fã-nj-ti ncoa, sã-nj ti ntreb mini, cãtse furash oala cu caimac a domlui a meu, a?!

Vulpea ma, tsi - nu vai avea minti, s-lu-ascultã? Sh-si hipsi tu fundlu di lujarlu-a ljei! Ma, tsi u vrei?... Cã bratsli a cãnilui, lundz, canda nibitisitî, u-agiumsirã sh-aclo, shi u trapsirã nafoarã. Numash cã tihilaia avea psusitã tora, cã u-avu zgrumatã fãrã s-va, cãnilu a picurarlui. Cari cãni ãlj dusi a domnu-sui cufãma a vulpiljei. Shi adrã picurarlu di nãsã, unã gunã ti loa haraua, trã muljari-sa! Cã, videts voi, doara nu-i ti cari u fats hazãri, ma easti ti cari s-tihiseashti... Shi ashî, plãti vulpitsa dit pãrmit, ca scumpu, oala di caimac, tsi u hãlpui pi acumta di cumbarlu a ljei, Mastur Nicola.

MINTEA A HURGHEATLUI

Nj-avui eu parti di un pap, cari multu lu-arãsea s-pirmituseascã! A, ma nu mash pãrmiti nã spunea, ma sh-pãtsãti di el, di el sh-di altsã, aesti dit soni avdzãti di la un, di la altu, tu anjlji a lui njits, anda eara pãn di dzãnuclju, tut. Sh-ninga ma multu lã avea chefi a shicãilor, a pãrãvuliilor, cã aesti suntu cu nvetsuri, ti aledz cu bun lucru, cãndu lã aducheshti ghini dzãsa-a lor - ashî lu-am avdzãtã ahãnti ori, scumpul di nã! Nã adunam, scalj, dearvigãra-lj, sh-nu lu-alãsam... Iarã nã acãtsa... Cã, lj-acrishtea inima cãt nã cãrvealji di pãni, sã s-veadã ascultat cu urecljili ciuliti sh-cu suflitlu la gurã. Am, puteam altã soi, noi, nipotslj-a lui? Cã nã li mbãira pãrmitili ca pi hir, sh-tsi pãrmiti? - cu furi, furi-liundari, s-tsã si scoalã perlu n cap! Ma, avea paplu un zbor, cãndu nã spunea ahtãri: "A, lãi, tsi u vrei giuneatsa, cã doi pradz nu fatsi, disi nu-ai cap, minti, voi s-dzãc!" Shi, ca s-videm noi ghini cã-i ashî, vinea cu vãrã isturii di-ahtari, iu mintea eara tsi eara...!

CÃNDROVEANU - PÃRMITILI DI NJADZÃDZUÃ

MINTEA A HURGHEATLUI

- Bunoarã - ashî acãtsa paplu a meu sã spunã - suntu tu lumi adets cari li amintsã citinda, i ascultãnda nvetsurli di la altsã. Suntu ma sh-di-atseali tsi nu nã intrã n cap pãnã nu videm cu oclji, pãnã nu lu-ahulim lucurlu sh-bãgãm mãna, s-adrãm! Cã ashî easti, cãt bãneadzã omlu, multi veadi sh-avdi, a ma - bãgats oarã: ici tsiva nu va nvitsãm salami, ca s-nu nã himusim s-fãtsem noi ishish unã, altã, cari nã si par efculi! Cu alti zboarã, voi s-vã dzãc eu a voauã, nipotslj-al pap, cã tiuria i bunã ea, ma s-fatsi di arshini cãti unoarã, niagiutatã di practicã, s-lu lja neclu! Tr-atsea, voi s-nu vã u avets cã tuts pulji cari azboairã suntu ti-a mãcari, sh-nitsi s-dzãtsets cã nu ari ca voi, sh-cã agiumsit s-li shtits tuti, cum shtits s-dutsets la gurã, lucru tsi sh-vleatlu lu shtii, ninga nidishcljish ghini ocljilj...

Mea, sh-ca s-aduchits voi ghini tsi voi s-vã dzãc eu cu zboarli a meali, more voi, njitslj-al pap, ascultats aoa unã faptã cari shtii cãnd, tu vãrã zãmani a zãmaniljei! Nj-u-aspusirã sh-a njia aushlj-a mei, pãpãnjli, cã nj-avui sh-eu pãpãnj, cara s-vã si pistipseascã, anda nj-earam njicuzac nj-u au spusã, njicuzac, ashî ca voi, ca s-fui sh-mini njic vãroarã! Cã mult chiro, canda nã etã ari tricutã di-atumtsea, dip nã etã...!

E - sh-taha un amirā mari-mari, ditru atselj nai ma mintimenjlji, cari u-avea urdinatā lumea tutā, dip aestā sh-u bāgā tu minti s-aspunā, cā dimec, cāti unoarā, tiuria singurā nu agiutā gugea, sh-cā omlu mintimen i ca dearihina mintimen mash cāndu ari sh-tsiva practicā, ari bāgatā pältāri s-facā sh-nās ishish tsiva... Altā soi nu iasi lucurlu mbar, u lja anapuda, cum dzātsi zborlu: dai aoa, sh-creapā didindi!

Sh-ca s-aduchim noi ghini-ghini, tsi sh-avea el tu minti, noi - sh-tuts di dupu noi, sh-atselj dit amirārilja-a lui, ia s-videts tsi sh-avu uidusitā amirālu atsel...

Bāgā el di adusirā tu un udā largu sh-lungu, unā cāzani mari, analtā sh-ahāndoasā, mplinā cu pilafi. Udālu, prindi s-vā spun, more, nipots, avea ca vārā tsintsi brātsati lārdzimi, ca la optu lundzimi, shi eara analtu ca di patru brātsati! Adusirā aclo sh-doauā linguri, ma tsi linguri? - ciubānj, nu linguri, cu coada di shasi brātsati! Deapoea, lj-acljimā amirālu tu udālu-atsel, nai ma nvitsatlji oaminj dit amirārilja-lj, mea sh-dit alti amirārilj dipārtati, sh-lā dzāsi:

- Oaminj bunj, sh-tinjisits cārturari! Avdzāi eu cā voi ānj hits agno minti, cum nu mata s-aflā, shi li shtits tuti cāti suntu sum hārdzitlu soari. Tr-atsea sh-v-acljimai eu aoa, s-vā tinjisescu, s-vā bag misalea. Iarā dupu tsi va-nj dats di misali, va s-v-adar tuts viziri di mārļji, s-nu mata avets ni gailei, nitsi s-vā lipseascā tsiva, bana tutā! Arinjipsits shi tru mari ghineatsā, tru mari bālācā s-bānats, ca tu sinlu-al Avram... Cā mari lucru-i mintea-a omlui, sh-prindi ca ea sā-sh aibā ndrepturli a ljei, dip nimintiti! Iarā tora, cu aesti zboarā dzāsi, ursits, orixi la voi, la pilafi, more!

Orixī, tsi s-vā dzāc eu, nipotslj-a mei, āsh avea elj, ānvitsatslji, nu putsānā, cā urizlu eara di nai ma bunlu, sh-adrat cu lapti sh-zahari... Ma, cāndu s-acatsā s-mācā, ca ahurhirā sā s-mursicā... Lja unlu s-mācā, lja altu, ma tsi u vrei, cā nu-agiundzea cu gura! Cum s-u duts la gurā atsea ciubanā di shasi brātsati? Sh-āngrica, ciubana, lipsea s-u tsānj cu doauli māj... Cu doauli māj putea s-lja urizoval tu ciubanā, ma cum s-u shuts ciubana cātrā gurā, cā dzāsh - ciubana-sh eara di shasi bārtsati lungā! Ti loa sh-njila di māratslji nvitsats, cum s-trānjipsea, ma sh-arāslu ti loa, anda-lj videai, ca tsiva cilimeanj tsi s-agioacā, hazea-a lumiljei! Dipira, nvitsatslji, s-agiungā s-ducā barim unoarā ciubana la gurā, cā nu eara shicai, ashtipta s-lā iasā vizirilja di aoa!

S-vātāmarā oaspitslji gugea s-lj-u tinjiseascā misalea-a amirālui, ma geaba lā fu tut tiranjlu, cā nu puturā, shi-lj dzāsirā pān tu soni - cu māna pri cheptu, - cā tsi va el, lunjinatlu, nu s-fatsi, nu poati si s-facā, s-mācā aclo, dimec, tu atsel udā a lui, dit ahtari cāzani sh-cu ahtāri linguri...

Di cara vidzu amirālu cā nu u scot naparti cārturarļji atselj

mintimenjlji, tsi dzātsets cā adarā el? Acljimā sh-un altu crāshtin, cari nu para-sh avea carti, ma-sh-eara multu pātsāt, tricut prit multi, cari lj-u avurā subtsālĵatā mintea ghini... Aestu nu shi shtea tiurii, s-facā isāchi shi s-njargā dupu torlu-a lor. Tr-atsea, āsh aruncā oclji prit udā, sh-la ciubānjli lundzā, cum nu-avea vidzutā, shi, achicāsinda tsi va amirālu, dzāsi cātrā unlu di nvitsatslji adunats aclo:

- Tini, tinjisite domnule, di aoa, ningā mini! Am, cum adari tini, agiun va armānj bana tutā... Nu, nu ashi! Ia, ma ghini, trets didindi, tu alantā cohi a udālui; tora, stāi s-ljau sh-eu ciubana ntru-mānj, di-aoa, iu-nj mi aflu.

Shi dupu tsi lj-arādāpsi ashi, doi cāti doi, un di nā parti a cāzaniļjei, altu di-alantā parti, āsh hipsirā cati un ciubānjli tu urizoval. Armānlu cu practica, nou-vinjit pi misali, sh-u teasi ciubana cātrā atsel di dinintea-lj, shi-lj deadi s-mācā, iar nās... mācā dit ciubana atsilui! Shi, ashi sh-si fānātirā di urizoval sh-tuts alants ānvitsats, cari vai murea di foami, fārā armānlu a nostru, crāshtinlu tsi nu sh-avea ahāntā carti, ca nāsh. Sh-si fānātirā, ma viziri nu agiumsirā, cā vizir, mari vizir s-featsi hurghheatlu, cari s-aspusi ma mintimen di nvitsatslji... Di atumtsea ari ishitā zborlu cā:

Tiuria, mash cu practica deadun,

Āsh adarā lucru bun!

Ashi vai hibā, cā videts voi, more ficiorlj-a mei - lu bitisea paplu pārmitlu - ānvets carti, ānvets, a ma, trets di sh-fā un lucru, cā aljuntrea tsi u vrei?! Aljuntrea - geaba nvets...

MINTIMENA FEATĂ A AUSHLUI

Eara unoarã - ca vãrnoarã!

Pistipsits-mi cã ashi fu, cum dzãc, sh-cum s-pãrmitusea, di lumea tutã s-ciudusea di tsi s-avdza shi s-aspunea!

Ãsh fu unoarã, more voi, tinjitsitslj-a mei, un mari padishah. Padishah, i sultan, cum vrei dzã-lj-u... Tora ma, cãt eara nãs di mari nu para putem s-u shtim salami, cã tricurã di-atumtsea eti dupu eti, sh-ca s-agãrshirã cãti avu faptã sh-el, padishahlu-aestu, cãti giunatitsi, ca s-li-avu dearihina faptã... Numa, ma, lj-avu ishitã, di om abrashcu, sh-andihristu, mea sh-prot shicãgi, cum vai videts, cara mi-ascultats!

Pi iu va si-afla tsitatsea a lui di scamnu, a sultanlui, iu sh-li-avea el palãtsli, nu-nj shtiu maxus, cã fãrã di sinur ãlj eara amirãrãlja, iarã soarli nu ascãpita vroarã tru ea, cã aoa ascãpita, sh-tu altu loc apirea... Shi ãsh si ashtira padishahlu cum u-avea chefea, cãndu Stambul bunoarã, cãndu prit chearea cu aumbrã dulsti a Pindului a nostru, i la poalili a Elimbului, i tãsh tu cãmpul a Vardarlui di cãtrã Sãrunã, cãsãbã avdzãt, di-lj dzãc gretslji Tesaloniki. Am, iu nu-sh si ashtira sultanlu ca la nãs acasã? Cã, de, ãlj vinea mbar! Macã eara domnu pisti locuri sh-oaminj?...

Avea caplu aestu ncurunat, ãntrã huzmichearlj-a lui, dzãtsi pãrmitlu a nostru, sh-un vizir, pri cari sh-lu pidipsea maxus, ashi lj-eara chefea, tsi puteai s-lj-adari? Ashi suntu aeshti, mãrlji... Lu bãga s-facã mash huzmets greali, shi lu fuvrisea dininti, cã ma s-nu hibã izoti...

Ashi, lu acljamã el diznou vizirlu, unã dzuã, cã taha va s-lji caftã iarã s-facã tsiva! Vizirlu, corbul, tsearã s-adrã, ãngljitsã dip! Cum vai facã el, s-iasã cu fatsa curatã? - ashi s-ma minduea, nihitlu, ca vearga trimurãndalui dinintea padishahlui arãu, andihristu shi shicãgionj...

- Mutrea ncoa, tini-vizire, - lj-u-ari sultanlu, - mutrea tsi voi s-tsã dzãc... A? Ti dutsi mintea tsi voi s-tsã dzãc, tini-vizire?... Nu, nu-nj ti duts, cã ts-u groasã mintea... Tr-atsea, s-tsã dzãc eu, ca s-nu mori nishtiut, glar, shi s-hibã amãrtii mari! Lja, tsãni di la mini nã lirã, shi s-nj-ancupãri cu ea unã vilendzã-albã-flucată, cum s-nu s-veadã ma mushatã, di atseali cari li ntsasã nvestili a picurarlor armãnj dit munts, fãrshiroatili, avdzã?... Vilendza custuseashti tamam unã lirã, a ma tini ãnj eshti un vizir ti nami sh-ti nãdii, sh-va-nj ma ancupãri, cu idghea

lirã, sh-un birbec di protslji, cãt unã mulã, cu coarnili ca la tserghilj! Custuseashti sh-birbecu tamam lira, ma, tini-vizire sã-nj vinj sh-cu lira nãpoi, aducheshtã? Shi s-lu-adari lucurlu curat, nu cu furãciunj-tsiva, cã deapoea...!

"A, ma tini...", "tini-vizire..." - mash ashi u tsãnea padishahlu!

"Zulãchli sã-nj ti disicã!" - lu blãstimã vizirlu, - tu mintea-a lui numash, cum aljuntrea?!... "Dimec: S-hibã sh-cãrnoasã, sh-lãptoasã, shi s-vinã sh-ni-amãnat acasã! Sã-nj ti-adunã atsel strãmbu, ma, cã dghiavul eshtã, nu altã!"

- Licshor nu vai hibã, Dumnilja-a-Ta, gri vizirlu, cu boatsi tora, shi si ncljinã cu mari tinjii taha, dinintea a domnu-sui. Nu vai hibã licshor, cã tini ãnj dai atsia unã lirã mash, Tinjisi-Doamne, shi-nj caftsã s-ts-ancupãr di doauã liri, sh-vrei sh-lira nãpoi...

- A, vre, tini-vizire! - lj-u-ari padishahlu, - zboarã multi, njerg chiruti... A s-nu chirem oara cara! Tsã dau un an di dzãli, ca s-mindueshti shi s-vedz cum lj-adari, s-iesh tu limani... Cã, tsã spun ãndreptu: disi nu iasi isapea ghini, va s-tsã bea glava apã di sumocioari! Aduchish, i nu li-aduchish?

Cum s-nu-aduchea, corbul di vizir?... Lucurlu eara, ma, cum sã ndreagã el, s-iasã cu fatsa curatã! Aestã eara luguria, huzmetea, cum vrei dzã-lj-u tora...

- Aduchii tini-amirãlu-a meu! fatsi mãratlu di vizir, cã ti lja sh-njila, tsi cã nu eara s-lu njilueshtã, cã glar nu sh-eara el, va videts... Iarã, mash tu minti, avdapsi: "Dimec: sh-oili - oi, s-nu tsiva di lipseashti vãrnã, sh-luplu fãnãtit! Bunã vai hibã, ma - cum adar?..."

Dusi vizirlu, cu caplu tu cheptu, ncãrcat di minduiri shi nfãrmãcat, cã sh-avea sh-trã tsi! Nicati sh-li-avea cãrãvili, corbul di nãs... Mash cã nu plãndzea, di tsi chideri lu-agudi. Nu-i zborlu, cã u ari pãtsãtã shi altoarã, cu sultanlu, ma, pãn tora featsi tsi featsi... Di-aoa sh-ninti, tsi eara ti-adrari! Sh-u fãrmita vizirlu mintea, sh-u fãrmita... Sh-nitsi cã eara vãr tivichel, vã dzãsh, nu, ma... cum s-adarã, cum sã ndreagã, tora?!

Deadi vizirlu dzãli ntredz, unã sup altã, s-veadã tsi-i ti facã, poati-lj da vãr minti... Cã sh-u spunea chiderea a tutulor, ãntriba aoa, sh-aclo, tu hoara-lj, sh-tu alti hori, prit cãsãbadz... Tsiva-ici ma, vãr nu-lj lunjina unã ahtari huzmeti anapudã, ca a vizirlui! Em, tsi eara lucru ti shicai?... S-dusi sh-ma diparti, tu amirãrilja atsea a lor fãr di mãrdzinj, s-ma ntreatã... Pãnã cãndu, tu cãljurli-a lui, unã dzuã ma nclo, andãmãsi un aush. "Bunã dzua, pap!" unlu, "Bunã s-tsã hibã inima, sh-hãiri s-nj-ai, nipoate!" alantu... Shi, imnarã elj, dolji, calea, deadun, cãtrã hoara-a aushlui, tsi s-vea ma nclo, ca pi dzeanã heam. Mea, sh-eara unã

cāroari, di ti tuhea dip, va dzātseai cā vai lja foc laolu, ashi ardea soarli! Sh-lji dzātsi vizirlu a aushlui, cari nu scutea un zbor tora, di curmat tsi sh-eara:

- Ore, papo-tini, nu mi ljai heamā angrici, deapoea s-ti lja sh-mini? Cā mash ashi vai putem s-tritsem nifurlu, pi creplu aestu, s-nā discurmām...

Māratlu di aush, lu mutri vizirlu di unā parti, ca afirit, aspāreat, cā-lj pāru shut dip, pi altā minti, cālātorlu di ningā nās... Vahi lu-agudi cāldura? "Aestu nu-i salami, Dum-ljartā! Avdzā?!... S-lu lja angrici, eu, om aush! Mea, sh-dip aoa, tu-anifur, sh-tu creplu tsi s-fatsi!"

Taha arāsi aushlu mārat, ma tsi arādeari? - sh-nu shtiu tsi minti el, ca s-dzācā tsiva, s-lj-u mutā mintea-a zurlui, cā s-lu poartā nčālar... Sh-ma vizirlu ninga un zbor, sh-aushlu altu, shi zbor dupu zbor, na-lja, agiūmsirā n hoarā!

Aoa, ān hoarā, paplu sh-lu ursi vizirlu acasā, sā s-discurmā, s-lji da tsiva s-mācā, sh-deapoea sā-sh lja diznou calea ninti. Vizirlu u-aflā bunā, shi intrānda el tu curtea-a omlui, cari nu eara ni di ftohlji, ma nitsi di avutslji, bāgā oarā cā nicuchirlu āsh avea sh-unā featā. A, ma nu shi shtea, oaspili, cā feata aestā nu-i di-aradā, sh-cā easti agno-minti, cum nu mata s-avea vidzutā!

Feata, cara lu vidzu sh-nāsā xenlu-oaspi, s-apruche di tatā-su shi lu ntribā tsi soi di om i cālātorlu cari lā tricū praglu a casiljei...

- Nu shtiu tsi soi vai hibā, dzātsi aushlu, ma-nj pari a njia cā easti ca firā... Ca s-nu hibā sh-ma lai, fitica-a mea!

- Tsi zburāshti? - s-njirā hilj-sa.

- Mea, mutrea tsi scoasi dit gurā, calea cum vineam: cā... s-lu lja angrici, sh-deapoea s-mi lja sh-nās, ca s-alinām... ma licshor anifurlu ncoa! Dzā sh-tini tora, salami-i aestu tu minti?!

- Oh, more, tate vrut a meu! Am, oaspili a nostru mash firā nu easti, macā tsā zburā ashi! Va dzāc cā aestu i semnu cā ari doxā la cap, nu shicai... El vru sā spunā, cu zborlu-a lui, - lu lunjinā feata aushlu - cā u fats calea ma licshor ashi, cāndu zburāshti unā-altā, sh-un sh-alantu, aducheshti tini?

- More, ghini va dzāts tini, feata-a mea! fatsi aushlu... Sh-lu mutri tora, cu alts oclji xenlu. Ashi vai hibā, s-mindui nās. poati cā omlu nu-i firā dip, poati s-hibā tut mash minti..."

Treatsi ninga heamā oarā ma, shi vizirlu bagā oarā cā feata-a aushlui ca shcljoapitā. Sh-dzātsi, anda zbura, pi balconi:

- Mushatā casā ai, tini-pap, ma mari amārtii cā-lj easti ugeaglu strāmbu...

Defi, vizirlu-a nostru, cari glar nu sh-eara el, cā mash tu paradigmi zbura!

Paplu zgārli oclji, cā iarā s-ciudusi di tsi lj-avdza urecljili! Shi-sh dzāsi: "More, anapud om! Tsi s-va s-dzācā hilji-mea, a ma aestu u-ari ziga nafaarā multu! Di iu s-ā-nj hibā ugeaglu strāmbu?! Corbul di el, cā ia, va lj-u aibā datā urbarea, i mintea va-lj si shutsā!"

Feata, tamam intra tu udā. Lu-avu avdzātā oaspili, sh-lj-u turnā:

- Ugeaglu poati s-hibā strāmbu - lj-u-ari nāsā - a, ma fumlu s-dutsi ndreptu!

Em, ursea tini, di achicāsea tsiva aoa! Aushlu ca s-cicārdāsi di minti tora, cara u vidzu sh-hilj-sa zburānda ca vizirlu, vahi s-lja glārimea, s-mindui, di la un la altu, s-ti-ascapā aghlji! I vai hibā el orbu, aushlu, di nu bāgā oarā pānā azā, cā lj-easti ugeaglu strāmbu?! Cādzu omlu pi mari minduiri...

Feata-a aushlui ishi dit udā agonja multu, cum sh-avu intratā. Lipsea s-adarā mēcari sh-trā elj dolji, mea sh-tri oaspi, s-lu tinjiseascā ashi cumu s-cādea. Tr-aestā, nu amānā pri-aclo.

- Dishteaptā featā ai, tini-pap! dzāsi vizirlu.

- Bunā-i, s-nji bāneadzā! fatsi aushlu, ninga ca mintit di tsi-avu avdzātā sh-di la hilji, sh-di la xenlu. Bunā u am, cā ea nji-i haraua, sh-buneatsa-a ghiaramatilor, avdapsi nās.

Shi ashi, di zbor-zbor, aushlu lu-adusi aminti un hurgheat di aoa, om avut, cu dumenj, turmi di oi, sh-alti di tuti, cari tamam avea muritā. Cāndu, na-lea, anapudlu di vizir cari lu ntreabā, di-lj pāru cā lu-agudi ca maljlu n cap:

- A, ma, spuni-nj, pap, avutlu aestu muri viu, i muri mortu?

- Cum dzāsish... ?!

Ashi ca bāndurā paplu, cā nu-lj si pistipsea tsi sh-avdza cu urecljili, ca s-avdza ghini! Shi iarā zgārli oclji cātrā oaspi, sh-dzāsi, trā nās: "Nu, nu ncapi zbor, aestu, maratlu, i glar vai hibā, i pi altā minti! Fārā vindicari shi bun ti ligari!" Tricu deapoea didindi, sh-gri cātrā feata-lj:

- S-nu ti-acatsā inatea, hilja-a mea, a ma, itsi s-dzāts tini, oaspili a nostru nu-i salami dip! Avdzāsh tsi chirāturi lji tut mata ies din gurā: "Mushatā casā, ma cu ugeaglu strāmbu..." Anda ugeag ma ndreptu ca a nostru, nu ari iu s-njargā! Cā sh-tora dip lu mutrii, s-ved, sh-lu-aflai ndreptu-ndreptu, cumu-i tseara!

- O, tate!... dzāsi njilāoasā feata: altsiva vru s-dzācā oaspili cu zboarli a lui. Cara mi vidzu cā shcljoapit, sh-u ari cā suntu vahi sicutā, el nu shi shtii cā-nj intrā un schin tu cālcānj, azā-tahina... Ma, vidzush sh-tini, cum lj-apāndāsii!

Aushlu, ma, nu s-alāsā, arada aestā:

- Ghini, ghini! fatsi nās. Cu ugeaglu, s-dzāc eu cā ai ndriptati, cu tuti cā nu achicāsescu trā tsi nu li dzātsi aestu ndreptu, tsi ari ti-a spunari... S-vedz tini, ma, alt zbor di tivichel la el! Cā dip zbor di tivichel āsh fu,

di tivichel fārā vindicari! Tamam lji zburam ti mortul tsi lu ngruparā azā n hoarā, shi shtii tini-featā tsi mi ntribā zurlul! Mi ntribā, cum muri ljiirtatlu, "viu" i "mortu"! A?! La aestā, tsi va ma ts-ai ti-a dzācā? Easti oaspili a nostru pi minti? Ma, tsi dzāc eu, pi minti? anda nās nu u ari iuva-iuva, tu devla-a lui sciatā!

- Iarā-nj ti aprindzā sh-alātuseshti, tate durut! āsh lu vārghi cu dultseami pārintili, feata. Vizirlu vru s-dzācā ti mortu, disi alāsā fumealji, cari s-lji poartā numa, icā nu... Că, ma s-nu-alāsā, sh-acljamā cā muri ti totna, muri mortu, cum dzāts cā dzāsi! Disi alāsā fumealji, ma, atumtsea dearihina cā-sh muri... viu, dimec nu va-lj si-astingā dāmara. Aduchish tini tora, tate?

Ninga unoarā s-ciudusi aushlu di mintea a hilj-sai, sh-tācu, nu mata gri zbor ti aestā, tsi s-ma dzātsea?

Vizirlu, tu aestu chiro, ca unlu cari alāga s-aflā oaminj cu mintea distupatā, s-poatā s-lu-agiutā, trādzea cu ureaclja, dupu ushi, lailu, la tsi zburā tatāl cu hilja... "E-he, s-mindui nās, - ānj pari cā nj-aflai omlu cari mi lipsea! Că feata-aestā ari minti di malāmā! Nu s-poati s-nu mi scoatā ea tu migdani, sh-mini!..."

Hiinda tamam prāndzu-oarā, bāgarā s-măcā. Feata avea adratā un pulj friptu... Adusi ea puljlu shi lu mpārtsā ashi: ālj deadi a aushlui caplu, cicioarli lji-bāgā dininti a oaspilui, iarā tri nāsā āsh tsānu areapitli... Di s-ciudusi sh-vizirlu ishish, cāt eara el ishit tu lumi sh-tricut pit multi! Că nu para achicāsi... Omlu shi shtea cā, totna, cari āmparti, āsh fatsi parti! Am, feata-a aushlui... Trā tsi nu-sh lo ea mesea a puljlui, cā aestā-i puljlu tut!?... Sh-cum nu putea s-achicāseascā, u ntribā feata, cari sh-lj-apāndāsi unāshunā.

- Caplu, lji-u-ari ea, lji si cadi al tati, cā nās i caplu a casiljei aishtei; cicioarli tsā li ded a tsia, cā tsā eshti cālātor, va s-tsā lipseascā, ai ninga ti-alāgari, dupu chiderli-a tali; iarā eu ānj tsānu areapitli, cā noi, featili him ca puilj-al Dumnidzā, azbuirām di acasā, dit cubairul a pārintsālōr, ca s-nā adrām casa-a noastrā. Mesea, ma, a puljlui, arāsi hilja-a aishtui pap, easti tut a noastrā, amintreilji, shi va s-u-arup eu tora, ti noi-tuts!

Vizirlu, cu aesti zboarā, ālj bāgā mari mirachi a featiljei! Em, cum altā soi? Că sh-eara mash minti, asteasa di ea! Aduchits, nu? - Că di la nāsā āsh ashtipta sh-el ascāparea... Ea vrea-lj disleagā lucurlu tsi lu-avea ti adrari, dimāndāciunea a amirālui a lui. Tr-atsea, āsh aplicā frāmtea dinintea-lj, shi-lj dzāsi, cu mari nādii tu suflit:

- Tini-featā, cari ahānti-nj shtii, vai eshtsā mintea ishish...! Shi, ts-am rigeai tora, s-nji dai sh-a njia un ānvets, cā ia, ashi-sh-ashi... Ia cum i lucurlu cu mini, di nj-u loai lumea n cap, ca vai di bana-a mea, more! Sh-lā spusii, pi aradā, atsilor doi, tatāl cu hilja, cum cā-lj cāftā amirālu,

numash cu unā lirā - dip ashi lji-avu dzāsā padishahlu, sultanlu, - s-lj-ancupārā unā vilendzā albā nflucată, un protlu birbec, shi s-lji toarnā sh-lira aishtui!...

- E, e, mari lucru! - lu lo nghios feata, vizirlu sh-arāsi heamā... Shi tsi tsā pari greu, aoa? Că nu-ts cāftā padishahlu s-lj-amintsā vārā altā amirārilji trā nās... Mea, s-ti nvets eu, cum s-iesh cu fatsa curatā: du-ti di ancupārā, cu lira-a sultanlui, un birbec nitumsu, di la fārshirotslj-a noshtri, dit horli di aoa, ningā Vudena. Cu unā lirā, tsā dzāc eu, tini-vizire, ljai un birbec ti lja haraua, un birbec-prot-cālāuz! Adu-l birbeclu la noi, va-l tundz mushat-mushat, sh-va nj-u dai lāna a njia... Eu vai u torcu shi va tsā ntsas deapoea doauā vilendzi, s-lā sta mintea mash la eali, a cui va li veadā! Vindz una di vilendzi, ti unā lirā, iarā alantā lji-u duts a andihristului a tāu padishah, deadun cu birbeclu sh-lira! Ashi, shicāgilu a tāu di domnu - cā un shicāgi easti, ved mini, nu un arāu - va s-hibā hārsit, sh-vai ascachi di pidimo. Nu-i ghini cum dzāc?

Ma ghini nitsi cā avea iu s-njargā! Cum s-nu eara ghini, tsi dzātsea feata? Māratlu di vizir u ascultā cu gura hāscatā, di va dzātseai cā vrea u-angljitā! Shi, dearihina cā vai u-angljita el tora, di harauā! Em, di mari ananghi sh-lāiatsā lu-ascāpa!

Sh-featsi el, vizirlu, dupu cum lu nvitsā mintimena featā a aushlui... Shi, bitisinda-sh lucurlu pit partea-a loalui, sā ncljinā dinintea a nicuchirlui a casiljei sh-a hilj-sai, cā multu avurā faptā trā nās, shi-sh si nturnā sirin-sirin la padishahlu.

Agiumtu dinintea-aishtui drac di sultan, lji si-ncljinā sh-a lui, pānā mpadi, lji bāshe cipitli aroshi a pāputslor a lui, vru-nu vru... Deapoea, lo birbeclu, a cui lji-avea acriscutā diznou lāna, cā tricun an, calea-calea cātā amirārilja-a padishahlui... Lu lo, sh-lu ligā cu funea di un cicior a tronlui amirārescu, s-nu fugā-tsiva! Mea, birbeclu, pravdā, de, hābari nu sh-avea iu s-aflā!... Acātsā, oaia di el, s-azghearā, beheeee!... Trā tihea a lui sh-a vizirlui, padishahlu nu mash cā nu s-nāiri, ma shi arāsi cu chefi! Sh-eara tu ori buni... Arāsi sh-sultanlu, sh-lumea tutā di fatsā, ascheri, curteanj, cari s-afla aclo. Tora vai lipsea ninga sh-sā sh-si baligā pravda, tamam aoa, dinintea a caplui āncurinat a amirāriljiljei sh-a altor tinjisiti prosipi!... Ma, s-nu featsi sh-aestā arushini, cā, la un semnu a padishahlui, lu nciuparā oaia atsea di birbec fārā minti, sh-lu dusirā di aclo...

Vizirlu, atumtsea, ashtirnu la cicioarli-a tronlui shi pirifina vilendzā-albā-nflucată, tsi lji-avu adratā feata mintimenā a aushlui, dupu cari-lj teasi shi-lj bāgā ntru mână sh-lira tsi lji-avu datā sultanlu, daraclu atsel di sultan!

Sultanlu, para s-ciudusea di tuti aesti! Sh-dip nu-lj si pistipsea cā

vizirlu ishi cu fatsa curatã mash cu mintea-a lui, tsi cã nu lu shtea vãr glar, cã nu-lj eara glar, a cã sh-arãdea nãs di el, di corbul di vizir... Ndreptu easti, lu bãgã el shi alti ori tu mari chideri, a ma nu ca tora! Tr-atsea, vru s-aflã cum fu lucurlu dearihina, sh-lji cãftã a vizirlui s-lj-aspunã cu aradã, pãn di per! s-lj-aspunã ndreptu, cari-lj deadi minti, cari lu-agiutã, cã nu va-lj dzãcã tsiva, nitsi a lui, sh-nitsi atsilui tsi lu nvitsã. Va mash sã shtii cã ari tu amirãrilea-lj ahtãri oaminj cu cap, pri cari s-poatã sã s-andoapãrã, la unã zori.

Vizirlu, tsi vai adra? Ælj dzãsi, pi aradã, cum fu... A, ma nu ishi arãu, cã padishahlu, cari-sh eara bichear, s-dusi ishish la aushlu, tatãl a featiljei mintimeni, di lj-u cãftã nveastã! Avdzãts voi aoa? Lj-u cãftã, sã sh-u facã amirãroanji! Am, ashi eara lucãrli altoarã, tu zãmani, more, nu ca azã... Iarã aushlu, nu stãtu sã s-mindueascã, lj-u tãxi! Sh-ea, hilj-sa, nu dzãsi cã nu... Sh-avea feata minti, - cari nu va sã s-facã sultanã, moi? Sh-dip ashi, anda nitsi prit minti nu-lj tritsea...

Sh-tutã lumea u vrea tora sultana, cãt nu poati sã s-aspunã cu zborlu, s-asprigiura pri nãsã, ca pri Allah din tseruri, pãngãnjli, sh-pri Stã-Mãria armãnjli, crãshinjlji alants! Iarã ti vizirlu, tsi s-vã ma dzãc eu? El dip sh-si tuchea ti Doamnã-sa, cari lu ndreapsi cu padishahlu, di nu mata lu trãnipsea aestu... Em, cãti nu fatsi vrearea? Sh-liundarlu lu nmoalj, di cãntã deapoea, tu loc s-aurã, s-trundueascã loclu!

Shi s-dutsea cari vrea la sultana, di-lj cãfta minti... Sh-mi dush sh-eu, s-u ntreb cum fu pãrmitlu cu ea, sh-cu vizirlu, sh-cu padishahlu, sh-alanti tuti... Mea, tsi vai dzãtses voi, cari mi-ascultats?! Cara di mi lo ninti, va-nj mi tritsea amarea! S-fuvirã cãtrã mini - more, nu cunoshti vroarã omlu! - sh-mi vãrghi, canda earam vãr ghiftu, nu armãn:

- More tini-armãne, nj-fatsi sultana, - am tini ti-ai glãritã, i ti fats mash? Ænj vinj tini aoa, s-mi ntregi cum fu? Dip tini cari lu spusesh pãn tora pãrmitlu?! Cã tsi fãtsesh tini, aoa? Nu li spusesh tuti, pi aradã, cum furã?... Doamne-Mari, cã nihit lipseashti s-eshti, oame! Ia, s-nu ma-nj ti ved dininti, afan s-ti fats, avdzã? Psemãtos tsi vai eshti!...

Li cãlii troarã di-aclo, tsi-aveam s-adar? Cãt cama-agonja li cãlii, cã, shtits voi... Cu prosipli aesti amirãreshti, nu shtii vroarã iu agiundz!

Ia mutrits voi, sh-un pãrmit cari eara sã s-bitiseascã arãu tri atsel cari lu aspuni... Cã, adetea-i aljuntrea, cu aeshti, lji ncarcã di doari, di bunets, cu di tuti li ncarcã vãshiljadzljji, amiradzljji, lumea tutã, cari lj-ascultã... mash, tihi ãmbrogã a mea! A, ma, sh-ashi fu ghini, cã putea s-iasã sh-ma arãu! Alasã, ma, cã vai hibã ma mbar tri mini altoarã! Nu-sh si bitisirã pãrmitili, nu?

VOAMBIRA

Eara unoarã un mari celnic, dimec un mari nicuchir di nai ma avutslji, di-aoa, di la noi, cu cupii di oi nianumirati, cu stãnj aruzvuiti prit munts, shi cu tsi va vrei, cã nu mata avea tsi sã-sh facã el cu ahãntã aveari! Ma, inima nu lj-eara bunã, nu sh-u hãrsea bana, tsi cã sh-u avea casa mplinã sh-di cilimeanj. Nu-lj eara bunã inima, cã nu-sh avea ni unã featã barim, tru multsãlj ficiori cari lji-lj hãrdzi nveastã-sa, muljari tinjisitã sh-nãsa, cum nu aflji licshor.

Nicuchirlji tsi vã dzãc bãna cãtrã Vlaholivad, nu diparti di muntli Elimbu, cum Ælj dzãc oaminjlji a loclu, armãnjli, a Olimpului. Pri aoa sh-purta turmili picurarlji a marilui celnic, pãn di Egeea, amarea fãrã di sinur, sh-pãnã nghios, la Armiro, la lacuri.

A, ma, tsi s-vãtãma ahãnt crãshinjlji aeshti, ta s-aibã sh-unã featã?... Em, cum ashi! cari nu shtii cum suntu featili? Cama cu vreari, cu dultseami, s-alichescu di suflitu-ts, ca tsiva maciots, mushutits sh-agnohari!... Anda ficiorlji... tutã dzua pi nafoarã, cu lucurlu, li-agãrshescu dip, casa, pãrintsãlj. Sh-fãtsea elj isapi, celniclu shi nicuchira-lj, cã s-hibã s-lã da Dumnidzã nã featã, nu va u mãritã diparti, poati dip sã-sh bagã dziniri n casã vãr ficior bun, ta s-sh-u aibã ashi ningã nãsh... Va tsãnã sh-di ficiori ãn casã, cu fumeljli-a lor, va u tsãnã sh-feata, cã sh-au casi mãri!

Nvisi, ma, mash ãnvisi! Cã anjlji tritsea, sh-elj, corghilj di pãrintsã tut fãrã featã sh-eara...

Feata aestã, va dzãts, lã eara caimolu-a lor atsel marli! Mirachea a lor niasteasã! Tr-atsea, nu tritsea dzuã di la Vlughisitlu, nu-sh tritsea searã s-nu cadã n dzãnuclji dinintea-a iconjlor, ninti sã s-bagã: "Doamne, - ashi dzãtsea - njilueati, sh-dã-nã sh-a nouã unã fiticã!" A, ma, Atsel di-Analtu armãnea surd la rigeaia-lã. Pãnã cãndu, unoarã, cari shtii cum l-ascãpã zborlu din gurã, cã para lã ardea budza ti unã featã, nvislu-a lor di totna, dzãsirã, lai lji pãrints aeshtsã: "Doamne-Tini, dã-nã unã fiticã, mea, poati s-hibã shi voambirã! Cã noi tut tu mari vreari vai u-avem, ãntru ahãnts ficiori, cã vai hibã, geanelu, mash unã...!

Ghini, ma, grirã tu strãmbã oarã, corghilj di pãrintsã, cã tãsh atumtsea lj-avdzã - sh-lj-ascultã - Atsel di Ndzeanã! Shi, nicuchira-a celniclui amintã feata! Cari featã, ma, sh-fu voambirã!... Tu vidzutã eara om, featã ca tuti featili, a ma la suflit - s-nu mi ntribats!... Laolu tut

vai vrea s-lu chearã, cã ashî lî-eara a lîei ânchisirea, data va dzãts. A, ma, pãnã sh-vidzuta sh-u alãxea, dupu chefi, ehtãra! S-adãra, maxus, nãpãrticã mari, tsiva ca unã lamnji, ca unã voambirã cãndu cu un cap mash, cãndu cu ma multi, cum lîi lipsea a lîei, araua! Tsi s-ma zburãm, nu sh-eara lucru curat, cu tsi s-fãtsea.

Pãrintslîi, ma, tut pãrints, nu-avea iu s-u bagã, di vreari, di va dzãtseai cã unã amirãrîlîi avurã elj amintatã, i altsiva ti nishani, sh-lã eara inima tora, cumu-i tserlu tu meslu Mai, mash lunjinã!

Ficiorlîi lî-avea sh-nãsh vreari multã a njicãlîei suricã a lor, cã sh-nãsh sh-u shtiartã ahãntu, cum sh-pãrintslîi! More, sh-eara tuts hãrhochi tora! Numash cã, videts voi, cãt pot s-tsãnã hareili? Amãrtii mari cã-i ashî!...

Shi, nu trec nitsi trei-patru dzãli dupu tsi s-sh-amintã fitica, ore voi, tsi-nj mi-ascultats, cã acatsã s-hiriseascã iapili dit irghilia-a celniclui, cari - agãrshii s-vã dzãc - fãtsea sh-aestã huzmeti, acrishtea calj, s-lîi vindã deapoea a miraciilor. Calj ca anghilj, bunj s-ti poartã ca vimtul, ncalar, arãpeshti dupu dãmãrã... Vãlmãlu a irghiliilîei, corbul, s-alcea di minti, anda bãga oarã cã dzuã di dzuã, lîi si fãtsea afan cãti unã iapã, shi nu-sh achicãsea tsi prici blãstimatã lîi li vãtãma, vãr lup, vãrã ursã, hãbari nu sh-avea. Cã psusea iapili di mproasti, canda li zgruma tsiva, fãrã aranã, fãrã sãndzi-chicutã...

More, s-u lîa neclu di huzmeti! Ca tsi va s-hibã aestã?!

Celniclu, anda lu videa vãlmãlu cã lî-adutsi cheljli pi ciomag, lu bãga ninti, vãrghindalui cum ãlj vinea la gurã, cã sh-u-avea s-nu hibã unã cu furlji vahi! Urutã lugurii...

Mãratlu di vãlmã, cari sh-u fãtsea huzmetea nu di-aeri, ni di aoaltari, sh-eara curat-nistãpsit. Sh-atumtsea, cum s-nu s-nãirea cã sh-lu vãrghea domnu-su? Vãr nu s-avu plãmtã vãroarã di el, iu s-avu ndreaptã. Sh-tora, ia mutrea-nj tini, - nu mata eara bun! S-lu-adarã el rizilji domnu-su, dip ashî geaba?! Nu, ahtari nu s-aravdã! Tr-atsea lî-aruncã a celniclui cãpestrili a iapilor, shi-sh lo calea, nclo, iu vidzu cu oclji. Sã ndreapsi aljurea, cã suntu sh-altsã cari s-lu stuhineadzã aoa, pi loc...

Armasirã, tora, hilj-lî-a celniclui, s-lîi aveaglji iapili a tatãlui a lor. Shi, hilj avea gugea.

- Va-nj mi duc eu s-aveglju irghilia, tate! dzãsi ma marli ficior.

- Du-ti, gionli-al tati! ãlj fatsi celniclu, - a ma, s-eshtsã cu oclji dishcljish, s-nu-nj tsã pats tsiva!

Shi s-dutsi el, ficiorlu-atsel marli, a nicuchirlui, sã sta s-aveaglji irghilia. Mea, pãnã njadzãnoptsã, nu s-vidzu tsiva-ici... Durnja iapili-cãciughi, leamni vai tãljai pri nãsi!

Cãtrã tu-apiritã-dzuã, ficiorlu, curmat di stari mprostu, lu nchilui

somnul, cari shtii cum, ãndupãrat di vãr mur, aclo... "Macã nu vinji ea, pricea, pãn tora, nu vai vinã di-aoa sh-ninti, cãndu, ia, va creapã hãrghia!" Ashi sh-si mindui ficiorlu...

Cãt lu lo somnul, ma, cã, na-lea, ãsh si fãrnãsi un ca nior scutidos, ca vãrã negurã, pisti iapi. Iarã lailu di ficior sh-si ahundusi ghini dip, tu somnu-lî.

Niorlu atsel nu para tsãnu. Tricu agonja-agonja, sh-alãsã mpadi trei cufãmi di iapi! Va dzãtseai cã suntu trei nveasti nali, ti durea la lingurici trã nãsi... Mea, prãvdzãli alanti, cum suntu prãvdzãli, tsiva nu aducea, tsi sã shtii eali? Shi, mãni putea s-lã vinã a lor, arada...

Cãndu sh-si sculã dit somnu, ficiorlu-a celniclui armasi mãmurusit: cum, cari sh-cãndu lîi li vãtãmã treili iapi? Trei, tora, diunoarã! Sh-si apruche nãs di eali, li ahuli pi aradã, lã ascultã inima... psuhi, sh-amintreili! Shi, tut ca pãn tora, ni zgrãmati nu eara, iapili!

S-lu tãljai dip, nu va cura sãndzi, di ficior. ãmfãrmãcat ãsh eara, lailu! Ashi, ca chirut va dzãts, ânchisi cãtrã casã, sh-canda lumea tutã-lî ãngrica pi anumiri, cã nu fu izoti s-aveaglji. Aduchea, canda, corbul, cã nu la a lui sh-si toarnã, ma s-lîi shcurteadzã s-dutsea, iuva. Unã sãhati sh-featsi pãnã acasã, anda altoarã un cirec lî-agiundzea...

- Mutrea-ts lucurlu, ficior - ãlj dzãsi tatã-su, s-lîi licshureadzã suflitlu! Vai hibã blãstem vahi, trã amãrtiili a noastri, i cari shtii a cui pap-strãpap di-a nostru... Mutrea-ts lucurlu... Noi s-him sãnãtosh! Em, di la cari vrei s-hearã prãvdzã, ma nu di la cari ari?

Ia, ashî cu ahtãri mintimeni sh-handa zboarã cãfta aushlu s-aruncã pi pãltãri zorea tsi lîi ngrica a tutolor...

Alantã dzuã s-dusi s-aveaglji un alt ficior di-a celniclui, liundar sh-aestu, sh-ma tinir. Shi, viglje el cãt viglje, pãnã cãtrã tahina... Cãndu, iarã, unã ca negurã urutã lu aruncã tu un somnu greu, ca moartea, di vai dzãtseai cã-lî bãgarã sum cap tsãrnã di mortu!

Nitsi cã ma adilje gionili, pãnã tu apiritã. Pãtsã sh-nãs ca frati-su. Shi, dishtiãnda-si, tu hãrghii, veadi sh-el ãmpadi alti trei cufãmi di iapi, aleapti canda di nai ma mushatili, arucutiti tu maslu. Canda sh-lu vãrghea, cã nu li-avu ngãtan! Canda-lî dzãtsea, asteasili: "Badz oarã tini, gione, tsi-avush adratã? Ca s-nã-avigljai cu inimã... A, ma, tini... Tini ãnj ti lo somnul..."

Bushirli shi li mushca ficiorlu, di zori mari tsi-lî vinea! Geaba, ma, cã znjia s-avea faptã tora, iarã... mortul di la murmintsã nu s-ma toarnã, mort armãni...

Cu frãmtea nghios vinji sh-nãs, di la irghilii, cum putes nu va-lî eara vrearea! Shi nu ti znjia tsi s-featsi lî-eara a lui, cãt lu mfãrmãca, mãratlu, cã nu shi shtea tsi-i tu mesi aoa... Sh-tsi "cumbar" vai hibã atsel tsi lã u tucheashti ashî avearea!

Un dupu alantu u-avigljarã irghilia tuts fratslji, pãnã di nai ma njiclu hilj a celniclui. Tsi u vrei, ma!

Shi, ia cã-lj vini arada sh-a njiclui, ficiorlu di dinintea-a featiljei voambirã, gioni sh-el tora, tu ilichii. Pãrintslji nu para vrurã s-lu-alașã sã s-ducã la irghilii, cã lã eara s-nu patã tsiva... A, ma, cu cari si s-achicãseascã nãsh? Cari si sta cuminti, acasã, nifronimlu a lor?! Cã, ma njiclu aestu sh-eara foc sh-pirã, ashii sh-u-avea sh-inima! Dzãsi: "va-nj mi duc!" shi dus s-acljimã! Sh-tsimsi brãnu cu fishets, gionli a nostru, sh-lo sh-unã palã cu nãș, tufechea pi-anumir, shi stãtu avigljaru...

Giunaclu aestu di mash tsisprats-shasprats di anj, cama njiclu di frats tsi sh-si-afla, lu alãxea dadã-sa ca featã, ninti s-u-aibã voambira... Sh-tora, ninga lu purta cu minghiush la ureclji. Shtim cãtã sivdai lj-avurã pãrintslji a multu ashtiptatiljei feati! Ma, ghini fu cã lu purta ninga ashii, cu minghiush, ca s-nu lu-acatsã mãghiili a vãrnui, sh-nitsi a sorã-sai, voambira...! Cã tahina...

E, tahina, cãndu ninga nu s-avea lunjinatã ghini, acãtsã ca s-lu ngreacã somnul, gionli a nostru, hiljlu-a celniclui. El, ma - tsiva! Dãnãsea, ficiorlu, sh-frica oclji, sh-nu-lj bãga mãna pumoara... Tr-atsea, cãndu tamam apirea, putu s-u veadã negura cari li apultusea iapili dit maslu. Sh-u vidzu shi lamnja cari s-aurla pi prãvdzã, di li acãtsa di nãri, s-lã lja adiljaticlu, ca s-li psuseascã! Lamnja aestã avea shi nu avea prosp di om...

Liundarlui di ficior a celniclui - poc! unoarã, poc! a doaua oarã, cu tufechea, ma gãgoashili nu u acãtsa, ehtãra! Sh-azmuldzi gionili atumtsea pala tsi u purta di mesi, shi si sãlãghi ca nã furtunã pisti lamnja, vãrculaclu di dinintea-lj, tsi vai eara! Shi - chideri mari, - di iu s-lj-azboairã caplu, cum mutrea s-facã, sh-si ntheadicã sh-cadi, tihilaclu! A, ma, sã scoalã di mpadi, sh-iar nãvãleashti pisti lamnji! Shi cara di sã nciupã, more, shi-sh hig mãnjli unlu tu perlu din caplu alãntui, shi s-alumtã nãsh ashii, unã sãhati ntreagã! Vai apirea tora, ma alumta ninga nu s-alidzea dip... Sh-cara di vidzu lamnja cã nu iasi tu limani, sh-si azmuldzi nãșã din bratsli-a giunarlu shi sh-si tuchi, cari shtii iu, di canda nitsi nu fu aoa, tu maslu a iapilor, afan s-avea faptã! Numash cã, ficiorlu, tu minuta dit soni, ãsh lo pala di mpadi, iu lj-avea cãdzutã, shi apucã di-lj shcurtã dzeadzitlu njic, dzãdzãticlu di la cicior. Nishti ca chicuti di sãndzi, ashii, ma s-videa pi tãljitura, pi budza di palã...

Acasã, ficiorlu u spusi tutã huzmetea, cum fu, aclo la irghilii, cum s-alumtã cu lamnja, sh-lji tãlje dzãdzãticlu di la cicior... Shi, anda lã li spunea tuti aesti, nu shtiu cum, ashii s-tihisi, cã-sh aruncã oclji cãtrã fiticã, sorã-sa, dimec voambira... Shi, bãgã oarã el cã, dit dzãdzãticlu-a ljei, di la ciciorlu-astãngu, sh-si prilindzea chicuti di sãndzi! Voambira,

njicãza, tamam sh-si-afla disfãshatã, tru leagãnu din casã... "Ia mutrea-nj tini!" - ãlj triclu a ficiorlui, ca un sfulgu, prin cap. "Dimec, ashii! Ea easti lamnja cari nã li cheari iapili!" Shi-sh si-aurlã, s-u vatãmã!

- Va u vatãm! - zghili giunarlu, sãrãmi va u-adar, cã ea easti dushmana cari nã li hiriseashti prãvdzãli! Shi-sh trapsi pala, s-u bitiseascã!

- Bo-bo-booo! Am, tsi vrei s-adari? grirã aspãreats, dolji unoarã, dada sh-tatã-su, celniclu! Shi sh-si himusirã, s-lu tsãnã, s-nu u-aspargã feata.

Ficiorlu, tsi putea s-ma facã? Dzãsi el ninga, tsi dzãsi, ma nu lu-ascutarã. Pãrintslji nu vai pistipsea nãsh cã dip fitica-a lor, voambira, lã u fãtsea znjia di la irghilii...! Cum s-lã treacã a lor prit minti, cã vleatlu aestu, unã mãnatã di vleat, va s-alãxea, noaptea tu dearihina voambirã?... Tr-atsea ãlj dzãsirã a hiljlui cã nu-i pi minti, sh-cã lj-u mãcarã mintea puljlji, ma zburashti ahtãri glãrinj!

Ahãntu-lj vinji agunos a gionilui, cã nu-l pistipsea, di nu mata lã shidzu dininti. ãsh lo perlji, cari shtii cãtrã iu. Nu puturã s-lu chindureascã ni fratslji, ni hoara, ni vãr. Iarã voambira atsea njica, dit leagãnu a ljei, multu s-hãrsea sh-arãdea, pi-ascumta, cã lj-urghi tuts, canda! Ma multu, ma, arãdea, laia, di frati-su, cara di nu putu s-u da ligatã!... Sh-arãdea ea, tora, shi sh-si hãrsea, a ma, de! Cari arãdi tu soni, amintã! Sh-pãn tu soni, avea ninga chiro...

Tricurã anj shi anj, di-atumtsea. Gionli a nostru u cutriirã lumea, mash prit xeani locuri, pãnã tsi, unã primvearã, nu mata ãlj si-arãvdã: aduchi cã lu sãrupã dorlu ti pãrints, ti frats sh-ti hoara-lj, sh-lu-aruzvuirã lãcrãnjli, astuhinat di unã jali fãrã mãrdzinj! Mea, ia iu shidea el, unã dimneatsã-tahina, shi ãsh si nsurina aclo... Shi, tamam atumtsea aduchi, unãshunã, cã lu sãrupã dorlu, anda sh-u avea cã-lj agãrshi tuts di-acasã! Ma, cari s-lj-agãrsha? S-veadi lucurlu cã, dupu tsi lu cutreiri laolu, vini unã oarã di ti-acljamã nãpoi locurli a tali, iu u-ai vidzutã lunjina-a soarlui, niagãrshitili locuri pãrinteshti, protili, veacljili adutseri aminti di aclo! Shi, cara nu ma putu giunarlu s-ma bãneadzã tu shcretili di xeani, tsi cã singur sh-li deadi, sh-u dzãsi, fãrã di altã si s-toarnã acasã.

Calea nãpoi, ficiorlu di celnic di Vlaholivad triclu prit multi, cã vahi ashii lj-eara scrisã a lui, ca a tutulor gionjlor dit pãrmiti. ãntãnja-oarã lj-ishi dininti unã liundarã, cari nu putea s-featã. El u-agiutã, ma, sã-sh lj-amintã puljlji, cã multi nvitsã, sh-multi lj-acãtsa mãna, tora...

Efharistisi trã bunãtatea-a lui, liundara tsãnu s-lj-u toarnã, sh-lji dzãsi:

- Ts-am rigeai, tini-ficior, lja semnul aestu di la mini, cã-nj fush

njilāos! Shi, anda va s-ti aflji tu vārā zori, aprindi-u... Iarā eu vai ansar s-ti-agiut! Sh-lji deadi un hir di per di tu ciumulica a coadāljei a ljei, cari u shtits...

Shi ashi calea-calea, ma nclo, giunarlu a nostru lu astālje unā lai di ursā, cari sh-si dādea di padi, di seati, - mea sh-dip ningā unā fântānā, - dit cari, ma, nu putea sã s-adapã, cã nu-lj intra caplu-a ljei, mari, nuntru... Ficiorlu āsh scoasi cãciula, s-aplicã heam tu fântānā, u umplu cu apã aratsi sh-curatã, sh-lj-u deadi a priciljei, s-bea.

Ursa, mārata, mash chefi tora, ālj teasi sh-nāsã un hir di per di-a ljei, sh-dzãsi:

- Ti bunãtatea-a ta, lja hiriclu aestu di la mini, shi cãndu vai hii tu ananghi, dã-lj foc! Iutsi s-mi-aflu, va ansar s-ti-agiut! Ashi sã shtii tini, moi gione...

Ma nclo heam, hiljlu-a celniclui di Vlaholivãdz da di unã lupoanji. Idghea sh-cu ea: u-ascapã di moarti, cã s-avea acãtsatã cu ciciorlu tu un oclju di her... Shi-lj deadi sh-aestã un hir di per, semnu cã fu agiutatã sh-nāsã la greu.

Cãndu agiumsi ma nclo, tu hoara-lj, giunarlu āsh si lo cu mãnjlj di per, ti tsi putu s-veadã aoa: tuti casili cari li shtea el, tora eara ermi shi surupati! Canda lãngorli tuti avurã datã iama, di nu sh-ma avea armasã nitsi tor di oaminj, prãvdzã, tsiva... Shi, ficiorlu sh-u avu shubeia cã mash voambira putu s-li-aducã tuti aesti gazechi!

S-apruche, gionili, di casa pãrinteascã, a celniclui di aoa, hurica di ningã Vlaholivãdz. Ti loa lãhtarea di ahãntã arinji, tu avlii! Ni muljeri, ni cilimeanj, nitsi cãnj-tsiva, mash pundii prit curtsli a oaminjlor di altoarã... Cã tsã vinea s-lj-u plãscãneshti cãtrã iu vedz cu oclji!

Dinintea a casiljei a lor, ficiorlu atsel ma njiclu a nicuchirlor di aoa, s-ashtirã niheamã pri pizuljilu apus, di cãtrã tsilar, shi s-minduea, disì s-alinã ndzeanã, tu cirdachi. Ma multu-arãu āsh fatsi, cã tut nu eara vãrãn casã, di-a lui, s-lji iasã dininti. Ma, āsh lo inimã shi intrã!

Sh-tsi va dzãtsets voi?! Pi scãri ninga aflãnda-si nãs, cari lj-astãlja a lui calea?... Voambira, sorã-sa njicã, s-nu s-avea aflatã ea!

S-aspãre ficiorlu, tsi s-vã-arãd? Cã sh-u-avu s-hibã vãrã fantazmã! A, ma sh-voambira li chiru dip, cãndu lu-aduchi cari easti, cã nãsã lu minduea chirut, sh-ljirtat di Dumnidzã, cari shtii cãtrã iu... Mea, sh-tri atsea cã lj-avea loatã frica, di-atumtsea, di la irghilii, cãndu cu avigljarea-a iapilor, anda lji shcurtã dzidziticlu tu alumtã!

Cum nu sh-eara ndreaptã s-lu chearã frati-su, s-agunjisi ehtãra s-lu lja cu bunlu... "Cã, ia mutrea tini...! cã ashi sh-ashi... cã mi hãrsescu, frãticlu-a meu, cara-nj ti turnash acasã, di iu ti-avush chirutã ahãntu lai di chiro..." More, lu mbitã giunarlu, cu zboarã di-aesti! Shi, tu soni, ālj dzãtsi, cu njari pri budzã:

- Tsãni, tini-frate, tãvãlu aestu, sh-bunela, s-ti agiots cu nãsi, pãnã s-bag eu tsiva pi misali trã tini, nghios, tu tsilar...

Videts voi, ea aclo-sh tsãnea dintslji, tu tsilar! A, ma, fãrã dintisã, cu tsi vai lu-arupea, s-lu facã cumãts gionili? Shi, ca s-nu fugã tu oarã, vru s-lu bagã tu pumoarã, cã taha vai dipunã tu tsilar, s-lj-adarã mãcari, ascumta!

Ma, nu fu dupu mintea-a ljei... Cã, mizi dipunã nãsã scara, shi, na-lea un shoaric iasi dit guva-lj, di-lj dzãtsi:

- A, lai tini, gione, hilj di celnic tsi-nj eshti! Tsi armãsesh marmur? Nu u-aduchish ninga, cã sor-ta s-dusi dupu dintisã, sã-nj ti-arupã dip? Tu oarã va s-toarnã aoa, sh-afan va ti facã, moi corbe!

Sh-ma ciudusit di pãn tora, ficiorlu-lj dzãtsi:

- Ore, tsi zburãshiti tini, shuriclu-a meu?! Sh-macã-i ashi, cum dzãts s-adar, ta sã-ascap di piricljju?

- Ia, cum s-adari, dzãsi shuriclu: prota, umpli-ts-u zmeana cu cinushi. Iesh deapoea prit ugeag ndzeanã, dupu tsi vai ts-alash aclo zmeana atsea, spindzuratã, sã sh-u aibã voambira cã eshti tini... Tini, ma, du-ti iu vai vedz cu oclji, mash aoa s-nu-armãnj, ca s-ti doarã bana! Aduchish? Agonja, fã tsi tsã dzãsh!

Ashi adrã gionili, cum lu nvitsã shoariclu. Iarã shoariclu, zdrang-zdrang! lj-u dutsea, cu bunela pi tãvã, fãtsea zãlumi, s-nu-aducheascã voambira cã frati-su li-avea cãlitã!

Cãndu s-turnã ea ndzeanã, cu dintslji ghini anturusits, sh-hiptsã la loclu-a lorãn gura-lj, - limnusi, sh-altã nu! Em, avea sh-trã tsi, cã shtits voi cari u bãtea tãmpãna?... Shuriclu, more, nu ficiorlu-a celniclui! Cari ficior, e-he, eara tora diparti di aclo...

Mutreashti voambira pit misãndzrã, pi-aoa sh-pi-aclo, a ma frãticlu-lj, s-n-avem sãnãtati! Bagã caplu dushmana sh-tu ugeag, - videts cã-lj triclu pit minti? - shi-lj andzãri zmeana aoa... "Aha!" featsi, harauã-mari, cã sh-u avu s-hibã nãs... "El i, cãnili!" shuirã ehtãra, hãzãri s-anciupã, s-arupã, - "pãn tora ālj fu!" Shi s-himusi... nsus, sãrãmi s-lu-adarã ficiorlu! Numash cã... arupsi zmeana mash. Iarã cinusha di zmeanã lji urghi oclji a voambirljei, unã minutã-doauã. Shi ahãntu u ustura oclji, tora, cã mash nãsã shtii tsi trapsi pãnã tsi iarã lji si lunjinarã heam... Shi, tu oara tsi putu s-aleagã diznou dearvigãra, dushmana di featã-lamnji s-aurlã, ca nã furtunã, dupu giunar, s-lji lja torlu!

Agonja lji lo traga a fugarlui, shi sh-lu agiumsi... cavai di nãs!

Cara bãgã oarã gionili cã aoa-atsia va-lj cadã ntru-mãnã a cãtsauljei di taha sorã-sa, tsi s-mindui s-facã, ta s-lj-ascapã? Tamam vidzu ma nclo, dinintea-lj, nãscãntsã pljuchi, shi - ca vãrnã matsã, s-ascãlnã pri unlu... Voambira, ma, āsh hipsi dintslji nturusits, tu truplu-a pluplui, s-lu shcurteadzã shi s-lu sãrupã! Cãrtsãnea pluplu shi sh-si ligãna,

māratlu, sum putearea a voambirljei, ca ascuturat di tuti furtunjli a lumiljei: aoa eara cu ciumulica tu niori, atsia lu arnea loclu cu lumāchli a lui ndreapti, ca shindānjli... Ficiorlu, ma, nu eara nitsi nās, glar. Cāndu fu s-cadā pluplu mpadi, shcurtat, el ansāri pi altu plup, dit mānata atsea, di aclo. Voambira, pān s-dzāts unā lu shcurtā sh-aestu! Shi, ashi, bāgā mpadi un plup, doi, sh-altsā, di nu va alāsa un āndreptu, cā s-avu aspāreatā ghini giunarlu, cari putea sā-sh si facā isapi ca chirut, tu unā minutā, doauā! Lu loarā lāhtārli, māratlu, cu tutā inima a lui, cā di moarti ca ti-aspari, cātu s-hibā, sh-acātsā s-aurlā:

- Lele, dado, tsi va-nj mi fac mini! Cā sārāmā va mi-adarā, shcreta di voambirā!!

Sh-diunoarā, trā tihea-a lui, āsh adusi aminti di seamnili tsi li avea di la pricili cu cari s-andāmusi calea, liundara, ursa shi lupojanja!

Ascāpirā gionli cu mānarlu, aprindi treili hiritsi di per, diunoarā treili, shi, na-lja, ampatrulea la nās, pricili, mizi adilja di ahāntā fugā, cā vinea dealaga, canda azbuira!

Cum āsh vidzu agiutoarili dearvigāra, ficiorlu multu sh-si hārsi! Sh-u aduchi sh-el heamāzā inima... Canda sh-si turna bana iarā la nās, ca un arāu cari-lj si virsa tu suflit, di lu nvea diznou, cā s-avu faptā isapi mortu shi ningrupat, deaneavra, māratlu gioni!

- Sho, pri ea! - āsh sumusi tora zulāchli, shi u-aspusi voambira cu māna cātrā nāsā! Sho, pri ea! Sh-tsivali s-nj-u adrats!

Ahānt vrurā zulāchli s-avdā, cā unāshunā s-aurlarā!

- Stats niheamāzā! gri giunarlu tu idghea minutā. Stats! Cā am s-u ntreb tsiva aestā blāstimatā!

Ficiorlu vru s-lja di hābari di la sor-sa, tu oarā, tsi avu adratā cu pārintslji, cu fratslj-a lui, cu dunjaua, cu tutiputa a oaminjlor din hoarā, cu itsi fu aoa, ma ninti, tu bunlu chiro...

Voambira, astreasā ashi, ca tu cilechi, trimbura di fricā dinintea-a ficiorlui, sh-nu cutidza macar mutrita sā sh-u analtsā la nās. Cu caplu nghios, gri, ca psahi:

- Lji ngljītai... Li ngljītai tuti di aoa, oaminj, prāvdzā...

- Dinjicats-nj-u tora! aurlā diznou gionili. Iarā zulāchli u-adrarā hiri sh-fāshi feata, fārmaclu-atsel di featā taha, featā dupu prosip, a ma cu inimā di māghistrā natimatā! Cumāts-cumāts u-adrarā, cā trādzēa agrinjli di cipoatsi sh-cu dintsā, sh-cu ungljili, di canda nu-avea mācatā putes!

Gionli a nostru, atumtsea, shidzu sā s-discurmā niheamā, pi unlu di pljuchlji shcurtats di voambirā. Shi-sh lji plāmsi el aclo, cu boatsi mari, pārintslji sh-tuts alants a lui, cā mash caimadz sh-avea tu suflit! Shi, anda sh-u aundzea pala, chirut ashi, cu seulu a voambirljei, chicā

heamāzā pi cāciublu di plup, pi cari shidea, shi - tsi va dzātsets?... Pluplu atsel acriscu unāshunā cum fu ma ninti, analtu, ndreptu sh-pirifan, cāndu fu shcurtat di dintsli a māghistrāljei! Criscu, sh-lu arucā ficiorlu mpadi!

- More, ia mutrea tini! - bagā oarā, ciudusit ficiorlu, anda veadī ahtari nishani! Tsi va sh-acļjamā ahtari?!

Lja el, maxus tora, ninga heamā seu, sh-lji aundzi tuts pljuchlji shcurtats, pi aradā. Pljuchlji, tuts ashi, cu aradā, s-analtsā iarā, cum āsh furā...! Aundzi atumtsea gionli sh-hoara tutā, tut loclu iu eara hoara, shi nvie loclu, lumea, di canda mash durnjirā tsiva, cā ia mutrits-lji cum s-ma freacā la oclji pārintslji a lui, fratslji; nvearā sh-iapili a celniclui - mushati ca nveastili nali, - hurgheatslji alants tuts, tutiputa din hoarā deapoea, va dzāts itsi fu aoa! tuti nvearā diznou, cum sh-eara altoarā, cu anj sh-anj nāpoi.

- Ore, hilj! - lj-u-ari celniclu, diznou vinjit tu ori sh-tu banā, - am iu-nj ti chirush tini, ahānt chiro?! Ts-tseara di tatā, sh-tini...!

Ficiorlu ma, nu lu-alāsā sā-sh bitiseascā zborlu:

- Nu mutrea tini, tate vrut, lj-u toarnā hiljlu! Agiundzi cā-nj hiu viu, shi diznou aoa, acasā. Aljumtrea ... vai durnjats voi eta tutā!

Pān tu soni, achicāsirā pārintslji, sh-alants din hoarā, tsi s-avu faptā cu nāsh...

- Videts? - lā dzāsi ninga, a tatā-sui sh-a mā-sai, ficiorlu... Nu vā dzātseam mini cā voambira nā u fātsea znjia? Ma, voi nu mi-avut pistipsitā, sh-nu mi-alāsāt s-u vatām ninga din fashā, cāndu nu avea faptā ahāntu-arāu! Bāgat oarā ti tsi fu izoti nfārmācata atsea?...

- De, lāi ficiorlu al tati! zburā iarā celniclu. Am, cari dzātsea cā vai iasā lucurlu ashi? A, ma, las-s-hibā... Tini s-nā bānedz, cā nā-avush ascāpatā di ehtāra, s-u-avea loatā fānicolu! Shi, s-tsā da Dumnidzā itsi-ts va inima, sh-a tsia, sh-a fratslor a tāi. Shi s-vā u hārsits bana, s-nu vā lipseascā ici tsiva...

- Ma ghini, tate, nu a njia, ma a zulāchlor a meali lā urats, dzāsi ficiorlu. Cā fār di eali... Fār di eali, sh-tora ninga va s-eara vāshiloanji voambira tu partea aestā di lao!

Shi, lā featsirā elj urāciunj cu saclu, a zulāchlor, a ma sh-a ficiorlui a lor, celniclu shi nicuchira-lj. Iarā nās, gionili, lā urā a zulāchlor, cā lu-agiutarā... Sh-agrinjli lu firitisea ficiorlu, cari nu li-alāsā tu zori, s-chearā cu dzāli ninga! Pānā tu soni, aproapea cā agiumsirā sā s-vārgheascā, ashi aurla cari di cari, di nu s-ma achicāsea ici! S-vārghea, aurla itiosh, cā vrea cati un s-lji oarā el altui, shi nu alantu, a lui, prāvdzāli a oaminjlor, shi oaminjlji a prāvdzālor... Lucru cari nu para s-veadi tutā dzua, tu lumea a noastrā!

Mini, vrutslj-a mei, atsel cari vā lu spun pārmitlu, cara vidzui cā aeshti nu mata u bitisescu lafea, sh-cā nu-i culai sā s-achicāseascā, lā zghilii unoarā, dit hicati lā zghilii, ca sā sta, s-mi-ascultā:

- Stats, ashi, oaminjlj-al Dumnidzā! lā dzāsh. Sh-tuts tācurā, s-veadā tsi voi s-lā dzāc, di aurlai ashi, ca zurlji! Ca s-nu vā lipseascā urāciunjli, avdapshu eu, atumtsea, ma, dats-nji-li ncoa, a njia!

Ashi lā zburāi, sh-ni unā, ni doauā, li nciup urāciunjli, shi calea, frātic, cu eali stog, āmbratsā. Aoa s-mi-acatsā elj, alantsā, atsia lā ascāpam eu, ca ghiarghiru, mi avinarā cari shtea cāt, pānā agiumshu la un arāu. Shi, cara eara elj s-mi-acatsā aclo, li aruncu urāciunjli atseali tu apā, sā s-neacā ma ghini shi s-nu lā cadā a lor ntru-mānā. Shi, lā dzāc:

- Ma-i ashi lucurlu, ursits, loats urāciunj, ma s-avets di iu, tora!

Shi, armasirā tuts cu gura hāscatā! Pān tu soni, ma, āsh mutrirā cati un lucurlu a lui... Iarā eu, ia-mea aoa, s-vā lu spun pārmitlu-aestu, cari, ghini cā s-bitisi! Sh-altoarā s-aspunets sh-voi, cā sh-a njia nj-arāseashti sā stau shi numash s-ascultu...!

TSEATSIRLI

Dip ti nishani lucru āsh fu unoarā!

Cā s-featsi, tu zāmanea-a zāmaniljei, tu un loc iuva, nifaptu lucru, cum vai videts unāshunā, tora, heamāzā ma nclo...

Em, cum cara? cā tsi poati s-fu, cāndu pārmitili acatsā cu "Era unoarā un bārbat shi unā muljari..." Sh-tsi cara eara...? Sh-deapoea dzātsi, ma nclo: "Iarā oaminjlji aeshti, corghilj di nāsh, nu sh-avea parti di fumealji..." Bo-bo-bo! va dzāc eu! Am, tsi mari ciudii vai hibā, cā nu-sh furā singurlji fārā cilimeanj!

E, more... ashi acatsā pārmitili! Eu vā dzāc, ma, cā va vā-arāseascā pārmitlu-a meu, mi sprigiur cā va vā-arāseascā! Ascultats-mi mash, a ma fārā ntribāri, cā-nj aushii, shi u cher arada, cāndu nj-lu curmats zborlu...

Āsh furā, va dzāc, un bārbat sh-unā muljari, cari nu sh-avea fumealji...

Shtits tsi sh-acljamā s-nu ai cilimeanj, s-nu-aibā cari s-ts-u rāstoarnā casa? S-nu ti-alasā sā nchilueshti nā minutā, i s-ti scoalā dit protlu somnu nishti zghileri ti-aspāreari?...

Shtim, shtim... Ma, un sumarās curat, di-a njiclui, nu fatsi cāt unā amirārilji? Am zboarli a lor, "Bunā dzua, tate", "Bunā dzua, dadā" - nu nvixescu malāmā? Pānā nu-agiumsesh s-tsā li dzācā un vleat a tsia, aesti zboarā, nu va aducheshtsā cātse spun eu cā di la njitslji vini ghineatsa-a lumiljei! Fārā cilimeanj - pondzā armānem, ashi cā, bāgat oarā tora, trā tsi sh-si fātsea isapi ca tsiva tihilai bārbatlu cu muljarea cari, tu pārmitlu a meu, nu sh-avea fumealji. Āndrept eara s-dzācā ahtari zbor, māratslji, nu ari iu s-njargā ma ndreptu!

Multu āsh vrea preaclja aestā un vleat, un ficiuric, aduchit, nu? Cu cari sā s-agioacā... Anda videā elj altsā, cu cāti un vleat āmbratsā, iarā nāscānts aveā ficiori māri, cari lā adusirā sh-nipots, dzātsea, fārā inimā arauā, a ma cu mari caimo: "Doamne, am noi cu tsi tsā stāpsim, di nu nā hārseshti?" Shi, nu alāsa s-treacā unā dzuā macar, fārā s-lji cadā rigeai, ndzānuclji, a Vlughisitlui di Analtu: "Dā-nā, Dumnidzale-tini, un njic sh-a noauā, ca la tutā lumea, cā multu vai nā lu-avem tu vream!"

Atsel di Analtu, ma, armānea surdu, nu s-agunjisea s-lj-agiutā...

Atumtsea tsi lā tēcāni a lor, a aishtor doi pārintsā? Acātsarā s-dzācā

zboarā ca uruti, nimintimeni, di la un chiro ncoa, cā s-minduirā poati ashi va-l facā s-lā bagā oarā Bunlu. Shi, grirā, unā searā, dinintea-a iconjlor, anda āsh fātsea mintānjli: "Doamne, Njilāoase-Tini, dā-nā sh-a noauā un vleat, mea s-hibā el sh-cāt nā tseatsiri mash!"

Dumnidzā tut nu u-avu ureaclja la nāsh, nu va lj-avdza nitsi tora, a ma nu shtiu cari aghi ma cu inimā, cara ālj fu njilā, cā ahāntu āsh va un ficiuric, pārintsli aeshsā, ninga ni pārintsā, ālj li spusi zboarli a lor, zboarā ca nighixiti... Shi, tsi va dzātsets cā fatsi Atsel di Ndzeanā? "More, ia s-lā hārdzescu eu dip atsea tsi vor s-aibā, ca s-lji satur s-caftā ashi... cum lā vini pri limbā!" Sh-lā deadi un vleat... A, ma, eara vleatlu aestu njic-njicuzac, - numash cāt un gārnuts di tseatsiri!

Em, sh-tsi cara eara njicāz ficiuriclu? A pārintslor a lui lā pārea s-hibā soarli di pi tser! Shi, tu ahāntā vreari sh-lu-avea, di lj-u fātsea chefea totna! Ca oclji din cap sh-lu avea elj, hāidipsitlu aestu a lor! Cari un chiro fu fārā numā...

Shi, cum s-lji dzācā, cum s-lu-acljamā, pārintslj-a lui? Cum altā soi, ma nu... Tseatsiri dip? Cā v-aspush, āsh eara cāt un gārnuts di tseatsiri. Shi, ninga ma nostim lucru, nitsi cā sh-u-avea tu minti s-ma acreascā tsiva... Ashi lj-eara dāmara, sh-ma multi, nu!

Tatāl a ficiorlui eara cu aratrul tutā dzua, di putsānjli armānj cari āsh lucra agrili... Bāna Caraghiole, numā nturtseascā, Laclu Negru, pri-a noastrā, numā loatā dupu un ghiol di-aproapi, cu apā ca ncljisā. Nu vai eara diparti di arāulu Sālāmbria, tsi njardzi di s-vearsā tu Amarea-a Egeeljei.

Unā dzuā ma nelo, ca ahānti alti dzāli pān tora, nicuchirlu a casāljei sh-eara la agru. Ma, cari s-lji ducā mācareā aclo? Nicuchira-lj āsh si mārānghisea, trā aestā, cā azā aveā ti-aspilari unā furtii... Altā soi s-dutsea nāsā ca totna...

Tseatsirli bāgā oarā zorea a dadā-sai, mārānghipsirea a ljei, shi u ntribā, cari easti nāspetea? Iarā cāndu aflā cumu-i lucurlu, dzāsi, umflānda-sh-u gushitsa a lui, di va dzātseai cā sā nviseadzā tiriu:

- Am, dada-a mea, mash ti ahāntu nj-ai tini gailei, atsia? Nu-nj escu mini izoti s-lji duc al tati mācareā, la agru!?

- Ui, mini mārata! - fatsi muljarea... Cum sā-nj ti duts tini, geane, cā nj-eshti njicāz, sh-nu vai pots, suflite! I vai cheri n cali, va-nj ti-aspargā tsiva, vārā prici...

- Njicāz? Sh-tsi-ari s-facā?... Nu vai hiu eu izoti s-lji duc a tatā-nju prāndzlu la agru? Hā-hā-hāāā! Bagā pi sāmar, dadā vrutā, bagā tsi vrei s-lji duc, shi s-nu-ai ananghi tini! Tu oarā nchisescu!

Ashi s-urdina prit pārtli aesti, dit Tesalia, altoarā, ncalar pi mulā, cā locurli di aoa suntu, cum li shtits, mash creacuri, mash chetsri... Locuri

ti agri suntu putsāni, pit vāljuri, la poalili a muntsālor...

Ahānti zboarā mash alāxirā dadā cu hilj, cama ndzeanā, cum dzātseam. Di partea a dadāljei cu dor sh-cu vreari mari, di-a ficiuraclu - cu pirifanji mari, cā-sh eara el mash inimā! Shi, āsh u-avea s-adarā tsi nu caitsido adarā, cumu va s-veadā sh-dit pārmitlu tsi vā lu-aspun.

- Ghini, cara, gri muljarea, pān tu soni. Du-ti, ca s-pots... Ma, bagā oarā ghini, s-nu cheri tsiva, calea, shi - s-nā ascapā aghlji din tser, - s-nu tsiva di ti cheri tini-ishish, geanlu-a meu, cā mash un-sh-tini ti avem, avdzā aoa?

Tseatsirli, ncalar pri mulā, sh-eara cāndu pi unā ureaclji a pravdiljei, cāndu pri alantā, shi-sh fātsea inimā, aurlāndalui di oarā-oarā cātrā mulā, cu boatsea ca acātsatā, s-dzācā, disi lu avdi vār, cā-i bārbat āntreg... "Diii, deee! Vuuuv! Hāāāār-mulā!" -ashi grea, shi, shfichi! cu purteaca pi schināratlu a muliljei, - nitsi nu lā lo di hābari cāndu agiumsi la agru a tatā-sui, tu cāmpu.

Tatā-su, anda-l vidzu cā da cap aclo, vrea s-tuceascā di chefi mari! Avdzā, tini? - ficiorlu-a lui, aoa, ncalar pri mulā?!... Sh-lu lo mbratsā sh-di gushi, sh-lji dzāsi, cu lācrinj āntr-ocljji:

- Ghini-nj vinjish, ficiorlu-al tati! Shi, tserlu s-tsā-aducā tutā ghineatsa, doara-a mea scumpā! Cā, ia, ānj ti fātsesh tini, more njicāzaclu-a meu, s-u lunjinedz bana-a pārintsālor a tāi, cu agiutorlu tsi tsā lu dai... Agiumsim shi oara aestā vlughisitā!...

Prāndzārā elj mushat-mushat, tatāl cu hilj-su, dupu tsi lji licshurarā boilji dit giug, ta s-pascā aclo, s-ma acatsā puteari. Shi, sh-si teasirā heamā, tu umbra a unui masin, fānātits-ghini tora, s-lji tragā sh-un sumnic, sā s-discurmā, pānā s-ma moalji creplu tsi aveā acātsatā dzua-atsea dit Alunar.

Cātrā mirindea-oarā, cara di s-avrā tsiva, s-acātsarā iarā s-airā. Mea, Tseatsiri - ni unā, ni altā - cā, s-airā sh-nās! "Nu, puljlu-a meu, cā-nj eshti njic!" lji dzāsi tatā-su, ma cari s-lu-avdā? "Voi s-air, voi sh-eu, s-air!" - ashi u tsānea ficiuraclu, draclu di ficiurac. Tsi s-lj-adarā nicuchirlu? Ālj featsi chefea...

Tora, cilipi cum āsh eara, tsup-tsup pi schināratlu a unuia di boi, sh-pi a alāntui deapoea, ālj njirdzea airarea, ti loa haraua!

Tamam tritsea pi aclo unā cārvani di armānj. Vineā di Larisa shi s-dutsea Catirina, la poalili a Elimblui.

Cārvānarlji lā bagā elj oarā a boiler, s-vidēa cā airā vār aoa, ma iu sh-eara armānlu tsi aira shi zbura...?! "More, mari ciudii sh-aestā!" - āsh si njira nāsh, shi aveā sh-ti tsi, cā Tseatsirli, hiindalui el njic-njic, nu lu-andzārea, di dupu vār ureaclji a prāvdzālor...

Cārvānarlji eara doi bārbats mash, unlu tu caplu a cārvānāljei, sh-

alantu dināpoea a ljei, bair lungu di mulări ncârcati cu lughii di lughii di pârmitii. U purtau pârmitia nsus, s-u vindă tu horli armăneshtsă di câtră Veria sh-di ma diparti, până ncoa, Grămăticuva, Căndruva, sh-Paticina, di sum muntsălji Caimacciulac. Un di cârvănarlji, cara lu vidzu nicuchirlu a agurlui iuva, ma nclo, diparti di boi, lji gri, ciudusit:

- More, tsi va s-hibă aestă, aoa, tini-crăshtine?

- Em, tsi vrei s-hibă? Lj-u-ari tatălu-a ficiorlui. Hilj-nju airă...

- Cari hilj, a vre, tini!? Iu lu-ai hiljlu...?!

Tseatsirli, cara lj-avdză ca tsi zbură, gri di iu s-afla:

- Cum, cari ficior? Eu!... I nu mi videts, ore armănj-cârvănari?!

Ca itios, cu huliili mintiti gri ficiorlu, anda vidzu că nitsi nu-lj băga oară cârvănarlji.

Aeshti lj-avdza boatsea, a ma nu-l videă... Mutrescu elj iară câtră prăvdzăli cari aira, sh-na-lea, lu vidzură: un taha om sh-el, cât... tseatsira, ncalar, hiptu pi ciumulica a ureacljiljei a unuia di dolji boi! Lu ligăna ureaclja ali pravdi, aoa nghios, atsia nsus, dupu cum sh-u mina boulu. More, s-ti tucheshti di arădeari, lishina di-arăs sh-cârvănarlji! Āsh tsănea pânditsli, s-nu lă plăscănească... Em, cum, nacă nu avea ti tsi s-păhăească ashi? Că njicăzaclu a nostru adra shi giumbushlucuri, nu-sh stătea arihati tu un loc, eara cându aoa, cându didindi, alăgândalul pi schiniratlu a boiler, ca pi shushauă!

Cârvănarlu, cari avea tăcută până tora, că ashi eara năs, băgă oară la tuti căti videă, ma nu s-amistica tu zbor... Cârvănarlu aestu lo mirachi ti njiclu, dishtepu cum ălj păru, shi vru s-lu lja cu năsh, calea. Tr-atsea, gri câtră tată-su a ficiorlui:

- More, cushuri-tini, nu-nj lu dai a njia giunaclu aestu cât unglja? - lji dzătsi el... Vai lu băgarim s-nji poartă mulărli, calea, căljurli, s-li ntsapă cum shtii năs, pi-aradă... Tsă dau părădz bunj tri năs, ca s-nji-ul dai. Tsi dzăts, u-adrăm păzarea?

Omlu lu mutri fuviros cârvănarlu, ma sh-cu heamă ca njilă:

- S-tsă dau eu, lj-u-ari năs - geanlu aestu a njeu, lunjina-a ocljilor a njei? Doamne! - sh-si ciudusi năs, - tsi putu s-tsă treacă prit minti! Nitsi zbor nu poati s-hibă ti ahtari lucru... Tsi nu-am traptă eu, s-lu acrescu, s-lu-afirescu di lăngoari, că sh-eara arud, iară tora, anda lu scosh disupră, s-lu-alas la altsă? Bună shicai... Multu nj-ti minduish tini, cârvănare, s-vrei s-nj-ancupări hiljlu?

Tseatsirli, ma, sh-si hipsi tu ureaclja-a tată-sui, sh-lji ciushiră, s-lu avdă mash năs: "Lea-lj părădzlji, ore tate, sh-alasă-mi cu elj, cu cârvănarlji!"

Aushlu, corbul, nitsi nu vru s-avdă! Geaba, ma, nu vru năs... Că, anda lji intra a hilj-sui tsiva n cap, nu-avea aljuntrea. Tsiva-ici sh-vărnu nu mata putea s-lu bagă di cali... Ashi, sh-tora: "Mi duc cu năsh,

cu dolji cârvănari! Shi, s-nu-ai ananghi tini, tate, dip s-nu ts-ai ananghi, avdză?" Lji treatsi deapoea pi nari, sh-lji fatsi cu ocljul... că, dimec, shtii el tsi fatsi sh-tsi spuni, că va s-toarnă năs! Ma, cara tată-su tut nu achicăsea, iară lj-si hipsi tu ureaclji, sh-lji dzăsi ndreptu, cu zboară, că vai vină năpoi, dupu tsi va s-plătească ti pradzlji cu cari să ndreadzi...

Achicăsendalul tora ghini planlu a ficiorlui, tată-su u featsi păzarea. Shi, sh-si dusiră cârvănarlji câtră n dzari, cu Tseatsirli deadun.

Chicuta aestă di njicăzac, dearihina că sh-acătsa loc, calea, cu dolji cârvănari... Eară cându pi goflu a unei mulari, cându pi nărli-a altei, shi lă aurla dipriună, sh-lă shuira, ună minută nu lă dădea arihati, să s-dipărteadză ună di-alantă, s-armănă vără năpoi, i să s-sheară. Tră haraua-a cârvănarlor, cari sh-u-avea loată căshtiga tora, di la cârvanea-a lor, putea shi s-doarmă ncalar, ca s-vrea!

Agiumshi la ună hani, di câtră Veria, cârvănarlji sh-si filipsiră aclo, ghini, cu măcari bună sh-cu vin di-atsel aroshlu, armănescu, tsi că shi apa aratsi i ti lja haraua tu muntsă... Iară dupu tsi s-filipsiră elj, s-dusiră deapoea dupu mushtiriilji, ti pârmitia a lor. Ningă mulărli ncârcati armasi mash Tseatsirli, s-li-aveaglji di tsiva ghiftsă-furi.

Tseatsirli, ma, āsh featsi isapi că, până atsia, āsh si plăti ti pradzlji tsi lj-avu loată tată-su di la dolji cârvănari. Ma diparti nu avea ti tsi s-lă tsănă sutsată, putea să s-toarnă acasă... Putea, putea, ashi-i, ma zborlu easti - lu-alăsa elj, cârvănarlji? Cum va lu-alăsa?... Shi, ca s-nu aibă vârgheari cu năsh, tsi dzătsets că adară njicăzlu? Ună sārāmă, cum sh-eara el, s-hipsii sum ună ploaci aclo, să s-ascundă.

Na-lja, s-toarnă domushlj-a lui, dupu un chiro... Mutrescu elj, s-lu veadă Tseatsirli iuva, lji grescu, ma tsi u vrei! Shi, di frica pândarului - că mulărli tuti s-avea aurlată tu un agru vitsin, cara vidzură că nu mata li-aveaglji văr, - corghilj di cârvănari - tsi sh-shidea elj, s-alagă dupu gărnutsi di... tseatsiri? Li adunară, troară di aclo, cât putură ma agonja! Lu ngiurară năsh ficiuriclu, dghiavolu-njic, tră tsi lă adră, că fără di altă lji shuira urecljili iu eara, ma li cāliră, că nu avea altă ma bună s-facă.

Ashi, de... Buuun! Shi, nitsi nu trec ninga dzeana cârvănarlji, că, ashi cum vă minduits, Tseatsirli iasi di sum ploacea iu s-ascundea, shi acatsă calea câtră casă, la pârintlji a lui. Shtea el că sh-lu-ashteaptă cu dor, sh-cu frică s-nu pată tsiva!

Shi, aide-aide, agiundzi pân di un cupaci, iuva ma nclo. Sh-bagă oară că sum cupacilu atsel, câtră Vlaholivădz vai eara, sh-si discurma un preftu, stihumă, cu doauă pânditsi, sh-cu un gumar ningă năs, ncârcat cu culats di bisearică. Durnja preftul. Āsh vinea, pari, di la un schit di ma nsus, tu muntsă, iu sh-u fătsea huzmetea ghini, di lj-adutsea crăshtinlji ahânti bunets. Tora sh-si turna omlu acasă, la prifteasă sh-la

fumealji... Avu chinduritā heamā aoa, ān cali, sã s-discurmã, a ma lu-acãtsã somnul!

Tsi fatsi njicuzaclu di Tseatsiri, anda veadī el preftul, cari hãrhea ghini, tu-aumbrã? Lji intrã tu ureaclji, shi aurlã, di aclo, cãt putu ma multu:

- Acãtsats-lu preftul, s-lu bilim di cheali!

Mari pishicher, Tseatsirli aestu!

Corbul di preftu ansãri āmprostu, unãshunã! Cicãrdãsit di zãlumi, sh-di somnu, hãbari nu ari tsi s-fatsi, - sh-fu vãr ānvis urut, i tsi āsh fu?... Shi iarã s-teasi mpadi, pi iarbã, sã-sh facã somnul... Numash cã nu-apucã s-lj-incljidã diznou oclji, cã iarã nsãri ca arsu, la idghili zboarã aurlati ma ninti tu ureaclja-a lui! Tora s-aspãrã arãu, mãratlu preftu, cã dzãsi s-hibã tsiva furi - shi, lj-u cãrtsãni, azvarna, cãtrã schit nãpoi, i cãtrã hoarã, nitsi nãs nu shi shtea... Ampatruea alãga prifticilu, cu doauli pãndits a lui, cã di fricã fudzi omlu, ma putsãn di-arusheni... Cãt trã culats, sh-trã gumar - s-nu s-veadã, lã avu datã mãndzãli tora, mash la ahtãri nu lj-eara mintea, cãndu vrea s-ascapã viu, s-nu lã cadã ntru-mãnã a furlor. Ahãnt vrea, sh-nu ma multu!

Na-lea sh-un ca arbines atsia... Arbineslu - cu un trastu pi-anumir, āmplin cu liri nturtseshti, cã ashi asuna...! Shi, cum suntu aeshti... Cara vidzu el unã pravdã fãrã domn - cã Tseatsirli, njic cum eara, cari s-lu videa? - aide, s-lji da el un domnu, arbines domnu! Tr-atsea, lji spindzurã a gumarlu trastul cu liri di sãmar, canda di totna eara gumarlu a lui, shi sh-si teasi mpadi, s-facã un somnu tu aumbra a cupacilui.

Cara lu lo somnul agonja furlu, Tseatsirli... Em, Tseatsirli lj-aurlã shi aishtui tu ureaclji, cum a preftului di ma ninti, di-lj si trundui cufãma tutã a arbineslui!

Afan s-featsi di aclo, sh-arbineslu! Sh-u vrea bana, gionli...!

Āncalicã gumarlu tora, Tseatsirli a nostru, shi frasht-frusht cu purteaca pisti zverca a uricljatlu, agiundzi la tatã-su, ān hoara-lã, Caraghiole.

- More, tini, njicãzaclu al tati, am di iu li ai tini culatslji aeshti, mea sh-lirili, o-bo-bo, tsi flurii mushati, more! Ashi s-ciudusi nicuchirlu, dupu tsi sh-avu loatã di gushi ficiorlu, sh-nãs, sh-nicuchira-lj, sh-bãgã oarã, deapoea a culatslor sh-a pãradzlor di malãmã! Di iu, ficior, avearea aestã la tini, fluriili, mea sh-culatslji?!

- Am, di iu, va dzãtssets voi? - fatsi Tseatsirli... Culatslji - di la un preftu-shut, iarã lirili, fluriili - di la un palju-arbines, gioni ca el nu-sh fu iuva, putes!...

La cari zboarã, pãrintili a ficiorlui dzãsi, handa, ca un filozof:

- Di la preftsã, nu-i amãrtii s-ljai, hilj-lu-a meu, cã aeshti bãneadzã

mash tu aumbrã di bisearicã, hãbari nu sh-au tsi sh-acljamã s-asudz... Lj-u dzãc mash, cu cãnticlu pit nãri... Cãntã, sh-lã njadzi mbar, - cari nu va ashi?... Iarã arbineslu, - di iu ahãntsã pradz la nãs? Lj-ari furatã lirili, fãrã di altã! Cã din tser nu lj-avurã cãdzutã... A njia cum di nu-nj cad!

E, shi... aestu-sh fu pārmitlu! Shi-nj fui sh-eu pri aclo, sh-nji deadirã sh-a njia unã ca lirikã... Oaminjlji suntu ca niavuts, ma nu lã treamburã mãna! Iarã eu, cu lirica-atsea, ancupãrai ti voi numash lucri mushati. A, ma, tu turnatã, tamam cãndu tritseam prit mãhãlã "Ham-ham", ansãrirã cãnjlji, ca mi-aduchirã - shi, sãrãmi nji li featsirã doarili trã voi, cãti vã li adutseam! Tihea-a voastrã atsea oarba...! Tora, altoarã...

???????? chicãsitã, ashi prindi s-fãtsem! Azã, tamam suntu trei dzãli di anda u ascumsim oala cu buneatsa-atse ?????

???????? si turna omlu acasã, la prifteasã sh-la fumealji... Avu chinduritã heamã aoa, ān cali, sã s-discurmã, a ma lu-acãtsã somn! ?????

???????? E, shi... aestu-sh fu pārmitlu! Shi-nj fui sh-eu pri aclo, sh-nji deadirã sh-a njia unã ca lirikã... Oaminjlji suntu ca niavuts, ma nu lã treamburã mãna! Iarã eu, cu lirica-atsea, ancupãrai ti voi numash lucri mushati. A, ma, tu turnatã, tamam cãndu tritseam prit mãhãlã "Ham-ham", ansãrirã cãnjlji, ca mi-aduchirã - shi, sãrãmi nji li featsirã doarili trã voi, cãti vã li adutseam! Tihea-a voastrã atsea oarba...! Tora, altoarã.. ?????????

MOARA DI PIPER

Tsi sh-eara, tsi nu sh-eara... Că disi nu vai eara, nitsi că vai s-părmitusea sh-azā ninga!

Āsh furā unoarā, t-un chiro, doi frats. Earā elj frats, a ma multu sh-si alāxea unlu di-alantu, di canda nitsi di diparti nu va sh-eara soi. Unlu, atsel ma marli - om nicuchir, nicuchirlu-a nicuchirlor, protlu din hoarā. Cari hoarā nu eara nitsi ea vārā mănātā di casi aclo, ma hoarā mari, cā-nj ti chireai tu sucăchli a ljei!

Eara, fratili aestu, ma mari shi mplin di părădz, lu scutea nafoarā din casā fluriili! Mea eara sh-tinjisit di hurgheatslji tuts. Em, cum altā lughii? Că, tsi nu adarā părălu...? Aljuntrea, ca zbura oaminjlji cā aestu agiumsi ahtari nicuchir cā nu para sh-avea suflit, eara cu mintea s-adunā mash, dipriunā s-adunā, di va dzătsea cā sh-u ari sã sã ngroapā tu malāmā! Loclu a suflitlui, la nās - ashi dzătsea lumea, - ca lu loarā pradzlji, shcretslji di elj...

Alantu frati, ma tinir, eara ftoh, a ma tsi ftoh, corbul, cā dispuljat avea agiumtā, sh-nās, sh-a lui... Avea aestu sh-multā fumealji, mplinā casa, anda frati-su, avutlu, agārshii s-vā spun, nu avea dip, sterpul, nu avea a cui s-lj-alasā avearea tsi lu apultusea...

Prindi si shtits cā ma tinirlu frati nu sh-eara vār lināvos, lailu! cā sh-si stuhina di lucru, dit apiritā, pānā noaptea, fārā arihati shi fārā si s-plāngā! Ma, sh-fārā hāiri, mārātlu! Nu shtiu cum s-fătsea, cā a lui, tuti-lj isha anapuda, cu tutā nishidearea a lui, ciltāsearea a lui... Tāsh canda vai eara ligat! Aestu, "nu-am" lu acljima... Mizi di s-hārnea, el sh-cu-a lui, shi-sh si-alāxea cu peatitsi... Tsi ma s-vā dzăc? - ti loa njila! Tru māna a ftohlui di nās, sh-malama vai s-adra cheatrā goalā!

Tu dzālili di lucru, eara cum eara, a ma cāndu vinea cāti vārā sārbbătoari, mash tu inima crāshtinlui aestu s-nu earai! Dzua-atsea, - cari tālja un njel, cari s-alāxea tu stranji nali, i altsiva, - el, ftuhiclu, tut mash sta dināparti, sh-ma mutrea la ghineatsa-a altor, cu mari caimo... Tu ahtari oarā, nitsi cā-lj vinea sã s-toarnā acasā, cā-sh shtea tsi sh-lu-ashtaptā: lji ansărea njitslji ncalar shi mbratsā, sh-lji căfta cati un, tsi-l durea: "Tsi nj-adusesh, tate?", "Am, a njia?..." "Njel nā-ancupārash sh-a noauā?!" - sh-cāti alti, ashi, di lu trundea tut!

S-avu ndreaptā ftohlu a nostru picurar, sh-ghini nu-lj njarsi lucrulu, fu sh-cărvānar, tut fārā hāiri. Un chiro sh-fu dus aratru, tu cāmpu, ma

mash ti altsā asuda, nās - ftuhia, niavearea ālj eara partea... Di nāscănts anj sã ndreapsi cārbunar, fătsea cārbunj, dimec, tu pāduri, sh-lu plātea cu stāmāna, cavi di plata atsea! Cāndu s-turna acasā, sāmbbāta seara, lai-tuceni, ca dghiavul, ashi s-aspunea, lji si videa alghi dintśāl mash, sh-tut ftoh armānea, cum nu s-ma poati.

Fratslji aeshti vai eara di Breaza, di Băiasa, nu si shtii salami di iu eara, ma, di cātrā aoa, unā hoarā iuva, tru valea-a arāului Băiasa, nu diparti di muntuli Oulu. Unlu, atsel avutlu, cu stānjli a lui prit creacurli tuti, cari eara mplini di turmili a lui... Alantu, ftohlu, vā dzăsh, fătsea cārbunj tu pāduri, tora tu soni, cāndu acătśā părămitlu a meu...

Unoarā, fratili niavut sh-si turna acasā, aprindu nu shtiu cari sārbbătoari. Shi-sh eara mārānghisit sh-fārā chefi, cā ia, tuti lji lipsescu, ti unā ahtari dzuā. Barim s-avea ancupārātā sh-nās un njel, s-lu bagā pri sulā, cum ahāntu lj-arăseashti njitslji... Că ashi-i adetea la armānj, s-bagā tsiva ma bunā măcari pi misali, unā sārbbătoari, alta... A, ma, cu tsi s-lu plătēshti njelu? Că nu arădz la lumi, s-tsā da!

"Va-lj mi ngrec ninga nā oarā a frati-njui - s-mindui corbul di fucārā, anda mizi sh-trădzea cicioarli, cātrā casā... Nu vai mi-alasā el, pāngānlū, s-nu am tsi s-bag ān gurā tu ahtari dzuā, eu sh-fumealja-nj tutā!" Shi, tamam la usha-a frati-sui s-aflā...

- More, fratili-a njeu, va-nj dai ninga nā oarā un njel, cā, tsā dzăc, - nu mi min di-aoa, ca s-hibā di nu-nj dai! Avdzăts voi cum lji căftā nihitlu, di canda ālj eara borgi-vindut, alantu! Tr-atsea sh-dzătsea lumea cā ftohlu frati sh-eara heamā ca firā, shtits - ftuhia ti adarā ashi; ftohlu... mash amărtii vai aibā, sh-dip s-nu hibā ahtari!

Avutlu frati, cum vā spush ānj pari, - un scljinciū, āsh măca di sum unglji, s-nu s-veadā! Nitsi nu vru s-avdā, prota, avdzāndalui tsi va... Ma, cum ftohlu lj-u dutsea ninti: "Va-nj dai un njel, aljuntrea nu mi min di aoa!" - lji si bizdisi pān tu soni, shi, ca s-nu-l ma veadā dinintea-lj, lji dzăsi, cu itii mari: "Lja-ts-lu, more tihilaie, njelu! Că ashi-nj ti timisii, di cāndu eshti! Lja-l, sh-fā-ti afan di-aoa, cā va-ts frāngu cicioarli, i va silighescu cānjlji, s-ti-arupā! Palju... Aide, du-ti tora la drats!"

Fucārālu, cari, ahāntā zori lj-u ca minti mintea, sh-aruncā njelu deanumir shi... ndreptu la dratslji nchisi s-njargā!

Calea-calea, cum āsh imna el, na-lea cā-lj iasi dininti un dimunici, cari lu ntreată:

- Oi, fărtate, cātrā iu cali mbarā?

- Ah, la... darats mi duc! Nu nj-u-aspunj heamăzā calea...?

- Hārios! - lj-u-ari alantu. Hārios - cā sh-mini escu dghiavul, un dghiavul ma njic, cum vedz... A, ma, tsi lucru ai la noi?

- Mea, vin s-v-aduc un njeļ pishcheshi, fatsi fucārālu. - Ashi mi minduii mini cā undzeashti! (Heamā ca psemā eara tsi dzātsea el, cā nu di caplu-a lui vinea, frati-su lu... pitricu: "du-ti la drats!" - sh-nās... lu-ascultā!)

Aduchit voi, tora, haraua atsilui cu coarni, la ahtāri zboarā!

- Ore, fārtate, āļj dzāsi aestu, - avdzā tini...?

- Vai avdu, ca s-nji dzāts...

- Stāi, s-tsā dzāc, ma!

- Dzā-nj, de!

- Mutrea ncoa, - acatsā dimunjicilu, - tini ts-eshti singurlu om cari tu minduish sh-la noi, tu unā dzuā ca aestā, pisimā ti voi... (Ānj pari cā Pashtili vinea...) Tr-atsea va tsā fac unā buneatsā, trā inima a ta bunā, malāmā-hasā, ved! Avdzā tsi tsā dzāc aoa?

- Avdu, more Zarzavuli! Ma, aide, ma agonja, cā nu am arghi, ānj mi-ashteaptā acasā, prindi s-mi-agunjisescu...

Dimunicilu cama li shcurtā, cara lu lo fucārālu ashī, heamā ca azvarna:

- Ghini, ghini, cum dzāts tini! Ma, mutrea ncoa: aclo iu njedz, va ti ntreatā Atsel-cu-un-Cicior, ma marli-a nostru... Va ti ntreatā ca tsi vrei s-tsā da, ti pishchesha-a ta. Bagā-ts oarā, cā va va s-ti-arādā cu pārādz, flurii voi s-dzāc eu, cu cari shtii tsi dori, dghiamandzā, ma s-nu li ļjai ahtāri! Putes s-nu li vrei, ahtāri! Va va s-ti-arādā Zarzavuli, cā nās i Zarzavuli, nu eu, cum nji dzāsesh deaneavra...

La zboarli aesti, fucārālu lu nutri cu shubei dimunicilu... Vrea el s-lja di hābari disi sh-arādea di nās, i vai eara corbul, shut, shut fārā preaclji! Sh-di cara nu lu aleapsi, dzāsi, ca cicārdāsīt:

- More, cum ashī, dimec, s-nu ļjau?! Malāmā, s-nu u voi?... Sā-nj mi ļjertsā tini, more simintsā ditru chisa-a-chisāljei, a ma mini nu nj-u chirui dip... ca s-ti-ascultu! Avdzā tini, - s-nu voi malāmā, doari...! Em, cum! Mash s-nji da el, Atsel-cu-un-Cicior, tsi dzātseai, shi s-nu li ļjau!

- Tini ascultā tsi dzāc aoa! - nu lu-alāsā dimunicilu. S-nu ļjai dicāt Moara di Piper, unā njicā moarā di piper, cari i sum ishish Zarzavuli!

- More, more, more! Ia mutrea tini, cā-nj bānai ta s-ved sh-un darac tivichel, s-ciudusi omlu a nostru! Va dzāts, s-nj-alas eu flurii, dghiamandzā, sh-alti, nividzuti tu nvisli a meali nai ma mushatili, trā unā corbā di moarā njicā di piper? A, ma, shtii cā nj-ai hazi?

- Glārinj! Zburāshī glārinj! - ļj-u-ari dimunicilu, ca mintit, - cā nu tsā ai hābari tsi "moarā"-i aestā! I māghipsitā, ore crāshtine-zdangan tsi vai eshti! Aishte moarā, itsi s-lji caftsā, unāshunā, ts-adutsi, shute, - vrei malāmā, vrei altā, itsi s-hibā! E, tsā vinjish di-acasā?... Tsā vinjirā cāprili tu cutar?

- Tsi zburāshī tini, dimunice?! cihtāsi omlu. Am, ma-i ashī, s-

alāxeashti lucurlu! Tsi nu dzāts ashī di prota!? Nu nā chirem oara, more...!

- Em, cum, cā mi-alāsash tini s-tsā dzāc!...

Sh-ashitsi, zboru-zbor, na-lja tāsh tu Valea-a Draclui, - aestā eara unā ca vāsili a dratslor, iu-sh eara shi Timeljlu-a-Chisāljei! Aclo, fucārālu, dus di dimunicilu, ļji deadi Atsilui-cu-un-Cicior, njeļu tsi-ļj lu-avu datā frati-su, avutlu... dupu cari lu ntribā asteslu di Zarzavuli, ca tsi-ļj va inima s-lji da tu loc, s-lji spunā mash, shi s-fatsi lucurlu! Vrea nās sā sh-u-aspunā filutimia, ti pishchesha adusā a lui! Di iu s-lji tritsea pit minti tsi va-ļj caftā blāstimatlu?!...

Aestu, "blāstimatlu", fucārālu a nostru, dzāsi, cum lu-avea nvitsatā dimunicilu:

- Tsi voi mini, doi pradz fatsi, frātic-Zarzavuli! (Mea, mutrea cum lu lo di-aproapea...!) Shi ļji si ncljinā dininti, taha cu mari tinjii, oaspili... Unā lugurii njicāzā va tsā caftu s-nji dai, cā nj-am cali lungā, shi s-nu nji ngreacā... Tr-atsea, dā-nj numash Moara-di-Piper, chirātura atsea di sum cāpitinļu pi cari stai atsia ncrutsiljat...

Avea bāgatā crāshtinlu minti tora, nu shicai! Bāgat oarā voi, tsi-ļj adra al Zarzavuli! Atsel-cu-un-Cicior s-astālje, sh-ļj-ascāpirarā oclji-scāntealji, avdzāndalui! Shi, ca s-lu-arādā fucārālu, ļj-tāxi lughii di lughii di alti lucri, di nai ma scumpili, ļji tāxi flurii cu furtia, numash sā-sh ascapā moara atsea di nishani, ma, chirutā fu!... Nu putu s-lu-arādā hitrulu-a lui di oaspi, cari u tsānea mash: "moara-sh-moara!"

Tsi s-ma dzācā ma marli a dratslor? Zborlu-i zbor, s-avea ligatā s-lji da, ti pishcheshi, itsi vai caftā! Lipsea tora, sā-sh tinjiseascā zborlu... Tr-atsea u lo "moara" di sum cāpitinļu pri cari shidea, shi di ahāntā sicleti, ļj-u plāscāni a ftohlui dip ān cap! "S-cheri di dinintea-nj, pispu tsi-nj eshti!" - ashī āļj aurlā Zarzavuli, cu tuti huliili mintiti, a omlui a nostru dit pārmit.

Fucārālu aestu, li-aspilā di-aclo, troarā... cā nu eara ti-a stari. Sh-u nciupā "moara", shi afan s-featsi! Diparti, nclo, chinduri heamā, sā-sh si discurmā. S-mindui, tora, arucutit tu iarbā, la tsi vai tragā dimunicilu, cari agiumsī furnjia znjiiljei Atsilui-cu-un-Cicior... Cavai di geanlu a lui, chisa va-l mēcā! Sh-tsi inimā bunā sh-avea, canda iuva-iuva nu sh-eara darac sh-nās!

Āļj fu foami, ma, a ftohlui, sh-lji alāsā filuzufiili... S-ashtirnu, ca tri misali... aurlā unoarā, di canda bumbunidza, cu oclji cāt bushirli, di vai s-aspārea un lao di el, sh-dzāsi:

"Ānj voi mēcari sh-beari

Ca oaminļji cu aveari!"

Am, nu dzāts cā-acātsarā, aoa-atsia s-vinā turlii di turlii mēcārli, cari

di cari ma cu gustu, ciudii mari - di iu azvumea! Că nitsi padishahlu a Turchiiljei nu vai sh-avea vidzutā ahānti, sh-ahtāri!

Āsh si fānāti oarfānlu, shi-sh lo calea-ninti iarā, cātrā valea di Bāiasā, di iu sh-eara el, sh-iu u-avea tu minti s-adarā tsi nu s-ma avu vidzutā aclo eta tutā! Că nu geaba u avea el, tora, moara māghipsitā... E-he, arāvadari la voi, heamāzā, sh-vai videts!

Calea, ashi, lu astālje unlu cari tsānea sh-anvārtea tru mână unā veargā.

- Bunā-ts oara! ālj oarā omlu a nostru...

- Sā-nj bānedz, cushuri! - lj-u toarnā alantu...

- Cātrā iu, cali mbarā? - lj-u-ari fucārālu...

- Tsi s-tsā dzāc, more fārtate? - fatsi atsel cu vearga... Nitsi mini nu mata shtiu di iu vin, sh-iu mi duc... Mea, alag sh-eu ashi, ca vār zāgar di cāni, cātrā iu vai mi scoatā calea. A, ma, shtii? Ca s-li shcurtedz, va ti ntreb, cā-nj pari un om bun: nu tsā si tihiseashti vārā sārāmā di pāni! - poa... s-hibā sh-coajā, dip. Cā-nj gurleadzā matsili di-agiun, nu nj-am bāgatā n gurā tsiva-ici, suntu dzāli ntredz, mārāt di mini!

- Tsi dzāts tini? - s-ciudusi ftohlu frati di altoarā... Am aestā easti efulā, s-alāvdā "murarlu" di azā... (S-avea agārshitā tsi sh-acļjamā s-nu-ai s-māts, cāndu tsā easti foami!) "Mācari sh-beari - fatsi nās - cātā-ts va inima, tini-fārtate! Cā, biricheavis Atsilui di Analtu, avea gugea..." Shi, fāsh! u shutsā "moara"! Sh-lji dzātsi, fuviros, cu boatsi greauā sh-groasā, ca a liundarlor:

"Mācari sh-beari

Cā nu-nj bānedz cu heari...!"

Iarā mēcārli nāvālea ca dit vār izvur, niacumtinat, lughii-lughii!

- More, s-ti mēcā luplu! - ca si-aspāre xenlu-atsel agiunlu, - am, di iu li scots bunetsli aesti tuti? Cā, ān gepi nu va li ai avutā...!

- "Moara", fārtate, ea nji li-adarā, cari shtii cum! Cā sh-i māghipsitā, aducheshti? Āts adutsi, laia, itsi-ts va inima...

- Am, cum ashi? - fatsi oclji māri, alantu.

"Ftohlu" lji li dzātsi cu aradā, cumu-i cu "moara"-a lui, di canda a lui ishish āsh zburā, anda sh-fratili ti leagā cāti unoarā...! Ashi eara nās, sh-u dādea inima a oricui...

- More, more! Ti nishani lucru! - sh-si njira xenlu dearihina! Iarā eu, cari dzātseam cā mash vearga-a mea-i māghipsitā! Ved, ma, cā sh-tini, cu moara-aestā, eheee...!

- Tsi dzāts tini? - nu para achicāsi omlu a nostru, cu "moara". Vrei s-nji dzāts cā sh-vearga...

- Cum, cara! - lj-u-ari aestu, ca nāirit. Mash "moara"-ts? Ia mutrea-l tini, nās, cushurilu! Bagā oarā, tsi easti izoti s-facā vearga-a mea!... Eu, ore ficior, cāndu voi s-lu cher vārnu - jart! - cu vearga unā oarā, shi s-

dusi, lji cāntā preftul aleluia! Nitsi nu lipseashti s-agudescu eu! Mash lji dzāc a veargāljei shi... ea singurā fatsi!

- Tsi zburāshti, cushurilu-a meu! s-ciudusea "ftohlu"... Shi... nu vrei s-li alāxim lucrili a noastri ti nishani? - lj-u cāftā mintea, aestu. Cā multu lu arāsea un ahtari lucru, ca vearga-a alāntui! Sh-ma multu, ca s-putea s-lj-u loa batcheava... S-videts, ma, cum s-adrā huzmetea.

- S-li alāxim?... stātu ca pi minduiri xenlu. Deapoea, diunoarā: Cum, nu? Eu sh-mi minduiri!

Shi, s-featsi trampa: ālj deadi "fucārālu" a xenlui, "moara" a lui, shi sh-lo vearga di la atsel. A, ma, mari fur sh-aestu, omlu a nostru dit pārmit, ftohlu di altoarā! Cā, unā tsi s-vidzu cu vearga ntru-mână, lji dimāndā troarā:

- Ia cruea-nj-lu tini, veargā, glarlu-aestu, cari ti vindu, cā tora eshti a mea! Ascultā-mi, tsi-ts caftu, cā eu trā tsiva dit lumi nu-nj va ti dādeam dit mână!

Vearga - nitsi nu-ashtiptā s-lji dzācā di doauā ori noulu a ljei nicuchir, cā shi sh-lu shirpitā atsel, cari nu apucā s-facā ma mult di gāh! - shi, nalea, chiru! Vearga, ea, avea ti tsi s-hibā ca nāiritā pi xenlu, cari u ursi ahāntu chiro ti buneatsa-a lui, iarā tora, anda sh-u-avu cā deadi pi unā ma bunā chilipiri, unāshunā u mārta... Am, ashi ti ports cu un lucru māghipsit?

Neisi, ma! Dupu alti dzāli di alāgari - ca s-u shcurtām heam, - omlu a nostru agiumsi diznou acasā-lj... Mari harauā pi nās, sā s-veadā iarā tu fumealji, cā lu-ashtipta nveasta sh-cilimeanjli a lui, multsā! E-he-he! Va sh-aibā sh-elj tora di tuti...

Mea, s-videai, turlii di turlii, lucru, di-atumtsea, tu casa-a ftohlui di altoarā. Cari avea agiumtā om cu mari stari! More, s-vedz, shi s-nu pistipseshti! Stranjili a lor, numash nali, sh-di nai ma bunili, curati shi di soi totna, ti tuts din casā, di la mari pān la njic... Vār nu achicāsea, din casā, ni nveasta a omlui, cum di lj-agiumsi ahtari buneatsā?... Cā pānā atumtsea nitsi nu u shtiuarā haraua, cum easti. Sh-nitsi haraua nu shi shtea cā bāna sh-elj aoa, pri loc... More, nitsi a amirālui nu ca-lj dādea māna s-aibā dip ashi, di tuti, ca nāsh, niavutslji tsi-sh furā... Trā mācari, tsi s-ma zburām? Nitsi numa nu lā si cunushtea, ahānti lā vinea pri misali! Māca sh-nāsh aclo, tsi zori avea sā shtii numa a mēcārlor? Va dzātseai cā aoa, tu casa aestā s-avu amintatā vār amirā, ashi nāvāli ghineatsa tu fumealja a fratilui fucārā, di ma ninti.

Lumea, ma, din hoarā, cara di lu shtea niavut, armasi cu gura hāscatā. Em, cum aljuntrea? Cā tritsea cu a lui, s-iasā tu padī, ān cor, alāxits mash tu hrisafi! Hurgheatslji, tora, sh-aflarā lucru: isha sh-nāsh tu sucachi, s-lji veadā cum trec cātrā bisearicā i cātrā la hani...

"Ore, ciudii mari - dzãtsea un-alantu, picurarlji dit valea a Bãiasiljei, - aoa nu vai hibã lucru curat! Di iu pãn di iu, la ftohlu aestu ahãnt pãrã, shi sã-sh aibã di tuti bunili? Cã, dimi, nu-sh avea ni dupu tsi s-u bea apa! Sã shtits cã aestu vai aibã cãlcatã vãr om avut...! A, ma, dzãc sh-ashi: di iu sã s-aflã om, ahtari avdzãt fãrã misurã, ca s-lu calcã ftohlu dit hoarã-nã? Ciudii mari, sh-mari ciudii!..."

Ãntribãri tsi armãnea nidisligati ti hurgeats.

Fratili a fucãrãlu di altoarã, atsel avutlu shi scljinciul, ãsh eara tora tsiva-ici dinintea-lj! Fatsã di fratili ma njic, pãrea, di un chiro, ca vãr zãgar di cãtsãlac, arãnjos shi fricos sh-di-aumbra-lj, cum suntu atselj tsi nu au shi caftã di la altsã, ta s-bãneadzã sh-elj cumtsido... More, more, cum s-alãxeashti lumea... Ia, ashi sã ntheadicã tihea, di cadì pisti nãscãntsã, cari singuri sh-si ntreabã tsi lj-aflã!

Pãn tu soni, - nu s-fãtsea altã soi - ahtari nishani agiumsì sh-la urecljili a amirãlu, cari sh-lj-avea palãtsli tut aclo, n hoara atsea, dit mushata vali a Bãiasãljei. Avdzãnda nãs di fucãrãlu cari si scaldã tora tu malãmã sh-tu hrisafi, pitricu s-lji acljamã la Curti, ca s-lji ntreabã cum sh-di iu ahãntã aveari la elj, di la cari u loarã... Dip ashi sh-u-avea tu minti s-lu ntreabã: "Ma, nu-nj dzãts tini, fure, cari avut lu cãlcash?!..."

E! Tsi va dzãtsets voi tora cã lj-apãndãsi a amirãlu, omlu-a nostru? Dearihina cã dimãndarea-a caplui a amirãriljei ãsh eara ca nipãtidzãtã, ca s-nu fu niarushinatã dip, ma eara a amirãlu, nu? Lj-apãndãsi ashi:

- Cari va s-mi veadã shi sã zburascã cu mini, s-urseascã nculea!

Sã shtea el para vãrtos tora, cã aljuntrea...

Amirãlu lo foc, ahãntu lu lipsi nãs, s-avdã ahtãri pirifani zboarã di partea-a unui... ca aestu! Flamã scutea prit doauli nãri, di itii!

- Troarã s-nji lu-adutsets la cicioarli a meali, aestu sculat contra-a mea, chirutlu di el! Viu i mortu lu voi! - dimãndã a ascherilor a lui. Ashi sã s-facã, dip cum dzãsh! - lu bitisi zborlu amirãlu.

Ts-aflash, ma, cari s-lu-aducã! Cã omlu-a nostru eara apãrat di... vearga mãghipsitã. Cum s-aprucheã vãr di ascherlji a amirãlu, ea - jap! frap! lu arucutea mpadi, dus! Pãnã tu soni surupã unã ntreagã ascheri, ascherea-a amirãlu...

Ashi, cara di vidzu amirãlu cã nu-i shicai cu ahtari, more frate, sh-cã armasì fãrã apãrari, - "Aide, dzãsi - s-lu ljau zurlu cu buna, cã aljuntrea nu-nj ies tu limani!"

Sh-ashi, vru-nu vru, sã sculã gugea caplu ncurunat a amirãriljiljei, shi s-dusi la fucãrãlu di un chiro, la lipsitlu sh-trãnipsitlu tsi ãsh fu unã banã, shi sh-si njicurã cã putu sh-cãt lipsea, sh-u aplicã frãmtea-lj amirãreascã, shi-si mbunarã dolji, ca s-nu iasã lucurlu sh-ma-arãu ninga trã amirãlu... Cã, videts voi, cari mi ascultats, - nu-i cum va omlu totna,

ma-i sh-cum easti shi scrisa...

Lj-u turnã deapoea vizita sh-omlu ftoh, di altoarã, cari s-dusi la palãtsli a amirãlu, shi ligarã aeshtsã bunã sutsatã, cum nu-sh fu vidzutã altã, shi cara ninga sh-azã va tsãnea, ca s-nu murea sh-nãsh. Cã vãr nu bãneadzã ashi, fãrã noimã, eta tutã!

Shi ãnj mi dush

Sh-eu pri la nãsh,

Ãncalar pri-un binec lãhtãros,

S-nu-nj mi scutets psemãtos!...

FURLJI DIT PĀDURI

Eara unoarā, tsi nu s-ma vidzu!

Bāna t-un chiro, dzātsi pārmitlu, noauā furi, cari - iu nu-lj cunushtea lumeā, trā lāetsli tsi li-adra, casili tsi li cālca, ehtsārlji! Ahāntu lj-aspārearā elj oaminjlji dit parteā-a loclui, cā vār nu mata cutidza sā si-aspunā pi nafoarā ninga di ti mirindea-oarā! Sā ncljidea, corghilj, prit casi, sh-nu vai u dishcljidea, usha a cui tsi s-eara, dupu tsi s-alāsa seara, putea s-hibā shi boatsi shtiutā, din hoarā, pānā sh-cusurin... Cā, tsi adāra nāscānti ori arāilji aeshti di furi lāhtārosh? Acātsa cāti unā limbā, cum dzātseā elj - ca tu polim - sh-deapoea āsh fātseā lucurlu cu nās, sh-ia cum: lu loa, noapteā-njadzānoapteā shi s-dutseā cu aestu deadun, la nai ma nicuchirlu om din hoarā. Aclo lu bāga s-greascā: "A, vre lalā", i "O, lāi lale cutari escu aestu, ia dishcljidi, cā ashi sh-ashi..." Shi anguceā el, mārātlu, un pārmit, di nu putea nicuchirlu tsi lu asculta, nu putea s-nu-lj dishcljidā, di njilā! Dupu cari, duchits voi tsi lj-adra...

S-avea ncljisā cāljurli tuti tu atsel chiro, cāndu vā spun cā li cālca aeshti furi fārā njilā, sh-fārā di suflit! Shi, eara cavai di atsel lai di om, tsi sh-lu scuteā soarta nafoarā din hoarā, dupu tsi archishura soarli, s-ascapitā, cā nitsi nu apuca s-tindā doauā jgljoati, unāshunā vai lā cādea ntru-mānā a gazepljei di furi!

Āmpradā-aeshti azā, āmpradā māni, cā fura tutā dzua, vedz - ashitsi tut ma adunarā, di prādāciunjlji a lor, un jivo di pāradz. Maxus lj-arāseā fluriili galbini, cari asuna, canda cānta; lj-arāseā ghiurdānjli di liri turtseshti, di zāmani, di atseali tsi li poartā nveastili a armānjlor dit Pindu, cā agārshii s-vā spun - faptili dit pārmitlu aestu s-tihisirā tuti tu muntsālji Pindu shi tu Epir, ca di cātrā Frashari, pānā stri Zmolcu, cu frāmteā-lj dipriunā albā di neauā.

Furlji - fānicolu s-lj-avea loatā, sh-u ascundeā malāma tu unā ermā di casā mari, cu mults udadz, lucratā numash di her, s-tsānā! Iarā casa aestā sā mprusta iuva tu unā irnjii, nclo, diparti-diparti, cātrā iu mash vār gioni a gionjlor vai eara izoti s-agiungā, ahtari mintireaji di dārmi sh-di schinj tsā tālja calea!

E... Shi, tsi lā vinji tu minti a furlor, unā dzuā atsia? Āsh si minduirā s-calcā elj casa-a unui picurar di Furca, di la poalili a Zmolcului.

Picurarlu nu eara ni ftoh, ma ni avut nu puteai s-dzāts cā easti. Avea sh-el unā stani tu munti, cu vārā trei suti di oi sh-di cāpri, cari lj-adutseā

bālācā n casā, a ma liri-tsiva, flurii - pri legea-a mea! - nu-lj si afla ahānts, s-lu scoatā dit avlia-lj āncljisā cu gardu analtu sh-gros, di pishtirei. A, ma, altsiva aveā, sh-cama scumpā di malāma, nicuchirlu aestu di Furca: unā featā, cu numa Stamula, cari fātseā ma multu di tutā malāma a laolui āntreg! Feata vrea elj s-u-arācheascā shi s-u ducā nsus, tu munti, la Casa di Her. Cā ashi lā avu dimādatā caplu di furi, cari lā eara domn a lor, sh-cari... ālj vinji a lui sā si nsoarā. Am, urutlu a urutslor, cum sh-s-afla, sh-u aveā, ca tuts aeshti, cā a lui lji si uidiseā numash unā featā ti nishani, ca luna sh-ca stealili di pri tser, mushatā!

Dupu tsi sā ntunicā ghini, intrā elj ān hoarā, furlji, unoarā cu prāvdzāli amānati prit curii ma multu di cāt lipseā - tu un chiro di mari urghii, ca atumtseā! U anvirigarā casa-a omlui, shi, ascumshi pi dupu cupaci, stāturā s-ashteaptā ashi... Ashtipta ta s-iasā feata pi nafoarā, s-u bagā ntru-mānā, shi s-li cāleascā! Dip s-intrā n casa-a picurarlui, nu para-lj pindzeā, cā lu shtea ca lāhtāros, - ashi lā dzāsi ma marli a lor, ca s-aibā ngātan, s-nu intrā, ca orghilj, cu caplu tu trastu... Sh-ma multu ma, lā eara fricā di Iancu, gionili cāt cupacilji, hiljlu-a picurarlui! Hiljlu-a picurarlui shi fratili ali Stamuli, cari u vrea, cum nā vrem lunjina di la Dumnidzā! Mea sh-cum s-nu u vrea, cā unā sorā sh-ahāntu aveā, sh-tsi sorā ma, cā pānā sh-hārghia pālea dinintea-a mushuteatsiljei a ljei fārā preaclji!

Tatā-su ali Stamuli s-afla, cu nāscānts picurari di-a lui, la stanea di Zmolcu. Aoa, acasā, tuti eara alāsati s-lā aibā ngātan Iancu, sh-cu sorāsa, sh-cu dada-a lor.

Ashtiptarā furlji cāt ashtiptarā, unā sāhati, doauā, trei... Tsiva, ma, - feata nitsi cā-lj tritseā pit minti s-iasā sh-ea, mācar pān tu cirdachi, nicum ma nclo, prit curti. Shi, tamam s-fātseā hazāri s-fugā furlji, cā lā fu duri cāt ashtiptarā, ma lā eara sh-fricā s-nu lj-acatsā apirita aoatsi, iu s-lunjineadzā multu agonja, veara, cātrā patru sāhatea, cāndu avdzārā ca zālumi tu casa tsi u viglja. Shi, unāshunā s-aspusi sh-feata, Stamula, cari nchisi cātrā cumashlu a gāljinjlor, s-li sālāgheascā; li tsānea ncljisi noapteā, cā dādea iama vulchili, aljuntrea. Furlji - cu oclji pri featā! S-aproachi agalea, muteashti, s-aurlā pri nāsā, lj-astupā gura, ālj leagā mājli dināpoi shi, cu ea deanumir, ampatrulea nsus, tu munti, lā ishi suflitlu cu scumpa-a lor furtii!

S-aruzvua hārghiili. Atselj din casā, dada cu ficiorlu nu duchirā tsiva dip, cā-sh durnja-cāciughi, leamni s-disits pri nāsh! Ca oaminjlji di la munti... lucreadzā di stuhineadzā, dzua tutā, sh-deapoea dorm, ca muntslji! Amānat, ma, ca la giunitati di sāhati, s-dishteaptā sh-nicuchira-a casiljei, corba di nāsā, sh-Iancu... Shi, bagā oarā nāsh cā Stamula nu s-agonjiseashti sā si coalā, s-lja gustarea di dimneatsā, shi

sā s-acatsā di lucru... "Geanlu-ali dadi! - dzātsi muljarea, - dulsti-i, Doamne, somnul di tahina... Njicāza-a mea!" Shi sumarādi, cā poati s-aibā unā featā mari, ti-a märtari, ca Stamula-a ljei...

Stamula, ma, tut amāna sā si scoalā...

Heamāzā, dada sh-ficiorlu nu dzāsirā tsiva. A, ma, treatsi ninga oarā, s-lunjineadzā ghini shi... ca lji bātu peana-a moashiljei! Atumtsea, s-dusi, s-veadā tsi vai hibā cu ahtari somnu, s-nu tsiva di-lj lāndidzā fitica! Intrā troarā la Stamulā, tu udā, tradzi vilendza shi... tsi s-vedz tini?! Mash ashtirnimitul, gol-gulishan, iarā featā - iuva nu u-avea! "O, lele-nj, bana!" - zghili muljarea, shi achicāsi troarā cā Stamula - lj-u furarā! Deadi dealaga sh-ficiorlu, Iancu, sh-ma vidzu tsi vidzu, āsh shcācārā dintslji, di s-trunduirā murlji a casiljei!

Tora, tsi s-facā, iu s-u caftā Stamula?!... Di furi, di nitsi unā dāmarā di furi, sh-eara elj cari sh-eara - nu s-aspārea nās, Iancu, hiljlu-a picurarlui, ma, cātrā iu s-u lja, hābari nu sh-avea! Cā Pindul i lungu, nu shicai, shi largu, cāt unā amirārilji s-tindi vlughisitlu, cari lji li shtii njiljili-sh-njiljili a lui di cārāri, dārmi, pishtirei? Iu s-u-aflai feata?

Plātirā oaminj, s-u caftā, s-lji da di tor, tāxirā pārintslji ntreaga-a lor turmā di oi sh-di cāpri, s-lj-u da a atsilui cari vai lā u-ducā, i macar va lā da un semnu - iu pot s-u aflā...

Tricurā ashi ma multi dzāli, fārā hābāri, fārā tsiva. Anda, na-lea un semnu: cāndu u-arāchirā Stamula shi u trapsirā azvarna nsus, tu munti, - curmats, dupu un chiro, feata - cum s-veadi lucurlu - sh-si zbātu, calea. Shi, tr-atsea, pi cārarea tsi treatsi stri fāntānā, nghios, lji si-acātsā nelu tu nishti dārmi, cā-lj vinea ca mari, shi arāmasi aclo, spindzurat di unā dighici di alun! Mā-sa-lj lu-aflā nelu, ān vali, iu-sh si-avu dusā cu stranjili, s-li-aspealā. Lu-aflā, cum mutrea dupu tsiva pāljury, trā foc... Acasā, lji lu-aspuni a ficiorlui, nelu, iarā Iancu lo di hābari ashi, cā furlji va lji cārtsānirā cātrā la Grochi, cara di tricurā pri aoa. Afundu, dipārtat shi cu piri-clju loc sh-eara aestu, tāsh alantā parti a muntelui Zmolcu!

Tsi-adarā Iancu atumtsea, fratili ali Stamuli? Em, tsi s-adāra? Nu cheari oarā, lu lja nelu di la dadā-sa, nelu a featiljei, lu-anvārteashti tru unā mānicā di cāmeashi, lu leagā salami, sh-dzātsi: "Nu va lu disfac peaticlu aestu, pānā nu u ved sorā-mea, sh-pān nu veadi sh-nāsā, diznou, vatra pārinteascā. Sh-nitsi va u aspel aestā cāmeashi, pān nu vai vinā ishish Stamula a noastrā s-nj-u aspealā!"

Shi, cāndu scutea zbor din gurā gionli aestu, shi shtea cā nu s-alasā, pān tsi nu s-fatsi tsi dzāsi! Aestā u shtea sh-furlji dit curii, tr-atsea sh-avurā traptā māna unā hopā, sā s-ducā la casa-a picurarlui di Furca. Ghini vai fātsea elj s-nu-l cārtea dip... Cā ia, tora, cara ari el un hir, s-lj-u-aspunā calea heamā, cātrā iuva, āsh tsimsi pala, sh-lo doauā pistoali

la bārnu shi unā tufechi deanumir, āsh acljimā sh-un sots, sh-aestu cu armi pān di dintsi, shi cu ficiorlu aestu deadun, āncalicā elj doi calj cu areapiti, di atselj tsi angljitā niorlji di pri tser, ahāntu agonja alāga, shi-sh si himusirā s-u aflā shi s-u zmulgā mushata Stamula ditru mājli a furlor.

S-dusirā dolji ficiori, tsi s-dusirā, cālcarā pāduri sh-muntsā, strābāturā dirvenj shi pishtirei ahāndoasi shi ntunicati ca chisa a noptsāljei, a ma di torlu a furlor nu dādea ninga.

Unā searā, trānjipsits-curmats, di ahāntā alāgari shi ncalar, ma sh-pirpadi, pit locuri scārpoasi, mash creacuri sh-cheatrā, agiumsirā tu unā multu speasā curii, ahāntu speasā, cā sh-si ntriba, ficiorlji, cum vai u calcā! Ca si s-discurmā heamāzā, s-adunā puteari, āsh ligarā troarā, ficiorlji a noshtri, calji, di dedzli pānā mpadi, a unui tiri di fag, cāt unā aloni mash el! Shi, pitrumsirā deapoea tu curia-atsea, cā mash aoa nu avurā cālcatā, di anda bātea muntsālji dupu Stamula.

Iancu, fratili a featiljei, shi sotslu a lui intrarā tu pāduri, s-ahundusirā tu pādurea atsea, cātrani-chisā, ta s-veadā tsi vai hibā cu nāsā, dip ahtari! Shi, cu tutā giuneatsa sh-inima a lor, ca lā fu fricā heam... Cā, more voi tsi-nj mi ascultats, - mash a glarilor nu lā i fricā... Shi, dearihina cā mari ciudii vai eara cu loclu aestu! Am, tsi nu aflai aoa?! Furnigami di sufliti, prici ti lāhtari, agrinj ma mārī sh-ma njits, pulj di-a noaptiljei, cari chiura sh-cārālja, s-tsā ljai perlji! Hirbea pādurea di njilj di bots, lughii di lughii! Tsi s-ma spun? Tsā si scula perlu n cap, anda li avdzai!

Dupu unā oarā, zgārmats ca tihilāilji sh-nāsh, mea sh-calji a lor, cari mizi si stricura prit pādurea speasā ca metura, da di unā casā veaclji, ca surupatā. Māratslji ficiori - u arāstoarnā, ashi u mutrescu tutā, sh-nu sh-eara putsānj udadzli a ljei! A, ma nu aflarā tsiva, nitsi suflit di om, aclo. Casa, cari shtii di cāndu lj-avurā datā māndzāli, ca s-bānarā vroarā oaminj, aoa...

Dolji ficiori u loarā pādurea aestā diznou, di unā parti - tu alantā, nu mash unoarā, ma, tsi u vre? Mea, sh-tsi tiranj, cā nu sh-avea mārdsin, shcreta di pāduri, stāmānj āntredz ti lipsea, s-u trets dit un cap tu altu!

A, ma, s-nu dzāts vārnoarā: "Dumnidzale, ahtari nishani nitsi cā-nj am vidzutā!" - cātu s-hibā di mari ciudia tsi u vedz, cā pots s-dai pisti lucru ninga sh-cama... Cā tsi nu ari mardzinā tu lumi! Ashi fu sh-cu gionjli-a noshtri, Iancu sh-sots-su...

Sh-dearihina, cara di fudzirā elj di-aoa, di-iu s-lā tritsea pit minti cā vai dādea di unā altā curii, la vārā dzatsi dzāli-cali, ninga sh-ma mari, ma ntunicatā sh-lāhtāroasā, iu, pānā sh-dzua ti prāndzu - tut chisā ca noapte āsh eara!

Aoatsi s-avdza bots, ca tu alantā, lughii di lughii, a ma nu videai nitsi aumbrā di suflit-tsiva, cā oclji-ts nu u strābātea ici, chisa! Ti nchidicai ca orghilj, canda fātseai dipriunā ncljināciunj, mintānj... Ficiorlji, iarā, tora, tsi s-adarā, cātrā iu s-u lja? Stāturā shi ascultarā heamā, tsi s-avdza... S-alinarā deapoea tru un cupaci, un analtu mult, s-mutrescā dearvigāra, poati ved tsiva, iuva. Sh-mutrirā nāsh di-aclo, di ndzeanā, tu tuti pārtslī, shi ascultarā... Avdzārā shi nishti bots tora, ma nu li alidzea, di iu vinea! "More, nishani! Di iu vai vinā botsli aesti?!" - ashi sh-si ntriba...

Canda di sum loc vinea! Cāndu - tsi va dzātsets cā eara? C-aduchirā, pān tu soni: nishti furi, lāi ca tucenili, isha ditru unā ca guvā, cu dzadi apreasi tu mână, ca tsiva shindānj... Dzdadili lji scutea dit chisā, shi deapoea furlji s-fātsea afan, nu s-vidaea cātrā iu... Vai eara vārā vinghits furi! Chirurā ashi, ca dush, loats di vār nior, ahundusits ca tu negurā, nu shtiu cum s-vā spun ma ghini...

Gionjlj-a noshtri nu armasirā tu loc, ca murmurusits, nu! S-loarā sh-elj dupu furi, tor tu tor, va dzāts! Pi idghea cārari, cari u duchea, cu ciciorlu, ma nu u videa, tu chisa atsea. Shi, aidi-aidi, ma sā nchidica, ma chindurea, aoa s-aprucheā para multu di furi, sh-chindurea heamā, s-nu achicāseascā atselj cā lā loarā torlu... Sh-unoarā lā si fārnanāsi dininti unā casā mari-mari, cum nu-i ti pistipseari!

- More, more, more! Nu vai hibā shcreta aestā di casā tamam apanghea a furlor, cari s-avdza cā pri aoa tu munti āsh au maslu? dzāsi Iancu.

- Ashi? - fatsi, shcurtu, sotslu a ficiorlui, cā sh-eara ca mutālici, nu para zburā el...

Ma, tsi va dzātsets? - cā ashi sh-fu! Cāsoaia pisti cari deadirā eara a atsilor noauā furi, cari u-avurā arāchitā Stamula, shi u tsānea aoa ncljisā! Aeshti eara furlji tsi-lj vidzurā ficiorlji ma ninti, sh-cari, di chisa di nafoarā, ma sh-di fumlu tsi lu scutea dzadili apreasi, purtati di elj, lā pāturā s-hibā ma multsā, mult ma mults! Ma, iu s-dutsea aeshtsā, ehtsārlij? Cā nu stāturā ma mult di unā minutā dinintea a casiljei di her, tāsh canda vinjirā aoa mash s-ascultā heamā, tsi s-fatsi... sh-ahāntu! Bāgarā heamā ureaclja, va dzāts, shi s-tuchirā tu chisā, ma nclo, vahi sum loc, tu pāduri. Defi! - cā mash di nāsh nu sh-avea chefi tora, gionjlji ficiori dit pārmitlu a nostru!

Iancu intrā n casā, cu sots-su dupu nās, la doauā ceapi nāpoi, dolji cu urecljili ciuliti, s-acatsā sh-nai ma njica vreavā... Canda pri oauā cālca ficiorlji, ashi s-afirea sh-bāga oarā, cā eara tu loc nicunuscūt. Am, tsi, shicai eara? Sh-ca sh-avea sh-altsā furi aclo, nuntru? Tr-atsea, avigljarea bunā nu aspardzi...!

Shi, lji rāstoarnā ficiorlji udadzljji, pi aradā, un dupu alantu, s-aflā

tsiva. Sh-cāti sh-eara aclo, lucrī sh-lucrī... Ma, iarā, - tsiva. Tsiva, sh-vār dip! Sh-ninga unoarā acātsarā s-caftā... Cāndu, diunoarā, avdu tsiva, ca un cāntic di jali, mizi lu avdza... Boatsea vinea ditru un udā dip di ningā elj. Gionjlji s-aurarā cu anumirli sh-cu pāltārli, sh-pitrumisirā nuntru ca vārā furtunā! Sh-tsi s-lā veadā oclji, aoa? Unā featā! Feata mirghiulusea sh-tora, canda avea glārītā. Nu-lj avdza, nu-lj videā, cānta shi-sh chiptina perlu lai-cārbuni, sh-lung, di-lj agiundzea pānā mpadi. Shidea n ocioari, ningā firidā, sh-mutrea nafoarā...

Iancu, unā tsi u-andzāri, sh-u cunuscu sorā-sa, Stamula! Sh-dupu boatsi u-avu cunuscūtā, harea-lj di featā! Dimec, u-aflā sorā-sa, trā cari nu lu-acātsa somnul, di ahāntu chiro! Doauā gjljoati, shi-sh fu ningā nāsā, u āmbrātsitā, lji bāshe oclji shi fatsili... Plāngu dolji di harauā, s-ascuturā di plāngu, s-ts-u arupā inima! Avea tricūtā ma multu di trei anj, di cāndu nu s-ma vidzurā, oarfānjlji!

- Tuti ca tuti, moi frate vrut sh-durut, ālj greashti Stamula, ca dishtiptatā dit vis, - ma tsi adrām tora, cā vai vinā cānjlji di furi, di vanj ti ngljitā di viu, cu sotslu-a tāu deadun, ma s-vā-aflā aoa!

- More, sora-l frati! - lj-u-ari el, sumarāndalui - dip s-nā hibā fricā-a noauā di nishti palju-furi?! Sh-nā sutā s-vinā, tsivali va-lj adrām!

Shi, tsi adarā gionjlji? Acatsā locurli pri iu avea sā s-toarnā furlji, cu pistoalili ntru-mānj! Cati un la unā intrari a casiljei, cā doauā intrāri eara. Sh-anda furlji s-toarnā di pri iu eara dush, "Bam-bum! Bum-bam!" - lj-arucutirā mpadi tuts, ca tsiva birbets...

Dupu tsi-lj tuchirā ashi furlji, n cap cu ma marli a lor - cari s-aspusi sh-nai ma gionili di nāsh, ashi, urut, s-nu-l vedz, cum lu deadi Dumnidzā, - u ncārcarā ficiorlji cātāndia tutā, a aishtor di aoa, malāma maxus, dimec flurii, ghiurdānj, biligits sh-cāti alti, furati di la nicuchiri dit aestā mardzini di amirārlij tsi u-avurā gugea aspāreatā, shi-sh loarā calea nāpoi.

Agiumshi, ma nclo, la unā dirveni, tu munts, loc pri iu s-tritsea cātrā Egeea, mash prit hori armāneshti, bagā elj di adarā unā hani mari, cu di tuti, cā pāradzljji nu lā lipsea tora, avea jivo! Sh-cara di pān tora, loclu aestu lu afirea oaminjlji, cā-lj loa furlji di napandica, dupu tsi s-featsi hanea agiumsai nai ma urdinatlu, cā tuti cārvānjli chindurea aoa, fārā fricā, sā s-discurmā lumea shi s-mācā, s-bea. Agonja dip agiumsai hanea-a ficiorlor unā soi di caravan-serai, iu, cari vinea, eara filipsit cu di tuti, a ma cum?... Fārā un pārā, batcheava, voi s-dzāc! Hani iu puteai shi s-dornji arihati, cāt tsā eara chefea, shi s-fudz dzua alantā iu ti-acljamā a tali!

Gionjlji a noshtri, dolji, dupu tsi li arādāpsirā lucrili cum undzeashti la hanea-a lor, alāsarā aclo oaminj pistimenj, shi sh-si turnarā tu hoara-a

lor, Furca, cu bunj pāradz, bāgats di-unā parti.

Pārintsli, ma-lj vidzurā diznou acasā, acriscurā di harauā, cu ninga unā palmā! Dupu cari, tricurā putsāni dzāli mash, shi acātsarā aclo, tu munti, trei numts unoarā, ma tsi numtsā? - ca tu pārmiti! Di va dzātseai, cā amirāreshi eara! Numta ali Stamuli, cu un hilj di vāshilje crāstīn, numta al Iancu, cu unā hilji di māri amiradz, shi numta a sots-sui, cu unā featā di domnu mari shi avdzāt! Cu hareā-a lor, nitsi nu eara vārā nishani, ca s-nu ma zburām ti avearea tsi lā intrā ntru-mānā, cāndu sh-u-aspusirā giuneatsa dolji ficiori!

Mea, lu trapsirā corlu armānjli, shi ansārirā la asteasili aesti di numtsā cu hari, unā stāmānā arada! Sh-lu bātūrā loclu mpadi, cu shidzutlu, cu cicioarli, pānā s-curmarā dip! Shi ansārii sh-eu, sh-lu dush sh-corlu, cāt ānj putui, iarā cāndu nu mata nj-avui puteari, acumtinai, cā nu mi tālja vār, shi ia-mea, tamam aoa nj-mi fārnāsii tora, dinintea-a voastrā...

Shi, di cara shtiu sh-eu un pārmit, vā lu spush, ca vār nai ma mushatlu nvis... Vahi nu-sh fu di protili, pārmitlu-a meu, ma nj-arāsh heamā di voi, azā, sh-eu, oaspitslj-a mei mult tinjisits, di-nj mi ncārcai di-amārtii, cum ghini shtits!

CHEATRA DI SUM LIMBĀ

Cara di sh-fu unoarā, dip ca nialtoarā! Mea, sh-ca vārnoarā, ahāntu veclju easti pārmitlu tsi voi s-vā-l dzāc...! Nu si shtii tu tsi chiro sā s-avurā faptā ahtāri nifapti, cari tamam va-nj mi acats s-li mbair pi aradā, aoa. A, ma, ashi eara tu zāmani, tu altā etā, s-fātsea lughii di lughii di lucri ti ciudii, ti mari ciudii, cā s-amistica shi māghistrili, atumtsea.

Tu eta atsea, di cari vā zburāscu, bāna pri iuva la noi, un om, ftohlu a ftohlor, cavai di bana-a lui! Earā di prit Paltin dzāc nāscānts, altsā - cā di Amer, i di ma ndzeanā, neisi... Ghini dip nu sā shtii, cā omlu a nostru nu stātea tamam tu hoarā - Paltin i Amerlu, ma, ca stri nāsi. Sh-avea adratā unā cāscioarā heamāzā ma nclo, dzeana cātrā Aminciu, la izvurlu a arāului Bāiasa, cari dipunā, dipunā shi s-aruncā tāsh tu Adriatica, tricāndalui mash prit hori armāneshti.

Tora, ftoh sh-eara el, armānlu a nostru aestu, a ma shtiu cā apa u bea aratsi shi ca lunjina di limpidā, dip di iu azvumea Bāiasa! Susura aclo hirlu di apā, iu s-acātsa Bāiasa, chirchirānda pisti chetsārli murni, nviscuti cu minutā shi speasā iarbā veardi, un mushclju ca di catifei! Ca vār cāntic, ashi susura, canda ti-acljima s-ti-aplets, s-u ljai tu palmi shi s-u sorghi! Numash cā, dupu tsi s-u beai? Cā ashi, agiun-corbu, tsā cadī cheatrā!

Omlu aestu, sh-cu muljarea-lj eara aush di-aoa shi nclo, sh-nu mata

putea s-lucreadzā. Mash ashi, pi ningā casā, acrishtea tsiva gāljinj, hrānea vār porc, s-lu talji di sārātōri... sh-ahānt. Mutrea sh-elj la soari cu mirachi, sh-lji si ncljina, cā lā ngāldza oasisi.

Āntreaga-a lor nādii lā eara Mītru, ficiorlu a lor. Aestu lucra di si stuhina, pri la un, la altu, la cari sā ndrīdzea. A, ma, geaba, cā ici nu-lj āncusta! Nu, shi... sānātati, cā ia, ftuhia-lā tut nu putea s-u aguneascā din casā, din casa pārīntescā! Nu acātsa rādzātīnā, pri iu s-vātāma ashi... Di la un celnic barim fudzi, vru-nu vru, cā ninga di cum intrā picurar la aestu, - nu sā shtii ti tsi nāspeti - deadi lāngoarea tu oili a lui, di acātsarā s-cadā azvarna, cāti dzatsi pi dzuā! Mītru-ficiorlu nu-sh avea vārā cābati aoa, ma, nu shtits cum suntu oaminjli? Cāndu intrā elj tu ergu... Sh-ma multu tu atsel chiro, cāndu lumea pistipsea, glāreashti, tuti... glārinjli! Cā taha ari oaminj-fārā-tihi, i oaminj-gazepi, di cari prindi s-ti-afireshti...

Cara di vidzu Mītru cā geaba ciltāseashti el, pri aoa, prit pārtsli-a lui, tsi s-mindui? "Ai s-alāxescu loclu heamā, s-mi min ma nclo, tu xeani, s-ved cum vai iasā!"

Numash cā, nitsi diparti di casā, tu lumea largā, mari prucuchii nu adrā el. Lucrā, nu shidzu, corbul, ma cu tsi si-aleapsi? Dupu trei anj di pidimo, amintā mash... trei aspri, ahāntu, sh-nu ma mult! Mācarea, stranjili di lucru, plata ti durnjari pri iu s-purtā, ca lji ngljitarā tsi-lj ishi... Ashi cā, nu s-aleapsi cu altsiva, dicāt cā... vidzu sh-el lumea!...

Trei aspri va dzāts, - ahānt lji fu amintaticlu!... Tsi s-facā tora? Sh-lj-aruncā paradzljī aeshti tu pungā, lā featsi ma ninti trei noduri, cā lj-avu ligatā tu unā peaticā, s-nu tsiva di-lj cheari calea, sh-lj-u cārtsāni cātrā casā! Cu trei aspri tu peaticā, sh-peatica tu pungā... S-dusi acasā, la pārīnts, cā tu xeani lji si ca aurā. Em, s-ti stuhinedz numash trā altsā, tsi hāiri vai hibā?... Shi, sh-si turna acasā, cā-lj eara a lui, aush, shi nu sā shtii bana-a omlui, lj-eara dor di nāsh, cā ficiorlu avea suflit bun, multu bun.

Imnā, imnā cali lungā, Mītru, sh-cāndu nu para avea multu ninga pānā tu hoara-lj, pānā la casa-a lor, di la izvurlu a Bāiasiljei, tsi vai dzātsets ca veadi el tu un loc? Nāscāntsā drats di ficiurits avea ligatā un cāni di un lāstar di frasin, shi s-avea bāgatā cu pārjina pi aestu, s-lu vatāmā, ehtsārli njits! Cu ciumadzli lu-agudea, arāilji di ficiori! Bāgats oarā voi, tora, ca tsi pārīntsā putea s-aibā, sh-tsi dascalj... Cā bun ānvets loarā di la nāsh!

Al Mītru ālj fu njilā di mārātlu cāni, cari anciunja, di ts-u arupea inima di jali! Canda lā dzātsea-a atsilor: "Tsi v-am faptā eu? Alāsats-miii!..." Sh-aurlā cātrā vleatslj-atsej, s-nu s-avea vidzutā:

- A, lāi, tsi-avets cu cānili, more dushmanj tsi-nj hits! Tsi nu lu-alāsats arihati, corbul?... Mea, cāt vrets s-vā dau, s-nu-l vātāmats?...

Ficiorlji hāscarā oclji, cā elj adra tsi adra mash ashi, di arāi tsi sh-eara, nu cā s-avea minduitā la pārādz... A, ma, cā putea s-lja sh-nāscāntsā minuts, aestā nu lā aspārdzea, tr-atsea, dzāsi unlu di elj:

- Un aspru s-nā dai, disi vrei s-lu-alāsām viu cānili!

- Na-vā-lu! featsi Mītru, shi scoasi dit pungā un di atselj pārādz turtsehti, di asimi, amintat, cum vidzum, iu lucrā ahāntu chiro, trei anj di dzāli!

Niheam ma nclo, Mītrul a nostru, suflit di anghil, bun ca pānea tsi u dutsem la gurā cāndu him agiunj, da pisti altsā dghiavulj di ficiori, cari avea ligatā unā cātushi di un pāljur, shi si ndrīdzea s-u chearā, cā sh-aeshti si-afla cu ciomadzli ntru-mānj. Cātusha-lj mutrea, ca aspāreatā, ma nu duchea ea ghini ca tsi u-ashteaptā...

Al Mītru ālj fu njilā sh-di cātushi:

- Aide, na-vā un aspru shi-a voauā, mash nu astindzets suflitlu aestu, cā-i amārtii, fatsi el. Mari amārtii easti, - acatsā sh-ea shoarits, shi toartsi mushat, ti lja haraua, iarna ningā vatrā, cāndu maia vā spuni pārmiti, anda mplāteashti pārpodz di lānā ti voi, tuts din casā...

- Dā-nā, ma, dā-nā-l asprul a tū! grirā ficiorlji atselj arāilji, ān cor.

Lā deadi sh-a lor un aspru, shi-u lo cu nās sh-cātusha, deadun cu cānili. A, ma, videts voi, ciudii: nu si ncācea ici, aesti doauā nimalji, cum shtim noi! Ca tsiva frats di bunjlji s-purta unlu cu alantā, vahi achicāsea cā avurā tricūtā pi ningā atsea cu coasā...

Lj-avea armasā al Mītru, tu pungā, mash un aspru, di trei, cāt avu. Shi nitsi macar cu aestu nu agiumsi acasā... Cā, ashi eara el... I-ashi ālj fu scriatā?...

Niheamā ma nclo, cāndu s-avea apruceatā di casa-a lor, vidzu nāscāntsā alts ficiori, sh-aeshti dzāndzāvosh, cari u-avea acātsatā unā nāpārticā, elj shi shtea, cum! Unā nāpārticā njicā, shi s-fātsea tamam hāzāri s-u vatāmā...

Iarā ālj fu njilā al Mītru, sh-di nāpārticushi, shi u plāti sh-ea, ta s-u-ascapā cu banā. Shi, ia cum sh-si licshurā sh-di-atsel aspru tsi lj-avea armasā. Sh-u lo deapoea sh-nāpārtica cu nās, shi - calea, ma diparti, aproapea cā agiumsi.

Cāndu deadi cap tu mardzina di hoarā, hoara Amer - shtits, cā vā dzāsh, - didindi di Amer lā eara casa, - lumea ishi s-lu-ashteaptā, ashi cum i-adetea tu ahtari aradā: "Iiii! Vini Mītru, vini Mītrulu!" Cā, de, vinea omlu di diparti, dit xeanili atseali ermi... Fudzit di trei anj, sh-nu di aeri, di aoaltari! Un ālj loa māna, altu lu mbrātsāta, soia di cama aproapea sh-lu bāsha pi oclji, pi frāmti...

Tut tora, unā cu seara, agiumsi shi acasā-lj, la pārints, aclo, ningā hoarā. Sh-tsi harauā pi corghilj di aush a lui, anda lu vidzurā! Shi, di tsi-avea sh-nāsh, di tsi nu sh-avea, bāgarā misalea, s-mācā deadun cu

hiljlu a lor. Dupu cari, dadā-sa dzāsi cātrā Mītru:

- Tora, hiljlu ali dadi, ia s-videm noi tsi nā ai adusā, dit xeani, iu ai alāgatā s-prucupseshti!

- Adutsets-nji tisādzli! gri ficiorlu...

Eu agārshii s-vā spun cā Mītru avea cu el doauā tisādz: tu unā āsh tsānea tsiva stranji di-a lui, peatitsi-tuti, sh-tu-alantā avea hiptā, un pisti alantu cānili, cātusha, sh-nāpārticusha, cari cum lj-avu andāmāsītā...

Lji si-adusirā tisādzli, shi ahurhi sā scoatā el tu migdani, prota cānili, deapoea cātusha, sh-tu soni nāpārtica... Mari ciudii cā nu psusirā, āndisats cum eara tu tisagā, cari āsh fu sh-ligatā la gurā!

- Ia, tsi vā aduc eu! dzāsi Mītru, shi sh-li pārmitusi tuti, cāti li trapsi pri iu fu.

Oarfānjlji a lui di pārintsā, cāndu vidzurā tsi lā avea adusā ficiorlu a lor, di pri iu azgārli oclji, trei anj di dzāli, sh-si nfārmācarā dip! Em, avea sh-ti tsi, nu? Dimec āsh ashtiatarā hiljlu, si s-toarnā acasā cu pārā, cu amintatic bun, ca s-nu ma sh-aibā chideri tu aushatic, shi - ia mutrea tini tsi lā adutsea ficiorlu mult durut! Lā adutsea... un zāgar di cāni, unā shcretā di cātushi, sh-unā nāpārticā, - mari hāiri!! Tsi s-adarā cu aeshti? Alti trei guri tri hrānari... Poati vimtu s-lā da s-mācā! Ashi sh-si minduea oaminjlji, cu multā sicleti!...

Tricurā dzāli multi, di atumtsea. Mītru avea armasā acasā, cu aushlji. Ti tsi s-ma batā cāljurli? Mea, cara fu fudzit, s-amintā, adrā el vārā... guvā ntru-apā, i vahi analtu, tu tser?!...

Cānili, cātusha, sh-nāpārticusha u dutsea, aoa, ca tu paradis, shi-sh tritsea ca fratslji, deadun! Cāt ti mācari-parti, u-anvārtea elj... Avina cāti tsiva... Cānili avina, tu pāduri, sh-lā dādea sh-a sotslor a lui. Cātusha, sh-nāsā acātsa shoarits, i bubulits, cātu s-dzāts, nu psusea di foami! Ahāntu mash, cā a nipārticāljei ālj si featsi dor di acasā. Em, nu sh-lj-avea vidzutā pārintsjlji di chiro baia! Ti-atsea, lu pālcārsi pi domnul a ljei bun, Mītru, s-u ducā pān di nāsh, tu vāsilia a... nāpārtitslor, dāmara a ljei. Shi s-nu-lj hibā fricā pri aclo - ālj dzātsi, - cāndu vai veadā numash sherchi lughii di lughii, cā tsiva nu va lj-adarā.

Mītru cāndāsi, s-u ducā. Putea el s-nu facā unā buneatsā, cāndu-lj si cāfta?

Nāpārticusha, ca s-lj-u toarnā, ti ahāntā bunātati a lui, ālj dzātsi a ficiorlui:

- Bagā oarā ghini, ma, Mitre! Ti fapta a ta - sh-cā mi-ascāpash di moarti, sh-cā mi duts, tora, s-nji ved pārintsjlji, vāshiljelu a nostru, a nāpārtitslor va-sh va s-tsā plāteascā. "Tsi vrei s-tsā dau, ti suflitlu-a tū, bun?" - va ti ntreabā el. "Cheatra-di-sum-Limbā!" - s-dzāts tini... Cā,

aestā cheatrā, ma s-u hidz sum limbā, pots deapoea s-cafts itsi ai orixi, cā unāshunā va-ts vinā!

Ficiorlu sh-li bāgā tu cor, tsi-lj dzāsi nāpārticusha, s-nu li-agārshascā tsiva, shi-sh lo calea, cu nāsā, cātrā vāsilia a sherchilor!

Li teasirā elj, sh-ma li teasirā, di vai dzātseai cā sh-agārshirā pircali, a ma, pān tu soni agiumsirā. Shi, aclo, tsi s-veadā oclji? Nāpārtits sh-nāpārtits, sherchi di tuti turliili, sh-fuviroasi, sh-cu chipri, sh-fārā, sh-cu ghilii la oclji, i fārā, sh-ma māri, sh-ma njijs, s-ti-aspari! Shuira, si sālāghea cāndu nu ti ashtiptai, ca s-pots s-ti afireshti, ti loa lāhtarea! Mītru, ma, nitsi cā li deadi di mānar, el nu avea trā tsi s-lj-eara fricā, cā ashi lj-avea spusā a lui, nāpārticusha...

Pārintsli a nāpārticljei, cum sh-u vidzurā fitica-a lor, multu sh-si hārsirā, pān di tser sh-si hārsirā elj! Cā, māratsli, avea chiro tora, di anda u tricurā tu diftearea-a atsilor dush tu lumea alantā, a ndreptsālor. Shi, tr-atsea, ca s-lj-u plāteascā buneatsa-l Mītru, lu dusirā la vāshiljelu-a lor, a sherchilor, s-lji caftā itsi-lj va inima - cum i-adetea aoa, - cā valj da, fārā di altā! "Haraua tsi nā u fātsesh - ālj dzāsirā aushli a nipārticushiljei - nu easti licshor s-u plāteshti!" Shi avdapsirā, troarā, taha ta s-veadā sh-el hāiri di tsi vai caftā a vāshiljelui: "Mutrea, ma, tini-gione, mutrea di caftā grosh cāts vrei, sats āntredz, shi lucri scumpi s-caftsā, ghiurdānj cu dubloani, biligits, ahtāri s-vrei! Cā troarā va li ai... Ashi-i adetea la noi: ti tsi ai adratā tini, s-plāteashti itsi vrei, poati s-hibā ma mult di multu!"

Ia mutrits voi, cum lu loa cu plan, sh-aeshti, s-lu bagā tu pumoarā! Mītru, ma, sh-lu shtea el ghini lucurlu... Nu eara nās vār astupat tu minti dip, s-lj-ascultā! Āsh sumarādea ashi, singur, cara di videa cum pānā sh-pārintsli a nāpārticushiljei u ascundu, s-u afireascā, Cheatra-di-sum-Limbā, tihilailji! Em, cum s-u da sherchilj, dit vāsilia-a lor?

Agiundzi ficiorlu a nostru la vāshiljelu-a sherchilor. Sh-lji dzātsi atsel;

- A, vre ficior-tini, dāmarā di om tsi eshti, - ia spuni-nj a njia, ca tsi pishcheshi, tsi doarā ānj vrei s-tsā dau, ti fapta-a ta mushatā, cā u ascāpash nāpārticusha di moarti?

- Cheatra-di-sum-Limbā! - gri gionili di Mītru, - dip altsiva nu voi!

Nitsi nu lā tritsea prit minti a sherchilor, cā ficiorlu aestu va lā caftā tamam cheatra atsea! Cā, dimi nu shtea can di nāsā, mash nāpārtitsli! Glari cum sh-eara vāshileadzli aeshti - tsi cā sherchi, cari taha suntu agno minti! - cum eara s-lā treacā a lor prit capitli strimti tsi li avea, cā, al Mītru putea s-lji dzācā ti Cheatra-di-sum-Limbā un di-a lor...?!

Deadirā ncoa, deadirā nclo - vāshiljelu-a sherchilor, sh-cu tuts a lui, cāndu avdzārā tsi caftā ficiorlu di om, sh-si shutsārā, s-anvārtirā, cā nu lā vinea dip āmbarā... Lā eara inati, cum s-u da elj cheatra?! Ma, vrurā-

nu vrurā, sh-lu tsānurā zborlu dat, cari la nāsh eara lucru sāmto! Shi pānā tu soni lj-u deadirā ciltāsita doarā... Chirutā fu cā s-loarā tu pāzari cu Mītru, poati-poati s-lu-arādā! Nu avurā altā culai, sh-lj-u deadirā cheatra, cā gionili aestu mash ahānt shi shtea: Cheatra-di-sum-Limbā, nu-nj voi altsiva!"

Sh-u aruncā el tu sin, chitrātseaua-atsea, cā unā chitrātseauā sh-eara, lā alāsā sānātati a sherchilor, deadun cu nāpārticusha a lor, shi li teasi agonja-agonja di-aclo! Āndreptu acasā chinduri...

Intrā el ān casā, tora, shi ni unā, ni doauā, āsh scoasi cheatra din sin, shi sh-u hipsi sum limbā, deapoea dzāsi:

- Casa aestā a noastrā, di oaminj niavuts, troarā sā s-facā unā palati ma mari sh-multu ma pirifanā di-a vāshiljelui a loclui! Iarā vāshiljelu a loclui eara... padishahlu, sultanlu di mPolī!

Sh-nu apucā s-lji dzācā zboarli aesti, shi - ciudii mari! S-vedz shi s-nu pistipseshti! Tu loclu a cāscioarāljei cavai di nāsā, a pārintslor al Mītru, atsea mash cāt nā boi di om, cu citii cu tut, s-anāltsa tora unā palati, cu turnuri ma māri sh-ma njijs, cu udadz nianumirats, mash marmurā, di tsā loa adiljaticlu, ma sh-ocljji, anda mutrea! Palati-palati, ca tuti palātsli di pri loc, pānā sh-cu ascheri pi la intrāri!

Aushli al Mītru, cāndu s-tihisirā aesti, durnja, corghilj... S-avea teasā heamā pi frāndzāli di cāprinā, di ningā vatrā. Shi, cum cānjina di la jarlu dit vatrā ālj ca ngāldzā shi-lj mulje ghini, cā barim leamni avea sh-nāsh, aoa, tu pāduri, lj-avu nchiluitā somnul. Ma, cāndu sh-si dishtiptarā - cā shtits, oaminjlji ma tricuts di ilichii dormu ma putsān - lā si pāru cā... ānviseadzā! Māratsli aush, nu sh-achicāsea tsiva, dip! El, tatā-su al Mītru, āsh āntribā muljarea, ca cicārdāsit di minti:

- A, vre muljare-tini, tsi vedz dearvigāra, sh-pi mini?...

- Em, tsi s-ved, tini-bārbate? - ālj apāndāsi nicuchira-lj, ciudusitā sh-nāsā! Nj-u-am cā nica nu-nj mi dishtiptai, cā mea - sh-tora anvisedz...

- Sh-ca tsi nvisedz tini, more muljare?...

- Cā taha hiu tu unā palati mari, mari! - dzāsi moasha... Am, sh-tsi s-fatsi cu tini, lāi? - lj-u-ari ea, sh-mutreashti cātrā nicuchir, ta s-lji bagā ma ghini di oarā. Cari ti alāxi ashi, mash tu sirmā sh-tu hrisafi?!...

- Va s-dzācā easti dearihina, nu-i tu nvis, la corbā! - āsh featsi crutsi aushlu. Deapoea, iarā cātrā muljari-sa, cari ninga nu achicāsea ghini tsi s-fatsi... Sh-tini, more nicuchirā, aspunj dip ca vārā amirāroanji! Tsi va s-hibā cu noi, Doamne-Mari!?!..."

Tsi eara cu nāsh lā dzāsi Mītru, ficiorlu a lor, cari tu oara atsea intrā la elj, aclo. Aljuntrea, cari shtii tsi va s-fātsea cu aushli atselj corghilj, cā avea intratā oaminjlji tu mari shubei sh-chideri... Ma, sh-nu sh-avea sh-ti tsi?

Tutā hoara Amer s-njira di tsi vidzu pi ohtu. La izvuri, cum ālj dzātsea a loclui iu bāna Mītru cu a lui. Ma tsi dzāc eu tutā hoara? Cā s-arāspāndi ahtari nishani, s-timsi zborlu, di aflarā sh-vinjirā s-veadā sh-dit multi, alti hori sh-pulīti ditru Pindul āntreg, sh-nu mash dit Pindu! Vine oaminjlji dit Aminciu, di Turia, Malacash, Paltin, sh-pān tu soni cari sh-di iu nu vinji? Di cātrā Cavala, sh-dit pārtsāli arbinusheshti, pānā Beala, deapoea sh-di cātrā Crushova, tu pārtsli sārbeshti, sh-di nghios, di Cāndruva sh-di Grāmāticuva, cātrā Veria deapoea, sh-di Sārūnā, sh-di nghios-ānghios, di Armīro, ningā Egeea, va dzāc dit tuti locurli armāneshti alāgarā Amer, ta s-veadā!

Mutrescu oaminjlji di agnanghea, ca glārīts, cā palatea tsi lā sā fārnāsi aclo, canda dintr-oc ishit, tsā loa oclji, nu altā, di mushatā sh-di nghilicioasā, cā-sh eara tutā nviscutā tu malāmā! Shi-sh dzātsea, ca fricuits, un cātrā altu:

- Ore, cum di putu ficiorlu a aushlor aeshti, cari lji shtim noi tsi fucāradz suntu, cum di putu s-adarā, ashi - troarā, un ahtari ti nishani lucru?!

Padishahlu di mPoli, nitsi nās nu s-njira ma putsān! Mutrea sh-aestu di diparti, shi-sh frica oclji, s-nu tsiva s-hibā n vis! Cā sh-padishahlu ishish avu vinjītā, s-veadā cu oclji a lui...! Āsh frica oclji pi aradā, sh-lji ncljīdea, sh-iarā lji ncljīdea sh-dishcljīdea - ma palatea stātea tut aclo, sum māgulā, la loclu-a ljei, iu sh-fu cāsica a ftohlor... "Mari easti Allah, sh-multi ciudii sta tu putearea-lj, s-li facā!" s-minduea sultanlu, anda mutrea, mutrea, sh-nu-lj si fudzea, fātsea mirgheani, cu ascherli a lui dearvigāra!

A, ma, s-njirā el cāt s-njirā, padishahlu, shi lu-acljimā deapoea Mītru, la nās, s-lu ntreabā. Sh-lji dzāsi, cāndu ālj vinji dininti:

- A, vre, cum adrash tini-oame, tini-armāne, di nālsash ahtari nishani di palati? Cā eu nu nj-am vidzutā tu bana-nj, altu ma mari, ma mushat, sh-ma pirifan! Ia mutrea-u cum sh-si hidzi cu turnurli sum tserlu-analtu, etim canda s-u-ntsapā semiluna-a noastrā astarā, cāndu va si-aspuņā! Am, di iu avush tini ahāntsā pāradz, s-u adari palatea-a ta, mea sh-s-u ndredz ashi?! Ia dzā-nj...

Mītru lji lu lo zborlu dit gurā, cā el nu para li shtea arādzli amirāreshti, sh-dzāsi, cu arāslu pi budzā shi mbar, cum lu shtim:

- Fārā pāradz, Doamne, sh-fārā masturi nj-u-adrai eu palatea... grii un zbor, shi s-featsi! Singurā sh-si featsi...

- Em, cum ashi? - s-ciuduseashti, sh-ca lu-acatsā inatea, sultanlu di mPoli, cā un palju-ficior nu-lj zburashti limpid.

- Ia, ashi, ghini, - fatsi alantu...

Diunoarā, ālj deadi tu minti a padishahlui, nāirit tora ghini, cā hirbea di itii... Sh-dsāsi:

- Macā eshti irbapi s-adari... ahāntu efculā ciudii di aesti, atumtsea ia mutrea ncoa tsi tsā dimāndu eu: voi s-nj-adari unā cali, ashtirnutā mash cu asimi, di la palatea aestā, pān di palatea-a mea, di mPoli, di Stambul, avdzā? A, ma, māni - calea s-hibā adratā! Ca s-pots s-u-adari va-ts dau giunitati di amirārilji, mea sh-hilj-a mea, Senihel, ti nveastā!

- S-fatsi! Ij-u-ari Mītru, shcurtu.

S-turnā el acasā, āsh hipsi cheatra... sum limbā, sh-gri, fārā zbor, mash tu mintea-lj: "Sā s-fārnāseascā unāshunā, unā cali ashtirnutā cu asimi, di-aoa pān la sultanlu di mPoli, la amarea atsea strimta, Marmaraoa!" Shi, calea s-fārnāsi, troarā, shi sta, ca di totna, sum soari!

Padishahlu, corbul, tsi-avea s-facā? Nu putu s-da nāpoi... Dzāsi cā va-lj da a ficiorlui disā dit amirārilji, sh-hilj-sa, Senihel ti nveastā? Dzāsi. Shi, sh-lu tsānu zborlu!

Sh-adrarā deapoea, more cushuradz, unā numtā - ca dearihina dumneascā! Sh-brava a tsia, Mitro-tini, cā-nj ti vidzush sh-dzinārac di amirā! Dip, ashi!

Tora, cari eara ca nās? Nu lu ncāpea stranjili, ca omlu cari nitsi nu s-minduea, putes nu dzāsi s-lu calcā ahāntu tihea atsea buna, ma tsi tihi! Oarbā, oarbā!! Oarbā - nu shicai!

Tihea al Mītru, ma, ca s-vā spun āndreptu, nu sh-eara ea āmbarā... Pānā sh-tora, tu ghineatsa tsi-lj vinji, un lucru nu sh-eara cum lipseashti... Avea, omlu, un caimo: nveastā-sa, mult mushata-lj Senihel, zbura lumea cā sh-u-avea arcatā vrearea pri un arap di dinclo di Marmaraoa, tu Anadolii... Sh-fātsea tsi fātsea Senihel aestā, sh-fuga la araplu-a ljei, scāpa di Mītru, sh-fuga la altu! Em, tsi vrets? Evā dzā-lj-u!

Shi, canda aestā nu agiundzea, tsi-lj treatsi ali Evā prit minti, unā dzuā? "Bre-bre, āsh dzāsi ea, ca tu miletea-a ljei, - am cum fatsi aestu (dimec bārbat-su, Mītru) di li fārniseashti itsi sh-ari orixi? Prindi s-aibā vārā lugurii māghipsitā-tsiva, i lu agiutā vār sufliit blāstimat, cā mash cu putearea-a lui di om ca tuts oaminjlji, nu pistipsescu..."

Shi, acatsā ea, Senihel, di lu ntreabā:

- Am, nu-nj spuni tini, bārbate, cum adari di li scots ashi, tuti, ca dit vār trastu māghipsit, itsi tsā treatsi pit minti? Di iu, bre, ahāntā puteari la tini?... Cā, nāscānti ori nj-easti shi fricā, di-nj dzāc singurā: "Vlughisite, Tini-Allah, nu vai hibā bārbat-nju aestu vār di atselj cari fac māghii!?"

Mītru nitsi cā s-minduea s-lji spunā sicretlu a lui! Muljarea, ma, di

atumtsea shi ncoa, nu lu-alāsā arihati nā minutā, cā lu alce di minti, corbul di ficior: "I va nj-aspunĵ, i... nu shtiu tsi s-aleadzi cu mini!" Iarā alti ori lu loa ashi: "Mitrushlu-a meu vrut, āts vrei tini s-tsā moarā njica-a ta Senihel? Ia spuni-nj sh-a njia, durute, sā shtiu sh-eu..." Shi, Mitrulu-a nostru, de, om sh-eara sh-el, s-alāsā arās di muljari, sh-lĵ dzāsi - ti Cheatra-di-sum-Limbā, secretlu a lui! Cā, stātu shi s-mindui: Ma ti-ascundzā sh-di muljarea-ts, atumtsea pi cari s-ai besā?" Cum s-lĵ tritsea pi n cap tsi urdzashti ehtāra di Senihel a lui?

Shi, tu unā noapti, anda Mitrul sh-eara tu somnul atsel greulu sh-dultsili, si acoalā amārtoiasa atsea di hilĵi a padishahlui, sh-anarga-anarga, ālĵ furā Cheatra-di-sum-Limbā, iu sh-u tsānea crāshtinlu... Lu gādilā sum gushi, shi lu featsi di strānutā, sh-cu aestā u aruncā cheatra mpadi, pri chilimi, ningā baldachinlu-crivati, iu-sh durnja. U lĵa Senihel cheatra shi... sh-u hidzi sum limba-lĵ, sh-dzātsi:

- Tu oara aestā s-mi aflu la Selim a meu, naparti di Marmaraoa!

Selim, ashi lu-acĵjima araplu-a lĵei, cu cari s-avea tu vreari... Un arap sursit pri cap, ca luna di pi tser, ashi cumu s-poartā pāngānjĵi, lighii lĵ-eara curcubeta, s-hibā la elĵ!

Li dzāsi Senihel zboarli aesti - shi, s-featsi troarā, cā s-fārnāsi, asteasa, la Selim-araplu, cari eara ca un vizir pisti Marmaraoa, cari disparti Evropa di Anadolii.

Cāndu s-dishtiptā Mitrul, tu hārghii, mutri dupu muljari, s-u veadā, ma ea - iuva! U caftā sh-cheatra - cā-l fuldzirā, unāshunā, s-nu lĵ-u furā... Cheatra, sh-ea, - ioc! Ālĵ vinea si zuruseascā, hirbea di inati, s-plāscāneascā - sh-ma multi nu! "Cā mari glārimi nj-avui faptā, di-lĵ dzāsh a turcalĵei ti cheatrā! Aestā vai hibā tora la araplu!"

Dupu tsi-lĵ tricurā orili, mutri el dearvigāra-lĵ - aclo, tu palatea-a lui di Amer - sh-nu mata vidzu tsiva-ici; ni tor di palati nu s-ma afla aoa, ni alti s-afla, di cāti furā la el acasā! Cā muljari-sa, cum agiumsi dinclo, la Selim a lĵei, dzāsi - cu Cheatra-sum-Limbā - s-nu mata hibā palatea tu hoara-al Mitrul, di la izvurlu a Bāiasālĵei, sh-nu fu! Cā s-fārnāsi diparti, pi limanea a Marmarauālĵei, tu Anadolii, la Selim-vizirlu.

Aushĵi pārints al Mitrul, ancusurats di taxirati sh-di nvirinari, cari lĵ-agudirā fārā s-bagā di oarā, cum lā avu vinĵitā sh-haraua, ma ninti, - elĵ, corghilĵ, nu dzātsea tsiva... Āsh plāndzea mira mash, fārā zboarā. Tsi putea s-facā ma multu? Māratsĵi di elĵ! Mirā lai a lor...

A, ma, Mitrul, s-lu videai di vārā parti, canda eara nfārmācat! Ca s-lu pligēua plĵumbili tuti dit lumi, chicutā di sāndzi nu va-lĵ cura! Tsi s-facā sh-tsi sā ndreagā nās tora? Shi shtea el cā muljari-sa u tricul Marmaraoa, ma cum vai putea sā-sh si-aruncā sh-nās naparti?!... Cā nu eara lucru licshor nitsi s-ti stricori pānā aclo, pri sum oclĵi niānchiluits vroarā a tābābiilor di ianitsari, cari avigĵja- cu greauā dimāndari di la

Selim-vizir ishish, s-nu-alasā vār s-treacā!

Tamam cāndu s-fārmita el ashi, intrā tu udā cānili, cu cātusha dupu nās. Cā nāpārticusha, shtits, u-avu alāsātā la pārintsālĵ a lĵei... Shi, cara lu vidzurā cādzut pri minduiri mari, lu ntribarā ca tsi pātsā, di aspuni canda lĵi si nicarā cārāvili, i canda lĵi psusirā mulārli tuti. Mitrul sh-u dishclĵisi inima a aishtor sots a lui; lā dzāsi cā ālĵ si furā Cheatra-di-sum-Limbā, anda durnja, - sh-cari lĵ-u furā, iu s-aflā tora, sh-alti cripārli di-a lui, cā nu s-afirea ni di cāni, ni di cātushi.

- Em, tsi ti nvirinedz ahāntu, - ālĵ grirā doauli nimalĵ tu un zbor!? Cā ti tsi nā ai noi? Vai nā dutsem noi dupu cheatrā sh-va lĵ-u furām ali asteasa-a ta di nveastā, aestā... Senihel!

Shi, ānchisescu, shi calea-calea cānili sh-cu cātusha, trec elĵ amarea - cari s-mutreascā la un cāni tsi avinā nā cātushi? Fā-lĵ defi! Nimalĵi, s-treacā, ma vor, didindi, tu Anadolii, āsh dzāsirā vahi, avigĵitorlĵi al Selim, cari hābari nu-sh avea cā aesti nimalĵi eara māghipsiti, shi avea minti shi zbor, ca noi, oaminĵlĵi!

Agiumsirā aclo, unā searā, toamna, cāndu tamam s-avea ntunicatā...

Tu Anadolii, pri budza a Marmarauālĵei, mari lā fu ciudia s-u veadā iarā palatea-al Mitrul, di la izvurlu arāului Bāiasa! "Mari, sh-nividzutā ciudii!" - āsh dzāsirā cānili sh-cātusha. "I nā avum turnatā noi, acasā, fārā si shtim...!" A, ma, nu eara ashi, cā ia - aoa-i Anadolii, nu muntsālĵ di Pindu! Dimec nu s-avea chirutā nimalĵili al Mitrul, cari achicāsirā ca-i lucru māghipsit cu domnul a lor! Shi, adrarā ashi: Cānili armasi la poartā, niheamā ma nclo, s-mutreascā shi s-ascultā tsi s-fatsi... Iarā cātusha, cum ālĵ easti soia, "miau!" pri aoa, "miau!" pri aclo, s-hipsi tu palati, cā sh-u cunushtea ghini... Shi, cum shidea ascumtā sum unā crivati, cu oclĵi mpatru, na-lea un shoaric tivichel, ca orbu, ālĵ easi dininti, - scumpul di el! Pat - cātusha, cu patili di dininti, sh-lu-acatsā! "Pst! pst!" ālĵ fatsi, ta s-tacā!

- Aman, vre, nu-nj mi mēcā! - ālĵ cādzu rigeai a cātushilĵei, njicāzacu di shoaric. Hārdzea-nj-u bana, shcreta di banā, cā va tsā fac sh-eu vārā ghineatsā vroarā, cāndu va ti lipseascā!

- Ashi s-hibā! - lĵ-u toarnā cātusha, - ti lĵertu, a ma sā-nj ti duts tora noaptea, shi s-u furi Cheatra-di-sum-Limba a muljarilĵei cu cari doarmi araplu Selim! Aoa ti-ashteptu! S-vinĵ cu cheatra, achicāseshti!

Shoariclu si sprigiurā cā achicāsi, sh-cā va adarā dip cum lĵi si cāftā, mash s-lĵ-alasā bana. Deapoea, āsh mulĵe cuditsa tu untulemnu shi... tsi ma adrā aestu?... Ah, ia mutrits voi cā nj-adush aminti! Mi-aveam agārshitā, de more, ghiaramatli!... Dupu tsi sh-u mulĵe cuditsa tu untulemnu, sh-u tāvāli sh-tu unā cutii cu piper arosh, di atsel tsi usturā nai ma multu! Shi, ma nclo?... Ma nclo ca tsi lĵ-armasi s-facā? Pri-

agalea-agalea, s-trapsi di-azvarna pān la Senihel, iu durnja ea cu Selim a ljei. Sh-cāndu muljarea eara tu nai ma dulstili somnu, ālj stricurā cuditsa tu nari... Senihel strānutā, hap-ciu! Shi, ashi lj-ansāri Cheatra-di-sum-Limba-lj, tāsh pi un covor-chilimi di mpadi. Shuriclu nu-sh vru altsiva: u lja el cheatra shi - fuga la cātushi, iu lu-ashtipta, cum s-avurā achicāsītā!

Cātusha sh-u hipsi ea cheatra ghini sum limbā, sh-nitsi nu-aduchi cum alāgā ampatrulea nafoarā, la cāni, cari u-ashtipta ca aspāreat, cā amānā. Shi, cum s-vidzurā deadun, sh-loarā cicioarli deanumir, sh-dā-lj-u ninti! Tu criptata-a hārgheiljei, agiumsirā iarā pri budza-a Marmarauāljei, tu loclu pri iu s-avea aruncatā ncoa tu Anadolii.

- Tora, gri cānili cātrā cātushi, ia alinā-nj-ti ncalar pri mini, shi s-tsānj ghini cheatra sum limbā, s-nu ts-ascapā tu-amari, cā nāpārtica ti mushcā!

Cātrā tu mesea di amari, ma, tsi-lj vinji a cānilui? S-toarnā, shi-lj dzātsi a cātushiljei:

- Voi s-u ved sh-eu, ca tsi lughii di cheatrā easti aestā?...

- Ore, sots, lu lo cātusha cu bunlu, shedz-tsā fronim! Tsi, tota, u-afash oara? Va ts-u-aspun eu, a ma cāndu va him ishits dit apā, s-nu-nj ascapā, corba-nj di eu, sh-su chirem, ti gazepei!

Cu cari s-ti-achicāseshti, ma? El, cānili, u tsānea-hir, gumarlu:

- I va nj-u-aspun, i va ti-arunc ntru-apā!

Lja cātusha s-lj-u-aspunā va-nu va, cheatra, cā nu ti-agiots cu zurlu, shi - na, cā lj-ascapā tu-amari!

Tsi eara ti adrari tora? Sā s-toarnā fārā cheatrā, dupu tsi lu mācarā pidimolu ahāntu? Ma mari arshinea!...

Cānili s-adrā njic-njic, sh-fronim, tora, cu caplu aplicat, s-nu-l andāmuseascā oclji a cātushiljei, cari avea ndreptul s-lu cutugurseascā! Cātusha ma, nu la stepsul a lui s-minduea... Ea sh-adrā un plan, cum s-lji intrā iarā ntru-mānā cheatra, cā deapoea va s-aibā ea ngātan s-nu mata u chearā, ca ma ninti!

Demunā tu ahtāri lucri, tsi dzātsets cā-lj treatsi tu minti a cātushiljei, dupu tsi agiumsirā tu limanea a Marmarauāljei? Intrā iarā tu apā, aclo, tu mardzini, shi ashtiptā... Ma nu multu ashtiptā, cā fatsi ea tsi fatsi, sh-lu acatsā amirālu a peshtilor! Un pescu njic, a ma tut di malāmā, canda eara faptu sā si-agioacā cu nās tsiva hilji di padishah!

- Aman-aman! zghili aestu, cāndu s-vidzu tu mānā xeanā. S-avea aspāreatā, nu shicai! Aman, - nu mi mēcā, tini-cātushe, cā va ts-adar sh-eu vārā ghineatsā. Suntu amirā pisti tuts peshtilj, sh-pot sh-eu tsiva...

- Atumtsea, dimāndā-lā s-nj-aducā Cheatra-di-sum-Limbā, cā-nj cādzu tu Marmaraoa-a voastrā, anda tritseam ncoa... Mash ashi ascachi cu dzāli! - bāgā cātusha lāhtarea tu el.

Vinjirā peshtilj-fānico aclo, mardzina di amari, la acljimarea-a vāshiljelui a lor! Ma, nu u-avea loatā-aflatā vār di nāsh, cheatra atsea shcreta! Lji anumirā el, s-nu lipseascā vār, shi bāgā oarā cā eara tuts...

- A, nu! nu! - gri nās, diunoarā! Nu-l ved tsironjlu, njic, njicuzaclu... S-vinā sh-el!

Lu-aduc sh-aestu la ma marli a lor, lu ntreabā di cheatrā, shi... dip ti ciudii: tamam el u-avea ngljitatā! Cātusha lu strindzi niheamā di mesi, cā lji s-umflarā oclj-a aishtui, shi, s-ljirtats, u fitā cheatra unāshunā! Dupu cari amirālu a peshtilor - cum lj-arāsea a lui s-lji dzācā - fu alāsāt arihati tu apā, cumu sh-tsironjlu. Dupu cari - calea cātrā casa-a nicuchirlui a lor, cānili cu cātusha!

Mitru, māratlu, avea lāndidzātā acasā, trādzea s-moarā, di ponlu a Cheatrāljei-di-sum-Limbā, chirutā! Ma, cum vidzu cā da cap di diparti, nimaljlili a lui vruti, cudealaga s-himusi cātrā nāsi, pistimenli! Cā achicāsi, dupu cum sh-si-agonjisea, s-adrarā lucru bun! Ti-atsea, lj-vinji inima tu loc... Li mbrātsitā pi aradā nimaljlili a lui buni, ma, cāndu cātusha u scoasi Cheatra-di-sum-Limbā, sh-lj-u teasi, corbul di ficior lishinā, di ahāntā harauā! Cā, sh-harāili, va cu misurā...

Avrapa sh-adrā Mitru palatea, cum fu, tu loclu a cāsicāljei pārinteshti, cu tuti tsi s-cāfta nuntru, hrisusit-hrisusitā, cā nu nj-agiungā zboarli, s-vā dzāc! Deapoea, ti inatea-a muljari-sai di prota, niarushinata atsea di Senihel, sh-si nsurā troarā, cu altā featā, di amirā crāshtin, ninga sh-ma mushatā, cu numa Chiratsa, cā sh-eara ca vārā chirauā sh-nāsā, va dzātseai cā i ciudia, nishanea-a laolui, mushata-a lumiljei! Shi bānā omli aestu, Mitru, cu multā harauā di-atumtsea, sh-vahi ninga ma bāneadzā, ca s-nu-lj si bitisirā dzālili, pots sā sttii?!...

Sh-ia mutrits voi cum, ashi,

Zbor cu zbor, pārmitlu-a meu s-bitisi,

Iarā eu nj-mi turnai dit lumea a lui,

Sh-vā adutseam un sac cu minciunj!

Aveam loatā, ma, ti cati un, sh-cāti nā preaclji di pāputsā...

Pāputsli, ma, cara sh-eara arosh,

Anda tritseam prit uborlu a lali Tosh,

S-himusrā cānjlj-a lui, lāvosh,

Sh-nji li-azmulsirā dit mājnj, ore fārtats,

Cā sh-u-avurā s-hibā tsiva cārnats...

MUSHATLU-A MEU, PIRGACLU-A MEU!

Eara unoarā un gioni mushat ca soarli di pi tser, dailean ca chiparishlji sh-pirifan, ca vār liundar! Tsi s-vā dzāc, ahtari ficior, arar, "ca hara di dadā-sa tsi-l featsi sh-lu ari!" ia, ashi tut ma dzātsea, cāts lu videa, i avdza di el.

Shi, eara ficiorlu aestu atumtsea, anda s-fātsea pārmitlu-a nostru, tamam tu putearea-a ilchiiljei, herlu lu strāmba tu māj, ca ici-tsiva. Bāna cātrā Grebena, tu unā huricā di-aclo, ashi sh-s-acljima hoara-a lui, Hurica, tu valea-a Arāului Njic, cari vini di cātrā Vasilitsa, unā ciumulicā a muntsālor Pindu, shi s-aruncā ma diparti, tu Bistritsa.

Unā dzuā unoarā, aestu gioni, Nacu pri numa-lj, tritsea prit unā mardzinā di pāduri, cā pri aclo ālj eara calea cātrā mpāzari. Tritsea sh-nās, cu mintea naljurea, cā sh-avea prucupsitlu aestu multi hāri... A, ma, lucri ti nishani nu para adra, lu-arāsea mash ashi, s-batā cāljurli, strāmbā u bāga tutā dzua! Numash cāndu sh-u avea el s-aspunā tsi poati, numash atumtsea ti ciuduseai di cāti easti el izoti!

Tora, aoa, anda s-iasā dit pāduri, veadi el, Naclu, unā moashi tu aumbra-a unui fag tiriu. Moasha, di cum lu-andzāri, sh-u bāgā tu minti unāshunā: "Tamam el mi lipseashti, a meu i!" Ashi dzāsi, cā-lj pārū ca gioni ficiorlu, bun s-lu badz s-tsā facā greali huzmets!

Gionli-a nostru lji deadi bunā-dzua, ashi cum s-cādea.

- Bunā s-tsā hibā inima, tini-nipoate! - lu hiritisi muljarea. Ma, cum nj-ti-acljamā tini, shi di a cui dāmarā eshti?

- Nacu-nj dzāc, fatsi ficiorlu, shi suntu... a tatā-njui!

- More, more! Am, tini ts-ai hazi, nipoate! Ca vār Nastradin... ghini, cara eshti a tatā-tui! S-lji bānedz shi s-ti hārseascā! arāsi moasha, agno chefī. Sh-avdapsi ninga: A, lāi gione - tini, nu-ts vrei sā-nj ti fac eu om?!

Nacu chinduri dinintea-a moashiljei, sh-u nutri, ca njirat. "Aestā nu vai hibā dip salami!" sh-si mindui el. A, ma, moasha nu-lj deadi oarā, shi bāndurā, ninti:

- Nu-nj vinj, livende, cu mini tu pāduri?

Shi sh-si-afundarā tu pāduri, deadun.

Dupu tsi imnarā elj ca gugea, agiumsirā iuva, tu un loc...

- Aoa easti! dzāsi jgroaba atsea.

- Tsi easti aoa? vru sā shtibā ficiorlu.

Moasha lj-aspusi unā cufalā, lai-arsā, vai u-avea aguditā rufeia vārnoarā, sh-deapoea tut vai u-aspilarā ploili.

- U vedz cufala aestā, tini-gione? - lu ntribā ea...

- U ved, cā tr-atsea nji-lj am oclji, fatsi Naclu, ca nāirit. Sh-tsi, cara?

- Intrā nuntru! - ālj dzātsi muljarea. A, ma, mutrea ncoa, sh-bagā-ts ān cor: cum ti-afundzā heamā tu cufalā, va-nj ti aflji tu unā salā mari... iu da trei udadz. Tru unlu sta un cāni, cu ocljul cāt gura di putir. Tini s-lji greshti ashi: "Mushatlu-a meu, pirgaclu-a meu!" - cā ashi lu-arāseashti el. Dupu cari, dip fārā fricā, dipunu-l di pi sfinducea pri cari shadi, shi... lja-ts di nuntru pāradz, cāt pots s-portsā tini! Aducheshti?

- Aduchescu! - dzāsi Nacu-ficiorlu.

Moasha, ninga:

- Trets deapoea tu udālu alant. Vai vedz sh-aclo un cāni, ma mari sh-ma lāhtāros. Ma, s-nu-nj ti-aspari, more livende: "Mushatlu-a meu, pirgaclu-a meu!" - ashi s-lji greshti sh-aishtui. Cari nu lu-arāsescu ahtāri zboarā? Shi, s-nu-nj ai gailei... Cānili, aestu di aoa, sh-lji ari oclji cāt gura di cāzani! Tini s-nu lu mutreshti ntr-ocljji, ca s-nu ti-aspari, avdzā? Shi, lu scolj sh-aestu di pi sfinduchi, dishcljdz sfinducea, scots di-aclo pāradz cāts tsā va chefea, shi ahānt!

Tu soni dip, intri sh-tu antreilea udā. Vai dai sh-aclo pisti un cāni tiriū, picurārescu, cum nitsi cā ai vidzutā altoarā! Vai fats ca pānā tora, cum fātsesh sh-cu alants dolji zāgari, sh-va-nj ti ncarts sh-dī-aoa cu pāradz, dupu orixea a ta mari! Numash, bagā oarā ghini, prit pāradzljji aeshti va aflji sh-un mānar! Lja-l, sh-adu-nji-l agonja, cā aljuntrea aclo nghios va tsā putrādzcāscā oasisili, a lāi giunar! Aoa ndzeanā nu pots s-ti-alinj diznou, ma s-nu ts-aruncu eu unā funi, s-ti-ascalnji...

Nacu, gioni fārā fricā, nu sh-ma cheari oara! Sh-u treatsi funea di mesi, shi ashi ligat, lu dipunā moasha prit cufalā. Sh-agiundzi el tru sala atsea, iu dādea atselj trei udadz. Shi, cum lu-avu nvitsatā mushica, ashi featsi: lu hāidipsi protlu cāni cu dultsāli zboarā, "Mushatlu-a meu, pirgaclu-a meu!", lu dipunā di pri vishteari, di pri sfinducea cu pāradz voi s-dzāc, shi sh-si ncārcā nās cu zgārmats di bācāri, cā di aeshti s-afla aoa.

Tricu deapoea, ficiorlu a nostru, tu alantu udā. Shi, iarā: "Mushatlu-a meu, pirgaclu-a meu!" - sā ndreadzi el cu cānili atsel cu oclji cāt gura di cāzani, lu dipunā sh-aestu di pri sfinduchi, shi sh-umpli sh-dī-aclo sinlu sh-gechli cu pāradz, pāradz di asimi, tora! Dupu cari intrā sh-la cānili atsel marli, picurārescu. Cu idghili zboarā, "Mushatlu-a meu, pirgaclu-a meu!" lu dipunā sh-tiriulu aestu di cāni di pri sfinducea-lj, shi-sh lo sh-dī la nās pāradz, cāt ālj vru chefea, a ma - di malmā, flurii, liri ntrtseshti eara aoa!

Mizi sh-si mina dit loc Naclu, nāpoi cātrā sala atsea marea, di iu

prindea sã s-alinã iarã tu lumi... Greu sh-si mina, cã s-avu ncãrcatã di pãradz, nu shicai!

Åncljisi, va dzãts, gionli a nostru usha dupu el, shi ishi dit udãlu a cãnilui picurãrescu. Nafoarã mash, sh-adusi-aminti cã agãrshi s-lu caftã mânarlu a moashiljei tu sfinducea cu flurii! Mãnarlui tsi lu vrea ea, fãrã di altã! "Em, cum, cara! - ãsh dzãsi Naclu, - nu va-nj mi tornu eu din cali, trã un palju-mãnarlui a moashiljei! Cã bãneadzã nãsã, jgroaba, sh-fãrã!" Shi, aurla ndzeanã, s-li-u aruncã funea...

Moasha lj-u aruncã, el s-ascãlnã, s-ascãlnã di agiumsi aproapea s-iasã tu lunjinã, prit cufalã, cãndu lu ntribã ficiorlu:

- Am, mânarlui nji lu-adusesh?

- Nu, mushicã scumpã, sh-si hãidipsi gionli Nacu, - nu ts-lu-adush, mi agãrshii... Mi agãrshii, cã-nj fu mintea mash la blãstmatili atseali di flurii, vlughisitili...

- Macã-i ashi, lj-u-ari moasha cu mari itii, atumtsea, na! Pãnã nu-nj vinj cu mânarlui (vai eara tsiva cu luguria aestã, di para u vrea ea!) nu mata va u vedz lunjina a soarlui! Sh-lji sãlãghi dit mãnã funea, di agiumsi Naclu unãshunã iarã dighios... Ma, tut fu ghini, cã nu sh-freadzi gusha dip, tu cãdeari! Cãdzu, cari shtii cum, pi tsiva moali...

Tsi s-facã tora, livendlu a nostru? Cum nu avea s-aleagã, dusi dupu chirãtura atsea di mânarlui a mushicãljei, asteasa! Aljuntrea, aclo, ãnghios, vai armãnea! Lu lja el mânarlui, cara vidzu tsi vidzu, shi s-toarnã la guva prit cari avu dipunatã ma ninti. Greashti cãtrã moashã, s-lu tragã ndzeanã, cã-lj lu adusi shcretlu di mânar... Moasha ligã funea di faglu atsel cu cufala, shi s-ascãlnã ficiorlu cãtrã lumi. Aclo, ndzeanã, ãlj lu tindi a moashiljei arudzina atsea di mânar, shi u ntreabã ti tsi lu va, un ahtari palju-mãnar?! Shi, moasha: "Nu ts-aspun!" El, ficiorlu: "Nu, cã va-nj spunj!" Ashi tut ma sh-li mintirã elj huliili, pãnã lu-acãtsã itia Naclu, cari trapsi apala dit bãrnu, sh-u shcurtã moasha di cap! U tãlje, s-nu s-afla!...

Dupu tsi u featsi aestã mari amãrtii, giunarlu a nostru li cãli di-aclo, troarã! U alãsã moasha tu pãduri, nicatã tu sãndzi, lj-lu lo sh-mãnarlui, shi s-featsi afan, s-lji chearã torlu.

Diparti, diparti, Naclu chinduri iuva, iu sh-si adunã cu sots di-a lui, cu cari lj-asparsi pãradzljji pãn di un, minti sh-la el! Un pãrã nu-lj avu armasã, di tsi avu loatã di la cãnjli atselj di pi sfinduchli di sum loc...

Ma nclo, deapoea, sta sh-el shi sh-si minduea cum di putu s-aspargã unã ntreagã vishteari, bo-bo-bo! "Dip nu-nj avui minti!" dzãtsea, cã-lj vinea mari zori! Lj-avea vinjitã mintea tora, ma tsi u vrei?... Mea, cari lu-agiuta tora, nãs, cã agiumsi iarã ftoh? Vãr nu lu-agiuta... Shi, nãirit el pi lumea tutã, cari doi pradz nu fatsi, ãsh scoasi punga cu doani, sã-sh

shutsã unã tsigari... U shutsã tsigarea, u adarã mushat-mushat, shi ascãpirã mânarlui a moashiljei, s-aprindã. Ciudii, ma! Cã-lj sã fãrnãsi dininti cãnilui atsel dit protlu udã di sum loc, cu ocljul cãt gura di putir. Ampatrulea vinea nimaljlu, cu limba spindzuratã din gurã, sh-lji dzãtsi a Naclui:

- Tsi-nj dimãndzã, doamne?

- Tsi tsã dimãndu!?!... fatsi gionli a nostru, ca aspãreat prota, ma sh-vinji tu ori agonja, aduchi cum i lucurlu, cã lu cunuscu cãnilui, shi avdapsi: Ca tsi vrei s-tsã dimãndu? Pradz, pradz s-nj-aduts, aestã tsã dimãndu! Pradz, cã-nj creapã budza trã elj!

Sh-nitsi nu apucã el ghini, s-dzãcã, Naclu, cã na-lea, cãnilui s-dutsi, shi s-toarnã, tu idghea minutã, di-lj bagã dininti un sac ãntreg cu pãradz di bãcãri! Tut s-lj-aspardz, unã banã ntreagã... Ma, la gionli a nostru nu tsãnurã, cã el ca u-avea chirutã misura, cum s-aspargu pãradzljji... S-avu nvitsatã arãu multu, di un chiro!

Shi, cara di-lj featsi afan pãradzljji di bãcãri, ascãpirã iarã cu mânarlui, di doauã ori ascãpirã, cu inati, cã s-avea nvitsatã tora! Shi diznou si fãrnãsi un cãni, atsel cu ocljilj cãt gura di cãzani:

- Dimãndã-nj, doamne! - lji si ncljinã aestu.

- Nj-voi pradz, pradz! Cã iarã nu-nj am!

Unã soi, cãtu s-tsã vinj dearvigãra, cãnilui sh-lj-adusi saclu cu pãradz, pradz di asimi, aeshti! Numash cã Naclu lji tuchi sh-aeshti, mash tu ndoauã dzãli. Shi atumtsea iarã mânarlui, shi: tranc, tranc, tranc! - di trei ori. Sh-na-lea, dinintea-lj Baljuca, nai ma lãhtãroslu di treilji cãnj di sum loc!

- Dimãndã, doamne!

- Pradz!! Tsi dzãts cã voi di la tini? - lu cutugursi Naclu.

Unãshunã, Baljuca aestu s-dusi shi s-turnã cu un hãrar pãn di casã, mari, mplin cu flurii!

Tora tsi s-mindui Nacu-gionli? "Pradz ãnj am, malãmã-hasã - ãsh dzãsi, - tsi mi lipseashti ninga, easti unã nveastã!"

Cu ahãntã malãmã, cum avea el, nitsi nu-i greu s-aflji shi nveastã, mea sh-di nai ma mushatili!

Bãna prit partea a loclui, cum shi shtea Naclu, un mari amirã. Iarã amirãlu atsel ãsh avea unã featã, nu am eu zboarã s-vã dzãc cãtã hari ãsh avea, asteasa! More, dzã-lj-u, hilji di amirã! Lucru trã cari shi sh-u-aviglja ca oclji din cap, s-nu tsiva di lj-u furã vãr, s-nu tsiva di pati tsiva. U tsãnea sum dzatsi cljei, cum i zborlu!

Ficiorlu a nostru dit pãrmit, cum lo el di hãbari di multili hãri a featiljei di amirã, unãshunã ãlj cãdzu tu vreaki nishanea atsea, shi si sprigiurã cã-i va u lja nveastã, i cari shtii tsi gazepi va s-facã tu lumi! Dip ashi dzãtsea, lailu, cã gazepea vai vinã pi lumi, ca sh-nu sh-u lja,

dimec el, Naclu, va lu-aspargā laolu, va-l chearā...! Datu-n-cap sh-aestu!!

E, ma cum s-facā, sā ndreagā?...

Cum altā lughii? Mānarlu, corbul, scumpiclu di mānar! Lu da el trei ori di cheatrā, sh-na-lja cānjlji, treilji cānj dit pārmit, dinintea-lj! Di lā dimāndā nās, troarā:

- S-nj-u adutsets unāshunā feata-a amirālu a nostru! S-adrats tsi shtits shi cum shtits voi, a ma s-nj-u ved aoa, la mini! Avdzāts?

S-himusirā cānjlji cātrā palātsli a amirāriljljei, s-li sārūpā, s-li bagā mpadi, sh-altsiva nu!

Ma vidzu ahtari gazepi, amirālu aurlā unoarā di trundui loclu, shi sh-acljimā ascherea, ti alumtā! Ma, ts-aflash cu cari s-ti alumtsā... Cari s-lā sta dinintea a treilor cānj? Cljei, mandali, portsā ansārea naparti di iu sh-eara, ca tsiva-ici! Shi, tu unā minutā, mushata hilji a amirālu eara tu casa-al Nacu!

Dzua alantā, draclu aestu di ficior lj-u pitricu feata nāpoi, a amirālu, sh-lji dimāndā cā va s-lji hibā datā cu bunā vreaki sh-cu inimā bunā, sh-nu cu zorea-ashi... I, ma nu, stepsul nu vai hibā a lui!

E, mutrea tora di nu lj-u dā! Ti-acats cu zurlu?...

Lj-u deadi amirālu feata, tsi va fātsea, lailu! Mea, adrarā sh-unā numtā... More, numtā amirāreascā va dzāts, ca tu pārmiti!

Sh-cara di vidzu tora amirālu, cari i dzinirli a lui, dipunā nās di pi tron sh-lu bāgā Naclu s-dumneascā. Sh-nu mata s-amisticā, di atumtsea, tu huzmetea-a amirāriljljei. Lj-agiundzea di-aoa sh-ninti, dzāsi, s-bea tutuni, arihati, cu narghilea-lj, shi si sta ningā vatrā, āncrutsilat pi cāpitinj.

Mea sh-tora, lele-m-le, sā s-facā defi,

Cari nu mi-ascultā cu chefi,

Sh-cari sh-u-ari cā lu-arāsh,

Sh-cā mash psemati lji dzāsh!

Aesti sh-tuti furā,

Ca s-furā!

Sh-sānātati la voi tuts,

Banā lungā s-nj-avets,

Sh-ca amiradzlji s-bānats,

Ma s-putets...

PĀRMITLU CU MUSHATLU-GIONI SH-CU SPĀNLU

Cara di fu unoarā - tsi nu s-ma vidzu altoarā! A, ma, tsi vā dzāc eu aoa? Cā vār tu lumi nu sh-avu vidzutā ahtari, di anda lu plāsā laolu Dumnidzā...

Eara - unoarā, un amirā sh-unā amiroanji, nicuchiri tinjisits tu hoara sh-tu amirārilja-a lor, a ma nu fār di parapun, corghilj... Cā, iu s-ari vidzutā sufliti fārā parapuni?

Tora, caimolu a lor, a amirālu shi a amirāroanjiljei, cari eara? Eara cā amirāroanja... mash feati lj-aminta a nicuchirlui a ljei, nitsi un ficior, barim ti dāmarā, ca s-lji poartā numa! Tr-aestā, shi-sh intrarā elj tu gailei, lāilji di pārints, cā nu vai aibā cari s-lā u ducā numa... Em, dip s-lā si-astingā rādzātina?

Shi, ia cā armasi amirāroanja greauā ninga nā oarā, tamam primveara, cāndu amirālu nchisi diparti, s-adarā polim... Shi s-hārsi el, anda u lo hābarea dit gura ishish a muljari-sai. Ma, s-hārsi sh-nu para, cā ālj eara sh-ca fricā, s-nu-lj facā iarā featā, ca ma ninti... Di aestā nāspeti, tu fugā, zburā el cu mā-sa-lj, sh-lji dzāsi ashi:

- Mutrea ncoa, dadā vrutā! Ca s-hibā s-facā ficior, amirāroanja-a mea, arada aestā, ts-am mari rigeai s-nji dai di hābari, sā-nj mi hārsescu shi sā-nj mi tornu troarā sh-cu vreaki acasā; a ma, ca s-hibā featā noulu vleat, s-nu-nj pitrets zbor, cā multu va-nj vinā greu!...

Shi, vinji oara atsea, di amintā iarā amirāroanja - sh-dip ficior, tora, cum sh-lu nvisau tuts a lor! Mā-sa a amirālu - acriscu ninga cu unā palmā, di ahāntā sivdai, ma vidzu ea sh-un giunar ān casā, tru ahānti feati!!

Multu sh-lu-avurā ashtiptatā njiclu, cari lā vinji ca unā doarā di la Dumnidzā. Sh-lji dzātsi atumtsea soacra, hārioasā, a vrutiljei a ljei norā:

- Featā-tini, s-lji pitrets tora hābari a amirālu a nostru, s-lj-acreascā inima sh-a lui, curbani-lj dada! Cā - nu tsā dzāsh... Tu fugā, nji dimāndā s-lji pitrec zbor aclo, tu polimlu a lui, ca s-amintsā ficior!...

- Shi... ca s-eara featā - sh-si niurā nveasta, - atumtsea...

- Atumtsea, - lj-lu lo zborlu din gurā soacra, - atumtsea... s-nu-lj dām hābari, ashi nj-avu dimāndatā amirālu a nostru!

Cara di avdzā ahtari zbor, nora mārata - ālj chicā dip, ma ālj si mintirā sh-huliili diunoarā, sh-dzāsi:

- A, nu... nu mi-arāseashti cum s-poartā amirālu cu mini! Tāsh canda eu lj-am cādzutā pri dzānuclji al Dumnidzā-dininti, s-nji da mash feamini! Tsi puteam s-fac, ma, eu? Vahi ashī nj-eara scrisā a njia... Hābari nu-nj am cātse lu aruncā stepsul numash pri mini, amirālu?!

Shi ashī, mārānghisitā multu, amirāroanja nu mata-lj pitricu zbor a nicuchirlui a ljei, cā ia, tora, arada aestā, lā deadi Atsel di Analt un mascur!

Mari amārtii, cā di aoa lā si trapsirā deapoea tuti, cum vai videts!

Vleatlu acrishtea dzuā dupu dzuā, ca ditru-apā, analtu sh-mushat, sh-pirifan, shi-sh undzea cu tatā-su azā ma multu ca aeri, cu tatā-su, cari nu s-ma turnā dit polimlu iu s-avu dusā... Nu s-ma turnā, cā - sh-si mindui - macā nu-lj pitricurā zbor di-acasā, cā lj-amintā nveasta, aestā sh-acljamā cā fu iarā feaminā...! Feaminā, dipriunā! Tr-atsea s-dusi, shi s-dusi... S-alinā tru unā mari cāravi cu pāndzi, sh-si chiru cātrā mardzinea a lumiljei, tru cari shtii tsi ostrov dit Egeea, i di ma nclo, iu, ma, nu agiumsi arāu, va videts, cā spuni pārmitlu, pi-aradā...

Acrishtea ficiorlu, cum vā dzāsh, ca dit apā! Shi-lj vinji sh-a lui oara sā s-ducā la shcoalā, shi nvitsa carti - ti loa haraua - shi āsh eara el shi multu mintimen, cā sh-lj-avea tuti hārli dit lumi, - am tsi, nu-sh eara nās dāmarā dumneascā? A, ma - tsi u vrei? Lj-eara inima frāmtā, cā sh-si fārnāsi fārā di tatā... sārbbātorli, tuts ficiorlji, sotslji a lui dit hoarā, cu cari s-agiuca, shi aspunea unlu-alāntui, tsi lā featsirā pārintslji doarā... Mash el tātsea, canda stāpsit. Āsh shidea ashī, ma dināparti, adunat-gljem shi nu scutea zbor! Tsi mea s-dzācā?...

Unoarā, prindu nu shtiu cari sārbbātoari, avdzānda-lj nās ficiorlji cum s-alāvda shi s-hārāsea cu tsi lā avurā ancupāratā a lor di-acasā, nu mata arāvdā, cā-lj vinji multu greu! S-azmulsi dit loc, di la shcoalā, iu s-afla shi... ndrept acasā la mā-sa amirāroanja chinduri, di-lj dzāsi:

- A, ma, nu-nj spunj tini, dado, - eu cum di nu nj-am tatā, ca alantsā ficiori? Cā vream s-am, s-mi-alavdu sh-eu cu nās, sh-cu doarili tsi va-nj li-ancupāra...

Dadā-sa, prota nu vru s-lji zburascā di tatā-su, ca s-nu-lj chicā a ficiorlui. Ma, cara di ngricā el, shi ngricā, nu avu altā s-facā...

- De, more vrutlu-ali dadi, dzāsi muljarea, cu prosiplu-lj niurat tut, - ai sh-tini un tatā, a ma ia-sh-ia cum i lucurlu... Shi, tini-ficior, nu shtiu tsi lj-avu vinjitā, cā u pālācārsi mai-ta s-lji da hābari numash ca s-aveam ficior, nu featā!... Iarā eu, hiljlu-ali dadi, mi nārii pri nās, shi... nu mata ālj pitricui zbor cā vinjish tini pri lumi, un ficior, dimec, ashī cum ahāntu āsh vrea amirālu, sh-cum sh-eu ānj vream, sh-noi tuts din casā, nu mash nās! Tatā-tu, dupu tsi ashtiptā el cāt ashtiptā, hābari, - shi cara di s-bitisi sh-polimlu-atsel, dit cari el ishi azvingātor - tsi sh-avu

dzāsā? "Sā shtii cā iarā easti featā!" Shi sh-lu chiru torlu tu lumi!

Avdu cā agiumsi ghini diznou, iuva diparti, tru un ostrov mari-mari multu, tu mesea a Egeeljei, i a Mediteraniljei, ghini dip nu loa hābari, cā suntu numash zboarā, cāti avdzāi, ma eu ānj voi s-hibā dearihina, tini giunarlu ali dadi... Taha amirā easti sh-aclo, cā multu āsh eara el gioni, ca vār liundar! Lu plāngu sh-eu, ninga, shi multu vai vrearim s-lu ved ninga nā oarā, a ma nu s-poati, cā... iu s-lu aladz? Amarea nu ari sinur, ti cheri, s-u strābats... I, vahi mash a noauā, ānvitsats cu muntslji a noshtri, aoa, tu Pindu, nā si pari ashī, sh-nā lja lāhtarea di ea?...

Ficiorlu-a amirāroanjiljei ma, nu sh-eara di atselj cari si-aspar pānā sh-di aumbra a lor, nitsi vār tihilai nu eara, sā sta tu poala-a mā-sai, cum suntu ahānts! Earā gioni, eara di atselj amintats s-tragā torlu, di anda njic s-vidēa tsi foc ardi tu cheptlu-a lui! Cā, dupu tsi ma criscu - shi acrishtea, nu hazi - s-ti-ascapā Dumnidzā sā-sh bagā el tsiva n cor, shi s-nu facā!

Cara di nvitsā el tora, di la mā-sa, cum i lucurlu cu tatā-su, s-dusi sā-sh aleagā un sots bun, cu inimā bārbatā, ca nās, cu cari deadun, s-lu aflā amirālu chirut, disi tuti amārli dit lumi va li cālca! Shi, dearihina lji scoasi tihea dininti un ahtari ficior-sots, ilichia-a lui, s-lu lja cu nās, ndreptu ti ahtari huzmeti. Ashi sh-u avu nās...

Dadā-sa, amirāroanja - ca tuti dadili vruti sh-duruti, nu vru s-lu-alasā s-fugā, cā nu-i āmbāreatsā tu xeani, shi s-nu s-chearā pri aclo, i vai lu-arādā vārā featā, sh-va armānā diparti cu ea, cari shtii cātrā iu, shi tsi s-adarā nāsā, amirāroanja deapoea, fārā ficiorlu a ljei... Aesti, sh-multi alti ninga-lj dzāsi ea, nacā-nacā lu chindureashti! Ma, nu putu s-lu toarnā, cā el u tsānea una: "Va-nj mi duc!" Nu fu culai altā soi! Tsi s-ma fātsea corba-lj di dadā? Pān tu soni lu-alāsā s-facā dupu vreaki.

- Du-ti geanlu-a meu! - dzāsi muljarea unā dzuā, du-ti, ma s-nu pots aljuntrea... Stāi, ma, s-tsā leg un semnu aoa, la bratslu ndreptu, sā-nj ti cunoascā tatā-tu...

Shi, ānchisirā dolji ficiori, sā s-ducā tu lumi! Shi s-dusirā elj, tsi s-dusirā, pānā tsi lj-apreasi seatea. Cāndu, tamam lā si spusi n cali unā fāntānā. Pigaidi irniji, va dzāts, tu un cāmpu ermu, iu nitsi tor di om nu-sh si videā!

Ghini, ma, cari s-dipunā tu fāntāna-atsea? Cari sā scoatā apā di aclo? Cā erma di pigaidi nu sh-avea nitsi cuvā, nitsi tsiva ici... Apārnāsītā, nu? Unlu dzātsi: "Dipunā tini!" Alantu: "Tini, tini s-dipunj!" Trapsirā atumtsea sheurtitsa, sh-cādzu s-dipunā hiljlu di amirā, ashī fu mira-lj... Dipunā, va dzāts, hiljlu di amirā, sh-cara nu aveā cu tsi s-bea apā, āsh scoasi cāciula din cap, sh-u umplu...

Sotslu a lui, di ndzeanā, cari - nu v-aspush pān tora, - āsh eara un

zāgar di ficior, hiljlu a angucitoariljei din hoarā, cāftā s-bea el protlu, cā nu sh-eara nās glar, sh-eara subsāri tu minti! Ti mintea-a lui lu lo ficiorlu a amirālu, tsi cā lu shtea ca fārā besā... Shi, tora, lji deadi s-bea el protlu, cum cāftā. Numash cā tihilailu atsel, dupu tsi biu apā di s-fānāti, plāscāni cāpachea pisti gura-a fāntānāljei, sh-lu-alāsā aclo, tu chisā! Mea, sh-apārni shi s-arādā, niarushinatlu, canda avea faptā cari shtii tsi giunatic mari, i buneatsā!

Ficiorlu di amirā nu para u featsi hazi shicaia a sotsu-su, sh-lji gri, dinuntru, ca fārā chefi - cā sh-u-avea cā s-agioacā, alant:

- E, aide, duri tora, cu shicāili, sh-dishcljidi-nj, analtsā cāpachea, cā va nā-acatsā noaptea pi aoa, sh-vai armānem nafaorā, fārā apanghi...

- Nu-ts dishcljid! - lju toarnā, agru, tihilailu, nihitlu atsel! Nu-ts dishcljid, pān nu-nj trets a njia semnul cari dzātseai cā lu ports pi bratslu ndreptu, ligat aclo di dadā-ta. Semnul dupu cari va ti cunoascā amirālu, tatā-tu, cāndu vai agiundzem la nās!

A, ma, sh-dip la ahtari lucru nu sh-si-avu minduitā ficiorlu di amirā, di la sotslu a lui, trā cari sh-avea minti bunā mash... Shi, diunoarā aduchi, ca aspāreat, cā nu-i shicaia, sh-cā atsel di nafaorā nu s-agiuca, cum sh-u-avu nās unā minutā! Nihitlu zburā salami, va dzāts... Ashi eara, ma - tsi putea s-ma facā? Gioacā ursa di bileai! Gioacā, mārata di ea, cā u tsāni dicunjarlu di nāri... Nu-lj armānea dicāt sā si ncljinā...

- Alasā-mā s-ies, cā ts-lu dau semnul! gri el. Shi, dip sh-lu scoasi, sh-lji lu deadi, prit unā cripturā a cāpachiljei di fāntānā.

- Nu, ninga nu tsā dishcljid! - gri iarā nihitlu hilj di angucitoari. Prota sā-nj ti sprigiuri pi budza-a palāljei a ta, cā, dit minuta aestā, tini vai hii eu, iarā eu - hiljlu di amirā!

Shi s-ligā, pri giurat, hiljlu di amirā, sh-dzāsi:

- Mi sprigiur, sh-iarā mi sprigiur cā, di-aoa sh-ninti tini eshti ficiorlu a amirālu, iarā eu, numash sotslu-a tāu. Shi, cāt vai bānedz, nu va-lj spun a tatā-njui cumu-i lucurlu. Numash ca sā nviedz, dupu moarti... A, ma, cari nveadzā dit moarti?...

- Ghini, ghini - arāsi nihitlu! Mori tini unoarā, shi nveadzā deapoea, di-lj dzā a tatā-tui, cum fu... "Mort sā-nj ti ved eu - s-minduea aestu, - cā nu nj-am ananghi ma nclo!"

Tihilailu a angucitoariljei - cāni sh-eara, nu altā! Un adunat di prit cāluri, di angucitoarea, peza-a lumiljei, sh-nāsā! Cari shtii a cui vai eara, nihitlu!

Dupu tsi si sprigiurā cum lji cāftā spānlu - cā spān āsh eara alantu, - ficiorlu di amirā putu s-iasā dit fāntānā. Earā galbin ca tseara... Cā s-avu aspāreatā ghini, tsi cā sh-eara el gioni aleptu! Giuneatsa, videts voi, ca s-pots s-u-aspun, prindi s-nu eshti cu mājli ligati...

Dupu gumirlichea aestā, āsh loarā elj calea ninti, ficiorlji, shi ntreabā

aoa, āntreabā dinclo, aftarā iu bāna amirālu a lor. Bāna, va dzāts, tru un mari ostrov dit Mediterana. Mediterana, i Amarea dit Mesea a Lumiljei, cum lji dzātsi lumea di la noi dit Pindu, cā taha sh-si-aflā tu mesea di lughii di vāsili!

Āndreadzi tora nihitlu unā cāravi, cā lju-avea loatā sh-punga a ficiorlu di-amirā, puna cu flurii, di-acasā, shi nchisirā dolji calea cātrā ostrovlū atsel amirārescu... Iarā dupu doauā dzāli lundzā, pri apā, numash cu tserlu disuprā, agiumsirā! Shi, cum agiumsirā, dipunarā dit cāravi sh-lj pitricurā zbor a amirālu, s-vinā, s-lā iasā dininti, cā-lj aduc hābāri di-acasā, di iu s-trādzea nās!

Amirālu lā ishi dininti, cu mari harauā! Lj-eara sh-a lui dor di locurli di-altoarā, dit giuneatsa-lj, sh-ma multu tora, cāndu nvitsā, di la oaminjlj-a lui, cā unlu di dolji ficiori cālātori eara ishish hilj-su, ficior-su, singurlu-a lui ficior!

Hiljlu di amirā, si ncljinā dinintea-a tatā-sui, a ma lu-aspusi cu māna-a tihilailu di spān, cā taha atsel eara hiljlu di diparti... "Iarā eu - dzāsi, - eu escu palju-huzmichearlu a lui..." (Ashi lj-avu cāftatā nihitlu-a angucitoariljei, si zburascā!)

Tatāl shi hiljlu psemātos s-loarā di gushi shi sh-si bāsharā cu vreati, dupu cari s-alinarā tu paitoni hrisusiti, trapsi di calj mushats ca anghilj, shi agiumsirā agonja la palātslj-a amirāriljiljei.

Alantā dzuā, tu apiritā...

Tihilailu, cari s-avea ashtirnutā cu timelj aoa, ishi tu balconi, cātrā prāndzu, shi sh-si-arucuti pri un fotolju. Avea cihtāsītā cātrā gārdinjlj ti nishani, a palātslor di aoa. Ashi lu-aflā amirālu, cāndu ishi sh-nās s-adilji aerlu di dimneatsā.

- More, tate-tini, am tsi lilici ti ciudii ts-ai tu gārdinjlj a tali! Ia mutrea-l trandafilu atsel di-aclo, rotundu, ca vārnu pāun! Tora va-l pitrec huzmichearlu-a meu, s-nji lu-aducā!

- A, nu-nu! s-aspāre amirālu. Nu, cā aclo, tu gārdinj, nu intrā vār. Nu, cā nuntru aveaglji unā lamnji cu doauā capiti! Iarā lamnja aestā mash mini mi cunoashti, cā escu domnul a ostrovlū. Mini, sh-grādinarlū cari udā gārdinjlj. Grādinarlū sā s-ducā s-tsā lja trandafirlu tsi-nj ti-arāsi, ficiorlu-al tati!

Lu-acljimarā hiljlu di amirā, huzmichear tora, shi-lj dzāsirā sāljl dimāndā nās a grādinarlū, din partea-a lor, sā s-ducā s-arupā trandafirlu atsel zilipsit di... nihitlu.

Hiljlu di amirā ntribā ti grādinar, a ma, cara nu lu-aflā, s-dusi el dupu lilici. Hābari nu sh-avea cā va-lj veadā oclji unā lamnji cu doauā capiti, aclo.

A, ma, lamnja aestā sh-eara māghipsitā, dzātsi pārmitlu... Cā ea, cāt

lu vidzu ficiorlu cã intrã tu gãrdinji amirãreshti, sh-lu cunuscu, unãshunã, s-hibã hiljlu di amirã dearihina! Tr-atsea, nitsi nu s-apruche di nãs, cu ahãnt ma multu, cu cãt bãgã oarã cã ficiorlu ca s-avu aspãreatã, anda s-andãmãsirã...

- Gione-mushat, nu-nj ti-aspari - ãlj dzãtsi, - cã eu nu vai tsã fac vãrã slãbintsã! Mea, sh-va ti agiut s-tsã dai di padi, pãn tu soni, ehtãrlu cari tsã surupã tuti ndrepturli a tali! Ia dishcljidi tini gura heam...

Mushatlu gioni dishcljisi gura, iarã lamnja cu doauã capiti ãlj suflã nuntru, sh-ficiorlu s-aflã troarã cã aducea tuti graili di pi loc! Shtea cum zburãscu sh-tsi dzãc puilji, lãndãrushili, tuti lughii di prici, agrinji dit lumi!

Adunã deapoea, ficiorlu a nostru, ndoi trandafilj, shi-lj dusi a nihitlu cari lji cãftã. Aestu, pãnã atumtsea, mash mutri prit geamea a balconiljei, la hiljlu di amirã, vahi-vahi va-l veadã angljitat di lamnja cu doauã capiti! Sh-multu s-ciudusi, cãndu-l vidzu cã ascãpã viu dit gãrdinã!

Tihilailu ali angucitoari, cara s-vidzu el aoa cu di tuti, sh-u avu cã ashi bãnã nãs di totna! Mash unã gailei nu lu-alãsa arihati, ma: cum s-facã, ta s-ascãpã di hiljlu di amirã, cum s-lu pingã sã-sh frãngã zverca vãrã lughii, ca para-lj stãtea ca schinlu ntr-ocljji! Sh-trimbura, corbul, s-nu-lj iasã tu migdani vãrã dzuã, psematli-a lui...

Unoarã, altoarã, amirãlu s-filipsea cu tihilailu di taha hilj a lui, pi misali. Mushatlu gioni, mprostu, lã purta pi aradã mãcãrli, lã turna vin di Chios, dit poaci di malãmã shi nu-sh acumtina di huzmeti. Tu aestu chiro, na-lea cã-sh vin doauã lãndãrushii cari... cip-cirip, cip-cirip! - sh-si vãrghea ti un hir di hrisafi: una u vrea s-u lja nãsã, alantã nu lj-u alãsa...Sh-cum mushatlu gioni lã achicãsea grailu tora, acãtsã s-arãdã - cã pot aesti sã sã ncaci mash ti ahãnt lucru! Nihitlu ma, dzãsi cã ficiorlu di el sh-arãdi vahi, shi-lj si plãmsi a amirãlui:

- Badz oarã tini-tate, cum arãdi huzmichearlu aestu di mini?

Amirãlu s-niurã, ãlj si minti dininti, cum, dimec, un caitsido di huzmichear ca aestu, poati s-arãdã di hilj-su, shi... dimãndã s-lu-aspargã troarã!

Hiljlu di amirã - atsel dearihina hilj - ca s-aspãre, ma vidzu cã s-minteashti lucurlu, sh-vru-nu vru, lã dzãsi trã tsi arãdi:

- S-nu cãdets tu-amãrtii cu mini, nicuchirlj-a mei - lã dzãsi el, - cã eu nu di voi arãd, cum s-apufusescu dip ashi?! Eu, di lãndãrushli aesti di aoa arãd, di pi streahã, cari sh-si vãrghescu sã s-vatãmã, trã un hir di hrisafi. Un hir aruptu di stranjlu hrisusit a Hiljljei al Livendu-Amirã, dit amirãrilja a puljlor!

- "O-bo-bo! - s-mindui tihilailu, - ia mutrea, unã altã bunã sibepi, s-lu

cher, poati!" Sh-dzãsi, deapoea, tru oarã, cãtrã Mushatlu Gioni:

- Macã-i cum dzãts, s-njedz shi s-nj-aduts Feata-a Livendlui-Amirã, dit amirãrilja-a lui, cã voi s-nj-u fac ãnveastã!

Achicãsit cã nihitlu aestu trãdzea nãdia s-lu chearã ficiorlu a amirãlui, pitricãnda-lu si s-batã cu un mari amirã sh-dupu numã mash, avdzãt, va dzãts, ti livindeatsa-a lui! Cã aljuntrea nu para ãlj eara a lui ahãntu ti nsurari, dip atumtsea, tu minuta atsea...

Mushatlu Gioni, cãndu avdzã tsi va tora nihitlu, ca-lj si minti mintea! Cum s-facã, lailu di nãs, sh-cum sã ndreagã tora, ca s-adarã sh-tsi ãlj dimãndã iarã hiljlu-ali angucitoari?

S-dusi avrapa tu gãrdinã, la lamnja cu doauã capiti, ca la un sots bun, sh-lji dzãsi tsi pati, tsi-lj caftã diznou ehtãrlu...

- Mutrea-ts lucurlu, ficior, sh-ia nu-nj ti-aspari tini! ãlj dzãsi lamnja, cã nu-nj ti-alas eu! Deadun va li tritsem, itsi va s-hibã! Tr-atsea, du-ti di-lj caftã amirãlui s-tsã da doauã preclji di stranji, lucrati cu hir di hrisafi, shi s-tsã da sh-un trastu cu flurii, s-tsã si aflã pri iu va-l caltsã loclu, poati s-ti lipseascã. Aducheshti?

Ficiorlu lu cãftã aesti a amirãlui, cari lji li deadi, hãrios cã va sã nsoarã hiljlu-lj cu Feata-al-Livend-Amirã! Dimi si ncusca cu un avdzãt tu lumea-a capitilor ãncurunati, cum s-nu hibã hãrios?

Mushatlu Gioni nchisi troarã, deadun cu lamnja cu doauã capiti. Lamnja, cara apreasi un hir di her, lã si fãrnãsi aclo, cari shtii di iu, un cal cu areapiti, azbuirãtor, tsi scutea flamã prit gurã shi prit nãri. Tru unã minutã mash, pãn s-ti frets unoarã la ocjlji, ancalar pri ahtari pravdã mãghipsitã, va dzãts unãshunã s-aflarã la palãtsli al Livend-Amirã!

Aoa, cum apiri, cã avurã agiumtã noaptea, Mushatlu Gioni sh-si alãxi mash tu sirmã, shi s-dusi deapoea dinintea-a palatiljei atsea marea. Stranjili a lui, tora, pri cari archishura di dinãparti mundzãli di soari a dimneatsãljei, ãnghilicea di ts-u loa videala! A, cara eara stranji amirãreshti?!...

Feata-al-Livend-Amirã ãlj bãgã oarã, asteasa, shi multu sh-si ciudusi! Cari s-hibã aestu gioni ahãnt cu hari shi pirifan? sh-si minduea nãsã...

Unã dzuã ashi, doauã dzãli, pãn tu an treia, cãndu Mushatlu Gioni u apufusi shi cãidisi sã s-ducã la amirãlu, s-lj-u caftã feata.

- Livend-Amirã, lji gri el, s-nã ljertsã, ama eu ãnj vinj s-nj-u dai feata nveastã!

Tsi s-dzãtsea amirãlu? Lu mutrea shi s-minduea... Videã nãs cã, dupu stranji shi dupu zbor lipseashti s-hibã hilj di domnu mari aestu, ãnvitsat s-lja, tsi caftã... Ma, lji dzãsi, cu tuti aesti, ninga, ca s-lj-u cunoascã ma multu giuneatsa:

- More, gione-tini, agno hari ãnj ti ved, shi mash inimã-tut, va eshti

sh-di dāmarā, a ma feata eu nu ts-u dau, pānā nu ts-u-aspunĵ ghini sh-mintea, mea sh-putearea, cari s-tsā da ndreptu s-caftsā mână a hilĵi-meā... Shi, ca s-nu chirem oara, protlu lucru tsi-l voi di la tini easti s-njaduts, di iu shtii, di iu nu shtii, apā vii! Cā multu mi lipseashti! Avdzā?

Tu zāmanea-atsea, lumea dzātsi cā taha sh-apā vii si-afla! Em, sh-cara di nitsi tu pārmiti nu vai aflĵi itsi-ts va inima, atumtsea iu - tu altu loc? A, ma, Mushatlu Gioni nu u shtea aestā, tr-atsea ālj cāftā a amirālu s-lu-alasā unā dzuā, sā sta si s-mindueascā, sh-deapoea va-lĵ da giuvapi.

- Tsā dau sh-doaūā dzāli, s-ti mindueshti - lĵ-u-ari Livend-Amirā, - cā nu s-bitisirā dzālili...

Hilĵlu di amirā, Mushatlu Gioni a nostru deadi avrapa, la lamnĵi, s-lĵi caftā nvets. Iarā lamnĵa-lĵ dzāsi, cu arāslu pi budzli a lĵei, cā nu-i mari lucru, ahtari, s-ducā dimec, apā vii... Ma marli pisti miletea a pulĵlor, ca ici-tsiva u adutsi...! Atumtsea, gionili s-dutsi la Livend-Amirā, ālj dzātsi cā va lĵ-aducā tsi-lĵ cāftā shi - ampatrulea la ma marli pisti pulĵ. Mea, cara lā aduchea sh-grailu a lor, s-achicāsi troarā cu nās, aestu Peanā-Amirā. Cari li aclĵimā s-vinā dinintea-lĵ tuti dāmārli di pulĵlĵi cu peani di pi lao. Shi lĵi ntribā pulĵlĵi, disi shtii vārnu cātrā iu curā arāulu, izvurlu cu apā vii... A, ma, hābari nu sh-avea vār!

Acatsā di-lĵ anumirā puilĵi Peanā-Amirā, cāts s-avea adunatā aclo, shi bagā el oarā cā lipsea un, un pulĵ njic-nĵicuzac dip!

- Grits-lĵi, s-vinā avrapa! dimāndā bunlu Peanā-Amirālu. Poati cā tamam aestu nĵicuzac shtii tsiva ti apa-vii, cari lĵi lipseashti ahāntu a aishtui ficior di amirā, sh-nās.

- More, bunlu a nostru amirā-tini - dzātsi un alt pulĵ... Am, tsi u vrei? - cā nĵicuzaclu easti shi shclĵop, corbul, shi sh-ari sh-unā areapitā frāmātā!... Cum vai shtibā aestu tsiva?...

- Nu-ari s-facā, nu-ari s-facā! zburā Amirā-Peanā, - āntribarea nu aspardzi vroarā! Sh-ma sā shtibā, vahi? S-nu him noi cu inima cārtitā...

Ti ciudii, ma! Tamam pulĵlu aestu njicāz-nĵicāzac u shtea apa atsea, cātrā iu sh-eara! Ālj ligarā un pucic di gushi, shi - tsupa-tsup - cāndu pirpadi, cāndu azbuirānda heamāzā, cum āsh putu, s-dusi iu shi shtea el cā s-afla apa-vii, di lu umplu puciclu, sā s-vearsā! Pān di budzā lu umplu!

U lo, tora, apa aestā, Mushatlu Gioni, dupu tsi lā dzāsi a pulĵlor zboarā buni, s-lĵi tinĵiseascā, sh-al Peanā-Amirā, sh-a njicāzACLu maxus, shi deapoea, na-lea dinintea-l Livend-amirā!

- Lĵa-u, tini-amirā! Cā apā vii ānj cāftash, apā vii ts-adush! Altsiva tsi ma vrei di la mini, Doamne? Cā-nĵ mi-agunĵisescu, voi s-fug!

- Gione-Mushat, gri amirālu! Stāi niheam! Dimec, cum, "tsi mata voi?" E-he, s-tsā da Dumnidzā sānātati, a ma, multi ai ninga ti-a fātseari pri aoa, la noi, pānā s-ts-u dau feata, s-fudz cu ea di cara... Ānveatsā

tini cā chiderli a tali mash ahurhirā! Ashitsi cā, ascultā-mi: Ānj am unā hāmbari mĵlinā cu grān, misur, melĵ, uvedz, ordzu sh-multi ninga alti, multi simintsi. Voi s-nĵi li-aledz, cati una dināparti, pānā māni tahina!

Shi, iarā la lamnĵa cu doauā capiti, hilĵlu di amirā, ta s-veadā cum vai adarā...!

- Nu ti-aspari, cā nitsi aestā nu-i mari gailei! Va s-facā... Du-nĵ-ti tini-gione la Furnigā-Amirā, i Amirā-Furnigā, cum ti arāseashti s-lĵi dzāts, shi aestu cu dāmara a lui, va ti-agiutā s-iesh naparti.

Cudealagā, Mushatlu Gioni a nostru, s-lĵi iasā suflitlu, la miletea a furnidzor! Shi, cāndu agiumsĵi tu vāsilia-a lor, tamam isha si s-priimnā hilĵlu al Furnigā-Amirā, cā sh-si aurlā s-lu bagā ntru-mānā, s-lu aibā amaneti, ca s-veadā zorea...

- Nu vā-l dau, dzāsi gionli, - nu vā-l dau nĵiclu a vostru beizadea-furnigā, pānā nu-nĵ adrats ashi-sh-ashi, unā huzmeti...

- E, more, lĵartā-l, tora, beizadeaua, cā va adrām itsi nā caftsā! Ma, aide, lĵartā-l, cā sh-ashi Amirā-Furnigā easti lāndzit di baia chiro, cari shtii tsi banā-lĵ ma arāmasi ninti...

Mea, cara s-aruzvui furnigamea atsea tu hāmbaria-al Livend-Amirā, shi cari grānlu lu-alidzea, cari misurlu, melĵlu... Pānā tu hārgħii, lucurlu eara bitisit, simintsi arādāpsiti gārnuts cu gārnuts, cum lipsea.

- E! lĵ-u-ari tora Mushatlu Gioni, hilĵlu di amirā, - u-adrai sh-aestā, tsi altā mai ai, tini-Livend-Amirā?

Corbul di amirā pisti vāsilia-a pulĵlor, aduchi el cā tuti aesti putu s-li-adarā Mushatlu Gioni, cu agiutorlu a lamnĵilĵei, cari eara cu nās! Shi, cara avea sh-el unā ahtari lamnĵi tu palati, dzāsi, ninga:

- A, vre, Mushate, feata-a mea nu u lĵai tini, pān nu s-alumtā lāmĵjili a noastri, doauli! Sh-ma s-anāchiseascā a ta...

Shi s-dusi diznou hilĵlu di amirā la lamnĵa a lui atsea multu buna trā nās, shi-lĵ spusi cā tora dearihina cā-i mari gazepi! "Ashi-sh-ashi ānj cāftā ninga, blāstimatlu aestu di Livend-Amirā!" Numash cā lamnĵa a ficiorlui nu sh-eara ea caitsido, sā si-asparā!

Nu-ai anangħi! - ālj dzāsi. Du-ti tini, mash, shi adu-nĵ dosprats di sazmi, sh-ninga tut ahānti curāi. Ashtearnā-nĵ-li sazmi aesti unlu pristi alantu, tuti, shi strāndzi-nĵ-li deapoea cu curāili pisti mesi!

Mushatlu Gioni adrā cum lu nvitsā lamnĵa-a lui cu doauā capiti.

Sh-ninga tsiva zburā ea, lamnĵa, cātrā gioni:

- S-badz oarā ghini: ma s-vedz cā mi ngāldzāi ca baia, anda mi alumtu cu lamnĵa-a amirālu, sā shtii cā-i usturoasā, sh-pot s-cad! Aestā sh-aclĵamā cā am mari zori s-nĵi fats avrā, ta s-acats iarā puteari! Iarā disi nu-nĵ mi lĵa cāldurli, bag-u strāmbā, cā va-lĵ māc grānlu...

Mea, cara di sā nciuparā, more frātic, doauli lāmĵjili, ca tsiva stihii, di scutea mash flamā prit nāri sh-prit gurili a lor! S-anvālrā dip tu flamā,

dupu un chiro, tu flamă analtă shi fumigoasă, pân di tser analtă! Cându sh-hidzea dintslji lamnja-a Livend-Amirălui, tu mesea a lamnjiljei a Mushatlu Gioni, unăshună âlj zmuldzea căti ună sazmă di aclo! A, ma, sh-cându sh-lji hidzea dintslj aestă, fâshii-fâshii lj-u azmuldzea carnea-a alăntei, shi achimati di sândzi lji azvumea, corba! Di s-ciudusea lamnja-a amirălui că mash di năsă cură sândzi... Ea nu shi shtea, mărata, di sazmili cari lj-u apăra mesea-a alăntei! Shi s-alumtară ashi, tut s-ma alumtară, dit apirită pân tu ascăpitata-a soarlu.

Iară cându hărdzitlu soari archishură sândzinat, dupu cimili a muntsălor dit ostrovul atsel dit Mediterana, ficiorlu aduchi, di cătră lamnja-a lui, ună ca avră dulsti... Aestă sh-acljima că sh-u azvimsi dushmana-lj!

Livend-Amiră nu mata avu tsi s-facă, shi lj-u deadi feata a gionilui, sâ s-ducă sânătos cu năsă!

- Lja-u, âlj dzăsi, - că u anăchisish! Shi, sâ nchirdăsits, more ficiori!

Tora, eu tsi s-vă dzăc ninga a voauă, atselj tsi-nj mi ascultats aoa? Va s-vă dzăc, ore, că pi di ună parti lj-vinea multu greu a amirălui, că-sh si dispărta di vruta-lj hilji, ma shi s-hărăsea, că sh-u află preaclja! Că, s-ashtipta ea căt tsi s-eara, sh-nu va afla un ahtari gioni sh-mushat ficior, ca aestu, canda dipunat dit paradis, tră năsă!

Shi s-featsi aclo ună numtă mari, cari tsănu ună stămănă ntreagă, mea vinji la numta-atsea lumea dit lumi, căt frândza sh-căt iarba, cari di cari ma aleptă sh-ma pirifanj! Iară stămăna alantă, gionjlji âsh loară calea, cătră amirărilja di u vinea...

Cându sâ nchisească, ma, feata nu-agărshi sâ-sh lja puciclu cu apă-vii, sâ s-află, poati lipseashti tu vără oară slabă, pots sâ shtii?

Cându s-apruchară di amirărilja pisti cari dumnea tată-su a Mushatlu Gioni, aestu âlj spusi a featiljei cum eara huzmetea, dimec âlj dzăsi că ea-lj fu dimăndată tră altu, (tră tihilailu ali angucitoarea dit hoara a dadă-ljei a lui, amirăroanja...) Ma, nu lj-u spusi pi fatsă, dip, âlj dzăsi că, taha, tihilailu eara dearihina hiljlu a amirălui dit ostrov... Mushatlu Gioni s-afirea, că avea giurată s-ascundă cum easti cu nihitlu atsel, dearihina! Feata ma, Feata-al-Livend-Amiră, nitsi nu vru s-avdă s-hibă a altui! Că s-avea agăpșită di gionili a ljei, cari u avu amintat!

Nitsi nu-nj mi minduescu! - ashi s-fuvrisea ea, cătră năs. Cu tini mi ncurună tati, a ta vai hiu, s-nu-nj ti avdu că-nj zburăshti ti altu, disi s-hibă sh-amirălu a amiradzlor dit laolu ntreg!

Tihilailu, la curtea dit ostrovlu-a amirălui, vai cădea mpadi, anda lu vidzu năpoi Mushatlu Gioni acasă! Am, sh-cu nveasta noauă ningă năs, cum nu s-fatsi ma mushat! "Tsi drac di om vai hibă aestu, di ascapă di tuti!?" - ashi âsh giudica el, shi-sh ascărcica dintslj, di itii!

Preaclja pitrumsi tu palati... A, ma, s-videts voi, ciudii! Nveasta noauă nu vrea sâ si-aspună a vărnu, nitsi sâ zburască barim cu văr, fără di Mushatlu Gioni, cari u-avu adusă ncoa... Shi-sh eara agno hari, asteasa, s-u sorghi, nu altsiva, ca apa anda tsă easti seati, s-u sorghi! Iară nihitlu-atsel di spânlu, di cum u-andzări, lji loară foc călcănjli, miliu âlj cădzu dupu ea, nu mata sh-avea arihati, cānili! Ma, cara băgă oară că feata dip nu-l dădea di mănar, sh-si plămsi cătră amirălu:

- Tate, dzăsi, el, plângăcios, - căt băneadză zăgarlu aestu di huzmichear a meu, nveasta noauă tut năirită vai hibă pi mini, că aestu - cari shtii tsi lj-ari turnată calea, tră mini, di lj-u shutsă dip mintea cătră năs!

Troară featsi un semnu amirălu, shi sh-si himusiră gealatslji pri corbul di ficior, pri Mushatlu Gioni, di-l featsiră cumăts-sărămi! Numash atumtsea, cara di-avdză zălumi mari nafoară, ishi shi nveasta noauă, s-veadă tsi s-fatsi...

Anda u-andzări, tihilailu di spân s-hărăsi, ca glarlu, sh-dzăsi:

- Vidzush tini, tate? Ia mutrea, - di năspetea-a lui nu isha feata aestă dit udă! El u tsănea... Mea-aoa, tora, cum ishi!

Eara hărios dearihina, a ma tsi hărios, nihitlu, că sh-avea ascăpată tora di hiljlu di amiră! Hăbari nu-sh avea, tivichelu, tsi lu-ashteptă! Că di-aoa sh-ninti mash, acatsă lăetsli tri el...

Ânveasta-atsea noaua s-aspusi tu cirdachi, ma tut fără sâ scoată zbor, ninga. Mash dupu tsi sh-achicăsi că-lj lu chirură gionli, cari eara inima a ljei, gri - ahânt numash:

- Adunats-lji carnea tu un hărar, sh-adutsets-lu, s-lu ved ninga unoară! deapoea va ma vă dzăc ndoauă zboară...

Featsiră cum căftă. Năsă acătsă s-li-arădăpsească părtsli di trup a Mushatlu Gioni, tăsh canda sh-u-avea tu minti s-li bagă s-hibă diznou, cum fură, cati ună la loclu-a ljei... Dupu cari pruscuti cumătsli di cufămă cu apă-vii dit puciclu loat di acasă, di la tată-su, Livend-Amiră. Shi, nishani! Carnea di mpadi s-minti unoară, s-minti daori, sh-a treia oară... na-lea ficiorlu di amiră, âmprostu shi ntreg, viu - cum mi videts sh-cum vă ved! Armasiră tuts cu gura hăscată, sh-cu oclji cihtăsits, la ahtari nividzută ciudii!

- Dumnidzale, că greu somnu-nj durnjii! featsi ficiorlu, anda sh-frica oclji cu doauli mănji...

- Nu-sh fu somnu-aestu, gionli a meu, ma moarti-sh fu! - âlj gri nveasta noauă, sh-lji dzăsi tsi sh-avu pătăsă.

Atumtsea, hiljlu a amirălui sh-u dizligă limba di sprigiurarea tsi u-avu faptă cându lu ncljisi tu fântână tihilailu di spân - tsănets minti? - shi, zbură ashi:

- Hărzite tini amiră! Ânveatsă tora, că... ashi-sh-ashi i lucurlu... Sh-că

eu him hiljlu a tâu! Iarā aestu, tihilailu sh-furlu - lu spusi cu dzeadzitlu ninti, - easti ficiorlu a angucitoariljei dit hoara a noastrā, s-nu s-avea aflatā el... Vahi u tsānj minti angucitoarea, tate hārzt, sh-amirā!

- Cum nu, cum nu!?!... Cā u-acļjimam s-nā-anguci tu cafei, fatsi amirālu, ninga nivinit tu ori, di tsi s-fātsea aoa!

- Nihitlu aestu nji-l loai eu sots pircali...! Shi, vidzush ti tsi fu el izoti! A, ma, ninga nu li shtii tuti...

Shi, Mushatlu Gioni li pārmitusi deapoea tuti-tuti, cāti furā, cu aradā, fārā agunjisiri, cum dipunā tru fāntānā, cum lu ncljisi nuntru nihitlu, sh-cum lji-l lo semnul di la dadā-sa, dupu cari lipsea s-lu cunoascā amirālu, sh-cum lu bāgā ehtārlu sā s-aleagā cu sprigiurari greauā, cā nu va spunā a amirālu cari-i hilj-su... Tsiva-dip nu agārshi.

- Vedz tini, tate, avdapsi ninga Mushatlu hilj a lui, - mi sprigiurai cā mash dupu tsi vai mor, sh-vai nviedz iarā, numash atumtsea va pot sā spun cum fu, sh-tsi fu... Tora, di cara nveai dit morts, nu mata hiu ligat di sprigiurari, shi ts-u spush dearihina curatā!

Spānlu, tihilailu, acātsā s-treamburā ca vearga, sh-lji clāntsānea dintsālĵ ān gurā, di s-avdza dearvigāra, lailu... Mea, cara di lu nciuparā oaminĵli a amirālu, sh-lu ligarā di patru calj agri, di-atselj tsānuts mash tu chisa dit ahuri, cā lā lutsea coamili ca di cātrani, anda isha tu lunĵina-a soarlu di vearā! Shi, cāndu lji cruirā unoarā diotslĵi atselj pisti cāpulĵ, cati un anapuda, fāshi-fāshi lu-adrarā, dicunjarlu shi psemātoslu!

Ma nclo niheamā, amirālu dipunā di pi tron, shi sh-lu bāgā s-dumneascā hilj-su tu loclu-a lui, shi, di mari harauā, pitricu di lj-u adusirā sh-amirāroanja-lj di diparti, dit amirārilja-a lui di-altoarā, cu munts analts sh-cu-arāuri, di didindi di amari... Shi s-featsirā unā doauli amirārilĵ, di canda ashi-sh furā di totna! Cā lāetsli s-agārshescu, cāndu da cap hareili, cari li vindicā.

Iarā eu, vrutslĵ-a mei, s-tihisi di mi aflai aclo, tu atsel chiro, iu s-au faptā tuti-aesti tsi li avdzāt... Shi, vā ancupārai di aclo, a cati-unui cāti un bārnu arosh, ca s-vā li fac doarā... Numash cā, tu turnari, anda tritseam prit mähālālu a cānjlor, ansārirā zāgarlĵi, s-mi arupā, nu altsiva!... Shi, tsi puteam s-fac eu, mārāt di mini? Cara nu aveam vār par ntru-mānā, mi apārai cu bārnilu... A, ma, - hats! un zāgar, sh-hats! altu, nji li zmulsirā tuti, shi s-dusirā cu nāsi, s-nu s-avea aflatā elĵ, draca-lā chealea di cāni! Cā taha s-li poartā cātsālĵ-a lor, atseali bārni mushati, more luchlĵi s-lĵ-arupā!

Shi, ashi fu lucurlu, ca s-nĵ-aduc eu ghini aminti...

FRATSLJI DI CRUTSI

Eara unoarā, ca vārnoarā!

Bāna unoarā, t-un chiro, cātrā iuva, prit pārtsli aesti di lumi, doauā muljeri, cati unā cu casa-a ljei, cu nicuchirlu a ljei, ma amindoauli cu idghea mirachi: nu sh-avea fumealĵi. Di cātrā Livādz vai eara muljerli aesti; mushatā hoarā, sh-mari, di oaminĵ lucrātori sh-avuts, Livādzli! Hoarā di cāmpu, nu diparti di apa-a Vardarlui.

A, ma, tut sh-avurā tihi livādzeanili a noastri, cā mea, amintarā doauli, tu idghiul an, cāti un ficiuric! Sh-cari dzātsets voi tora, cā sh-avea ficiori mushats, ca a lor? Vār, tu lumea tutā, am cum cara?!

Sh-acriscurā ficiorlĵi a livādzeanilor deadun, shi s-nāltsa ca ditru-apā, ti loa haraua s-lĵi mutreshti! Ca tu pārmiti acrishtea elĵ, tihea s-lĵ-agudea! Iarā cāndu s-aduchirā tu puteari, s-adrarā frats di crutsi shi s-dusirā tu lumi, s-veadā, s-cunoascā shi s-facā ndrīptati, pri iu va treacā.

Ahāntu s-vea gionĵli aeshti doi...! Macā acriscurā un cu-alantu? Bana va sh-u dādea, cāntsido, sā s-apārā. Sh-ca fratslĵi dip s-avea, tsi s-vā ma spun, sh-ma multu pot s-dzāc eu, cā fratslĵi sh-sā ncaci cāti unoarā, āsh tsān inati... Elĵ, ma, nu alāsarā vroarā vār nior, s-lā ntunicā vrearea!

Anda sā s-ducā tu lumi, tu xeani, - cātu s-bāgarā pārintsĵli a lor, dadili, tātānjĵli, s-armānā acasā, ān hoarā! Em, ca pārintsĵli, cā mash nāsh lj-avea. Barim dadili intrarā tu lāi, di caimo, shi ashi armasirā, pānā-lĵ vidzurā diznou...

Ficiorlĵi, - pi-a lor! Sh-lĵi bāsharā pārintsĵli pi frāmti, sh-calea tut sh-u loarā, tsi cā aushlĵi lā avea cādzutā rigeai s-armānā cu nāsh. Pān tu soni, ma, cara vidzurā tsi vidzurā, dzāsirā sh-elĵ cā... ashi sh-undzeashti, sā s-ducā gionĵli tu xeani, s-u cunoascā lumea, shi nu sā-sh shidea acasā, ningā vatrā, ca tsiva feamini...

Calcā elĵ calea, dolĵi gionĵ, pān tu un loc, sh-na-lĵa cā agiūmsirā iuva iu s-dispārtsa cālĵurli. Aoa chindurirā, cā lipsea sā s-dispartā sh-nāsh, s-veadā cātrā iu va u lĵa cati un... Shi eara aoa sh-un ca paradis a zulāchlor, lughii di lughii di zulāchi! Canda azvumea dintr-oc, pri aoa, ursi, luchi, liundari, vulchi, di tuti!

Mea, tsi va dzātsets cā featsirā ficiorlĵi a noshtri? S-minduirā cā, pri iu va s-poartā, zulāchli aesti va lā acatsā loc, ma s-li lĵa cu nāsh... Ghini, cara! Atumtsea sh-li mpārtsārā, fārā vārā ncāceari-tsiva, ca

fratslji li mpārtsārā, cum li fătsea elj tuti, di cāndu sã shtea. Unlu lo pricili mascuri, - aestu fu Dona, iarã alantu, Cola, ãsh lo feaminli.

Tu dispārtsãri, ãsh alãxirã nealili ntrã elj, shi-sh giurarã unlu-alãntui ashi: anda a unuia va-lj sãndzineadzã nelu dit dzeadzit, aestã va s-dzãcã, aestã sh-acljamã cã a alãntui nu-lj njardzi mbarã, pãtsã vãrã taxirati, vãrã gazepi, sh-prindi s-ti himuseshti s-lu-agiuts. Ashi va s-adarã! Sprigiurat di frats di crutsi, va dzãts!

Shi, ãsh lo cati un calea a lui: Dona - cãtrã njadzãnoapti, Cola - nghios, cãtrã njadzãdzuã.

Dona, cari eara cu pricili mascuri, andãmãsi ma nclo unã featã di amirã, mushatã - s-u beai tu scafã! Cã aesti, asteasili, tuti suntu agno hari... Plãndzea, laia di ea, iu-sh shidea mpadi, ningã un shoput, s-frãndzea di plãngu! A, ma, lucru ti ciudii aoa... Cã, shoput eara, s-videa, ma, prit chiunghea a lui nu cura chicutã di apã! More, nishani!... Tsi vai hibã aestã? ãsh dzãsi ficiorlu, Dona. Shi, s-apruche di featã, cari, di agnanghea-lj bãgai oarã, dupu prosip, dupu stranji, cã easti dãmara di amiradz!

Ea, corba, cum lu-andzãri Dona, ma lai u-apitrusi plãngul... Atumtsea gionili u ntribã:

- Aman, tsi-nj pãtsãsh tini-featã mushatã, di-nj ti neacã ashi plãngul?

- Em, cum s-nu mi neacã shi s-nu-nj mi frãngu di dor? - dzãsi ea. Mea, tu minuta aestã vai vinã... Vai vinã erma di lamnji-cu-noauã-capiti, s-mi-aspargã shi s-mi ngljitã! Shi-lj dzãsi feata sh-alti multi, ti adetea a loclui atsel. cum dimec pãtsa oaminjlji a loclui, cãti trãdzea, mãratslji, ca s-aibã apã, s-bea... Cã lipsea s-da, tr-aestã, cati dzuã un suflit curbani, sh-cã mash ashi lã dishcljidi ehtãra di lamnji izvurli! Iarã azã lj-cãdzu sheurtitsa a ljei, cari, tora, ia, ãlj vinji oara s-moarã...

E, more, sh-tini tora... u-arinjpsi Dona-gionili! Ia s-nu zburãshiti ashi! Mutrea-ts lucrulu, cã nu vai pats ici-tsiva, va vedz... Cãt him eu pri aoa, tsiva nu-nj ti pashti, avdzã?...

Ghini, ma, cum sh-eara el curmat di ahãntã cali, cãtã sh-avea faptã, s-arucuti heamã, sã s-discurmã, shi ãsh ãndupãrã caplu di featã. Shi, agonja-agonja lu nchilui somnul, deapoea cãdzu dip tu un somnu ahãndos...

A, ma, nitsi nu-apucã el s-doarmã ca lumea, cã sh-deadi cap lamnja, shcreta! Vinea ampatrulea, canda lu ngljita loclu, shi scutea pirã-sh-foc prit gurã sh-nãri, di va dzãtseai cã cheari laolu! Sh-cum vinea ashi, dipuna dupu lamnji noaptea greauã, canda ea, zulapea u sãlãghea din gurã!

Feata di amirã, di cum u-andzãri lamnja vinindalui lãhtãroasã, ca vãrã gazepi, iarã ãsh dishcljisi izvurli a lãcrinjlør! Shi, anda sh-si scutura ea

ashi, plãngãnda, lji chicã unã lacrimã ndreptu pri fatsa a gionilui, cari arsãri di mpadi, ca arsu! Fu ti tihea-a lui sh-a featiljei di amirã, cã dushmana di lamnji avea sh-agiuntã ningã nãsh, shi s-hãrsea, ma cum s-hãrsea? - cã sh-li frica dauli pati di dininti, di ahãntã harauã! Em, ãsh videa aclo, la izvur, doi oaminj, tu loc di un, cum s-ashtipta, sh-cum eara zãconlu! Va s-dzãcã, vai aibã mãcari, nu shicai, azã, s-minduea lamnja, shi tu oarã acãtsarã s-lji curã balili di ahãntã orixi...

A, ma, d-iu s-eara lucrulu ashi? Cã Dona, cum lji dishcljisi oclji, unãshunã lã featsi semnu a zulãchloor a lui, s-u nciupã lamnja!

- Shu! pri nãsã, pri uruta aestã! aurlã ficiorlu.

Atumtsea luchlji, ursili, liundarlji sh-tsi ma s-afla aclo, ahãntu vrurã, unã dimãndatã di la domnu-a lor! Mea cara di s-himusirã pisti lamnji, di u dinjicarã dip, sãrãmi u adrarã! Dupu cari, agrinjlji avea trã tsi sã-sh hibã hãrioasi, cã s-avea aleaptã cati una cu cãti tsiva, unã pãltari, unã cumatã barim di carni, vãr os, nishti sãndzi s-lu soarbã... Shi, sh-si hrãnirã ca tu nvisli a lor buni... Lã fu bunã plata, cã multu sh-si vãtãmarã sh-nãsi, nu?

Sh-diunoarã, acãtsarã s-vãzeascã apili dit izvuri sh-dit arãuri, disligati tuti, tora, cara chiru lamnja, azvimsã! Vãzea, di va dzãtseai: tsi va sh-hibã sh-aestã? Cã, ma ninti, cu tuti curbãnjli a oaminjlør, ehtãra di lamnji li dishcljidea izvurli, shoputli, mash cãt un dzeadzit, cãt s-nu s-usucã lumea, sh-prãvdzãli di seati.

Dona-ficiorlu, unã tsi bitisirã lucrulu a lor agrinjlji, ãsh trapsi cãtsutlu dit bãrnu, shi lji li shcurtã tuti noauli limbi ali lamnji, dit tut ahãnti capiti aishtei, cum shtits. Shi, li mbãirã el pi un hir di hrisafi, li adrã ashi, ca unã ghiurdani, sh-deapoea sh-li triclu mushat, di gushi, ca s-lji cadã tuti tamam tu sin. Bitisit lucrulu ghini, tora, gionili s-bãgã iarã, sã-sh facã somnul, cã sh-lu-avu curmatã, di nãspetea a lamnjiljei.

S-ciudusea lumea, avdzãnda cum vãzea apili, sh-nu-lj vinea s-pistipseascã s-hibã dearihina, ma vãr nu u-apufusea s-njargã s-veadã tsi s-fatsi... Nitsi amirãlu macar nu u-apufusea, tsi cã sh-avea sh-ascheri! Shi, multu vai vrea sã s-ducã, el, cari sh-u shtea hilja ngljitatã di blãstimata atsea di lamnji! Ascherea a lui ma, va lj-u spulbira zulapea aestã cu unã suflari mash, tr-atsea stãtu pi loc, fronim shi aspãreat, ca tuts alantsã.

Tu oara aestã, un arap, - atsel cari u-adusi feata-a amirãlui la izvur, s-u mãcã lamnja - s-avea ascumtã aclo-aproapea, anda s-alumtarã zulãchli al Dona-gionili cu lamnja... Shi, tamam ishi araplu di iu s-ascundea... ãlj vinji inima, ma vidzu cã tora, lamnja-ehãntã u-avurã faptã tsivali agrinjlji a ficiorlui! Sh-si mindui araplu cã ãlj vinji oara sh-a lui... Sh-tsi va dzãtsets cã featsi? S-apruche el, pi-agalea-agalea di

Dona, shi ashi, pāsh-pāsh, lji hipsi a ficiorlui cătsutlu ndreptu tu inimă!
Dona, corbul di nās, nu apucă ni "gāh!"s-facă, āsh deadi suflitlu unāshună!

Cara u-adră araplu crima aestă a lui, u lja sh-feata-a amirăului deapoea, sh-u bagă sã si sprigiură, cu cătsutlu pi gārgālan, cã vai tacă, zbor nu va scoatã ti tsi vidzu... Altã soi va-lj azbuiira caplu di pi-anumiri! Shtea el, lāvosl, cã va s-aleagă cu bun amintatic, ma s-putea s-aspună cã nās u vātāmă lamnja! Videts voi, cum lji lucra mintea, palju-ghiftul!

Feata, laia di ea, si sprigiură, tsi va adra?! Shi s-turnară deapoea, dolji, la amirărilji tu palati.

Amirălu, cāndu nvitsă di la arap sh-di la feată-sa, cã aestu, araplu u vātāmă lamnja shi lj-u-ascăpă feata di la moarti, sh-si hārăsi... sh-nu para...! S-hārăsi cã-lj bāneadză feata, nu chiru! Ma, shi sã nvirină cã apucă di dzăsi ună dzuă ma ninti, cã hārios va lj-u da hilj-sa nveastă a atsilui cari va u-ascapă amirărilja di andihrista di lamnji... Shi, amirălu s-ashtipta tora ca araplu s-lj-u căftă feata, trã fapta-a lui, dearihina giunească! Giunească-giunească, ma, - s-lj-u da a unui tihilai? Am, altsiva tsi s-adară? Cã zborlu sh-lu ari dată, sh-prindi sã sh-lu tinjisească...

Dip ashi fu, cum ālj fu frică a amirăului: araplu lj-u căftă hilja, ti nveastă! Putea nās, amirălu, s-dzēcă nu? Atumtsea cum va armănea cu zborlu a lui di amiră?!... Tr-atsea, lj-u deadi, voi s-dzēc, lj-u tãxi. Shi, tru ună stāmănă, s-arădăpsi sh-numta...

Feata-a amirăului u pindzea s-aspună cum fu lucurlu, ca s-ascapă di arap. E, ma, s-avea sprigiurată, pi apală, sh-pri bana a pārintslor a ljei, cã nu va-l spună araplu, nu va-l scoată psemătos... Cum sã-sh calcă ea sprigiuratlu? Sh-nitsi cã sh-lu cālcă!

Agrinjli al Dona, aclo, iu s-avu faptă crima contra-a domnului a lor, sh-lu plândzea gionli cu lăcrinj cāt prunili. Lu plândzea shi nu s-dipărta dip di ningă nās. Shi, adrară ghini cã nu s-dipărtară, cã - anda sh-lu jilea Dona-mult-vrutlu-a-lor, na-lea, dipună nghios un pulj cāntător, cari acatsă s-chiură dulsti, ashi:

- Ma s-vrets s-vă si scoală dit moarti domnul a vostru, acătsats un pulj mushat ca mini, loats-lji gārgālanlu, shi chicats-lji ună chicută di sāndzi tu ureaclji!

Shi, tut ma lj-u dzătsea ashi, puljlu-atsel cu boatsi dulsti, cāntatã, sh-vinea dearvigăra pisti agrinjli al Dona, mārätlu!

Vulpea, cã sh-eara sh-nāsă aoa, lu-asculta cu gura hāscatã puljlu-atsel ti ciudii, shi anda puljlu s-dipuna nghios, ea s-anăltsa cāt putea, sh-lji cădea rigeai, cu ună boatsi cum nu s-fătsea ma di njari s-hibă:

- Cum dzāsish, cum dzāsish, puljlu-a meu mushat shi scumpu?... Cã

eu nj-escu moashi, sh-nu para avdu, ca mi-alāsară urecljili... De, anljji, moi tini-mushate!... Eu nj-escu muljari-moashi, curbani-ts, sh-nu para nj-avdu, tr-atsea, alasă-ti heamă ma nghios, ma nghios, s-ti avdu sh-eu, cã ghiaramatli mi surdzără, lăili!...

Puljlu s-njlui di hitra di vulpi... Minti di pulj, dză-lj-u! Shi, s-apruche ma multu sh-ma multu di loc, ta s-u-avdă sh-vulpea... Până sh-si-alāsă pi ună dighici, la nitsi doauă palmi di mpadi! Cāndu vulpea nu mata ashtiptă: ca dit tufechi s-aură, shi sh-lu bāgă ntru... unglji puljlu fără di minti!

- Puljitslu-a meu mushutic, a ma slab tu minti, lu plāmsi vulpea, tsi-ai cu mini scumpe?... Cã eu, cu lampa apreasă dzua ti prāndzu-mari s-ti căftam, sh-tut nu va-nj ti-aflam, ca s-tsă ngrica heam mintea! Mea, sh-tsi zori aveam sã-nj ti bag āntru-mănă, tu satea aestă di mari piri-clju trã domnul a nostru! tamam cāndu lipsea - ti fārănsish, dum-ljartă-ts!

Tru minută, lj-azmulsi căpitslu-a puljlui, sh-lji chicură sāndzili caldu sh-arosh ca mirgeana, tu ureaclji, al Dona, cari āsh ānvie diunoară, di va dzătseai cã nitsi nu fu vāroară mortu!

Gionli s-teasi, di-lj cārtsāniră oasili tuti, shi sh-li vārghi zulăchli adunati dearvigăra-lj:

- More, arăilji, voi! Am, tsi-avut cu mini, di mi sculat!? Cã multu dulsti ānj durnjam! Shi, lo si s-tindă iară...

- Am, tsi somnu sh-fu aestu, more tini, giune-nicuchir a nostru? Cã-sh fu moarti curatã, ca tuti mortslu! - ashi lj-griră agrinjli atseali, tuti diunoară... Sh-lji spusiră cu aradă cum fu, cum lu vātāmă araplu...

- More, tsi dzătsets voi atsia! fatsi Dona, asplinisit! S-mi cheară mini un pseftu-arap?! Ia, s-videts voi tsi va lj-adar!

Shi nchisi troară, āncărcat di itii, s-lu află araplu! Shi ashi s-tihisi, cã lj-u-avu cārtsānită tamam cātră hoara a amirăului atsel cu feata cari eara su ngljită lamnja... Nitsi cã putea s-hibă ma ghini, cã dip atumtsea, dzua atsea, s-fătsea numta a araplui cu feata, hilja-a amirăului!

Dona, intrāndalui ān hoară, shi cara nu shtea tsi hoară eara aestă, chinduri tu mardzină, ningă un gardu iu u vidzu ună mushică tu aumbră. Ālj căftă ună scafă cu apă aratsi, sh-ca s-intră tu zbor, ma sh-cã lj-eara seati, lji s-avea uscată limba n gură di seati, calea ncoa. Shi, cāt āsh trapsi el suflitlu aoa, ningă gardu, moasha-lj dzăsi di ună, di altă, mea sh-di ună numtă mari, cari acătsă ază la nāsh ān hoară, numta a hiljljei a amirăului din partea-a loclui. "Sh-u mārītă feata cu un arap, cari u-ascăpă di moarti sh-lu vātāmă zmeulu, lamnja-atsea!" - tut ma māsina, bāndura ca vār cilimean, laia di mushică. S-hārsea sh-nāsă, ti fapta-a unui gioni...

Dona, ma, avdzānda el gumārlichea aestă cu araplu sh-cu numta, cu

lamnja vātāmatā taha di araplu, aduchi troarā ca tsi s-fatsi aoa! Nu amānā, tr-atsea, shi ndreptu la curtea dumneascā s-dusi! Aclo-lj dzāsirā cā numtarlji suntu tora la bisearicā... Alagā ficiorlu, sā s-vatāmā, la bisearicā, iu pitrumsi ca vārā tufani! Sh-ghini featsi cā s-agonjisi, cā tamam lj-avea loatā arhiereulu cārunjli tru māj, etim s-lā li bagā pi capiti a atsilor doi, feata sh-araplu...

- Staaaats ashi! gri el, di arsunarā cubeili a bisearicāljei, sā sh-shi surpā... Stats, cā nu aestu, gaia di nās u-ascāpā feata, di lamnji! Di lamnji sh-di moarti!

Feata-a amirālu, cum lu vidzu gionili, lji si nsirinā suflitlu! Cā-sh si minduea s-adarā el tsiva, Dona, ca s-u-ascapā di araplu atsel psemātoslu! Sh-lu shtea nāsā tsi liundar easti, cā lu vidzu cum lji li shcortā capitli-ali lamnji, un cāti un, pān di noauā, anda s-aurlarā zulāchli pi ea.

Cum-nicum, tsi cā eara lumi cāt iarba tu bisearicā, Dona agiumsi dinintea-a amirālu. Agiumsi itios, cu huliili tuti mintiti, iarā arhiereulu atsel, un mari preftu cu mitra pri cap shi alāxit tut tu sirmā sh-tu hrisafi, nu apucā s-lā bagā cārunjli shi s-lji nchirdāseascā...

Araplu, nitsi aestu nu s-alāsā, tut ālj da cu gura - cā taha xenlu arādi, talji gāvodz, cum dzātsea el, cu dzeadzitlu cātrā ficior! Ca semnu cā ashi easti, cum dzātsi, na-lea capitli ali lamnji, noauā, cā sh-li adusi aoa ninga di atumtsea, s-li veadā tutā dunjaua! Dip Toma nipistimenlu dit Biblii s-eshti, - fuldzira ghiftul - shi nu pots s-nu pistipseshti tsi vedz cu oclji a tāi!!

Agārshii s-vā spun cā araplu avu angātan s-li lja capitli ali lamnji, shcortati di gionili Dona, di li dusi la curtea-a amirālu, ca s-hibā mārurii ti fapta a lui di... gioni!

Dupu tsi lu-alāsā sā zburascā, Dona gri cātrā lumea dit bisearicā:

- Multu ghini, tinjisits nicuchiri! A, ma, s-vā ntribarim eu, s-au vidzutā altoarā iuva, capiti... fārā limbi?

- Nuuuu! D-iu sā s-veadā?! - s-avdzā boatsea-a amirālu, ca acātsatā, di inati sh-di arshini cā nu li mutri capitli n gurā, di anda li-adusi dicunjarlu di arap a lui...

- Ma-i ashi, ia mutrits-li capitli-ali lamnji n gurā! Iu sh-li au limbili? Poati s-nā u-aspunā aestā, araplu atsel psemātoslu?...

Li mutrescu capitli ali lamnji, ān gurā li mutrescu, ma tsi s-veadā? Tuti sh-eara fārā limbā!

Araplu, cā... hār! cā... mār! s-apāra, cā taha nās li tālje sh-limbili, a ma nu tsāni minti tsi adrā cu eali, s-lu vatā-nj, sh-nu sh-adutsi dip aminti tsi li featsi, shcretili!...

- Em, cara nu ts-aduts aminti tini, ghifte psemātos, s-tsā dzāc eu tsi fātsesh cu nās! lj-u-ari Dona, cari s-pāhāea tora di-arādeari! Mea, nji li

tricush a njia di gushi, s-nji cadā aoa, ān sin!... Shi troarā u-aspusi el ghiurdanea-lj cu limbili-ali lamnji, di sum cāmeashi, iu sh-u arādāpsi ishish.

Mari licshurari aduchirā atumtsea amirālu, cu feata-lj, sh-tuts alantsā tsi s-afla aclo, tu bisearicā, sh-lu shtea cāts pradz fatsi araplu sh-chealea-a lui, bāndura! Cari arap trimbura ca pācelu, sh-avea acātsatā tora sā sh-li-anumirā minutili tsi lj-avea armasā s-li bāneadzā ninga...

Amirālu sh-u-acljimā hilj-sa ningā nās, s-aspunā sh-ea cum fu, fārā fricā s-aspunā! Iarā feata spusi, pi-aradā, din cap pān tu soni, cum vinjirā lucrili...

Sh-deapoea, cara di lu nciuparā araplu, sh-lu ligarā cu funili di doi calj-areati, agāri shi zurlji, mea cara di li cruirā prāvdzli aesti, di lu-arupsirā ghiftul, sh-cumāts-cumāts lu-adrarā deapoea, cānjli dit padi! Dupu cari, gionli Dona, sh-si nsurā el, cu feata-a amirālu, cā mash el sh-u-amintā dearihina, cu giunaticlu-a lui.

La misālili tsi s-ashtirmurā ma, corbul di amirā tut ma suschira, di cāti ori āsh dutsea māshcāturā n gurā, s-mācā. Ashi, pān tu soni, iarā cāndu bitisi s-mācā, uhtā unā oarā, lungu-prilungu, ca dit hicati!

Dona, cara di-lj bāgā oarā cā-i mārānghisit handa, lu ntribā:

- Nu-nj spunj tini, mārīte Doamne, tsi ts-āngreacā ahāntu, di tut ma uhtedz ashi? Cā poati s-am cum s-ti-agiut s-iesh di tu mārāzea-ts...

- Em, s-ts-aspun cara, more, hilj, disi vrei... S-ts-aspun ca tsi pironā nj-am eu tu inimā! - dzāsi amirālu, ma iarā mārānghisit-mārānghisit, sh-dip fārā nādii.

- Sh-cari i "pirona" atsea? sumarāsi gionili... Vahi u trādzem dit inima-ts, ca vār pseftu-schin cari-nj ti farmācā ashi! I ca vārā māsēauā putridzātā s-u scutem...

Amirālu sh-si nsirinā heamā, sh-ahurhi:

- Tu putsāni zboarā s-tsā dzāc... Easti pri aoa unā shcretā di pāduri; sh-tu pāduri i unā bugazi... Mea, di cāti ori ānj treatsi ascherea pri aclo, nāpoi nu s-ma veadi! Si-ascāparim sh-di chiderea aestā, ici-tsiva nu-nj mi lipseashti deapoea! Ma, i greu lucru, more hiljlu-a meu! - shi sh-si niurā diznou aushlu.

Ashi, de... Shi, s-vā-aspun tora ca tsi bugazi āsh eara atsea! Eara unā apā aclo, un ca arāu njic, s-lu trets cu ciciorlu, ma - canda tu cheatrā sāpat, mash cheatrā, di unā parti sh-di-alantā! Shi, cum s-aprueha suflit di om, unāshunā pārnja unā furtunā cu grindinā, di vai dzātseai cā cheari lumea tutā! Mari tihī cu unā moashi-māghistrā, cari bāna aclo, ningā bugazi, tu cāliva a ljei... Am, tsi tihī shcretā, s-nu s-afla! Cā, shtits voi tsi adra jgroaba, mastorsa di ea? Cum acātsa s-bumbuneadzā,

s-fuldzirā shi s-ascapirā ca ti rufei, sh-lji ursea māratslji cālātori pri aclo, s-intrā la nāsā tu cālivā... Taha, s-ashteaptā aoa, tu apanghi, pānā treatsi fānicolu. Shi, oaminjlji intra, ma multu: lji dzātsea sh-biricheavis cā si-aflā ti elj, buna! A, ma - tsi bunā! S-u zgrunj, di bunā... Cā, unā tsi-lj videa nuntru, dādea cu metura unoarā, sh-lji mārurisea tuts, āmproshtsā, cum va s-afla lāili!

Gionili Dona-ficiorlu, sh-lu-ascultā amirālu-socru a lui tora, shi aduchi cā nu eara lucru curat, cu dirvenea atsea dit pāduri. Nu para shi shtea tsi i ti-adrari, ma, ca s-lji facā chefea-a amirālui, sh-li acljimā agrinjlji a lui shi, aide - s-veadā tsi s-fatsi, itsi s-hibā! Shi, nu agiundzi el ghini la dirveni, cā na-aoa, acātsā unā gazepi di furtunā - ashi, dit tserlu sirin, aoa-atsia s-lu rāstoarnā loclu tut! Sh-ia-aoa sh-jgroaba di moashi cu boatsea-lj acātsatā, acljimānda-lj, taha njilāoasā, tu cālivā, pānā treatsi urghia...

Am, pi-ahtari chiro, anda nu-l scots nafoarā cānili, cā i cāni, cum tsā spar zboarli a unei mushicā, tsi ti-acljamā s-ts-aflji apanghea tu cāлива a ljei? Nu tsā par ca di la Dumnidzā? Ashi dzāsi sh-Dona. Tr-atsea intrā sh-nās, deadun cu zulāchli a lui! A, ma, mizi lu tricū el praglu, cu agrinjlji, cā atsea s-nu s-avdza di jgroabā, bāgā māna pi meturā, deadi unoarā shi... marmurā lj-adrā tuts!

Numash cā, tu minuta atsea di mari piriclju trā Dona, nelu a fratilui a lui di crutsi - vā adutsets aminti di Cola, nu? - nelu-a aishtui sāndzinā, unāshunā! Iarā Cola achicāsi cā nu-i bunā! sh-acljima cā frati-su, Dona lipseashti s-hibā tu mari zori! Vahi lu-agiumsī cari shtii tsi gazepi, cātrā iu sh-lu purtā mira, cumu s-veadi! Shi, ānchisi troarā, ampatrulea nchisi cātrā njadzānoapte, iu sh-lu shtea, ta s-lu-aflā shi s-lu-agiutā! Cu zulāchli-a lui dupu nās, - tsānets minti cā el sh-avu loatā, cāndu s-dispārtsārā, agrinjlji feamini, anda al Dona ālj cādzurā mascurlji, ashi s-achicāsirā elj!

Shi, aide-aide, di la om la om, lji-l lo torlu-al Dona, sh-na-lea Cola, sh-nās, tu hoara-a amirālui... Iarā amirālu, cāndu lu vidzu tu curii, cu zulāchli dupu nās, sh-u avu cā-i dzinirlji a lui. Mash cāndu bāgā oarā cā agrinjlji aishtui nu eara mascuri, aduchi cari easti, cā lj-avu zburātā Dona... Shi, ālj dzāsi tsi fānico lu-agudi!

Ahāntu vrea Cola si shtibā, ca s-veadā tsi ari ta s-facā... "Va dzācā - sh-si mindui el - moasha aestā li ndreadzi, cu māghiili a ljei! Prindi s-hiu cu oclji pri ea!"

Cu aesti, agiundzi sh-nās tu pāduri, la dirveni, sh-la cāлива ali jgroabā.

Aclo, tut ashi, dit tser sirin - furtunā mari, s-ti-aspari, cu grāndinā sh-cu sfuldzirāri, chisa-a lumiljei dip! Moasha lu-acljamā sh-Cola, s-intrā cu agrinjlji-lj tu cālivā, pānā treatsi gazepea di nafoarā... Numash cā,

videts voi, fratili di crutsi al Dona nu para s-agunjisi s-u-ascultā...

- Mutrea-ts lucurlu tini-mai, nu tradzi galei trā noi, cā nu chirem noi licshor! - fatsi el, shi nu s-minā dit loc. Nu intrā tu cālivā ni el, nitsi prāvdzāli a lui nu intrarā, pānā nu stātu singur fānicolu di nafoarā!

Ashi! Iarā metura a moashiljei āsh avea puteari tu cālivā mash, cāt tsānea furtuna! Dupu cari doi pradz nu mata fātsea māghiili a ljei... Tr-atsea, cara tricū furtuna, ca la trei sāhāts dupu tsi s-avu aurlatā pisti pāduri, moasha zghili cātrā Cola, ca turbatā, cu spumi la gurā di ahāntā itii:

- Oh, cā-nj mi mācash friptā, tini-pāngāne!

S-himusi atumtsea gionili la blāstemlu aestu di mushicā-arauā, u nciupā di zvercā, sh-lji shuirā prit dintsā:

- Avdzā? lu voi frati-nju, jgroabā-tini, tu oarā, tora! Aljuntrea, sārāmi-nj ti fac!

Māghistra, bāgatā ntru-mānj, ashi, vru-nu vru - lu nvitsā gionili s-lja unā vutselā cu apā discāntatā di pri pulitsā, di treilji miri discāntatā, shi s-lu pruscuteascā Dona cu ea, shi ia-lea, va lu nveadzā n vii...

Dip ashi sh-fu! Cu apa aestā ti nishani, Cola sh-lu nvie frati-su di crutsi, sh-cu zulāchli-a lui deadun, lji nvie deapoea sh-ascherlji chiruts aoa, di jgroaba-māghistrā, sh-altsā ninga, cāts lj-avu chirutā...

Arsirā sh-un cireap, dupu aesti tuti, di trei ori lu-arsirā, cā leamni, biricheavis al Dumnidzā, avea aclo, tu pāduri, la dirveni! Mea, cara di u pimsirā unoarā mushica atsea, ndreptu nuntru u aruncarā, di scrum s-adrā tutā! Shi, ashi ascāpā sh-lumea di ea.

Di s-turnarā deapoea dit pāduri, dolji gionj, la palatea-a amirālui, shi-lj aflarā sh-al Cola unā dzānā mushatā-mushatā, hilji di amirā sh-nāsā, di s-featsi ninga nā numtā!...

Sh-altsiva tsi vrei s-ma hibā? Am, cum tsi? Cā dupu aesti tuti dipunā amirālu di pi tron, cā sh-eara tu ghiaramati tora, sh-lji bāgā ficiorlji tu loclu-a lui, ficiorlji di Livādz - cā shtits cā eara di-aclo, dit atsea hoarā dit cāmpu, cum v-am dzāsā di prota, anda ahurheam pārmitlu a meu. Iarā elj, gionjlji sh-u mpārtsārā ca fratslji amirārilja, shi sh-lj-adusirā aclo sh-pārintslji, tātānjli a lor, sh-miraclōanjli dadi, di cari v-am zburātā! Sh-dumnirā nishti anj bunj pisti amirārilja atsea, sh-poati cā ninga sh-azā dumnescu, disi nu murirā, vahi... Cā mult, multu chiro ari tricūtā di-atumtsea!

POSTFATSĂ

Părmitli a meali di njadzādzuā caftă tră autor mash haraua cã li avu scoasă tu migdani, cu aestă năspeti, ca părmiti armăneshti, i ca motivi dit folclorlu a idghiljei arii literară, balcanică, ānavutsăti di mini, tră cititorlji di ază, cu fapți nali, tru arădăpsiri epice ma lărdză dicăt atseali tsi li andămusim tu proza a noastră folclorică. Tru ahtari viziuni va s-achicăsească ma ghini universlu spiritual a armănjlor di la sud di Dunări, tru atsea tsi ari el nai ma characteristic.

Motivili folclorice a aishteii arii spirituală fură ună ma veaclji priocupari, multi di năsi tipusinda-si tru publicatsii dit seculul tricrut nginga, i tru tomuri āndreptu, - cum fu multu cunuscuta Basme Aromăne, carti scoasă di Pericle Papahagi, tu anlu 1905. Noi ishish avum adunată ahtări părmiti di la oaminj aush, cati oară ncundiljati dupu mintea sh-suflitlu atsilor tsi nă li spunea. Minti sh-sufli cari, loati tora di mini pri contu propriu adară di Părmiti di Njadzādzuā altsiva dicăt loclu a lor di nchisiri, sh-ca ncljigati di fapți, sh-ca mărimi, aspuneari, ton narativ, etc.

A njitslor lă li propun tu-mprotus, textili dit carti, cari va bagă oară cã nandreapta-a Dunăriljei, cum sh-tru lumea ntreagă, si pirmituseashti ca iutsido, sh-că nginga, părmitli a lumiljei tută suntu mplini di Mushatli-a-Lumiljei, sh-di Gioni-Mushat, di lămnji, liundari shi luchi, sh-vulchi hitri, sh-di pulj lughii-di-lughii, sh-măghistri, sh-apă vii, sh-căti alti! Shi s-alumtă - sh-tru părmitli a armănjlor - năpoi ghineatsă cu răeatsă, alumtă dit cari iasi azvingătoari ghineatsa, cum altă soi? Că ashi-lj va inima a omlui di iutsido... Sh-avem sh-aoa, tu părmitli aesti, multi, multi, multi pătăsari, aventuri s-lă lom torlu, cari lu fac cititorlu sã-sh avdă inima cum ālj bati di lăhtari, emotsii tră soarta-a eroilor vruts, ndreptsă, tinjisits, gionj, mintimenj sh-mushats - fără di altă mushats - cã oaminjlji cu hărli di ma ndzeană, nu pot s-nu hibă mushats!

Va s-dzacă, părmiti, ca tu tut laolu, iu suntu njits, s-li dghivăsească shi s-li-ascultă. Părmiti cu oaminj sh-tră oaminj, mash cã tu frăndzăli a cārtsăljei aesti s-cunoscu locuri, adets, fapți, credintsii cari, di diparti s-veadi, zburăscu tră armănj.

Dupu cum sã shtii, părmitli, părăvuliili, cu fantastielu a lor, ti pitrec tu zămani-năpoi multu, multu... Di-aradă, tru năsi nu s-afli reperi tu etus sh-tu spatsiu, dicăt vag, tamam ca s-facă s-poață sã s-ashtearnă faptili tu

negura a chirolui sh-a locurlor nidefiniti...

Dit aestu dit soni punctu di videari, Părmitili di Njadzādzuā suntu heamăză ma "realisti". Aoa, fapta cutari, dit părmitlu cutari s-vidzu i s-avdză cãtră hoara Breaza, di ngingă arăulu Băiasa... A, ma, hoara aestă nu poati s-hibă tăsh di anda s-plăsă laolu, macă shtim cã armănjlji ishish, cari bāneadză prit partea-a loclui s-fărnăsiră, ca mileti aleaptă, romanizată, tu protlu secul di dinintea-a Hristolui. Iară hoara easti sigur localizabilă, anda faptili di aoa ti pitrec sh-năsi la turtsă, lucru tsi s-acljamă cã nu suntu di anda-i lumea-lumi, cum lă undzeashti tu părmiti, ma cama di ncoa, shtiinda noi cã turtslji vinjiră amănat tu Evropa...

Tuti aesti ma, suntu conventsii mash, părmitlu-i conventsii dit definitsii! Va dzăts, prindi s-u acceptăm ideia cã nu shtiu tsi s-featsii cãtră Armiro, di ngingă Amarea Egee... A, ma, Armiro di cāndu vai hibă? Sh-di cāndu sh-Gramaticova, Moscopole, Frashari, Crushova, Livădz etc? S-dzătsem cã... di ună njilji di anj, i ma multu! Shi, tră tsi s-nu hibă ashi? Că nu him tru părmit... Pindul easti di anda s-plăsă lumea, nu? Iară aclo, tu muntslji a noshtri bānară oaminj, cari avură pătăsari, multi pătăsari, cu cari sã ncljagă părmitli...

Tr-aestă, sh-părmitli dit cartea-a mea, prindi s-li dghivăsis... ca tuti părmitli dit lumi, fără ntribări, sh-fără shubei. Că, s-hibă sh-ti ciudii faptili di-aoa, noi nă arăseashti sã shtim cã s-featsiră dearihina, ashi-i tu părmiti, aoa tuti s-pot! Sh-deapoea cari poati sã spună, cu mână pri cheptu, cã putem s-bănām sh-fără părmiti, nafoară di eali, mea shi contra-a lor? Anda bana ishish, a cati unuia di noi, poati s-hibă nai ma mushatlu părmit, ma stai s-ti mindueshti!

E, sh-tsi va dzătsets voi tora, cititorlji a mei vruts sh-duruts, dupu tsi u dghivăsit cartea aestă? Nacă nu mata pots sã nvisedz tu laolu a nostru? Că dit ānvisili cu oclji dishcljish avură ishită sh-părmitili dit dzua di ază, cum suntu tilifonlu, radioulu, televiziunea, azbuirarea a omlui pisti loc, ma shi stri alti planeti. Că ia, tuti s-pot, tuti agiungu sã s-poață. Tr-atsea, s-li ncljidem shi s-li străndzem niheam oclji, shi s-nă ducă mintea cã sh-părmitli, tuti, suntu dearihina faptili, cum sh-aesti tsi lă dzăsh eu "di njadzādzuā", di aoa, tru cartea-a mea. Aljuntrea, dzătsets-nji, tsi lughii di fantazii avem noi?! Easti, i nu-i ashi, voi, more njitslji sots a mei?... Că a voauă maxus vă zburăi eu aoa, di la "Carti cãtră Cititori", dit caplu a părmitilor a meali, sh-păn di "Postfatsă", cari tamam u ncljid, sh-vă or sânătati la tuts voi sh-a voshtri! Shi s-vă si facă tuti nvisili a voastri mushati...

????? p ti ciudii: tamam el u-avea ngljitată! Cătusha lu strindzi niheamă?????

?????" cã... Va dzacă - sh-si mindui el - moasha aestă li ndreadzi, cu

māghiili a ljei! Prindi s-hiu cu oclji pri ea!"

????? stra, bāgatā ntru-lja unā vutselā cu apā discāntatā di pri pulitsā,
di treilji miri discāntatā, shi s-lu pruscuteascā Dona cu ea, shi ia-lea, va
lu nveadzā n vii... ??????

????? Dīp ashi sh-fu! Cu apa aestā ti nishani, Cola sh-lu nvie
frati?????

EDITURA CARTEA AROMĂNĂ